

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

ปริญญา

ภาษาไทย

สาขา

ภาษาไทย

ภาควิชา

เรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้น
ในช่วง พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2549

A Comparative Study of Language Styles and Thai Social Reflection
in the Short Stories from B.E. 2545 – B.E 2549

นามผู้วิจัย นางสาวอนงค์ จันทรวงศ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, Ph.D.)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญเหลือ ใจมโน, Ph.D.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

รองศาสตราจารย์กัญญา ธีระกุล

(รองศาสตราจารย์กัญญา ธีระกุล, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 4 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2551

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นในช่วง

พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549

A Comparative Study of Language styles and Thai Social Reflection in the Short Stories

from B.E. 2545 - B.E. 2549

โดย

นางสาวอนงค์ จันทรวงศ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อขอความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)

พ.ศ. 2551

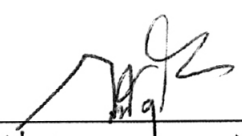
อนงค์ จันทรวงศ์ 2551: ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทย
จากเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549 ปรินญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ภาษาไทย)
สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก:
รองศาสตราจารย์วิไลศักดิ์ กิ่งคำ, Ph.D. 236 หน้า

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการใช้ภาษา ศึกษาภาพ
สะท้อนสังคมไทยในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น และเปรียบเทียบลีลาภาษาทางด้านลีลา
การเขียนของนักเขียนในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549

ข้อมูลในการวิจัยเรื่องนี้ คือ งานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นของนักเขียนสองคน คือ
ปราบดา หยุ่น และ เดือนวาด พิมวนา ผู้วิจัยได้คัดเลือกผลงานของนักเขียน คนละ 10 เรื่อง
โดยนำข้อมูลนั้นมาศึกษาการใช้ภาษาด้าน คำ ประโยค สำนวน ลีลาภาษาทางการเขียน และ
ภาพสะท้อนสังคมไทยของนักเขียนทั้งสองคน แล้วนำมาเปรียบเทียบกันทางการใช้
ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการวิเคราะห์เรื่องสั้นของ
นักวิชาการทางภาษาไทยเป็นพื้นฐาน

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ในด้านการใช้คำของปราบดา หยุ่น และ เดือนวาด พิมวนา
พบลักษณะการใช้คำที่เหมือนกัน คือ คำมีความหมายโดยตรง คำมีความหมายโดยนัย คำแสดง
อารมณ์ คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำมีศักดิ์ คำรูปธรรม คำนามธรรม ศัพท์บัญญัติ คำเฉพาะกลุ่ม
คำแสดง คำภาษาดลาด คำคำหรือคำหยาบ คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศ คำย่อ และคำเลียน
เสียงพูด ในด้านลักษณะการใช้ประโยคแสดงเจตนาของผู้ส่งสารพบการใช้ประโยค 3 ประเภทคือ
ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำจากงานเขียนของทั้งสองคน
ในด้านการใช้สำนวนพบการใช้สำนวนเก่าและสำนวนใหม่ของทั้งสองคน ทางด้านภาพสะท้อน
สังคมไทย พบภาพสะท้อนด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ในงานเขียนของ ปราบดา หยุ่น
ส่วนของ เดือนวาด พิมวนา พบภาพสะท้อนด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ศาสนาและความเชื่อ
ด้านลีลาการเขียน พบประโยคสั้น และประโยคแบบโวหารในงานเขียนของทั้งสองคน

อนงค์ จันทรวงศ์
ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

4 / มิ.ย. / 51

Anong Chantarawong 2008: A Comparative Study of Language Styles and Thai Social Reflection in the Short Stories from B.E. 2545 - B.E. 2549. Master of Arts (Thai), Major Field: Thai Language, Department of Thai Language. Thesis Advisor: Associate Professor Wilaisak Kingkham, Ph.D. 236 pages.

The purpose of this thesis was to compare language usage, to study the reflection of Thai society and to compare writing style in the short stories written by authors from B.E. 2545 to B.E. 2549.

The data were 20 short stories written by two authors: Prabda Yun and Duanwad Pimwana. Ten stories of each author were chosen. They were analyzed in terms of language usage, wording, sentence, literary style, writing style and the reflection toward Thai society. The criteria used in this thesis based on the theories of short stories analysis by many academicians who are expert on Thai short stories.

The results were as follows: the language usage in their short stories revealed that the authors used similar wording in their short stories. The words used in their short stories were connotative words, denotative words, words that expressed emotions and words that imitated the natural sound. In addition, they also used words with different ranks, concrete and abstract words, technical terms, jargons, slang words, colloquial words, rude or dirty words, foreign words, abbreviations and mimetic words. The sentences used in the stories revealed that the writers used three types of sentence (informative sentences, interrogative sentences and imperative sentences) to express their purposes. In addition, they used both original and new Thai idioms. The reflections toward Thai society on the short stories written by Prabda Yun were about society, politics and economy, while the reflections in Duanwad Pimwana's showed about Thai society, politics, economy, religion and beliefs. The writing styles used in the stories were short sentences and figurative language.

อนงค์ ชันทรวงค์

Student's signature

Wilaisak K.

Thesis Advisor's signature

4 / ๕๑.๒ / ๕๑

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจากอาจารย์ที่ปรึกษาและหัวหน้าภาควิชาภาษาไทย รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลศักดิ์ กิ่งคำ ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ดี และให้กำลังใจ แก่ผู้วิจัยในการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเหลือ ใจมโน กรรมการวิชาเอก รองศาสตราจารย์สิริวรรณ นันทจันทุล และ ศาสตราจารย์พิเศษ จ้านงค์ ทองประเสริฐ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และชี้แนะเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ในภาควิชาภาษาไทยทุกท่านที่เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ต่างๆ และให้คำแนะนำ แก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อวิเชียร จันทรวงศ์ คุณแม่ขุ่ม จันทรวงศ์ คุณลุง คุณป้า คุณน้า คุณอา พี่ และน้องของผู้วิจัย ที่คอยให้ความรัก ให้กำลังใจ และคอยเป็นห่วงเป็นใย ทั้งในเรื่อง การเรียน และการทำงาน จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ในที่สุด

ขอขอบพระคุณ ชิตเตอร์ ดร.สมจิตร ทรัพย์อัประไมย และ ชิตเตอร์น้ำทิพย์ งามสุทธา ที่คอยส่งเสริมให้ผู้วิจัยได้ศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง อีกทั้งให้คำแนะนำ และกำลังใจแก่ผู้วิจัยอยู่เสมอ รวมทั้งขอขอบพระคุณครูโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรีทุกคน เพื่อนระดับปริญญาโทที่คอยให้ความช่วยเหลือ และคำแนะนำ ในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จนสำเร็จสมบูรณ์

อนงค์ จันทรวงศ์

พฤษภาคม 2551

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
นิยามศัพท์	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้น	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการใช้ภาษา	34
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมไทย	68
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลีลาการเขียน	74
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	79
ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	81
การสร้างเกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย	92
การเก็บรวบรวมข้อมูล	92
การวิเคราะห์ข้อมูล	93
บทที่ 4 ผลการวิจัย	94
ตอนที่ 1 ศึกษาของปราบดา หยุ่น ชูด “ความสะอาดของผู้ตาย” และ	
เดือนวาด พิมวนา ชูด “สัมพันธภาพ”	94
ตอนที่ 2 ศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นของ ปราบดา หยุ่น	
ชูด “ความสะอาดของผู้ตาย” และ เดือนวาด พิมวนา ชูด “สัมพันธภาพ”	187

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3 ศึกษาตีความภาษาทางการเขียนของ ปราบดา หยุ่น ชุด “ความสะอาดของผู้ตาย” และ เดือนวาด พิมวนา ชุด “สัมพันธ์ภาพ”	200
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	216
สรุป	216
อภิปรายผล	221
ข้อเสนอแนะ	223
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	225
ภาคผนวก	232
ประวัติการศึกษา และการทำงาน	236

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เปรียบเทียบการใช้คำ	96
2	เปรียบเทียบการใช้ประโยค	162
3	เปรียบเทียบการใช้สำนวน	180
4	เปรียบเทียบภาพสะท้อนสังคมไทย	188
5	เปรียบเทียบลีลาการเขียน	200

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เรื่องสั้นเป็นงานเขียนบันเทิงคดีประเภทร้อยแก้วที่ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เนื่องจากมีผู้จบการศึกษาจากต่างประเทศ จึงได้นำงานวรรณกรรมจากตะวันตกเข้ามาเผยแพร่ ทำให้งานเขียนประเภทเรื่องสั้นเข้ามามีบทบาทในประเทศไทยตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ดังที่ จิตรลดา สุวัติกุล (2526: 28) ได้อธิบายความหมายของเรื่องสั้นไว้ว่า เรื่องสั้นเป็นงานเขียนในประเภทบันเทิงคดีอีกอย่างหนึ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้ โดยได้รับอิทธิพลจากต่างประเทศ

ปัจจุบันเรื่องสั้นได้รับความสนใจจากผู้อ่านมากเพราะเรื่องสั้นเป็นงานเขียนที่มีขนาดสั้น จึงใช้เวลาในการอ่านไม่มาก แต่ในขณะเดียวกันก็ได้แนวคิดใหม่ๆ ที่ประเทืองปัญญาโดยใช้กลวิธีการใช้ภาษาและลีลาการเขียนที่ทำให้ผู้อ่านเพลิดเพลินอยู่เสมอตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง นอกจากผู้อ่านแล้วยังมีนักวิจารณ์ผลงานเรื่องสั้นเกิดขึ้นมากมาย และประการสำคัญที่ทำให้คนไทยรู้จักเรื่องสั้นมากขึ้น คือ มีหน่วยงานที่คัดเลือกผลงานบันเทิงคดีประเภทต่างๆ ที่นักเขียนได้บรรจุแต่งขึ้นมาเพื่อถ่ายทอดความคิดและจินตนาการ โดยใช้กลวิธีการเขียนที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับเอกลักษณ์ของแต่ละคน จึงมีหน่วยงานที่เห็นความสำคัญของงานประพันธ์ประเภทบันเทิงคดีได้มอบรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนหรือซีไรต์ให้กับนักเขียนที่มีคุณภาพ ทำให้นักเขียนมีแรงบันดาลใจในการผลิตผลงานที่มีคุณภาพให้กับผู้อ่านต่อไป

ผลของการที่มีผู้อ่านและนักวิจารณ์เกิดขึ้นมากจึงทำให้มีนักเขียนหลายคนที่ใช้เวทีเรื่องสั้นเป็นช่องทางนำเสนอความคิด ประสบการณ์ เสมือนเป็นการสะท้อนภาพสังคมในช่วงเวลาที่เขาใช้ชีวิตอยู่ตามทัศนะของนักเขียน ดังที่ สุดารัตน์ เสรีวัฒน์ (2522: 22) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการแต่งเรื่องสั้นว่า “...เรื่องสั้นในสมัยปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่เป็นเสมือนเวทีที่นักประพันธ์ใช้แสดงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดที่มีความรับผิดชอบ หรืออย่างน้อย ก็มีส่วนในสังคม จึงมักแสดงออกมาในรูปของเรื่องราวเสียดสีสังคมบ้าง การเมืองบ้าง หรือเหตุการณ์ความเป็นไปของบ้านเมือง...” ส่งผลให้มีนักเขียนหลายคนที่เห็นความสำคัญของการมีส่วนรับผิดชอบต่อสังคมโดยการสอดแทรกความเป็นไปของบ้านเมืองไว้ในโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละคร จาก และบรรยากาศ

ของเรื่องที่เขาแต่ง ซึ่งวิธีการนี้นักเขียนได้ทำมานานแล้วอันจะเห็นได้ชัดเมื่อประเทศชาติมีปัญหา เช่น หลังจากเกิดเหตุการณ์สู้รบของประชาชนวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีนักเขียนเรื่องสั้นหลายคนหันมาเขียนเรื่องสั้นที่สะท้อนสังคมอย่างจริงจัง เช่น “ก่อนไปภูเขา” ของ สถาพร ศรีสังข์ “ไผ่ตัน” ของ สุจิตต์ วงษ์เทศ “ضبแดง” ของ ประเสริฐ จันคำ “น้ำท่วมฟ้า ปลากินดาว” ของ วิสา คัญทัพ และ ประเสริฐ จันคำ “อหังการของดอกไม้” ของ จิรนนท์ พิศรปริษา เป็นต้น

จากการที่มีนักเขียนสร้างสรรค์ผลงานเรื่องสั้น ซึ่งมีกลวิธีการแต่งอันงดงามและยังสะท้อนภาพสังคมไทยตามยุคสมัยของผู้เขียนนี้เอง จึงมีผู้สนใจศึกษาเรื่องสั้นไม่น้อย เช่น ประทีป เหมือนนิล (2523) ได้วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของ มนต์ จรรงค์ ประกิจ จันตะเคียน (2524) วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของ อาจินต์ ปัญจพรรค์ ไพโรจน์ บุญประกอบ (2526) วิเคราะห์เรื่องสั้นแนวการเมืองและสังคมในช่วง 14 ตุลาคม 2516 – 6 ตุลาคม 2519 ภิญโญ กองทอง (2528) ศึกษาลักษณะ “ก้าวหน้า” ของเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2510-2516 วาสนา ไชยรัตน์ (2534) วิเคราะห์เรื่องสั้นของ สุรชัย จันทิมาธร สมภาพ นาคพันธ์ (2534) วิเคราะห์เรื่องสั้นของ “อิงอร” พรเพ็ญ กล้วยไม้ (2539) ศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของ มานพ ถนอมศรี; พันธกิจทางสังคม ประไพ ศรีสุข (2541) ศึกษาภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นและนวนิยายของ ชาติ กอบจิตติ ปิยะมาศ กาญจนเรืองโรจน์ (2542) ศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ดำรง อารีกุล พรศิริ นาควัชร (2542) ศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้นแนววิทยาศาสตร์ของ ชัยคุปต์ เล็กดา วงศ์ตันหิ้น (2542) ศึกษาวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ไพฑูรย์ ธัญญา พิเชษฐ คงโต (2545) ศึกษาแนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของ ประชาคม ลุนาชัย จุไรรัตน์ โสพัฒน์ (2548) ศึกษาภาพสะท้อนชีวิตชาวอีสานในบันเทิงคดีของ ลาว คำหอม

นักเขียนเรื่องสั้นที่เกิดขึ้นในแต่ละสมัยจะมีวัตถุประสงค์ในการประพันธ์เรื่องสั้นที่ต่างกันไป ขึ้นอยู่กับสภาพสังคมในสมัยนั้น ดังเช่น พ.ศ. 2516 เป็นยุคที่นักศึกษาให้ความสนใจด้านการเมือง เรียกร้องเสรีภาพ และปฏิเสธสิ่งเก่าๆ มีการเรียกร้องประชาธิปไตย ดังนั้นสำนวนภาษาที่ใช้ในงานเขียน จึงมีการปลุกเร้า แหวมคม มุ่งให้แก้ไขปัญหาสังคม อันแสดงว่าภาษาที่ใช้ในงานประพันธ์ มีความสัมพันธ์กับสภาพสังคม แต่เมื่อเวลาผ่านไป ถึงพ.ศ. 2549 ที่มีพันตำรวจโทดอกเตอร์ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 23 ของประเทศไทยซึ่งถือว่าเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกที่ดำรงตำแหน่งครบ 4 ปี โดยได้รับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พุทธศักราช 2540 ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศให้การยอมรับเป็นอย่างดี ซึ่งในช่วงที่ท่านดำรงตำแหน่งนี้ได้เกิดเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญหลายประการที่น่าสนใจ ด้วยสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจกลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยในช่วง พ.ศ.2545 – พ.ศ.2549 ของนักเขียนเรื่องสั้นที่ดีพิมพ์ในช่วงนี้ว่ามีกลวิธีการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมไทยเป็นอย่างไร

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษางานเขียนประเภทเรื่องสั้นของไทยต่อไป อีกทั้งผู้วิจัยเป็นครูสอนวิชาภาษาไทยจึงสามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการสอนได้ โดยสอนนักเรียนเกี่ยวกับการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาในงานเขียนประเภทเรื่องสั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่องสั้นเพื่อนำไปใช้ในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549
2. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549
3. เพื่อเปรียบเทียบลีลาภาษาทางด้านลีลาการเขียนของนักเขียนเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบลักษณะการใช้ภาษาในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นของนักเขียนเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549
2. ทำให้ทราบภาพสะท้อนสังคมไทยในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549
3. ทำให้ทราบลีลาภาษาทางด้านลีลาการเขียนของนักเขียนเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549
4. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการวิเคราะห์เรื่องสั้น

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการการวิจัยไว้ดังนี้

1. ศึกษาเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549 เพื่อเป็นการกำหนดขอบเขตของช่วงเวลาที่อยู่ในช่วงเดียวกันและใกล้เคียงกับ พ.ศ. 2549 มากที่สุด
2. ศึกษาการใช้ภาษาทางด้าน คำ คำนวน และประโยค
3. ศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทย
4. ศึกษาเปรียบเทียบลีลาภาษาทางด้านลีลาการเขียนของนักเขียนเรื่องสั้น

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะศึกษาเรื่องสั้น จำนวน 20 เรื่อง โดยคัดเลือกนักเขียนที่มีชื่อเสียงจากผู้ที่เคยได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนหรือซีไรต์ 2 คน เพื่อแสดงให้เห็นว่า นักเขียนทั้ง 2 คนนี้มีความสามารถในการประพันธ์หนังสือเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไปทางด้านกลวิธีการใช้ภาษา อีกทั้งแต่ละคนมีผลงานการตีพิมพ์เรื่องสั้นอยู่ในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549 อันเป็นยุคที่มีความเคลื่อนไหวทางการเมืองหลายประการ ซึ่งผู้วิจัยจะสามารถศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยในยุคปัจจุบันได้จริง ผลงานที่นำมาศึกษาของนักเขียนแต่ละท่านนั้นมีจำนวนเรื่องสั้นในแต่ละเล่มไม่เท่ากัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลือกเรื่องที่จะศึกษาจากเรื่องสั้นสิบเรื่องแรกในของแต่ละเล่ม ส่วนเรื่องที่เหลือจะไม่นำมาศึกษา ซึ่งนักเขียน 2 คนที่ผู้วิจัยเลือกผลงานมาวิเคราะห์ คือ เดือนวาด พิมวนา และ ปราบดา หยุ่น

ข้อตกลงเบื้องต้น

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549 อันเป็นยุคที่พันตำรวจโทดอกเตอร์ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จากการเลือกตั้งเป็นเวลาถึง 4 ปี ซึ่งยังไม่เคยมีนายกรัฐมนตรีของไทยคนใดที่ได้รับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยและดำรงตำแหน่งได้นานถึงเพียงนี้ แสดงว่าท่านได้รับความไว้วางใจจากประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นอันมาก อีกทั้งในช่วงนี้มีการเคลื่อนไหวทางการเมือง เศรษฐกิจ

และสังคมหลายประการที่น่าสนใจ จากสาเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเปรียบเทียบ กลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยในช่วงนี้โดยเฉพาะ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาเป็นเพียง กลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยของนักเขียนเพียง 2 คนเท่านั้น มิได้หมายถึงนักเขียนทุกคน

นิยามศัพท์

ลีลาภาษา หมายถึง ลีลาในการเขียนที่แสดงออกมาและปรากฏให้เห็นเป็นที่สังเกตไว้ว่า เป็นอย่างไรเช่นการใช้คำยากหรือง่าย การผูกประโยคสั้นหรือยาวการลำดับประโยคต่อเนื่องกัน เรื่อยไปหรือกลับไปกลับมา เป็นต้น

วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม หมายถึง การเสนอประสบการณ์ของผู้เขียนและ เหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่ วรรณกรรม อาจสะท้อนสังคมทั้งในด้านรูปธรรมและนามธรรม

เรื่องสั้น หมายถึง วรรณกรรมบันเทิงคดีประเภทร้อยแก้วที่มีจุดมุ่งหมายเดียว ตัวละครน้อย การดำเนินเรื่องเร็ว มีกลวิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ทั้งด้านภาษาและเนื้อหาสาระ

การใช้ภาษา หมายถึง ท่วงท่าที่แสดงออกเป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้แต่งแต่ละคนใน การเลือกใช้และเรียบเรียง คำ คำนวน และของนักเขียน

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทย ในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้น

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้น

- 1.1.1 ความหมายของเรื่องสั้น
- 1.1.2 วัตถุประสงค์ของเรื่องสั้น
- 1.1.3 ลักษณะของเรื่องสั้น
- 1.1.4 ประเภทของเรื่องสั้น
- 1.1.5 องค์ประกอบของเรื่องสั้น

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการใช้ภาษา

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา

- 2.1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำ
- 2.1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้สำนวน
- 2.1.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้โวหาร
- 2.1.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยค

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมไทย

3.1 เอกสารเกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมไทย

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมไทย

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลีลาการเขียน

4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลีลาการเขียน

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลีลาการเขียน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้น

การทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องสั้นอย่างถูกต้องนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของเรื่องสั้น วัตถุประสงค์ของเรื่องสั้น ลักษณะของเรื่องสั้น ประเภทของเรื่องสั้น และองค์ประกอบของเรื่องสั้น ดังนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้น

ความหมายของเรื่องสั้น

มีนักวิชาการหลายคนที่อธิบายความหมายของคำว่า “เรื่องสั้น” ไว้ได้สอดคล้องกันดังนี้

จิตรลดา สุวัติกุล (2526: 28) กล่าวว่า เรื่องสั้นเป็นงานเขียนในประเภทบันเทิงคดีอีกอย่างหนึ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นในประเทศไทยเมื่อไม่นานมานี้ โดยได้รับอิทธิพลมาจากต่างประเทศ

เจือ สตะเวทิน (2510: 12) กล่าวว่า เรื่องสั้น เป็นวรรณคดีประเภทหนึ่งซึ่งเป็นวรรณคดีประเภทร้อยแก้วที่อาศัยศิลปะและเทคนิคในการเขียนต่างกับวรรณคดีประเภทร้อยแก้วประเภทอื่น ดังนั้น เรื่องสั้นจึงมีลักษณะพิเศษ เรื่องสั้นนั้นมีลักษณะเฉพาะไม่เหมือนกับเรื่องอื่นใด เพราะเรื่องสั้นเป็นตัวของตัวเองโดยแท้

ประภาศรี สีหอำไพ (2531: 92) กล่าวว่า เรื่องสั้น คือวิฤตการณ์ที่มีเหตุสัมพันธ์ต่อเนื่องไปสู่ผล ซึ่งเรียกว่าจุดสุดยอดของเรื่อง มีลักษณะการดำเนินเรื่องที่มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียว มีผลอย่างเดียว ใช้เวลาในการเดินเรื่องสั้นรวดเร็ว มีคำประมาณ 4-5 พัน มีทั้งเรื่องขนาดสั้นและเรื่องยาวขนาดสั้น มีโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก และบทสนทนาที่รัดกุมกระชับไม่มีรายละเอียดมากนัก เรื่องสั้นไม่ซับซ้อนยืดเยื้อเหมือนนิยาย ผู้เขียนต้องจัดเกลาภาษา

เปลื้อง ณ นคร (2517: 73) กล่าวว่า เรื่องสั้นเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ที่ได้รับอิทธิพลมาจากทางตะวันตก มีความยาวประมาณ 1,000-10,000 คำ ผู้เขียนเขียนขึ้นโดยใช้จินตนาการของตนเองอย่างสมจริง มีขนาดสั้น ตัวละครไม่มาก ดำเนินเรื่องด้วยความรวดเร็วและมีจุดมุ่งหมายเดียว โดยอาศัยศิลปะการเขียนที่ชวนให้น่าอ่านและมีคติธรรมแทรก

พัฒนจิรา จันทร์คำ (2547: 95) กล่าวว่า เรื่องสั้นเป็นสิ่งที่ผู้เขียนผูกเรื่องราวขึ้นมาโดยจำลองเรื่องจากภาพชีวิตของมนุษย์หรือสัตว์ อันเรียกได้ว่าเป็นศิลปะอย่างหนึ่งไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนตายตัว ว่าเรื่องสั้นจะสั้นเพียงใดจึงเป็นเรื่องสั้น เรื่องสั้นไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบหรือกลวิธีการแต่งที่แน่นอนตายตัว

ราชบัณฑิตยสถาน (2539: 710) ให้ความหมายของคำว่า เรื่องสั้น คือบันเทิงคดีร้อยแก้วรูปแบบหนึ่ง มีลักษณะคล้ายนวนิยายแต่สั้นกว่าโดยมีเหตุการณ์ในเรื่องและตัวละครน้อย มักจบแบบพลิกความคาดหมาย หรือจบแบบทิ้งให้คิด เป็นต้น เช่น เรื่องสร้อยคอที่หายไป ของ ประเสริฐ อักษร เรื่องจับตาย ของ มนต์ จรียงค์ เรื่อง มอม ของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช

สุดารัตน์ เสรีวัฒน์ (2522: 4) ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับเรื่องสั้นว่า คำว่า “เรื่องสั้น” แปลจากคำ short story ในภาษาอังกฤษ ซึ่งมีได้หมายความว่า เป็นเรื่องราวอะไรก็ได้ที่สั้นๆ เท่านั้น หากแต่ “เรื่องสั้น” มีลักษณะอื่นๆ เฉพาะตัวที่ทำให้ต่างไปจาก “เรื่องอะไรก็ได้ที่สั้นๆ” เรื่องสั้นดำเนินเรื่องในช่วงเวลาอันสั้น มีตัวละครเด่นๆ เพียง 2-3 ตัว และเป็นเรื่องที่เสนอความคิดสำคัญเพียงอย่างเดียว

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เรื่องสั้น คือ วรรณกรรมบันเทิงคดีประเภทร้อยแก้ว ที่มีจุดมุ่งหมายเดียว ตัวละครน้อย การดำเนินเรื่องเร็ว มีกลวิธีการนำเสนอที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน ทั้งด้านภาษาและเนื้อหาสาระ

วัตถุประสงค์ของเรื่องสั้น

ประกาศรี สือฮาไฟ (2531: 94) กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของเรื่องสั้นไว้ว่า เรื่องสั้น คือ บันเทิงคดีที่ประพันธ์ขึ้น เพื่อความเพลิดเพลินเจริญใจแก่ผู้อ่าน ผู้เขียนต้องใช้ความสามารถที่มีอยู่ในตน ซึ่งเรียกว่าพรสวรรค์ ไปพร้อมกับความสามารถที่เกิดจากการฝึกฝน นั่นคือ เอาความบันเทิงหรือแรงบันดาลใจมาเขียน โดยใช้หลักการเขียนมาประกอบเข้าเป็นงานเขียน

ปราณี สุรสิทธิ์ (2541: 128) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของเรื่องสั้นว่า บันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้น ผู้เขียนเขียนขึ้นด้วยความมุ่งหมาย 2 ประการ คือ ให้ความเพลิดเพลิน และให้เห็นชีวิตในแง่มุมที่หลากหลาย

สุดารัตน์ เสรีวัฒน์ (2522: 22) กล่าวว่า เรื่องสั้นในสมัยปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นเสมือนเวทีที่นักประพันธ์ใช้แสดงอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดที่มีความรับผิดชอบ หรืออย่างน้อยก็มีส่วนร่วมในสังคม ซึ่งมักแสดงออกมาในรูปของเรื่องราวเสียดสีสังคมบ้าง การเมืองบ้าง หรือเหตุการณ์ความเป็นไปของบ้านเมือง

สุภา ศาตรธรรม (2525: 2) กล่าวว่า เรื่องสั้นของไทยในสมัยแรก มักจะเขียนขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความบันเทิงอารมณ์เป็นสำคัญ โครงเรื่องส่วนใหญ่มักจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตครอบครัว รักโศกสะเทือนใจ เป็นเรื่องที่เขียนขึ้นเพื่อสนองอารมณ์ส่วนตัวของผู้อ่านมากกว่าคำนึงถึงประโยชน์ในทางอื่นที่เกิดแก่ส่วนรวม

จากการกล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการแต่งเรื่องสั้นข้างต้นนั้น สามารถสรุปได้ว่าผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ในการแต่ง คือ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลินและสะท้อนความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสังคมให้ผู้อ่านรับรู้

ลักษณะของเรื่องสั้น

ลักษณะของเรื่องสั้นมีความโดดเด่นหลายประการที่สามารถทำให้ผู้อ่านติดตามอ่านตั้งแต่ต้นจนจบได้ อีกทั้งผู้ที่สนใจเรื่องสั้นควรทราบ จึงมีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะของเรื่องสั้นไว้ ดังนี้

เจือ สตะเวทิน (2510: 25-30) กล่าวถึงลักษณะของเรื่องสั้นที่สมบูรณ์ไว้ 5 ประการ คือ

1. มีโครงเรื่อง หมายถึง มีการเปิดเรื่อง การคลี่คลายขยายเรื่องโดยมีข้อขัดแย้งในระหว่างตัวละคร และมีการเปิดปิดเรื่องอย่างครบถ้วน
2. มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวและมีผลอย่างเดียว หมายความว่าเรื่องหนึ่งจะต้องมีการแสดงทัศนะหรือแง่คิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตมนุษย์อย่างใดอย่างหนึ่ง
3. ใช้เวลาน้อย หมายถึง การใช้เวลาในการเดินเรื่องต้องสั้นและรวดเร็ว เหตุการณ์ต่างๆ คลี่คลายในเวลาอันจำกัดทำให้เรื่องกระชับ
4. มีตัวละครน้อย การแสดงบทบาทของตัวละครต้องทำให้ผู้อ่านตื่นเต้น และรวบรัดไปสู่จุดมุ่งหมายโดยเร็ว
5. มีขนาดสั้น ในเรื่องของความยาวไม่มีกำหนดที่ตายตัวแต่ก็มักจะไม่วายเกินไป มิฉะนั้นจะกลายเป็นนวนิยาย

ธวัช ปุณโณทก (2527: 71-76) กล่าวถึงลักษณะสำคัญของเรื่องสั้น สรุปได้ดังนี้

1. โครงเรื่อง (Plot) หมายถึงการผูกเค้าโครงเรื่องหรือการสร้างเรื่องราวๆ โดยมุ่งเน้นความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่จุดยอดของเรื่อง มีวิธีการปิดเรื่องแบบจับพลัด โครจเรื่องมีลักษณะง่ายและไม่ซับซ้อน ดำเนินเรื่องเร็วเพื่อไปสู่จุดสุดยอดในเวลาจำกัด ฉะนั้นโครงเรื่องจึงประกอบด้วยข้อขัดแย้ง อุปสรรค และการต่อสู้
2. แก่นของเรื่อง (Theme) หรือแนวคิด ได้แก่ แนวคิดหรือจุดสำคัญที่ปรากฏในเรื่องนั้นๆ ตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งแก่นของเรื่องผู้เขียนอาจนำเสนอได้ 4 ลักษณะ คือ
 - 2.1 แก่นของเรื่องแสดงทัศนะ ผู้เขียนมุ่งเสนอหรือแสดงทัศนะความเห็นต่อค่านิยมของสังคม คุณธรรม ความซื่อสัตย์ต่ออาชีพ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือสิ่งที่ตรงกันข้ามกับคุณธรรม

2.2 แก่นของเรื่องแสดงอารมณ์ คือ แก่นของเรื่องที่ผู้เขียนมุ่งที่จะแสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในอาการต่างๆ เช่น ว้าเหว่ น้อยใจในโชคชะตาชีวิต ความอิจฉาริษยา ความรัก ความหึงหวง ความเกลียดและความกลัว เป็นต้น

2.3 แก่นของเรื่องแสดงพฤติกรรม คือ แก่นของเรื่องที่มุ่งเสนอทางพฤติกรรมของตัวละคร เพื่อเป็นแบบอย่างในพฤติกรรมของมนุษย์ที่ควรปฏิบัติตาม

2.4 แก่นของเรื่องแสดงภาพและเหตุการณ์ เป็นแก่นของเรื่องที่มุ่งให้เห็นสภาพชีวิตและสังคม ส่วนใดส่วนหนึ่ง

3. ตัวละคร (Character) ตัวละครในเรื่องสั้นควรมีน้อย ประมาณ 1-5 ตัว เพื่อไม่ให้เกิดทศนะและพฤติกรรมหลายรูปแบบ ซึ่งมีผลทำให้โครงเรื่อง ซับซ้อนหรือสับสน จนจุดของเรื่องไม่ชัดเจน

4. บทสนทนา (Dialogue) เป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของเรื่องสั้น เพื่อเป็นการแยกเรื่องสั้นออกจากนิทาน นิยายโบราณของไทย การมีบทสนทนาทำให้เรื่องสั้นดูเหมือนจริงมากขึ้นโดยผ่านทศนะของตัวละครสู่ผู้อ่าน

5. ฉาก (Setting) คือ สถานที่ เวลา และบรรยากาศในท้องเรื่อง ที่ผู้เขียนบอกให้ทราบว่าเหตุการณ์นั้น เกิดขึ้น ณ ที่ใด เมื่อไร โดยใช้วิธีการบรรยายที่ตรงไปตรงมา กระชับความ ใช้ฉากที่สมจริง

6. การปิดเรื่อง (Ending) เป็นส่วนหนึ่งของโครงเรื่องที่แสดงถึงจุดเด่นของเรื่องสั้นนั้นว่าไม่เพียงแต่มีแก่นที่ดีเท่านั้น แต่ยังต้องมีการปิดเรื่องที่ดีอีกด้วย การปิดเรื่องที่นิยมมี 4 วิธีคือ

6.1 การปิดเรื่องแบบหักมุม หรือพลิกความคาดหมาย หรือบางท่านเรียกว่าการปิดเรื่องแบบบิดเกลียว (Twist Ending หรือ Surprise Ending) ซึ่งเป็นการจบเรื่องแบบที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง

6.2 การปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม (Tragic Ending) คือ การจบเรื่องด้วยการผิดหวัง ความสูญเสีย ความล้มเหลวในชีวิต ซึ่งวิธีนี้เป็นที่นิยมอยู่มากและนักเขียนปัจจุบันนิยมกัน เพราะเป็นการเปลี่ยนทัศนคติของวรรณกรรมไทยที่นิยมจบท้ายเรื่องด้วยความสุข

6.3 การปิดเรื่องแบบสุขนาฏกรรม (Happy Ending) การจบเรื่องแบบสำเร็จในชีวิต หรือประสบสุข หรือได้พบชีวิตใหม่ที่ตัวละครต้องการ

6.4 การปิดเรื่องแบบเป็นจริงในชีวิต (Realistic Ending) คือ การจบเรื่องแบบสมจริง และให้แนวคิดอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ผู้อ่าน ผู้เขียนจะไม่จบเรื่องโดยเด็ดขาดแต่ปล่อยให้ผู้อ่านคิดเอง

ธวัช ปุณโณทก (2527: 95-97) กล่าวถึงลักษณะที่ดีของวรรณกรรม (เรื่องสั้นและนวนิยาย) สรุปได้ดังนี้

1. มีความกลมกลืนกันระหว่างเนื้อหาและรูปแบบ (Harmony) คือ มีการผสมผสานกันอย่างสนิทระหว่างเหตุการณ์ ปัญหา (เนื้อหา) และสุนทรีย์ (รูปแบบ) โดยใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องอย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีความคิดริเริ่ม (Originality) คือ สามารถให้แนวคิดที่แปลกใหม่แก่ผู้อ่าน เพื่อการสร้างสรรค์สังคมที่ดีขึ้น ไม่มีความพึงใจในสภาพที่ตีแผ่สังคมอย่างหยาบคั่ง ทำให้เป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าแห่งสาระสำคัญ ในการเสนอแนวคิดใหม่ต้องอยู่บนพื้นฐานของชีวิตแห่งมวลมนุษยชาติ ผู้เขียนต้องมีทักษะที่ถูกต้อง
3. ความแจ่มชัด (Clarity) คือ ความชัดเจนของเนื้อหา และแนวคิดที่ผู้เขียนพยายามลำด่งให้ผู้อ่านรับรู้ บนพื้นฐานที่เรียบง่ายธรรมดา
4. ความง่าย (Simplicity) คือ ความจริง เป็นสามัญธรรมดา ซึ่งทุกคนสามารถเข้าใจได้ง่าย ซึ่งความง่ายนี้ต้องสัมพันธ์กับความงามอีกด้วย
5. ความงาม (Beauty) มี 2 ลักษณะ คือ

5.1 ความงามด้านอัตวิสัย (Subjective Beauty) หมายถึงความงามที่ถือความเห็นของปัจเจกบุคคลเป็นเกณฑ์ คือ ความพึงพอใจ การสะท้อนอารมณ์ และความเพลิดเพลินของผู้อ่านต่อการแสดงอารมณ์ของผู้เขียน

5.2 ความงามด้านภววิสัย (Objective Beauty) หมายถึง ความงามที่ถือภาวะของสังคมเป็นเกณฑ์ คือ ความสำนึกร่วมของผู้เขียนและผู้อ่าน รวมทั้งประชาคม ฉะนั้นวรรณกรรมเหล่านี้จึงมีความงามที่เป็นตัวของตัวเองเป็นแก่นแท้ของความงาม

6. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) วรรณกรรมที่ดีมิได้ให้แต่ความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่านอย่างเดียว แต่ยังให้แนวคิด ปรัชญาชีวิต และคุณค่าทางวิชาการด้วย อีกทั้งผู้เขียนต้องมีความสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคมและเพื่อนมนุษย์อีกด้วย

บุญยงค์ เกศเทศ (ม.ป.ป.: 298-304) กล่าวถึงเรื่องสั้นที่ดีพอสรุปได้ดังนี้

1. มีโครงเรื่องเพียงโครงเดียว โครงเรื่อง หมายถึง การผูกเค้าโครงของพฤติกรรมหรือสร้างเหตุการณ์เพื่อเป็นแนวให้เนื้อเรื่องดำเนินตาม
2. มีแกนเรื่องเพียงอย่างเดียว แกนเรื่อง คือ แนวความคิดหรือจุดสำคัญของเรื่อง ผู้ประพันธ์ไม่ได้บอกตรงๆ ว่ามีความคิดเห็นในเรื่องอะไร อย่างไร แต่เมื่ออ่านจบแล้วจะเกิดความรู้หรือแนวความคิดตามที่ผู้ประพันธ์ต้องการ
3. มีตัวละครน้อย หมายถึง ผู้ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในเรื่องหรือเป็นผู้รับผลจากเหตุการณ์ ในเรื่อง อาจหมายรวมถึง คน สัตว์และสิ่งของต่างๆ
4. มีความยาวไม่มากนักเรื่องสั้นมีความยาวตั้งแต่ 1,500-5,000 คำ
5. มีเทคนิคเฉพาะในการปิดเรื่อง เทคนิคในการปิดเรื่องของเรื่องสั้นมี 2 ลักษณะ คือ ปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมาย และปิดเรื่องแบบธรรมดา

ประทีป เหมือนนิล (2519: 36-38) ได้กล่าวถึงลักษณะของเรื่องสั้นไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. เรื่องสั้นจะต้องมีโครงเรื่อง โครงเรื่องได้แก่ การพยายามเปิดเรื่องในตอนต้นให้น่าสนใจและมีการคลี่คลายขยายเรื่อง โดยมีข้อขัดแย้ง มีการต่อสู้ หรืออุปสรรคของตัวละครในตอนกลางเรื่องเพื่อให้ผู้อ่านสนใจเนื้อเรื่องจนปิดเรื่อง

2. เรื่องสั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายของเรื่องอย่างเดียว และมีผลอย่างเดียว
3. เรื่องสั้นจะต้องใช้ฉากและเวลาในการดำเนินเรื่องน้อย การใช้ฉากน้อย คือ การที่ผู้แต่งไม่เปลี่ยนสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์บ่อยๆ โดยไม่จำเป็น
4. เรื่องสั้นจะต้องใช้ตัวละครน้อย เพราะลักษณะของเรื่องสั้นต้องมีเหตุการณ์เดียว จุดมุ่งหมายเดียว และผลของเรื่องเพียงอย่างเดียว
5. เรื่องสั้นจะต้องมีขนาดสั้น คือ ต้องเขียนด้วยความประหยัดถ้อยคำ เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างรวดเร็ว

Esenwein (n.d อ้างใน เป็ลลิ่ง ณ นคร, 2517: 73) กล่าวถึงลักษณะของเรื่องสั้นที่ดีไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. ต้องมีพฤติกรรมอันสำคัญเป็นต้นเรื่องแต่เพียงอย่างเดียว
2. ต้องมีตัวละครที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในท้องเรื่องแต่เพียงตัวเดียว
3. ต้องมีจินตนาการหรือมโนภาพให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตามไปด้วย
4. ต้องมีพล็อตหรือการผูกเค้าเรื่องให้ผู้อ่านสนใจและสนใจ
5. ต้องมีความแน่นหรือเขียนอย่างรัดกุม
6. ต้องมีการจัดรูป ลำดับเหตุการณ์ให้มีชั้นเชิงชวนอ่าน
7. ให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่ง

วณิข จรุงกิจอนันต์ (2538: 7) กล่าวถึงลักษณะเรื่องสั้นในยุคใหม่มี 3 ประการ คือ

1. ความขัดแย้ง คือ การต่อสู้ปะทะกันระหว่าง 2 ฝ่าย ความขัดแย้งในบันเทิงคดีมี 3 ลักษณะ คือ

- 1.1 ตัวละครขัดแย้งกับตัวละคร
- 1.2 ตัวละครขัดแย้งกับสิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติ
- 1.3 ตัวละครขัดแย้งกับตัวเอง

ความขัดแย้งจำเป็นต้องมีในเรื่องสั้น เพราะจะเป็นตัวแสดงนัยให้เห็นทิศทางของเรื่องนั้น ทำให้เรื่องนั้นมีจุดมุ่งหมายไปยังที่ใด ความขัดแย้งจะนำไปสู่สถานการณ์วิกฤต และทำให้ตัวละครที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนไปจากเดิม ความขัดแย้งในเรื่องสั้นมี 3 ลักษณะ คือ เกิดความเปลี่ยนแปลงบางอย่างในความขัดแย้ง สองฝ่ายขัดแย้งกันต้องมีกำลังเสมอกัน และต้องมีความเป็นเอกภาพหมายความว่าทุกอย่างในเรื่องต้องมีความสมจริงและสัมพันธ์กันทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งตัวละคร สารของเรื่อง เนื้อหา สัญลักษณ์

2. ตัวละคร ต้องมีความสมจริง

3. สารสาระหรือแก่นเรื่อง คือ สมมติฐานซึ่งกล่าวหรือแสดงนัยแฝงไว้กับการเล่าถึงสถานการณ์ที่กำหนด

สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543: 156-157) กล่าวถึงลักษณะที่สำคัญของเรื่องสั้นพอสรุปได้ดังนี้

1. ความยาว เรื่องสั้นมักมีความยาวพอประมาณ โดยทั่วไปนิยามกำหนดความยาวของเรื่องสั้นจากเวลาที่อ่าน คือ ภายในระยะเวลา 5-50 นาที หรือจากจำนวนคำประมาณ 2,000-12,000 คำ

2. โครงเรื่อง เรื่องสั้นควรมีโครงเรื่องเดียว และเป็นโครงเรื่องง่ายๆ ไม่ซับซ้อน เพราะมีข้อจำกัดในความยาว โครงเรื่องที่ดีประกอบด้วยข้อขัดแย้ง อุปสรรค และการต่อสู้

3. แก่นเรื่องหรือแนวคิด เรื่องสั้นมุ่งเสนอแนวคิดหรือแก่นของเรื่องแต่เพียงข้อเดียว

4. ตัวละคร มีตัวละครน้อย โดยเฉพาะตัวที่มีบทบาทสำคัญหรือเป็นตัวเอก 2-3 ตัวเท่านั้น
5. บทสนทนา เรื่องสั้นควรมีบทสนทนาที่ใช้ภาษาได้สมจริงสอดคล้องกับตัวละครและสภาพแวดล้อม
6. ฉากและบรรยากาศ ควรมีความสัมพันธ์ และควรสอดคล้องกับเนื้อเรื่องและที่สำคัญที่สุดคือ ต้องสมจริง
7. ตอนจบของเรื่อง เรื่องสั้นอาจมีจุดจบแบบธรรมดา หรือมีจุดจบแบบพลิกความคาดหมาย
8. ความแน่น เรื่องสั้นควรมีความแน่นหนาพอดี หมายถึง ต้องมีกลวิธีการทำบทสนทนา การพรรณนา ฉาก บรรยากาศ และตัวละครให้กระชับรัดกุมและมีประโยชน์ต่อการดำเนินเรื่องมากที่สุด อิงอร สุพันธ์านนท์ (2523: 107-122) กล่าวถึงลักษณะเรื่องสั้นไทยว่า

...เป็นความเรียงร้อยแก้ว ต่างไปจากเรื่องสั้นปัจจุบัน คือ ไม่ว่าจะเป็นบทสนทนา หรือ บทพรรณนาที่จะวางรูปอยู่ในบรรทัดเดียวกันไปเป็นพืด ไม่มีการให้เครื่องหมายคำพูดกำกับ บางทีขึ้นต้นมักจะมีโคลงสี่สุภาพ ตั้งแต่บทหนึ่งไปจนถึง 3-4 บท พรรณนาความหรือคติสอนใจ หรือมีจะนั้นก็มิโคลงปิดท้ายเรื่อง ตัวอย่างเรื่องสั้นในยุคแรกๆ นี้คือ สนุกนี้รัก พระเปี้ยให้ทานธรรม ความโกรธของหญิงม่าย ความรักของผู้ร้าย ฯลฯ ดำเนินเรื่องเรียบๆ เหมือนเล่านิทานและจะเล่าไปตามลำดับเหตุการณ์จากต้นจนจบ...

จากการกล่าวถึงลักษณะของเรื่องสั้นทั้งหมดสรุปได้ว่าเรื่องสั้นมีลักษณะ คือ มีโครงเรื่องเพียงโครงเรื่องเดียว มีตัวละครน้อย เพียง 2-3 ตัว มีขนาดสั้น ประมาณ 1,500-15,000 คำ มีจุดมุ่งหมายของเรื่องเพียงอย่างเดียว เพราะมีข้อจำกัดเรื่องเวลา มีฉากและเวลาในการดำเนินเรื่องน้อย มีการใช้บทสนทนาที่สมจริง มีจินตนาการให้ผู้อ่านเห็นคล้อยตามไปด้วย มีวิธีการปิดเรื่องที่น่าสนใจ

ประเภทของเรื่องสั้น

เรื่องสั้นมีหลายประเภท นักเขียนเรื่องสั้นแต่ละท่านจะมีความสามารถและความถนัดในการเขียนเรื่องสั้นแต่ละประเภทต่างๆ กันไป ขึ้นอยู่กับว่านักเขียนจะใช้กลวิธีการใดมาเป็นช่องทางนำความรู้และประสบการณ์ไปยังผู้อ่านได้ดีที่สุด

ปราณี สุรสิทธิ์ (2541: 393-394) ได้กล่าวถึงประเภทของเรื่องสั้นไว้ สรุปได้ดังนี้

1. เรื่องสั้นประเภทผูกเรื่อง (Plot Story) เน้นเนื้อเรื่องเป็นสำคัญ การดำเนินเรื่องเต็มไปด้วยการผูกปมและสร้างข้อขัดแย้ง
2. เรื่องสั้นประเภทแสดงลักษณะของตัวละคร (Character Story) เน้นการสร้างลักษณะตัวละครให้เด่นชัดเป็นพิเศษ
3. เรื่องสั้นประเภทสร้างบรรยากาศ (Atmosphere Story) เป็นเรื่องสั้นที่ผู้เขียนต้องสร้างบรรยากาศให้สมจริงสมจัง
4. เรื่องสั้นประเภทให้แนวคิด (Theme Story) หมายถึง เรื่องที่ผู้แต่งต้องการแสดงแนวความคิดอย่างใดอย่างหนึ่งต่อผู้อ่านเป็นสำคัญ ทำให้เห็นความจริงบางอย่างในชีวิตผู้อ่านสามารถนำมาคิดต่อแล้วอาจมีมุมมองที่ต่างไปจากเดิม

เปลื้อง ณ นคร (2541: 130-131) แบ่งประเภทของเรื่องสั้นเป็น 4 ชนิด ดังนี้

1. ชนิดผูกเรื่อง (Plot story) คือ ชนิดที่มีเค้าเรื่องซับซ้อน น่าสนใจ และจบในลักษณะที่ผู้อ่านคาดหมายไม่ถึง
2. ชนิดเฟื่องที่จะแสดงลักษณะของตัวละคร (Character Story) เป็นชนิดที่ผู้เขียนถือตัวละครเป็นใหญ่ และต้องการที่จะเสนอลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดของคนเป็นสำคัญ

3. ชนิดที่ถือฉากเป็นส่วนสำคัญ (Atmosphere Story) โดยที่ผู้เขียนบรรยายสถานที่แห่งหนึ่งซึ่งมีลักษณะทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดไปต่างๆ พฤติการณ์และตัวละครเกี่ยวพันกันอยู่มาก

4. ชนิดที่แสดงแนวความคิดเห็น (Theme Story) โดยที่ผู้เขียนมีอุดมคติหรือต้องการชี้ให้เห็นความจริงอย่างหนึ่งของชีวิต

สมพร มั่นตะสูตร (2540: 230-231) แบ่งประเภทของเรื่องสั้นออกเป็น 4 ชนิดสรุปได้ดังนี้

1. ชนิดผูกเรื่อง (Plot story) คือ เรื่องสั้นที่ถือเค้าเรื่องเป็นสำคัญ ในการดำเนินเรื่องมักเต็มไปด้วยการผูกปม อีกทั้งสร้างความขัดแย้งให้ผู้อ่านสนใจติดตามเรื่องอยู่ตลอด

2. ชนิดสร้างตัวละคร (Character Story) คือ เรื่องที่ถือเอาการวางตัวละครเป็นสำคัญ เน้นการสร้างตัวละครให้เด่นชัดเป็นพิเศษ

3. ชนิดให้แนวคิด (Theme Story) คือ เรื่องที่ผู้แต่งต้องการแสดงแนวคิดอย่างใดอย่างหนึ่งของชีวิตต่อผู้อ่านเป็นสำคัญ

4. ชนิดสร้างบรรยากาศ (Atmosphere Story) คือ เรื่องที่สร้างจากอันมีบรรยากาศชวนให้คล้อยไปตามเรื่อง งานเขียนแบบนี้ต้องใช้ศิลปะในการแต่งสูง เพื่อให้ผู้อ่านมีความรู้สึกร่วมไปด้วย

สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543: 163-166) ได้กล่าวถึงประเภทของเรื่องสั้นว่าขึ้นอยู่กับที่ผู้แต่งจะยึดเกณฑ์ใดในการแบ่ง พอสรุปได้ดังนี้

ถ้าใช้ลักษณะการแต่งเป็นเกณฑ์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. เรื่องสั้นประเภทเน้นโครงเรื่อง เป็นเรื่องสั้นแนวเก่าที่ยึดเหตุการณ์เป็นหลักแล้วจบแบบหักมุม

2. เรื่องสั้นประเภทไม่เน้นโครงเรื่อง เป็นเรื่องสั้นแนวใหม่ที่นิยมยึดความคิดหรืออารมณ์ของผู้แต่งเป็นหลักแล้วจบเรื่องตามสภาพความเป็นจริงในชีวิต

หากใช้เนื้อหาเป็นเกณฑ์ จะแบ่งกลุ่มเรื่องสั้นได้หลายแบบ เช่น แบ่งเนื้อหาตามสภาพความเจริญของสังคมออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตในชนบท
2. เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตในเมืองหลวง หากแบ่งตามประโยชน์ของผู้อ่าน จะแบ่งได้ 2 ประเภท คือ เรื่องสั้นที่มีเนื้อหาแสดงกิจกรรมส่วนตัว กับเรื่องสั้นที่มีเนื้อหาแสดงกิจกรรมทางสังคมและการเมือง

การแบ่งตามจุดมุ่งหมายในการแต่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ เรื่องสั้นแนวประเทืองอารมณ์ หมายถึง เรื่องสั้นที่ผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความบันเทิงใจเป็นสำคัญ และเรื่องสั้นแนวประเทืองปัญญา หมายถึง เรื่องสั้นที่ผู้แต่งมุ่งให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความคิดเห็นหรือเกิดความเข้าใจในเรื่องราวความเป็นไปของชีวิตและสังคม

การแบ่งตามแนวคิดหรือปรัชญาของเรื่อง ที่ได้รับอิทธิพลมาจากตะวันตก จะแบ่งได้เป็นหลายแนว เช่น เรื่องสั้นกลุ่มสะท้อนแนวคิดจินตนิยม (Romanticism) แนวคิดอุดมคตินิยม (Idealism) แนวคิดสัจนิยม (Realism) แนวคิดแบบธรรมชาตินิยม (Naturalism) แนวคิดเหนือจริง (Surrealism) แนวคิดสัญลักษณ์นิยม (Symbolism) และแนวคิดอัตถิภาวะนิยม (Existentialism)

ส่วนเรื่องสั้นกลุ่มอื่นๆ ที่สามารถแบ่งย่อยไปอีกคือ

1. เรื่องสั้นชนิดผูกเรื่อง (Plot story) คือ เรื่องสั้นที่ให้ความสำคัญแก่โครงเรื่องเป็นพิเศษ ผู้แต่งมักสร้างสถานการณ์แปลกๆ ซับซ้อนชวนให้ฉงนและจบอย่างคาดไม่ถึง
2. เรื่องสั้นชนิดเน้นแนวคิด (Theme Story) คือ เรื่องสั้นที่ผู้แต่งต้องการแสดงแนวคิดอย่างใดอย่างหนึ่งของชีวิตต่อผู้อ่านเป็นสำคัญ
3. เรื่องสั้นชนิดเน้นตัวละคร (Character Story) คือ เรื่องสั้นที่ผู้แต่งถือว่าตัวละครเป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่อง ตัวละครมีความสำคัญมากกว่าโครงเรื่อง

4. เรื่องสั้นชนิดเน้นบรรยากาศ (Atmosphere Story) คือ เรื่องสั้นที่ผู้แต่งต้องการสร้างบรรยากาศของเรื่องให้สมจริงเพื่อทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนกับว่าได้ร่วมรับรู้เหตุการณ์นั้นๆ ด้วยตนเอง

สุชาติ สวัสดิ์ศรี (2518: 38) ได้จำแนกเรื่องสั้นสมัยใหม่เป็น 5 กลุ่ม สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มอรรถนิยม (Realism) หรือเรียกว่า “สัจนิยม” คือ การเขียนแบบใช้วิธีบรรยายจากตัวละคร ปัญหาความขัดแย้งและการสร้างปมต่างๆ ในเชิง “สมจริง” การดำเนินเรื่องเรียบง่าย โดยยึดถือรูปแบบการมองภายนอกเป็นหลักและความจริงที่เห็นคือความจริงที่แสดง เช่น เรื่องพระช่วยของ สุจิตต์ วงศ์เทศ

2. กลุ่มสัญลักษณ์ (Symbolism) เป็นการใช้สัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งให้ปรากฏอยู่ในการบรรยายจากตัวละคร ความขัดแย้งในการสร้างปมของเรื่อง การดำเนินเรื่องมักใช้กลวิธี “ย้อนกลับไปกลับมา” ความซับซ้อนของจิตใต้สำนึก ซึ่งเป็นการมองแบบภายในเป็นหลัก เช่น เรื่องแว่นตาไม่มีกระจก ของ นิพนธ์ จิตรกรรม

3. กลุ่มเหนือความจริง (Surrealism) เป็นการใช้สิ่งที่ไม่เหมือนเป็นความจริงนำมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่เป็นไปได้หรือเป็นไปไม่ได้ บางครั้งใช้สัญลักษณ์ ใช้จินตนาการเล่าเรื่องที่เป็นโลกแห่งความฝัน ใช้การเขียนแนวเดียวกับการเขียนนวนิยายวิทยาศาสตร์ การวาดภาพย้อนกลับไปกลับมาแบบเทคนิคการตัดต่อภาพยนตร์รุ่นใหม่ เช่น เรื่อง รถไฟเด็กเล่น ของ สุชาติ สวัสดิ์ศรี

4. กลุ่มกะเทาะสังคม (Satirical) ลักษณะการเขียนเป็นแบบสมจริง แต่มุ่งที่จะเสียดสีสังคม ทำนองคล้ายนิทานเปรียบเทียบ เช่น นางสาวไทยรอบสุดท้าย ของ อนุช อภาภิรม

5. กลุ่มแปลกแยก (Alienation) ลักษณะการเขียนมีจุดอยู่ตรงที่เล็งเห็นสภาพของมนุษย์ในสังคมปัจจุบันได้ถูกตัดขาดออกจากความเชื่อและกฎเกณฑ์แบบเก่า การดำเนินเรื่องเป็นแบบการรำพึงของจิตใต้สำนึก (Monologue) เสียส่วนมาก บางทีก็เปรียบเทียบกับสัญลักษณ์ และการเสียดสีเยาะเย้ยมาอธิบายการกระทำของตัวละครในลักษณะที่ไร้เหตุผล สิ้นหวังและถูกสังคมเมินหน้า เช่น ถนนสายที่นำไปสู่ความตาย ของ วิทยากร เชียงกุล

จากเอกสารทั้งหมดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ประเภทของเรื่องสั้นมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับว่าจะยึดอะไรเป็นเกณฑ์ เพราะเรื่องสั้นเป็นงานบันเทิงคดีที่มีผู้สนใจมาก ดังนั้น นักเขียนจึงต้องหา กลวิธีที่ดีขึ้นไปเรื่อยๆ แต่ถึงอย่างไรก็ตามประเภทของเรื่องสั้นจากที่กล่าวมานั้น มีลักษณะเด่น 4 ประการ คือ เรื่องสั้นชนิดผูกเรื่อง เรื่องสั้นชนิดเน้นแนวคิด เรื่องสั้นชนิดเน้นตัวละคร และเรื่องสั้นชนิดเน้นบรรยากาศ

องค์ประกอบของเรื่องสั้น

การศึกษาองค์ประกอบของเรื่องสั้นเป็นแนวทางในการที่ผู้วิจัยจะมีความรู้ความเข้าใจกลวิธีในการแต่งของผู้เขียนได้อย่างลึกซึ้ง ซึ่งมีนักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการแต่งเรื่องสั้นไว้ดังนี้

เจือ สตะเวทิน (2510: 48-67) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของกลวิธีการแต่งเรื่องสั้น ซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. โครงเรื่อง (Plot) คือ เหตุการณ์จุดหนึ่งรวมกันเข้าก่อให้เกิดผลอย่างหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้

1.1 การเปิดเรื่อง คือจุดเริ่มเรื่องซึ่งนับว่าสำคัญมาก การเปิดเรื่องทำได้หลายวิธี คือ

1.1.1 สร้างให้มีการกระทำที่ก่อให้เกิดความสนใจโดยเร็ว

1.1.2 ใช้บทสนทนา

1.1.3 ใช้การพรรณนา อาจเป็นการพรรณนาบุคลิกตัวละคร หรือการพรรณนาฉากและบรรยากาศของเรื่อง

1.1.4 ใช้การบรรยาย

1.1.5 ใช้สุภาษิต บทกวี ข้อความคมคายชวนให้คิด

1.1.6 ใช้คำโปรย

1.2 การดำเนินเรื่อง คือช่วงที่ต้องดึงความสนใจของผู้อ่านไว้ให้ได้เสมอ โดยสร้างให้มีความขัดแย้ง แล้วคลี่คลายไปจนจบเรื่อง ทั้งนี้ ต้องอาศัยกลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องและกลวิธีในการเล่าเรื่องประกอบด้วย

1.2.1 ความขัดแย้ง (Conflict) แบ่งเป็นหัวข้อได้ ดังนี้

- ก) ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์
- ข) ความขัดแย้งกับตัวเอง
- ค) ความขัดแย้งที่เกิดจากสาเหตุภายนอก
- ง) ความขัดแย้งที่เกิดเนื่องจากความเห็นไม่ตรงกัน

1.2.2 กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง อาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

- ก) เล่าเรื่องตามลำดับปฏิทิน
- ข) เล่าเรื่องย้อนหลัง
- ค) เล่าเหตุการณ์เกิดต่างสถานที่สลับกันไปมา

1.2.3 กลวิธีในการเล่าเรื่อง แบ่งเป็น 5 ลักษณะ ดังนี้

- ก) ใช้บุรุษที่ 1 เป็นตัวละครสำคัญในเรื่องเป็นผู้เล่า
- ข) ใช้บุรุษที่ 1 ซึ่งเป็นตัวละครรองในเรื่องเป็นผู้เล่า
- ค) ผู้ประพันธ์ในฐานะผู้รู้แจ้งเห็นจริงเป็นผู้เล่า
- ง) ผู้ประพันธ์ในฐานะผู้สังเกตการณ์เป็นผู้เล่า
- จ) ใช้บุรุษที่ 1 เป็นผู้เล่าด้วยวิธีการเสด็จประพาส คือให้บุรุษที่ 1

เล่าเรื่องของตนเอง แต่ปรากฏในรูปกระแสความคิดประพาสไปถึงเหตุการณ์ต่างๆ

1.3 การปิดเรื่อง หมายถึง การจบข้อความสำคัญของเรื่องทำได้หลายวิธี คือ

1.3.1 จบแบบให้คิดหรือทิ้งท้าย

1.3.2 จบอย่างเศร้า

1.3.3 จบอย่างหวานชื่น

1.3.4 จบแบบเป็นจริงในชีวิต

2. กลวิธีในการสร้างโครงเรื่องสั้น ลักษณะของโครงเรื่องที่ประกอบด้วย

2.1 เหตุการณ์ต่างๆ ในเรื่องมีความสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ มีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างมีเอกภาพ

2.2 ถ้าในเรื่องมีโครงเรื่องย่อย ต้องมีความสัมพันธ์กับโครงเรื่องใหญ่

2.3 มีเทคนิคในการลำดับเรื่องให้ผู้อ่านเข้าใจ ดังดูผู้อ่านได้ทั้งการเปิดเรื่องและปิดเรื่อง

2.4 สร้างปมปัญหาต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจและติดตามอ่านเรื่อง

2.5 มีข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ

2.6 หากมีเหตุประจวบหรือเหตุบังเอิญ ต้องสมเหตุสมผล

2.7 ชี้ให้ผู้อ่านมองเห็นโลกและสังคมมนุษย์อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้ง สมจริง

3. กลวิธีเกี่ยวกับตัวละคร คือ กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างผู้มีบทบาทในเรื่องอาจจะเป็นคนสัตว์หรือ อะไรก็ได้ มีกลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครที่น่าสนใจหลายประการคือ

3.1 วิธีแนะนำตัวละคร มีหลายวิธีเช่น

3.1.1 การแนะนำตัวละครแบบเล่าเรื่อง นักประพันธ์เป็นผู้แนะนำโดยตรงว่าตัวละครมีความเป็นมาอย่างไร

3.1.2 แบบให้เห็นจากการกระทำของตัวเอง โดยที่ผู้ประพันธ์ต้อง

บรรยาย

3.2 การกำหนดลักษณะนิสัยของตัวละคร อาจกำหนดได้ดังนี้

3.2.1 ตัวละครที่ไม่ซับซ้อน หมายถึง ตัวละครที่ผู้อ่านจะทราบทันทีว่าตัวละครเป็นใครมีความเป็นมาอย่างไร

3.2.2 ตัวละครที่สลับซับซ้อน หมายถึง ตัวละครที่ผู้แต่งมิได้แนะนำออกมาโดยตรงแล้วแต่ผู้อ่านจะวินิจฉัยว่าตัวละครมีบุคลิกลักษณะอย่างไร

3.3.3 ตัวละครที่มีบทบาทคงที่ คือ มีนิสัยตอนต้นเรื่องอย่างไรก็เป็นเช่นนั้นตลอดเรื่องไม่เปลี่ยนบทบาทและลักษณะนิสัย

3.3.4 ตัวละครที่มีบทบาทเปลี่ยนแปลง หมายถึง ตัวละครที่อยู่ใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม จนทำให้ตัวละครมีบุคลิกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

4. กลวิธีเกี่ยวกับฉาก หมายถึง กลวิธีในการกำหนดสถานที่ เวลา และบรรยากาศที่เกิดขึ้น เรื่องนั้นขึ้น ลักษณะที่ดีของฉากต้องสมจริง สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2543: 269-271) กล่าวถึงกลวิธีในการเขียนเรื่องสั้นสรุปได้ดังนี้

1. แก่โครงเรื่อง คือ การสร้างเหตุการณ์หนึ่งขึ้นมามีการเริ่มเรื่องและจบเรื่อง การสร้างโครงเรื่องมีหลัก 3 ประการคือ

1.1 โครงเรื่องต้องมีความสับสนวุ่นวาย มีการผูกปมที่ซับซ้อน

1.2 ในการดำเนินเรื่องจะไม่ราบรื่น ต้องมีอุปสรรคทำให้เรื่องสนุก

1.3 ปมนั้นค่อยๆ คลี่คลาย จนถึงจุดสุดยอดของเรื่อง เป็นการจบหรือปิดเรื่อง

2. ตัวละครที่สำคัญมีน้อยที่สุด

2.1 สร้างตัวละครให้สมจริง

2.2 การแสดงอุปนิสัยของตัวละครอาจบรรยายหรือเป็นบทที่ตัวละครพูดเอง

2.3 การแสดงอุปนิสัยของตัวละครต้องสอดคล้องกับสมมติฐานตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง

2.4 ตัวละครไม่มากเกินไป

3. ฉาก

3.1 เลือกฉากให้เหมาะกับเรื่อง

3.2 ต้องเขียนฉากที่ตนรู้จักดีที่สุด

4. บทสนทนา

4.1 ไม่พูดนอกเรื่อง

4.2 เป็นคำพูดที่ง่ายต่อการเข้าใจและเหมาะกับฐานะของตัวละคร

4.3 รู้จักหลีกคำ ไม่ใช่คำซ้ำซาก

5. การเปิดเรื่องทำให้ผู้อ่านติดตาม ถือเป็นหัวใจของการเขียนมีหลักการคือ

5.1 สร้างเหตุการณ์หรือการกระทำที่ก่อให้เกิดความสนใจ น่าตื่นเต้น

5.2 เปิดเรื่องโดยใช้บทสนทนาที่มีถ้อยคำแปลกในความหมาย และเนื้อเรื่องก่อให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นและติดตาม

5.3 เปิดเรื่องโดยการพรรณนาฉาก หรือบรรยากาศที่ชวนให้ผู้อ่านสนใจ

6. การดำเนินเรื่อง

6.1 ควรดำเนินเรื่องไปสู่จุดหมายโดยเร็ว

6.2 ปมของเรื่องควรมีความขัดแย้ง แล้วค่อยๆ คลายปมออก

7. การปิดเรื่อง เป็นตอนที่สำคัญที่สุดเพราะผู้อ่านจะทราบว่าเรื่องจะจบอย่างไร ซึ่งเป็นจุดยอดของเรื่องมี 2 วิธี คือ

7.1 จบแบบที่ผู้อ่านคาดไม่ถึง

7.2 จบด้วยความสมปรารถนาหรือสิ้นหวัง

ประทีป เหมือนนิล (2519: 39-45) กล่าวถึงองค์ประกอบของเรื่องสั้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับเจือ สรุปได้ดังนี้

1. โครงเรื่อง (Plot) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก เพราะผู้แต่งจะต้องวางเค้าโครงไว้ล่วงหน้าแล้วว่าจะเริ่มเรื่อง ดำเนินเรื่อง และจบเรื่องอย่างไร โครงเรื่องของเรื่องสั้นต้องมีการผูกปม สร้างข้อขัดแย้งให้คนอ่านสนใจติดตาม

2. ตัวละคร (Characters) นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในเรื่องสั้น เพราะการดำเนินเรื่องย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของตัวละครเป็นส่วนใหญ่ วิธีแนะนำตัวละครอาจแบ่งอย่างกว้างๆ ได้ 2 วิธี คือ

2.1 แบบเล่าเรื่อง (Narrative) นักประพันธ์อาจแนะนำตัวละครของตนออกมาตรงๆ ว่าเป็นใคร มาจากไหน การแนะนำตัวละครแบบนี้เท่ากับเป็นการแสดงแนวคิดของนักประพันธ์ไปด้วย

2.2 การแนะนำตัวละครด้วยการกระทำของตัวละครเอง วิธีนี้นิยมมากเพราะทำให้วิธีการแนะนำตัวละครแนบเนียน และสมจริง ข้อสังเกตในการสร้างตัวละครที่ดี

2.2.1 ตัวละครควรมีลักษณะสมจริง (Realistic) มากที่สุด

2.2.2 การสร้างตัวละครสำคัญให้มีลักษณะเด่น แปลกใหม่อยู่เสมอ

2.2.3 การสร้างตัวละครแต่ละตัว ควรแสดงอุปนิสัยให้คงที่ไปตลอดเรื่อง

2.2.4 ควรมีตัวละครน้อย

3. ฉาก (Setting) เป็นส่วนสำคัญต่อเรื่องสั้น เพื่อบอกว่าเรื่องนั้นเกิดที่ไหน เมื่อไร ฉากยังหมายถึงรายละเอียดอื่นๆ ได้แก่ การสร้างอารมณ์ และบรรยากาศ ลักษณะของฉากที่ดีต้องมีความสมจริงมากที่สุด

4. บทสนทนา (Dialogue) คือ คำพูดที่ตัวละครใช้พูดจาโต้ตอบกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่จะทำให้เรื่องสั้นน่าอ่านมากกว่านิทานทั่วไป ลักษณะที่ดีของบทสนทนามีดังนี้

4.1 บทสนทนาที่ดีจะต้องเขียนให้สมจริง

4.2 บทสนทนาที่ดีต้องช่วยให้เรื่องดำเนินไปด้วยดี

4.3 บทสนทนาที่ดีจะต้องช่วยบอกลักษณะนิสัยตัวละคร

4.4 บทสนทนาที่ดีต้องเหมาะสมกับระดับฐานะของตัวละคร

4.5 บทสนทนาที่ดีต้องช่วยย่อเรื่องที่ไม่จำเป็นให้เหลือน้อยลง

4.6 บทสนทนาแต่ละตอนไม่ควรยาวเกินไป

จากองค์ประกอบของเรื่องสั้นที่นักวิชาการได้กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า ประกอบด้วย โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา การดำเนินเรื่อง การเปิดเรื่อง และการปิดเรื่อง

ปรัชญา อาภากุล และ การุณันท์ รัตนแสนวงษ์ (2540: 209-210) กล่าวถึงองค์ประกอบของเรื่องสั้น สรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดหรือแกนของเรื่อง ต้องเป็นแนวคิดที่มีลักษณะเด่น คมคาย มีเพียงแนวคิดเดียว
2. โครงเรื่องต้องมีลักษณะกะทัดรัด ไม่ยืดเยื้อ ดำเนินเรื่องฉับไว ลักษณะของโครงเรื่องขึ้นอยู่กับชนิดของเรื่อง
3. ตัวละคร ไม่ควรมีหลายตัว และมีความสมจริง
4. ฉากต้องมีความสมจริง ให้ภาพจินตนาการชัดเจน น่าสนใจ
5. ถ้อยคำหรือบทสนทนาต้องมีความสมจริง ใช้ภาษาประณีต คมคาย

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2543: 161-163) กล่าวถึงองค์ประกอบของเรื่องสั้น สรุปได้ดังนี้

1. แก่นเรื่อง คือ แนวความคิดหรือจุดสำคัญของเรื่องที่ผู้แต่งมุ่งจะสื่อให้ผู้อ่านทราบ แต่เนื่องจากเรื่องสั้นมีขนาดจำกัด เรื่องสั้นจึงมีแก่นเรื่องเพียงแก่นเดียว หรือมุ่งสะท้อนแนวคิดของผู้แต่งเพียงประการเดียว
2. โครงเรื่อง คือ แก่นโครงเรื่องที่ผู้แต่งกำหนดไว้ก่อนว่าจะแต่งเรื่องไปในทำนองใด จึงจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องอย่างตื่นตัวและกระหายใคร่รู้ไปได้ตลอดทั้งเรื่อง โครงเรื่องที่มีลักษณะนี้ต้องใช้วิธีการผูกปม การคลายปม และการหน่วงเรื่อง อีกทั้งการเปิดเรื่อง การปิดเรื่องและกลวิธีการดำเนินเรื่องของผู้แต่ง เรื่องสั้นที่ดีควรมีโครงเรื่องเดียวและไม่ซับซ้อน
3. ตัวละคร คือ ผู้แสดงบทบาทสมมติตามที่ผู้แต่งกำหนด ตัวละครในเรื่องสั้นจะมีน้อย เพราะเรื่องสั้นเน้นแสดงแก่นเรื่องเพียงแก่นเดียว เพื่อให้เรื่องดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายเร็ว ผู้แต่งจึงสร้างตัวละครให้น้อย คือ มีตัวละครเอกแค่ 2-3 ตัว

4. บทสนทนา คือ ถ้อยคำที่ตัวละครใช้พูดกัน บทสนทนามีประโยชน์ในการเขียนเรื่องสั้น ในการทำให้เรื่องดำเนินไปได้ โดยไม่ต้องอธิบายความให้ยืดเยื้อ ช่วยสะท้อนบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวของตัวละคร หรือช่วยสร้างบรรยากาศของเรื่องให้เป็นไปตามธรรมชาติ

5. ฉาก คือ สถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง ซึ่งหมายรวมถึงเวลาและสภาพที่แวดล้อมเหตุการณ์นั้นด้วย ฉากสำคัญในเรื่องสั้นมักมีฉากเดียว เพราะผู้แต่งถือหลักว่า “ยิ่งใช้เหตุการณ์ สถานที่ และเวลาในเรื่องน้อยเท่าใด ก็ยิ่งมีผลทำให้แนวคิดของเรื่องชัดเจนเท่านั้น” อีกทั้งการเขียนเรื่องสั้นมีข้อจำกัดเรื่องขนาด จึงทำให้ผู้แต่งเลือกกล่าวถึงเหตุการณ์สำคัญเพียงเหตุการณ์เดียว รวมทั้งสถานที่ เวลาที่สั้นด้วย

6. บรรยาย คือ อารมณ์ต่างๆ ของตัวละครที่เกิดจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งมีอิทธิพลทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม การสร้างบรรยายจำเป็นต้องอาศัยรายละเอียดจากส่วนอื่นของเรื่องด้วย เพราะสิ่งแวดล้อมจะทำให้ตัวละครและผู้อ่านเกิดอารมณ์ตามที่ผู้แต่งต้องการ เรื่องสั้นที่ดีจะมีฉากและบรรยายที่สมจริงและสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อเรื่องโดยทั่วไปผู้แต่งถือว่าบรรยายเป็นส่วนสำคัญทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องสั้นได้ดียิ่งขึ้น

สุดารัตน์ เสรีวัฒน์ (2522: 12-20) กล่าวถึงองค์ประกอบของเรื่องสั้น สรุปได้ดังนี้

1. แก่นเรื่อง แนวคิดหรือสาระของเรื่อง ได้แก่ แนวคิด หรือจุดสำคัญของเรื่อง ซึ่งปรากฏตั้งแต่ต้นจนถึงปลายเรื่องเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงเรื่องเข้าด้วยกัน แก่นเรื่องแบ่งเป็น 4 ชนิดคือ

1.1 แก่นเรื่องแสดงทัศนะ คือ การแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ค่านิยม ในสังคม คุณธรรม หรือสิ่งที่ตรงข้ามกับคุณธรรม

1.2 แก่นเรื่องแสดงอารมณ์ คือ แก่นเรื่องที่มุ่งแสดงอารมณ์ ความรู้สึกของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านรับรู้อารมณ์และความรู้สึกนั้นได้

1.3 แก่นเรื่องแสดงพฤติกรรม คือ แก่นเรื่องที่มุ่งเสนอพฤติกรรมของตัวละครและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในเรื่อง พฤติกรรมของตัวละครที่ผู้แต่งมุ่งเสนอให้เป็นแก่นเรื่องอาจคลี่คลายมาจาก

1.3.1 ทักษะต่อคำนิยมหรือคุณธรรมบางประการ เช่น การสร้างตัวละครที่มีระเบียบวินัย เพราะมีทักษะต่อคุณธรรมหรือความซื่อสัตย์

1.3.2 ความรู้สึกกึ่งคิดและอารมณ์ เช่น ความรู้สึกหึงหวงอย่างรุนแรงอาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรมได้

1.4 แก่นเรื่องแสดงสภาพเหตุการณ์ ได้แก่ แก่นเรื่องที่แสดงสภาพบางอย่างหรือเหตุการณ์บางตอนของชีวิตตัวละคร

ลักษณะเรื่องสั้นที่ดีควรมีแก่นเรื่องเดียวเพื่อความชัดเจน ง่ายต่อการวางโครงเรื่อง และการดำเนินเรื่องมีความกระชับ

2. โครงเรื่อง เป็นการสร้างเรื่องอย่างคร่าวๆ ส่วนประกอบสำคัญในโครงเรื่อง คือ

2.1 ตอนเริ่มเรื่อง หรือการเปิดเรื่อง (Exposition) เป็นตอนเริ่มพฤติกรรมซึ่งเป็นการกำหนดสถานะ และเหตุการณ์ในเรื่องให้ดำเนินไปได้ด้วยดี

2.2 ตอนดำเนินเรื่อง (Complication) เป็นการสร้างปม ผูกปม สร้างอุปสรรคต่างๆ ให้เกิดความยุ่งยากน่าสงสัย ชวนให้ติดตาม การสร้างปมมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ ความขัดแย้ง อุปสรรค การดิ้นรนต่อสู้

2.3 การจบเรื่อง หรือการปิดเรื่อง บางคนเรียกว่าจุดสุดยอดของเรื่อง (Climax) การจบเรื่องมี 2 แบบคือ

2.3.1 จบแบบธรรมดา (Satisfying ending) เป็นการจบตามความคาดหมาย หรือตามจุดประสงค์ของเรื่อง และสร้างความพอใจแก่ผู้อ่าน

2.3.2 จบแบบพลิกความคาดหมาย (Twist ending หรือ Surprised ending) คือการจบแบบไม่เป็นไปตามที่ผู้อ่านคาดหมายไว้

3. ตัวละคร หมายถึง ผู้ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในเรื่องหรือผู้ที่รับผลจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามโครงเรื่อง ตัวละครที่ดีควรมีลักษณะที่สมจริง สิ่งที่เป็นลักษณะของตัวละครมีดังนี้

3.1 การกำหนดตัวละคร มักเลือกกำหนดตามสภาพความจริงในสังคม

3.2 การวางลักษณะตัวละคร เป็นการสร้างรายละเอียดของตัวละครในแง่บุคลิก
แง่รูปร่างโดยเฉพาะ

3.3 การจัดคำพูดในบทสนทนา ต้องมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม สถานะทางสังคม เศรษฐกิจและการศึกษา

4. บรรยายภาพ ช่วยทำให้ผู้อ่านมองเห็นแก่นเรื่อง โครงเรื่อง และลักษณะตัวละครชัดเจน

จากการกล่าวถึงองค์ประกอบของเรื่องสั้น สรุปได้ว่านักวิชาการได้แบ่งองค์ประกอบของเรื่องสั้นในลักษณะเดียวกัน คือ แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และบรรยายภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เรื่องสั้นมีความน่าสนใจ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้น

มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เรื่องสั้นในด้านลักษณะของเรื่องสั้น อันประกอบด้วย แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และบรรยายภาพ อีกทั้งผู้วิจัยบางคนยังได้วิเคราะห์แนวความคิดจากเรื่อง ซึ่งงานวิจัยต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่าเรื่องสั้นนั้นเป็นงานเขียนที่มีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ ผู้เขียนมีกลวิธีการใช้ภาษาเฉพาะบุคคล ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสั้นมีดังนี้

กรณีการ ฤทธิเดช (2522: 103) กล่าวว่า เรื่องสั้น คือ เรื่องเล่าขนาดสั้น มีลักษณะการแต่งเป็นร้อยแก้ว การดำเนินเรื่องคล้ายนวนิยายแต่เนื้อเรื่องสั้นกว่า เข้าสู่ปมคลี่คลายของเรื่องอย่างรวดเร็ว โดยกล่าวถึงเหตุการณ์แต่เพียงเรื่องเดียวหรือมีน้อยเรื่อง มีตัวละครน้อยและมีวิธีจบแบบธรรมดาหรือจบแบบไม่คาดหมาย

วาสนา ไชยรัตน์ (2534: 2) กล่าวว่า เรื่องสั้นเป็นเครื่องมือในการบันทึกความเป็นไปของสังคม จำลองความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม เช่น ความรู้สึกและปฏิกิริยาต่อสังคม การวิพากษ์วิจารณ์ระบอบการเมืองการปกครอง ตลอดจนบันทึกความเปลี่ยนแปลง และความเป็นไปของเหตุการณ์บ้านเมืองในยุคสมัยของผู้เขียน ซึ่งได้สอดแทรกไว้ในพฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร บทสนทนา เป็นต้น

ประทีป เหมือนนิล (2523) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของ มนัส จรรยงค์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า มนัส จรรยงค์ มีวิธีการสร้างโครงเรื่องเป็นปมปัญหา หรือแนวคิดสำคัญเพื่อเข้าสู่จุดมุ่งหมายโดยเร็ว โครงเรื่องมีการบรรยายจาก ตัวละครและเหตุการณ์ต่างๆ ความขัดแย้งที่มุ่งเสนอเป็นแนวชิงรักหักสวาท การแก้แค้น การหลอกลวง ซึ่งผู้เขียนใช้วิธีเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริง การปิดเรื่องเป็นแบบเศร้า บุคลิกตัวละครเป็นชาวบ้านที่อยู่ในชนบทแสดงพฤติกรรมสมจริง สำนวนภาษาเป็นแบบเรียบง่าย พร้อมทั้งเสนอโลกทัศน์ด้านกฎแห่งกรรม และปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ส่วนบุคลิกภาพของ มนัส จรรยงค์ มีอิทธิพลอยู่ในเรื่องสั้นของเขาอย่างชัดเจน

ประกิจ จันตะเกียน (2524) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของ อาจินต์ ปัญจพวรรณ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อาจินต์ ปัญจพวรรณ์ นิยมเสนอเรื่องด้วยการเล่าเรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประสบการณ์ชีวิตของตนเอง สร้างโครงเรื่องด้วยการบรรยายหรือบรรยายตัวละคร เพื่อนำเข้าสู่เรื่อง แล้วใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ โดยให้ตัวละครที่ใกล้ชิดเหตุการณ์ เป็นผู้เล่าเรื่องหรือผู้แต่งเล่าเรื่องเอง โดยทำตัวเป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริงและปิดเรื่องแบบหักมุม ตัวละครมีลักษณะสมจริงและยังได้สอดแทรกอารมณ์ขันไว้เสมอ แสดงให้เห็นโลกทัศน์เกี่ยวกับชีวิตและสังคม แสดงค่านิยมของกลุ่มบุคคลที่ปรากฏในเรื่อง ให้แง่คิดด้านมนุษยธรรม เรื่องสั้นเกือบทุกเรื่องให้ข้อคิดอันเป็นสารประโยชน์ช่วยให้ผู้อ่านมองโลกในแง่ดีและเข้าใจชีวิตมนุษย์มากขึ้น

สมภาพ นาคพันธ์ (2534) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เรื่องสั้นของ "อิงอร" ผลการวิจัยสรุปได้ว่า อิงอร มีกลวิธีการแต่งเฉพาะตัว คือนิยมเปิดเรื่องโดยการบรรยายจากและตัวละครเป็นแนวคิดสำคัญ เพื่อนำเข้าสู่เรื่อง แล้วใช้ข้อขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับชะตากรรมในการดำเนินเรื่อง ตัวละครสำคัญเป็นผู้เล่าเรื่อง ปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม ตัวละครและฉากสมจริง มีศิลปะในการใช้ภาษา รู้จักเลือกใช้คำหลากหลาย สามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจอย่างรวดเร็วชัดเจน การใช้ประโยคเรียบเรียงได้ดี สำนวนโวหารอ่อนหวาน ทำให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ร่วมต่อผู้อ่านเป็นอย่างดี มีการสอดแทรกแนวคิดที่มีคุณค่าไว้มากมาย โดยเฉพาะแนวคิดเกี่ยวกับความรักที่ก่อให้เกิดความทุกข์มากกว่าความสุข

ปิยะมาศ กาญจนเรืองโรจน์ (2542) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เรื่องสั้นของ ดำรง อารีกุล ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในด้านกลวิธีเขียนผู้เขียนวางโครงเรื่องชนิดผูกปมปัญหามากที่สุด รองลงมาเป็นโครงเรื่องชนิดเน้นตัวละครที่มีลักษณะเด่นเฉพาะตัว โครงเรื่องชนิดเน้นแนวคิดทางสังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อม และโครงเรื่องชนิดเน้นบรรยากาศและสถานการณ์อันตึงเครียด ชุลมุนวุ่นวาย ด้านการสร้างตัวละครมีทั้งวัยรุ่นที่เป็นนักศึกษาและผู้ใหญ่ทำงานเป็นแหล่งชุมชน ด้านกลวิธีการนำเสนอพบ 3 แบบ คือ ใช้วิธีการเล่าเรื่อง ใช้บทสนทนาและใช้ฉาก

พรศิริ นาควัชร (2542) ศึกษาเรื่อง ศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้นแนววิทยาศาสตร์ของ ชัยคุปต์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ชัยคุปต์ใช้กลวิธีการสร้างโครงเรื่อง 2 วิธี คือ ใช้ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์เป็นหลัก และใช้ข้อมูลทางจินตนาการเป็นหลัก ตัวละครที่ศึกษาในเรื่องสั้นมี 2 กลวิธี คือ การสร้างตัวละครในลักษณะสมจริงและการสร้างตัวละครในลักษณะไม่สมจริง กลวิธีการสร้างฉากแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ กลวิธีการสร้างฉากที่อาศัยข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ และกลวิธีการสร้างฉากโดยการคาดคะเนจากข้อมูลโลกปัจจุบัน แนวคิดหลักเกี่ยวกับมนุษย์ในปัจจุบันและมนุษย์ในอนาคต และแนวคิดหลักเกี่ยวกับในโลกอนาคต

เล็กดา วงศ์ตันหิ้น (2542) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เรื่องสั้นของ ไพฑูรย์ ัญญา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เรื่องสั้นของไพฑูรย์ ัญญา มีการตั้งชื่อเรื่อง วางโครงเรื่อง กำหนดแก่นเรื่อง สร้างตัวละคร ใช้บทสนทนาและใช้ฉากหรือบรรยากาศที่เหมาะสม โดยผู้แต่ง คำและสำนวนโวหารในบทบรรยายและบทสนทนาสามารถโน้มน้าวอารมณ์ความรู้สึกและสร้างจินตภาพได้ดี โดยผู้แต่งใช้คำจำแนก 12 ประเภทได้แก่ คำที่แสดงอาการ คำที่แสดงลักษณะ คำที่แสดงอารมณ์หรืออยากเคลื่อนไหว คำที่แสดงเสียง คำซ้อน คำซ้ำ คำภาษาถิ่น คำยืมจากภาษาอังกฤษ คำสลับ คำขยาย คำที่มีความหมายแฝง และคำที่ทำให้เกิดจินตภาพ เนื้อเรื่องในเรื่องสั้นของไพฑูรย์ ัญญาได้สะท้อนให้เห็นสภาพปัญหาของคนไทย

จากงานวิจัยข้างต้นนี้สรุปได้ว่าเรื่องสั้นเป็นงานเขียนร้อยแก้ว ที่มีการดำเนินเรื่องคล้ายนวนิยาย เรื่องสั้นเป็นเครื่องมือในการบันทึกความเป็นไปในสังคม ผู้เขียนมีวิธีการนำเสนอที่เป็นแบบแผนร่วมกัน คือ แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และบรรยากาศ แต่ผู้เขียนแต่ละคนจะมีกลวิธีการแต่งเฉพาะตัว เช่น อิงอรเปิดเรื่องโดยการบรรยายฉากและตัวละครเป็นแนวคิดสำคัญ มนัส จรรย์รงค์ สร้างโครงเรื่องเป็นปมปัญหาแล้วเข้าสู่จุดมุ่งหมายโดยเร็ว เป็นต้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการใช้ภาษา

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการใช้ภาษา

เอกสารเกี่ยวกับการใช้คำ

ด้านการศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในด้านการใช้คำ มีผู้กล่าวไว้ดังนี้

กำชัย ทองหล่อ (2515: 156) กล่าวถึงเรื่องการตัดคำไว้ในหนังสือหลักภาษาไทย สรุปได้ว่า การตัดคำ คือ การตัดหรือลดรูปของคำให้เหลือน้อยกว่าคำเดิม เพื่อให้พยางค์สั้นเข้า วิธีตัดคำนี้เกิดจากกวีผู้ร้อยกรองบทประพันธ์ เมื่อคำใดมีพยางค์มากเกินไป จะนำเข้าบรรจุในบทประพันธ์ก็ยาวเกินกว่าลักษณะบังคับที่วางไว้ในกฎ จึงหาวิธีลดพยางค์ของคำให้เหลือน้อยพอที่จะบรรจุลงได้ แต่ในเวลาเดียวกันก็ให้คำที่ลดพยางค์แล้วนั้น ยังมีความหมายเท่าคำเดิม หรือแม้จะมีความหมายเพี้ยนไปจากคำเดิมบ้าง ก็ยังแสดงเค้าของคำเดิมอยู่ เช่น พาราณสี ตัดเหลือ พารา วิธีเช่นนี้เรียกว่า การตัดคำ จะตัดคำโดดหรือคำประสมที่เรียกตามบาลีว่าคำสมาสก็ได้

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 68-79) กล่าวถึงประเภทของคำที่ใช้ในทางประพันธ์ศาสตร์ว่า จำแนกเป็น 20 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. คำมีความหมายโดยตรง (Denotation) หมายถึง คำที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรม ซึ่งเป็นความหมายที่ใช้กันเป็นปกติในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป เช่น

กิน หมายความว่า เกี่ยวกลืน กลืน

2. คำมีความหมายโดยนัย (Connotation) หมายถึง ความหมายที่แฝงอยู่ เป็นความหมายที่เกิดจากภาพสัมผัสภาพ คือต้องมีบริบท (Context) เป็นเครื่องกำกับและจะชวนให้คิดไปถึงความหมายอย่างอื่นนอกเหนือจากความหมายโดยตรงตามปกติ คำภาษาไทยเป็นจำนวนมากมีความหมายโดยนัย ซึ่งบางครั้งก็ส่อไปในทางค่อนข้างหยาบคายก็มีจำนวนมิใช่น้อย

กิน หมายความว่า โกง เช่น กินจอบกินเสียม

3. คำแสดงอารมณ์ หมายถึงคำที่เป็นเสียงอันเกิดจากอารมณ์สะท้อนใจของมนุษย์ เช่น โธ่ โธ่เอ๋ย อนิจจา เอ้อ เอ๊ย ฯลฯ คำประเภทนี้อยู่ในระดับภาษาปากจึงเหมาะกับการงานเขียนที่เกี่ยวกับบันเทิงคดีต่างๆ จะนำมาใช้ในงานเขียนที่ต้องการภาษาระดับแบบแผนมิได้

4. คำเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น หวิด หวอ ปึง ปัง เพี้ยง ผัวะ ฯลฯ คำเหล่านี้ให้ความรู้สึกที่สมจริง ช่วยให้เกิดความรู้สึกนึกคิด และกระตุ้นให้เกิดจินตภาพ (image) เหมาะสำหรับการงานเขียนที่ต้องการภาษาระดับกึ่งแบบแผนและภาษาปาก

5. คำมีศักดิ์ หมายถึง คำที่ให้ความรู้สึกอันสูงส่งกว่าคำธรรมดาทั่วไป รวมทั้งคำราชาศัพท์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำธรรมดาหรือคำตลาด	คำมีศักดิ์
ดิน	เท้า พระบาท

6. คำรูปธรรม หมายถึงคำที่ให้ความหมายและความเข้าใจในทางรูปร่างหรือทางที่สัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย

7. คำนามธรรม หมายถึง คำที่ให้ความหมายทางความคิด หรือเป็นคำที่รับความหมายได้ทางประสาทที่ 6 คือ ทางใจ เช่น ความดี ความชั่ว สวย เลว อร่อย รักเกลียด ชอบ ชัง โกล โกลั บาป บุญ คุณ โทษ เป็นต้น

8. ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค (Technical term) เป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในระยะแรกที่บัญญัติขึ้นมา หากไม่ได้รับความนิยมก็จะเลิกไปในที่สุด เรียกว่า “ไม่ติด” แต่ปากคนพากันใช้ตามก็อาจกลายเป็นศัพท์ทั่วๆ ไปได้ ซึ่งแต่ละคำย่อมจะใช้เวลาไม่เท่ากัน เช่น ประชาธิปไตย รัฐสภา รัฐมนตรี ประสพการณ์ ฯลฯ

9. คำเฉพาะกลุ่ม (Jargon) หมายถึง คำที่บุคคลแต่ละกลุ่มคิดขึ้นใช้กันภายในกลุ่มของตน สามารถสื่อความหมายเข้าใจได้ดีเฉพาะคนในวงการเดียวกันเท่านั้น คนอื่นๆ มักจะไม่เข้าใจ นอกจากตั้งใจศึกษาเป็นพิเศษเท่านั้น เช่น

คำเฉพาะกลุ่มอาชญากร : ยิงเชี่ย ผ่าเชี่ย

10. คำสแลง (Slang) หมายถึง คำที่ใช้ให้วิปลาสคลาดเคลื่อนไปจากปกติในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นด้านเสียง การเขียน และความหมาย เช่น

สแลงในด้านเสียงและการเขียน	: มัลล์	เดิน(เคิ้ล)	เสียน
สแลงในด้านความหมาย	: อย่างบอกใคร	เซ้งระเบิด	ฟู้ฟ่า

11. คำภาษาตลาด (Colloquial) หมายถึงคำ ที่เป็นภาษาพูดของคนทั่วไป โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องหรือความเหมาะสม แต่สามารถสื่อความหมายกันได้เป็นอย่างดี เช่น ชีซ่า ลุ้น เล่นหนัง กิโละ เป็นต้น

12. คำคำหรือคำหยาบ เช่น คำด่า คำสบถสาบาน และคำเสียดสีที่ส่อไปในทางหยาบคาย คำประเภทนี้ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียน ในข้อเขียนบางประเภท เช่น นวนิยาย และเรื่องสั้น ผู้เขียนบางคนมีความประสงค์ที่จะใช้คำหยาบเพื่อให้มีรสชาติถึงบทบาทยิ่งขึ้น และได้พยายามหลีกเลี่ยงไม่เขียนออกมาตรงๆ เช่น

“ไอ้ฉิบห...เหี้ย...แม่มีงั้นะซี ฯลฯ”

13. คำภาษาถิ่น (Dialect and provincial) หมายถึง คำที่ใช้กันตามท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างไปจากภาษากลาง อันเป็นภาษามาตรฐานของชาติ คือ ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นอีสาน และภาษาถิ่นใต้

14. คำภาษาต่างประเทศ (Foreign word) ภาษาไทยในปัจจุบันมีคำจากภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนอยู่ด้วยเป็นอันมาก เช่น ภาษาจีน ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ฯลฯ คำเหล่านี้บางคำเข้ามาใช้อยู่ในภาษาไทยเป็นเวลานานจนดูเหมือนเป็นคำไทย และไม่สามารถหาคำไทยที่เหมาะสมมาใช้แทนได้ในกรณีเช่นนี้ก็สามารถใช้ได้ทั่วไป เช่น ก๊วยเตี๋ยว ตะหลิว สัตว์ ธรรมชาติ กระดาษ แก๊ส ขาญ เขต เป็นต้น แต่ในกรณีที่ไม่มีคำจำเป็นต้องใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ เพราะมีคำไทยใช้อยู่แล้ว ก็ควรหลีกเลี่ยง

15. คำภาษาหนังสือพิมพ์ (Journalese) หมายถึงคำ ที่นักหนังสือพิมพ์สร้างขึ้นใช้ เพื่อให้
เกิดความตื่นเต้น เร้าความสนใจผู้อ่าน ซึ่งบางครั้งก็ขาดความพินิจพิเคราะห์ว่าเห็นภาษาที่เหมาะสม
หรือไม่ เนื่องจากต้องรีบร้อนพิมพ์ออกมาให้ทันการจำหน่าย เช่น

- เรียบร้อยโรงเรียนจีน

16. คำภาษาพาณิชย์ (Commercialism) หมายถึง คำที่ใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์
เพื่อให้สะดุดความสนใจและชักจูงให้ใช้บริการของเขา เช่น ห้อยย้อย่าให้เซด เซ็งกะเด๊ะ คุณภาพดี
มีค่าเกินราคา จู๋เย็นเย็น ฯลฯ

17. คำพวน หมายถึง คำที่เมื่ออ่านย้อนกลับสลับสระกันแล้ว จะได้คำที่มีความหมายอย่าง
ใหม่เกิดขึ้น บางครั้งจะได้ความหมายไปในทางหยาบคาย ซึ่งไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ใน
การพูดทั่วไป หรืองานเขียนประเภทต่างๆ ในภาษาไทยมีคำพวนเป็นอันมา เช่น กากินจี๋หมู
มาลันดูแก หมาตาย แจกคอย เป็นต้น

18. คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ คนไทยส่วนใหญ่มักมีอารมณ์ขัน ในการใช้ภาษาก็เช่นกัน
เรามักนำคำที่เป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกับคำในภาษาไทยมาเปลี่ยนเสียงเสียใหม่
เล็กน้อยให้กลายเป็นคำไทย หรือบางทีก็นำเอามาพูดทับศัพท์เพื่อให้เกิดอารมณ์ขัน เช่น ยูเค็ด-อีท
เวอร์กัมพูเบงค็อก สเน่คๆ ฟิชๆ ที.ฮูที.อิท เด็ดสะมอเลย์ ฯลฯ

19. คำย่อ หมายถึง คำที่เขียนอย่างย่อเพื่อประหยัดอ้อยคำหรือทำให้ไม่เปลืองเนื้อที่
ในการเขียนหรือพิมพ์ เช่น ม.ร.ว. พ.ศ. น.ศ. ศ.ค.ศ. ฯลฯ

20. คำเลียนเสียงพูด หมายถึง คำที่เขียนถ่ายออกมาให้เหมือนกับเสียงพูดให้มากที่สุด
ซึ่งบางครั้งเสียงพูดนั้นก็ยังมีลักษณะที่เล่นลิ้น ทำให้การเขียนพลอยมีลักษณะที่ผิดแปลกตามไปด้วย
เช่น เสียงมู๊ดมู๊ด ดิที่ซู้ด ไซมัย อย่างดินะเนี่ย นะคะร๊าบ สดิสตัง อย่างนี้ มาด้วยเหรอ สำมะคัญ ฯลฯ
คำประเภทนี้อาจใช้พูดกันเล่นๆ ได้บ้าง แต่ไม่ควรนำมาใช้ในการพูดที่เป็นทางการหรือในการเขียน
ทั่วไป ยกเว้นในกรณีที่ต้องการถ่ายเสียงพูดของตัวละคร ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

พระยาอุปกิตศิลปสาร (2533: 70-112) กล่าวถึงเรื่องชนิดของคำไว้ในหนังสือหลักภาษาไทย ไว้ 7 ชนิด คือ คำนาม คำกริยา คำสรรพนาม คำวิเศษณ์ คำบุพบท คำสันธานและคำอุทาน ดังนี้

1. คำนาม คือ คำที่ใช้เรียกชื่อ คน สัตว์ สิ่งของ แบ่งออกเป็น 5 ชนิดได้แก่

1.1 สามานยนาม คือ คำนามที่เป็นชื่อทั่วไป เช่น เมือง บ้าน ใจ ลม เป็นต้น

1.2 วิสามานยนาม คือ คำนามที่เป็นชื่อเฉพาะที่สมมุติ ตั้งขึ้นสำหรับเรียก คน สัตว์ และสิ่งของบางอย่าง เพื่อให้รู้ว่าเป็น คนนี้ สัตว์ตัวนี้ ของสิ่งนี้ ฯลฯ

1.3 สมุหนาม คือ คำนามที่เป็นชื่อ คนสัตว์ และสิ่งของที่รวมกันอยู่มาก เช่น ทหาร อยู่ด้วยกัน เรียก กอง ภิกษุตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไปเรียก สงฆ์ ช้างหลายตัวรวมกันอยู่เรียกว่า โขลง และ คำที่หมายถึงจำนวนมากอื่นๆ เช่น หมู่ คณะ ผุ่ง บริษัท นิการัฐบาล เป็นต้น

1.4 ลักษณะนาม คือ คำนามที่บอกลักษณะของสามานยนามอีกทีหนึ่ง เช่น คำเรียก พระว่า รูป เรียกสัตว์ป่า ตัว เรียกเรือว่า ลำ เป็นต้น

1.5 อาการนาม คือ คำนามที่เป็นชื่อแห่งกิริยาอาการ หรือความปรากฏเป็นต่างๆ ของ คน สัตว์ และสิ่งของซึ่งเนื่องมาจากคำกริยา หรือคำวิเศษณ์ เช่น การกิน การอยู่ ความตาย ความงาม เป็นต้น คำอาการนามนี้โดยมากเป็นคำที่มีคำว่า การหรือความ นำหน้า มีข้อยกเว้น คือ คำ การ ความ ที่นำหน้านั้นมีที่ใช้ต่างกัน คือ ถ้านำหน้าคำกริยามักใช้ การ แต่ถ้าคำกริยาที่มีความว่า มี เป็น เกิด ดับ เจริญ เสื่อม หรือ กิริยาที่เกี่ยวกับจิตใจ มักใช้ ความ นำหน้า เช่น ความมี ความเป็น ความรัก เป็นต้น

2. คำกริยา คือ คำที่แสดงอาการของคำนามหรือสรรพนาม แบ่งออกได้เป็น 4 ชนิด คือ

2.1 อกรรมกริยา คือ ไม่มีกรรม คือ ผู้ถูกทำ คำกริยาใดมีความครบบริบูรณ์ ไม่ต้องมี คำที่เป็นกรรม คือ ผู้ถูกทำรับข้างท้ายคำกริยานั้นเรียกว่าอกรรมกริยา เช่น เขาไป เรามา คนนอน เป็นต้น

2.2 สกรรมกริยา คือ มีกรรมหรือมีผู้ทำ คำกริยามีใจความไม่ครบบริบูรณ์ในตัว ต้องมีคำที่เป็นกรรมรับข้างท้ายอีก กริยานั้นเรียกว่า สกรรมกริยา เช่น เขาเห็น เขาอยาก...

2.3 วิกตรรณกริยา คือ กริยาที่มีเนื้อความอยู่ที่วิกตการก กริยาพวกนี้ไม่มีเนื้อความในตัวต้องอาศัยเนื้อความของศัพท์วิกตการกหรือการกอื่นที่อยู่ข้างท้ายเข้าช่วยจึงจะได้รับความครบ ได้แก่คำว่า เป็น เหมือน คล้าย เท่า เป็นต้น

2.4 กริยานุเคราะห์ คือ กริยาที่ใช้ช่วยคำกริยาอื่นให้ได้ความครบตามระเบียบของกริยา (คือ ครบตาม มาลา กาล กริยา วาจก) ได้แก่ คำว่า คง จะ ถูก อย่า เป็นต้น เช่น เขาคงดีกัน เขาจะดีกัน เขาถูกฉนตี

3. คำสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนคำนามทั้งปวง แบ่งได้เป็น 6 ชนิด คือ

3.1 บุรุษสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนคำเรียกชื่อในการพูด จัดเป็น 3 พวก คือ สรรพนามที่ใช้แทนตัวผู้พูดเรียกว่าบุรุษที่หนึ่ง ได้แก่ คำว่า ข้า กู ฉัน ผม ดิฉัน เป็นต้น สรรพนามที่ใช้แทนชื่อผู้ฟังเรียกว่าบุรุษที่สอง ได้แก่ คำว่า เจ้า เอ็ง มึง สู้ ท่าน เป็นต้น และสรรพนามที่ใช้แทนชื่อ คน สัตว์ และสิ่งของที่พูดถึงเรียกว่าบุรุษที่สาม ได้แก่ คำว่า เขา มัน ท่าน พระองค์ เป็นต้น

3.2 ประพันธสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนนามที่ติดต่อกับคำนามที่อยู่ข้างหน้า เช่น ฉันชอบคนขยัน คำว่า คน ที่อยู่ติดต่อกับคำข้างหน้า ต้องใช้ประพันธสรรพนามแทนว่า ฉันชอบคนที่ขยัน เป็นต้น และคำประพันธสรรพนามที่ใช้อยู่โดยมากนั้น คือคำ ที่ ผู้ที่ ซึ่ง ผู้ซึ่ง

3.3 ปฤจฉาสรรพนาม คือ คำที่ใช้แทนชื่อ คน สัตว์ หรือสิ่งของที่ไม่แน่นอนอย่างเดียวกับอนิยมสรรพนาม ต่างกันที่ปฤจฉาสรรพนามเอามาใช้เป็นคำนามเท่านั้น เช่นคำว่า ใคร อะไร ไหน ถ้าเอามาเป็นคำถาม ใครมา อะไรตก ไหนเป็นบ้านท่าน คำว่าใครแทนคนที่มา คำว่าอะไรแทนของที่ตก และคำไหนแทนบ้านที่ถาม ซึ่งจะต้องถามให้ทราบ เป็นต้น

3.4 วิภาคสรรพนาม คือ คำสรรพนามที่ใช้แทนนามข้างหน้า เพื่อจำแนกนามนั้นออกเป็นส่วนๆ สรรพนามพวกนี้ได้แก่คำ ต่าง บ้าง กัน มีที่ใช้ต่างกัน คือ ต่าง ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อให้รู้ว่ำนามนั้นจำแนกเป็นหลายส่วน แต่ทำกริยาอย่างเดียวกัน เช่น ชาวสวนต่างก็ฟันดิน

3.5 นิยมสรรพนาม คือ สรรพนามที่ใช้แทนนามเพื่อให้รู้กำหนดแน่นอน คำสรรพนามพวกนี้ได้แก่ คำว่า นี่ นั้น โน่น มีที่ใช้ต่างกัน คือ นี่ใช้แทนนามที่ใกล้ที่สุด เช่น นี่ของใคร หรือท่านมาที่นี่เมื่อไร

3.6 อนิยมสรรพนาม คือ สรรพนามที่ใช้แทนนามที่ไม่กำหนดแน่นอนลงไปว่าเป็นสิ่งนี้ สิ่งนั้น ได้แก่คำว่า ใคร อะไร ไหน ผู้อื่นผู้ใด เป็นต้น เช่น ประโยค ฉันไม่เห็นใครแล้ว

4. คำวิเศษณ์ คือ คำที่ใช้ประกอบคำอื่นให้มีเนื้อความแปลกออกไปได้แก่ ประกอบคำนาม ประกอบคำสรรพนาม ประกอบคำกริยา และประกอบคำวิเศษณ์ จำแนกออกเป็น 10 ชนิด คือ

4.1 ลักษณะวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ประกอบนามหรือสรรพนามเป็นพื้น ที่ใช้ประกอบกริยาและวิเศษณ์มีไม่มากนัก ลักษณะ หมายถึงสิ่งสำคัญที่ทำให้เราสังเกตได้ เช่น ขาว ดำ ต่ำ สูง ใจฉลาด เร็ว ช้า เป็นต้น

4.2 กาลวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์บอกเวลา แสดงเวลาภายในภายหลัง หรือเวลาปัจจุบัน หรือเวลาเร็ว ช้า ก่อน หลัง เช่น คนโบราณ เวลานอน ดื่นเช้า เป็นต้น

4.3 สถานที่วิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์บอกสถานที่ แสดงที่อยู่หรือระยะที่ตั้งอยู่ เช่น ใกล้ ไกล ได้ เหนือ เช่น บ้านใกล้ บ้านใต้ สัตว์บก อยู่ใกล้ อยู่ไกล เป็นต้น คำเหล่านี้ถ้ามีนามหรือคำที่ทำหน้าที่นามต่อท้ายคำเหล่านี้ จะกลายเป็นบุพบทบอกสถานที่ไปทันที

4.4 ประมาณวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์บอกจำนวนผิดแผกกัน เช่น มาก น้อย หมด ครบ สิ้น ฯลฯ จำนวนนับที่เรียกว่า สังख्या หรือจำนวนเลข เช่น หนึ่ง สอง ที่หนึ่ง ที่สอง เป็นต้น

4.5 ปลูกจวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่แสดงความสงสัยหรือใช้ในคำถาม เช่น ใคร อะไร ไหน ทำไม เหตุใด อันใด ฉะนั้นใด เป็นต้น ตัวอย่าง คนใดหนอเกล้งเรา ทำไฉนดิหนอ คนไหนเป็นบุตรของท่าน

4.6 นิยมวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกกำหนดเขตของความชัดเจนว่าเป็นสิ่งนี้สิ่งนั้นอย่างเดียว หรือเป็นเช่นนี้เช่นนั้นอย่างเดียว เช่น คำว่า นี่ นั้น โน่น ดังนี้ ดังนั้น แท้จริง

4.7 อนิยมิวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์แสดงความไม่กำหนดแน่นอนลงไป รวมย่อยๆ เป็น 2 พวก คือ พวกตรงข้ามนิยมิวิเศษณ์ เช่น อื่น อื่นๆ และพวกที่บอกความไม่แน่นอนซึ่งไม่ใช่บอกความสงสัย หรือใช้เป็นคำถาม แต่นำมาใช้ในความไม่กำหนด เช่น ใดๆ อะไร ไย ทำไม ก็คน

4.8 ประดิษฐานวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่แสดงการรับรองในเรื่องเรียกขานและโต้ตอบกัน เช่น คำว่า จำ เจ้าข้า ขอรับ เป็นต้น

4.9 ประพันธวิเศษณ์ คือ คำประพันธสรรพนามที่เอามาใช้เป็นคำวิเศษณ์ ได้แก่ คำที่ ซึ่ง อัน และคำประสมที่เกี่ยวกับคำพวกนี้ เช่น อย่างที่

4.10 ประดิษฐานวิเศษณ์ คือ คำวิเศษณ์ที่บอกความห้าม หรือความไม่รับรอง ได้แก่ คำว่าใช้ ไม่ มิ บ บ่อ หาไม่ มิได้ ห้ามมิได้

5. คำบุพบท คือ คำที่ใช้หน้าคำอื่น ได้แก่ นำหน้าคำนาม คำสรรพนาม แบ่งได้ 2 ชนิด คือ จำพวกที่ไม่เชื่อมกับคำอื่น คือ คำว่า ดูรา ดูก่อน และซ้ำแต่ และจำพวกที่เชื่อมกับคำอื่น คือ บุพบทประกอบคำใดก็ได้เป็นการเชื่อมคำนั้นให้ติดต่อกับคำท้ายวลี

6. คำสันธาน คือ คำที่ใช้ต่อหรือเชื่อมถ้อยคำให้คำติดต่อกัน แบ่งได้ 3 ชนิด ได้แก่ เชื่อมคำต่อคำ เช่น คำ กับ และ เชื่อมประโยคต่อประโยค

7. คำอุทาน คือ คำพวกหนึ่งที่เปล่งออกมาผิดจากเสียงคำธรรมดา แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกของผู้อุทาน แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ อุทานบอกอาการและอุทานเสริมบท

บรรจบ พันธุเมธา (2544: 62-77) ยังได้อธิบายความหมายของคำซ้อนและคำซ้ำไว้ในหนังสือเล่มเดียวกัน สรุปได้ว่า คำซ้อน คือ คำที่มีคำเดี่ยว 2 คำ ที่มีความหมายหรือเสียงคล้ายกัน ใกล้เคียงกัน หรือเป็นไปในทำนองเดียวกัน ซ้อนเข้าคู่กัน เมื่อซ้อนแล้วจะมีความหมายใหม่เกิดขึ้น แม้ว่าบางคำความหมายจะไม่แปลกไปกว่าความหมายเดิมมากนัก แต่ก็ต้องมีความหมายและที่ใช้ต่างออกไปบ้าง คำซ้อนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้แก่ คำซ้อนเพื่อความหมาย คือ การนำคำเดี่ยวที่มีความหมายสมบูรณ์ มีที่ใช้ในภาษามาซ้อน เข้าคู่กัน คำหนึ่งเป็นคำต้น อีกคำหนึ่งเป็นคำท้าย คำต้นกับคำท้ายมีความหมายคล้ายกัน ใกล้เคียงกัน หรือเป็นไปในทำนองเดียวกัน อาจเป็นคำไทยด้วยกัน

หรือคำต่างประเทศด้วยกัน หรือเป็นคำไทยกับคำต่างประเทศซ้อนกันก็ได้ และคำที่ซ้อนกันแล้ว ต้องเกิดความหมายใหม่ ซึ่งอาจไม่เปลี่ยนไปจากความหมายเดิมมากนัก หรืออาจเปลี่ยนไปมาก แต่ถึงจะเปลี่ยนความหมายหรือไม่เปลี่ยนอย่างไรก็ตาม ความหมายใหม่นี้น่าจะมีความหมายเดิมพอให้เห็นเค้าความหมายได้ อีกประเภทหนึ่งได้แก่ คำซ้อนเพื่อเสียง มุ่งที่เสียงมากกว่าความหมาย คำที่มาซ้อนกันจึงอาจจะไม่มีความหมายเลย เช่น โล กับ เล หรือมีความหมายเพียงคำใดคำเดียว เช่น มอมกับแมม มอม มีความหมาย แต่ แมม ไม่มีความหมาย บางทีแต่ละคำมีความหมาย แต่ความหมายไม่เนื่องกับความหมายใหม่เลย เช่น งอแง งอ มีความหมายว่า คด โกง แต่ แ่ง หมายถึงเสียงร้องของเด็ก ส่วนงอแงหมายความว่า ไม่สู้เอาใจยาก วิธีการสร้างคำซ้อนเพื่อเสียง จึงต่างจากคำซ้อนเพื่อความหมาย โดยจะนำคำที่เสียงมีที่เกือระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกันซ้อนกันเข้า เมื่อซ้อนแล้ว จะเกิดความหมายใหม่ ซึ่งโดยมากไม่เนื่องกับความหมายของคำเดี่ยวแต่ละคำ แต่ที่มีความหมายเนื่องกันก็มี

คำซ้ำ คือ คำคำเดียวกันนำมากล่าว 2 ครั้ง มีความหมายเน้นหนักหรือบางที่ต่างกันไปกับคำเดี่ยวเพียงคำเดียว จึงถือว่าเป็นคำสร้างใหม่ มีความหมายใหม่ทำนองเดียวกับคำซ้อน ต่างกันก็แต่เพียงคำซ้ำ ใช้คำคำเดียวกันซ้อนกันเท่านั้น และเพื่อให้รู้ว่าคำที่กล่าวซ้ำกัน 2 ครั้งนั้นเป็นคำซ้ำ ไม่ใช่คำเดี่ยวๆ เรียงกัน จึงต้องคิดเครื่องหมายกำกับไว้ ในภาษาไทยใช้ไม้ยมกแทนคำท้ายที่ซ้ำกับคำต้น (ยมก แปลว่า คู่ ไม้ยมกจึงใช้สำหรับคำซ้ำที่มาเป็นคู่ๆ กันเท่านั้น ไม่ได้มีไว้แทนคำอื่นๆ ที่มีเสียงเดียวกันทุกคำไป) หากไม่ใช่ไม้ยมกจะทำให้สังเกตยากว่า คำใดเป็นคำเดี่ยว คำใดเป็นคำซ้ำ เช่น ขาวนาใส่เสื้อดำดำทำนา หรือพูดพูดไปอย่างนั้นเอง (พูดไม่ใช่คำซ้ำ) เป็นต้น การซ้ำคำเป็นการนำคำคำเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นคำนาม สรรพนาม กริยา หรือวิเศษณ์ก็ได้ มาซ้อนกัน เช่น เด็กๆ เราๆ เขียนๆ สวยๆ หรือนำคำที่ซ้ำกันมาซ้อนกันเข้าอีกที แต่ความหมายจะต้องคล้ายกัน ใกล้เคียงกัน หรือไปในทำนองเดียวกันด้วย เช่น เราๆ ท่านๆ เขียนๆ อ่านๆ สวยๆ งามๆ คำที่ซ้ำกันอาจมีความหมายคงเดิม ตามความหมายของคำเดี่ยวๆ แต่อาจจะเน้นหรือไม่เน้นต่างกัน แต่บางทีความหมายอาจเปลี่ยนไป ไม่เนื่องกับความหมายของคำเดี่ยวๆ เลยก็มี

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2525: 186-198) กล่าวถึงคำที่ไม่ควรใช้ในการเขียนไว้ในหนังสือศิลปะการเขียนไว้ สรุปได้ดังนี้

1. คำย่อและคำตัด

คำย่อ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันทั่วไป เช่น พ.ศ. ย่อมาจาก พุทธศักราช ต. ย่อมาจาก ตำบล ร.ร. ย่อมาจาก โรงเรียน เป็นต้น การใช้คำตัด เช่น ดังค์ ไอติม บางคำตัดเพื่อใช้กับเฉพาะในหน่วยงาน เช่น คณะฯ แผนกฯ กรมฯ จุฬาฯ คำชนิดนี้บางครั้งตัดจนผิดก็มี เช่น รักษาการหัวหน้าแผนก ตัดมาจาก ผู้รักษาการแทนหัวหน้าแผนกวิชา เป็นต้น คำตัดที่กล่าวแล้วนี้ยังมีลักษณะเป็นแบบแผน และเข้าใจได้ แต่ไม่นิยมใช้ในภาษาเขียน ซึ่งต้องการความแจ่มแจ้ง นอกจากนี้ยังมีคำตัดอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งผู้พูดตัดเอาตามอำเภอใจ คนส่วนมากไม่ได้ใช้หรือมีลักษณะเป็นคำสแลง เช่น ไม่สน ตัดมาจาก ไม่สนใจ มหาวิทยาลัย ตัดเป็น มหาลัย เป็นต้น ซึ่งตัดคำเหล่านี้อาจมีประโยชน์เมื่อใช้พูดในกรณีที่ต้องพูดคำเต็มบ่อยๆ แต่ในภาษาเขียน โอกาสที่จะพูดคำซ้ำเดิมหลายๆ ครั้งแทบไม่มี หรือใช้คำอื่นแทนได้ และคนที่เขียนคำตัดส่วนมากก็ได้คิดว่าจะย่อกำนั้ให้ผู้อ่าน อ่านได้สะดวกหรือเข้าใจดีขึ้น แต่ตัดเพราะความเกียจคร้านและมั่งง่ายของตนมากกว่า

2. คำต่างประเทศ

คำภาษาต่างประเทศนั้นถ้าใช้กันในวงแคบเฉพาะในหมู่ผู้รู้ไม่กี่คน ก็อาจเป็นประโยชน์ เช่น แพทย์พูดกันด้วยศัพท์ทางการแพทย์ นักวิชาการใช้ศัพท์เกี่ยวข้องกับวิชาของตน เป็นต้น อาจทำให้สะดวกและเข้าใจความหมายชัดเจน การใช้ศัพท์ต่างประเทศบางกรณีก็เป็นสิ่งจำเป็น เพราะยังไม่มีคำไทยใช้ แต่ในบางกรณีก็ไม่จำเป็น เช่น คุณมีหน้าที่ service เขา นโยบายของคุณไม่ work, data ยังไม่พอ ได้ information มาผิดๆ เป็นต้น คำภาษาอังกฤษในประโยคเหล่านี้แปลเป็นภาษาไทยได้ทั้งสิ้น การใช้คำต่างประเทศในการเขียน นอกจากจะทำให้ผู้อ่านต้องแปลแล้ว ยังดูรุงรังอีกด้วย ผู้เขียนอาจรู้สึกว่าคุณเขียนได้สะดวก แต่ผู้อ่านย่อมไม่รู้สึกระงั้นนั้น ผู้อ่านที่ไม่ชินกับคำต่างประเทศ จะไม่เข้าใจเรื่องได้

3. คำหุรหุรา

คำหุรหุรา ได้แก่ คำที่เป็นศัพท์ซึ่งไม่ค่อยใช้กันในภาษาทั่วไป และถือกันว่าเป็นศัพท์สูงกว่าศัพท์ที่ใช้กันทั่วไป การใช้คำประเภทนี้อาจแสดงว่าผู้ใช้รู้ศัพท์มาก แต่ก็ทำให้ผู้อ่านเข้าใจยากขึ้น การใช้ศัพท์ทั่วไปจะทำให้เข้าใจเรื่องได้ดีกว่า คำหุรหุราในภาษาไทยมีอยู่ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ประเภทแรกเป็นคำที่มาจากภาษาอื่น ส่วนมากเป็นคำบาลีสันสกฤต เช่น ประจักษ์ โลหิต

ปราศจากเจตนาธรรม ทัศนียภาพ อารมณ์ เป็นต้น คำเหล่านี้บางคำก็เข้าใจได้ไม่ยาก แต่ส่วนใหญ่เข้าใจยาก การใช้คำสามัญจึงเข้าใจได้ดีกว่า เช่น เห็น เลือด ไม่มี ความมุ่งหมาย ภาพที่สวยงาม เครื่องแต่งกาย เป็นต้น ส่วนประเภทที่สองเป็นศัพท์ที่ดัดขึ้นโดยพยายามจะให้แปลกหู แต่คนฟังต้องตีความ เช่น หนังสือพิมพ์ เรียกว่า วรรณกรรมเร่งรีบ การพูดโจมดี เรียกว่า การกระทำที่ไม่เป็นมิตร ผู้หญิง เรียกว่า ดอกไม้ของชาติ ครู เรียกว่า แม่พิมพ์ของชาติ เรือจ้าง รถยนต์ เรียกว่า คฤหาสน์ เคลื่อนที่ รถไฟ เรียกว่า ม้าเหล็ก เป็นต้น การดัดศัพท์ขึ้นใหม่เช่นนี้ ทำให้ผู้ใช้ภาษาต้องจำมากขึ้น ทั้งศัพท์เดิมและศัพท์ใหม่ ศัพท์ใหม่ที่ดัดขึ้นนี้อาจมีประโยชน์ในการเขียนเรื่องอ่านเล่น ซึ่งต้องการลำนวนแปลกๆ แต่ไม่เกิดประโยชน์ในการสื่อสารทั่วไป กลับจะเป็นข้อเสีย เพราะไม่ช่วยให้เข้าใจได้ทันที เหมือนคำที่ใช้อยู่เดิม

4. คำที่มีความหมายซ้ำกัน

ถ้าเราสามารถใช้คำคำหนึ่ง เพื่อบอกความหมายอย่างหนึ่งได้ ก็ไม่มีเหตุผลที่จะใช้คำสองคำหรือหลายคำเพื่อบอกความหมายดังกล่าว การใช้คำมากกว่าหนึ่งคำเพื่อบอกความหมายเดียว เป็นการใช้คำที่มีความหมายซ้ำกัน คนทั่วไปมักใช้คำที่ซ้ำกันดังกล่าว เพราะรู้สึกว่าการใช้คำเพียงคำเดียวแล้ว คำพูดจะห้วน ความรู้สึกนี้เกิดขึ้นเพราะคนไม่เข้าใจความหมายของคำแต่คำว่ากินความหมายเพียงใด จึงเติมคำอีกคำหนึ่งเพื่อให้แน่ใจว่าได้รับความสมบูรณ์

5. คำที่เป็นภาษาพูด

การศึกษาการใช้ถ้อยคำของผู้ที่เขียนหนังสือได้ดี จะทำให้ทราบว่าคำใดเป็นภาษาเขียน คำบางคำที่ไม่นิยมใช้ในภาษาเขียน ก็สามารถตัดสินได้ว่าเป็นภาษาพูด คนส่วนมากที่มีความรู้ระดับปานกลางจะตัดสินได้ว่า คำใดเป็นภาษาพูด คำใดเป็นภาษาเขียน การใช้ภาษาเขียนเป็นสิ่งจำเป็นในการเขียน เพราะเป็นการแสดงว่าเรื่องที่พูดนั้น เป็นเรื่องสำคัญไม่ใช่เรื่องพูดเล่น การใช้ภาษาพูดในการเขียนจะทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าคุณเขียนไม่ได้มุ่งเนื้อหาสาระอย่างแท้จริง

6. คำโบราณ

คำโบราณมีอยู่ในหนังสือเก่าๆ เช่น หนังสือวรรณคดี หรือจารึกต่างๆ เป็นคำที่คนสมัยใหม่ไม่เข้าใจ เช่น คำว่า เจ้าเรือน ลางที ลำเนียง เป็นต้น คำเหล่านี้บางคำอาจมีความหมาย

ตรงตามที่ต้องการมากกว่าคำสมัยใหม่ แต่ก็ไม่ควรนำมาใช้เพราะคนสมัยใหม่ไม่เข้าใจ ควรเลือกใช้คำอื่นที่อยู่ในความนิยมมากกว่า

7. คำในภาษาเฉพาะกลุ่ม

ภาษาเฉพาะกลุ่มเป็นภาษาปัจจุบัน แต่รู้กันในหมู่คนเพียงบางกลุ่ม คำในภาษาเฉพาะบางกลุ่มนี้อาจเป็นคำที่ใช้กันในหมู่คนเพียงสองสามคนไปจนถึงคำที่ใช้กันในถิ่นหรือภาคต่างๆ ก็ได้ คำที่เป็นภาษาถิ่นนั้น แม้จะใช้ติดต่อพูดจากกันแต่ก็มีใช้คำชนิดที่เป็นภาษาราชการ ซึ่งใช้เป็นสื่อกลางรวมกันทั่วประเทศ คำชนิดนี้จึงใช้เป็นภาษาราชการ หรือเขียนเรื่องให้คนทั่วประเทศอ่านเข้าใจไม่ได้ เพราะภาษาของคนภาคอีสาน คนภาคใต้ไม่เข้าใจ ภาษาของคนภาคเหนือ คนภาคกลางไม่เข้าใจ ดังนั้น ทุกประเทศจึงต้องกำหนดภาษาราชการขึ้นเพื่อให้คนทุกภาคเข้าใจและใช้ภาษานี้ในการสื่อสาร ดังนั้น ในการเขียนเพื่อให้คนทั่วไปเข้าใจ จึงต้องใช้ภาษาราชการ จะใช้คำภาษาถิ่นหรือภาษาเฉพาะกลุ่มไม่ได้

8. คำสแลง

คำสแลงเป็นคำที่จัดอยู่ในประเภทคำต่ำ คำต่ำมีหลายชนิด เช่น คำตลาด คำสองงาม คำต่ำ คำพวน เป็นต้น คำสแลงส่วนมากเป็นคำต่ำๆ ไปที่นำมาใช้ในความหมายเฉพาะ และใช้กันชั่วระยะหนึ่ง เมื่อชินแล้วก็มักสร้างคำขึ้นใหม่ คำสแลงบางคำอาจติดอยู่ในภาษาเป็นเวลานาน เช่น คำว่า เซย แต่ส่วนมากจะไม่ติด คำเหล่านี้มักมีความหมายกว้างมากและ แปลตายตัวไม่ได้ แต่ก็มี ความหมายเฉพาะตัวอยู่ เช่น คำว่า นิ่ง เบี้ยว ซ่า มั่นสั แสบ ขอบเขย เหลือรับประทาน เป็นต้น คำเหล่านี้มีความหมายกว้างใช้ได้หลายเรื่อง ความหมายจึงไม่รัดกุม และเนื่องจากใช้กันชั่วคราว จึงไม่เหมาะจะใช้เป็นภาษาเขียน เพราะเรื่องที่เขียนนั้น โดยปกติต้องการให้อ่านเข้าใจกันได้นาน ดังนั้น คำสแลงจึงเป็นคำประเภทที่ไม่ควรใช้เขียน

9. คำหยาบ

คำหยาบ ได้แก่ คำที่ถือว่าต่ำกว่าภาษาพูดลงไป คำหยาบนั้นเป็นคำที่ถือว่าใช้พูดไม่ได้ เพราะถ้าพูดก็เป็นการดูหมิ่นผู้ฟัง หรือคำที่ต่ำมากๆ คือ คำดำนัน ใช้ทำร้ายผู้ฟัง คำที่ไม่ถึงกับเป็น

คำคำ แต่นับเป็นคำหายากที่มีอยู่มาก เช่น แดก ชัด เสือก จิบหาย กวนดิน บรรลัษ เป็นต้น คำคำ ที่รวมอยู่ในประเภทคำหายากด้วย คำเหล่านี้เป็นคำที่ไม่ควรใช้ในการเขียน

จากเอกสารเรื่องการใช้คำข้างต้นพบว่า มีผู้ที่ศึกษาเรื่องการใช้คำ ในด้านของชนิดของคำ พร้อมทั้งอธิบายความหมายของคำไว้หลายชนิด รวมทั้งมีผู้ที่กล่าวถึงคำที่ไม่ควรใช้ในการเขียน ซึ่งคำทั้งหมดนั้นมีเกณฑ์ในการแบ่งคำที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับว่าผู้เขียนจะนำเกณฑ์ใดมาใช้ให้เหมาะสมกับงานเขียนของตน

เอกสารเกี่ยวกับประโยค

มีผู้ที่กล่าวถึงเรื่องประโยคชนิดต่างๆ ไว้ดังนี้

นววรรณ พันธุเมธา (2527: 135-158) ได้กล่าวถึงลักษณะของประโยคไว้ในหนังสือ ไวยากรณ์ไทย สรุปได้ว่า ประโยคสามารถแบ่งตามลักษณะและจำนวนของหน่วยประโยคได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประโยคความเดียว คือ ประโยคที่มีหน่วยกริยา 1 หน่วย มีหน่วยกรรม 1 หน่วย หรือมากกว่านั้น และอาจจะมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ซึ่งหน่วยนามที่อยู่ในประโยคความเดียว จะทำหน้าที่เป็นประธานหรือกรรมตรงหรือกรรมรอง โดยปกติประโยคความเดียวในภาษาไทย จะมีแบบประโยคดังนี้

ประธาน กริยา (กรรมตรง) (กรรมรอง)

2. ประโยคความซ้อน มีลักษณะเดียวกับประโยคความเดียว คือ มีหน่วยกริยา 1 หน่วย มีหน่วยนามหนึ่งหน่วยหรือมากกว่านั้น และอาจจะมีหน่วยเสริมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ ประโยคความซ้อนต่างกับประโยคความเดียวตรงที่หน่วยขยายของหน่วยนามหรือหน่วยขยายในประโยคความซ้อนไม่ใช่คำแต่เป็นประโยค คือ การนำประโยคขยายหน่วยนามหรือหน่วยกริยาในประโยคความเดียนั้นเอง

3. ประโยคความรวม คือ ประโยคที่มีหน่วยกริยาดั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป มีหน่วยนาม 1 หน่วยหรือมากกว่านั้น และอาจจะมีหน่วยเสริมและหน่วยเชื่อมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ เช่น เมื่อตอนที่คุณลุงจะย้ายบ้าน ผมเคยเข้าไปเล่นในบ้านท่านบ่อยๆ

คณาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และนักวิชาการท้องถิ่น (2529: 14-15) ได้กล่าวถึงความหมายและลักษณะของประโยคไว้ในหนังสือการใช้ภาษาไทย ซึ่งสรุปได้ว่า ประโยค คือ ถ้อยคำที่นำมาผูกขึ้น เพื่อให้มีเนื้อความครบบริบูรณ์ และบอกให้รู้ว่าใครทำอะไร หรืออาจจะบอกต่อไปว่ากับใครที่ไหน อย่างไร ฯลฯ ได้อีกด้วย เช่น “คุณเดือนสอบตก” หรือ “ช่วยฉันจะไปเที่ยวภูเก็ตในฤดูร้อนปีหน้า” ซึ่งประโยคจะต้องประกอบไปด้วย ภาคประธาน และภาคแสดง ภาคประธานเป็นส่วนที่กล่าวขึ้นก่อนเพื่อให้รู้ว่าเป็นส่วนสำคัญของข้อความ อาจเป็นผู้กระทำกริยา หรือผู้ถูกกระทำก็ได้ สำหรับภาคแสดงเป็นส่วนที่บอกอาการหรือสภาพ ฯลฯ ของภาคประธานให้ได้ความครบถ้วน ถ้ากริยานั้นไม่ต้องการกรรมมีกริยาเพียงตัวเดียวก็ได้ใจความ แต่ถ้ากริยานั้นเป็นกริยาที่ต้องการกรรมก็ต้องมีกรรมมารับจึงจะได้ความสมบูรณ์ และยังอาจมีส่วนขยายกริยาขยายกรรมเพื่อให้ได้ใจความชัดเจนขึ้นด้วย เช่น ประโยค “ชวานาป่วย” ชวานา เป็นภาคประธาน และ ป่วย เป็นภาคแสดง หรือประโยค “ชวานามีเงินน้อยมาก” ชวานา เป็นภาคประธาน และ มีเงินน้อยมาก เป็นภาคแสดง

นอกจากนี้ ในหนังสือเล่มเดียวกันคณาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และนักวิชาการท้องถิ่นยังได้กล่าวถึงชนิดของประโยคไว้ พอสรุปได้ว่า ประโยคแบ่งได้เป็น 3 ชนิดใหญ่ๆ ได้แก่

1. ประโยคใจความเดียว (เอกรรณประโยค) คือ ประโยคที่มีประธานและกริยาอย่างละหนึ่ง เช่น “ตำรวจจับโสเภณี” แต่อาจมีคำหรือวลีมาขยายประธาน กริยา หรือกรรมก็ได้ เช่น “ตำรวจสายตรวจจับโสเภณีจรจัดได้ 3 คน”

2. ประโยคความซ้อน (สังกรประโยค) คือ ประโยคที่มีใจความย่อยซ้อนกันอยู่ในประโยคที่มีใจความสำคัญ เช่น “นายอิศราที่พวกเรารู้จักกำลังเดินมาที่นี่” ประโยคนี้อมีใจความซ้อนกัน คือ “นายอิศราที่กำลังเดินมาที่นี่” เป็นประโยคสำคัญ และ “(นายอิศรา) ที่พวกเรารู้จัก” เป็นประโยคย่อยขยายคำว่า “นายอิศรา” ให้เด่นชัดขึ้น

3. ประโยคความรวม (อนรรณประโยค) คือ ประโยคที่มีใจความหลายใจความ ซึ่งมีได้เกี่ยวพันกันโดยตรง แต่มีคำเชื่อมความต่างๆ ให้เป็นประโยคเดียวกัน เพื่อความสละสลวยและ

สัมพันธ์กัน เช่น “สมทรงป่วย ฉันจึงต้องมาสอนแทน” ประโยค “สมทรงป่วย” กับ “ฉันต้องมาสอนแทน” ไม่เกี่ยวพันกันโดยตรง แต่เมื่อใช้คำว่า “จึง” มาเชื่อมเลยกลายเป็นประโยคเดียวกัน

การผูกประโยคเพื่อสื่อความคิดในเวลาเขียนนั้น ความสำคัญอยู่ที่ทำอย่างไรจึงจะเรียงคำให้เป็นประโยคที่กะทัดรัด ชัดเจน สละสลวย และมีความสัมพันธ์กัน

ศรีจันทร์ พันธุ์พานิช (2538: 44-45) กล่าวถึงลักษณะของประโยคไว้ในหนังสือการเขียนสรุปได้ว่า ประโยค คือ ถ้อยคำที่มีเนื้อความครบบริบูรณ์ มีส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ

1. ภาคนิพนธ์ มักอยู่ส่วนหน้าบทกวี เพื่อบอกว่าใครที่แสดงกริยาอาการ ภาคนิพนธ์นี้ประกอบด้วยบทประพันธ์และบทกวี เช่น คนขี้เมา เดินหกล้ม

2. ภาคนิพนธ์ เป็นส่วนแสดงอาการของภาคนิพนธ์ ภาคนิพนธ์ประกอบด้วย บทกวี ขยายกริยา บทกรรมและบทขยายกรรม เช่น คุณแม่มีบ้านหลายหลัง

นอกจากนั้นประโยคยังสามารถแบ่งได้ตามเนื้อความของประโยค คือ

1. ประโยคความเดียว (เอกัตถ์ประโยค) คือ ประโยคที่มีใจความเดียว คือ มีบทประพันธ์และบทกวีบทเดียว เช่น คุณวานิดาจะซื้อรถยนต์คันใหม่

2. ประโยคความรวม (อนันต์ถ์ประโยค) คือ ประโยคที่มีประโยคความเดียวตั้งแต่ 2 ประโยคขึ้นไป โดยมีสันธานเชื่อม เช่น สมบัติจะไปกับพ่อหรือแม่

3. ประโยคความซ้อน (สังกรประโยค) คือ ประโยคที่มีประโยคความเดียวเป็นประโยคหลักแล้วมีประโยคความเดียวอื่นมาเสริม ประโยคหลักและประโยคย่อยจะมีน้ำหนักไม่เท่ากัน เช่น ฉันไม่ชอบคนที่เขียนจดหมายฉบับนี้

คณะกรรมการวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2550: 60-63) ได้กล่าวถึงเรื่องประโยคในหนังสือภาษาเพื่อการสื่อสารว่า ประโยคที่ใช้ในการสื่อสารมี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ชนิดของประโยชน์ตามเนื้อความ ประโยคตามเนื้อความมี 3 ชนิด ได้แก่

1.1 ประโยคความเดียว คือ ประโยคที่เสนอเนื้อหาสาระเพียงประการเดียว เช่น ม้าวิ่งเร็ว

1.2 ประโยคความรวม คือ ประโยคที่เสนอเนื้อหาสาระตั้งแต่สองเนื้อหาขึ้นไป มีคำสันธานเชื่อม เช่น เธอจะเล่นหรือเธอจะเขียน ประโยคความรวมแบ่งตามเนื้อความได้ 4 ชนิด คือ เนื้อความคล้ายตามกัน เนื้อความขัดแย้งกัน เนื้อความให้เลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง และเนื้อความเป็นเหตุเป็นผล

1.3 ประโยคความซ้อน คือ ประโยคที่มีเนื้อความตั้งแต่สองประโยคขึ้นไป คือ ประโยคเนื้อความหลักที่ต้องการเน้นและประโยคย่อยมีเนื้อหาขยายความประโยคหลัก ลักษณะการขยายขยายในประโยคหลักมี 3 ลักษณะ คือ ประโยคความซ้อนที่มีประโยคย่อยขยายความส่วนประธานหรือส่วนกรรมของประโยคหลัก ประโยคความซ้อนที่มีประโยคย่อยขยายความส่วนกริยาหรือส่วนขยายกริยาของประโยคหลัก และประโยคความซ้อนที่มีประโยคย่อยเป็นประธานหรือส่วนกรรมของประโยค

2. ชนิดของประโยชน์ตามเจตนาของผู้ส่งสารมี 5 ชนิด ได้แก่

2.1 ประโยคบอกเล่า คือ ประโยคที่ผู้ส่งสารมีเจตนาแจ้งเรื่องราว เหตุการณ์ บุคคล ให้ผู้รับสารรู้และเข้าใจ เช่น

- พระอาทิตย์ตกดินแล้ว
- ลูกควรเชื่อฟังพ่อแม่ ศิษย์ควรเชื่อฟังครู

2.2 ประโยคปฏิเสธ คือ ประโยคที่ผู้ส่งสารมีเจตนาเสนอสาระในทางตรงข้ามกับประโยคบอกเล่า มีคำว่า ไม่ ห้ามมิได้ ไม่ได้ มิใช่ ไม่ใช่ ประกอบกริยาหลัก เช่น

- พระอาทิตย์ยังไม่ตกดิน
- นิสิตไม่ควรหนีเรียน

2.3 ประโยคคำสั่ง คือ ประโยคที่ผู้ส่งสารมีเจตนาสั่งผู้รับสารให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติ ประโยคลักษณะนี้มีลักษณะประธาน ขึ้นต้นประโยคด้วยกริยา เช่น

- ปิดประตูด้วย
- จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

2.4 ประโยคขอร้อง คือ ประโยคที่ผู้ส่งสารมีเจตนาขอร้องให้ผู้รับสารปฏิบัติตามความประสงค์ของผู้ส่งสาร ควรขึ้นต้นประโยคด้วยคำแสดงการขอร้อง เช่น

- กรุณาปิดประตู
- ช่วยหยิบหนังสือเรียนให้หน่อย

2.5 ประโยคคำถาม คือ ประโยคที่ผู้ส่งสารมีเจตนาถามให้ผู้รับสารตอบคำถามนั้น ควรใช้คำแสดงคำถามในประโยคด้วย เช่น

- คุณทำอะไรจึงเรียนหนังสือเก่ง
- วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสอบกลางภาคเมื่อใด

นาวรรณ พันธุเมธา (2527: 193-206) กล่าวถึงการใช้ประโยคแสดงเจตนาไว้ในหนังสือไวยากรณ์ไทย ว่าประโยคตามเจตนาของผู้ใช้แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประโยคแจ้งให้ทราบ มีหลายชนิด เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคอธิบาย ประโยคเตือน และประโยคชี้แนะ

1.1 ประโยคบอกเล่า เช่น

- คุณแม่ชอบทำกับข้าว
- แม่ผมคินเรื่องนี้ใจร้ายจังนะ

1.2 ประโยคอธิบาย ใช้อธิบายความจริงให้ผู้ฟังเข้าใจ การให้เหตุผล เช่น

- เขาไม่สบายนะไม่อย่างนั้นเขาต้องไปหาคุณแล้ว
- เขามาหาฉันเองนี่โทษฉันไม่ได้

1.3 ประโยคเตือน ใช้เมื่อต้องการย้ำไม่ให้ผู้ฟังลืม เช่น

- อย่าลืมไปเยี่ยมคุณพ่อข้างนะ
- หนังสืออยู่บนโต๊ะนะ

1.4 ประโยคทาย ใช้เมื่อคาดว่าจะมีสิ่งใดจะเกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นแล้ว เช่น

- เธออีกฉาเขาละซี
- ปีนึกว่าถ้าปีนไม่แนะ ฟังนึกไม่ออกละซี

1.5 ประโยคคาดคะเน แสดงความมั่นใจน้อยกว่าประโยคทาย มักใช้คำบอก
ความเห็น ว่า คง อาจ ท่าจะ เห็นจะ น่ากลัว และคำว่ากระมังอยู่ในประโยค เช่น

- เขาคงไม่มากระมัง
- ตาต๋อยกระมังเป็นต้นคิด

1.6 ประโยคสรุป ใช้เมื่อเล่าถึงผลที่เกิดขึ้น อาจมีคำ นะซี อยู่ในประโยค เช่น

- ยายตีวนะซี แกล้งโทรศัพท์มาซู
- คุณพูดอย่างนี้ เขาก็โกรธนะซี

1.7 ประโยคชี้แนะ ใช้เมื่อต้องการให้ผู้ฟังสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจมีคำว่า เนาะอยู่ใน
ประโยค เช่น

- คุณพ่ออยากจะพบเธอเนาะ
- เขาพูดอะไรกันอยู่เนาะ

1.8 ประโยคเน้นเฉพาะ ใช้เมื่อต้องการเน้นคำใดคำหนึ่งในประโยคให้ต่างกับคำอื่น มักมีคำว่าแหละอยู่ในประโยค

2. ประโยคถามให้ตอบ มีหลายชนิด เช่น ประโยคถามเพื่อความ ประโยคถามให้ตอบรับ หรือปฏิเสธ ประโยคถามให้เลือกเอา ฯลฯ

2.1 ประโยคถามเพื่อความ ใช้ถามเรื่องราวจากผู้ฟังจะมีคำไม่ชี้เฉพาะคือคำว่า ใคร อะไร ไหน เท่าไร ทำไม เหตุใด เมื่อไร ก็ อยู่ในประโยค เช่น

- คุณมากับใคร
- ทำไมคุณอยู่บ้านคนเดียว

2.2 ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ จะมีคำบอกการถาม หรือ กับ ไหม อยู่ท้ายประโยค เช่น

- คุณรู้จักวนิดาไหม
- คุณรู้จักวนิดาหรือ

2.3 ประโยคถามให้เลือกเอา ใช้ถามผู้ฟังเพื่อให้เลือกตอบรับอย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีคำเชื่อม หรือ อยู่ระหว่างหน่วยกริยา 2 หน่วย เช่น

- คุณจะไปหรือไม่ไป
- คุณจะอยู่บ้านหรือไปกับฉัน

3. ประโยคบอกให้ทำ มีหลายชนิด เช่น ประโยคสั่ง ประโยคชักชวน และประโยคอนุญาต

3.1 ประโยคสั่ง ใช้บังคับให้ผู้ฟังทำตามประธานของประโยคเป็นคำบอกนุรุษที่ 2 มักมีคำ ชี นะ จง อย่า อยู่ในประโยค เช่น

- คุณพูดดีๆ นะ
- อย่าจับนะ

3.2 ประโยคขอร้อง ใช้ขอร้องให้ผู้ฟังทำตาม มีประธานของประโยคเป็นคำบอก
บุรุษที่ 2 เช่น

- กรุณาส่งผ้ามาที
- กรุณายาบอกเขานะ

3.3 ประโยคชักชวน ใช้ชักชวนให้ผู้ฟังทำตาม เช่น

- เราไปดูหนังกันดีกว่า
- คุณเชื่อผมเถอะ

3.4 ประโยคอนุญาตให้ผู้ฟังทำได้ เช่น

- คุณนั่งลงเถอะ
- คุณไม่ต้องไปหรอก

4. ชนิดของประโยคตามเจตนาของผู้ส่งสารมี 5 ชนิดได้แก่

4.1 ประโยคบอกเล่า คือ ประโยคที่ผู้ส่งสารมีเจตนาแจ้งเรื่องราว เหตุการณ์ บุคคล
ให้ผู้รับสารรู้และเข้าใจ เช่น

- พระอาทิตย์ตกดินแล้ว
- ลูกควรเชื่อฟังพ่อแม่ ศิษย์ควรเชื่อฟังครู

4.2 ประโยคปฏิเสธ คือ ประโยคที่ผู้ส่งสารมีเจตนาเสนอสาระในทางตรงข้ามกับ
ประโยคบอกเล่า มีคำว่า ไม่ ห้ามมิได้ ไม่ได้ มิใช่ไม่ใช่ ประกอบกริยาหลัก เช่น

- พระอาทิตย์ยังไม่ตกดิน
- นิสิตไม่ควรหนีเรียน

4.3 ประโยคคำสั่ง คือ ประโยคที่ผู้ส่งสารมีเจตนาสั่งผู้รับสารให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติ ประโยคลักษณะนี้มีลักษณะประธาน ขึ้นต้นประโยคด้วยกริยา เช่น

- ปิดประตูด้วย
- จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

4.4 ประโยคขอเรื่อง คือ ประโยคที่ผู้ส่งสารมีเจตนาขอเรื่องให้ผู้รับสารปฏิบัติตามความประสงค์ของผู้ส่งสาร ควรขึ้นต้นประโยคด้วยคำแสดงการขอเรื่อง เช่น

- กรุณาปิดประตู
- ช่วยหยิบหนังสือเรียนให้หน่อย

4.5 ประโยคคำถาม คือ ประโยคที่ผู้ส่งสารมีเจตนาถามให้ผู้รับสารตอบคำถามนั้น ควรใช้คำแสดงคำถามในประโยคด้วย เช่น

- คุณทำอะไรจึงเรียนหนังสือเก่ง
- วิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสารสอบกลางภาคเมื่อใด

ดวงใจ ไทยอนุญ (2549: 163-173) ได้กล่าวถึงเรื่องประโยคไว้ในหนังสือทักษะการเขียนภาษาไทยว่า การเขียนประโยคย่อมนจะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ รูปแบบของประโยค และการใช้ประโยคเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงกล่าวถึงการใช้ประโยคที่ดีว่ามี 2 ลักษณะ คือ

1. การใช้ประโยคในการเขียน ผู้เขียนต้องมีหลักการใช้ประโยคที่ดี 3 ประการคือ

1.1 ประโยคถูกต้องตามหลักภาษา คือ ประโยคมี 2 ชนิด

1.2 ประโยคความเดียว ประกอบด้วย ภาคประธานและภาคแสดงมีประธาน กริยากรรม เช่น ฉันกินข้าว

1.3 ประโยคความซ้อน มีข้อความมากกว่าหนึ่ง อาจมีสองสามหรือมากกว่านั้นได้ ประกอบด้วยประโยคความเดียวหลายประโยคโดยมีสัณฐานเชื่อมประโยคเข้าด้วยกัน ประโยคความซ้อน มี 2 ชนิด คือ ประโยคความซ้อนชนิดความรวมซึ่งประกอบด้วยประโยคความเดียวที่มีความสำคัญเท่ากัน และประโยคความซ้อนชนิดความซ้อนซึ่งประกอบด้วยประโยคความเดียวที่มีความสำคัญไม่เท่ากัน

นอกจากนี้ยังกล่าวถึงประโยคที่ถูกต้องตามหลักภาษาไม่ควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ขาดคำ เพราะคำที่ขาดไปอาจทำให้ความหมายของประโยคเปลี่ยนไป
2. คำเกิน คือ ในประโยคมีคำมากเกินไปจนทำให้ความหมายไม่ชัดเจน
3. เรียงคำผิดลำดับ ประโยคในภาษาไทยจะเรียงประธาน กริยา กรรม ถ้ามีคำขยายจะอยู่หลังคำที่ถูกขยาย แต่ถ้าเป็นประโยคความซ้อนหรือความรวมอาจทำให้การเรียงผิดที่ได้
4. ประโยคไม่จบ คือ ประโยคที่อ่านแล้วรู้สึกว่ามีข้อความหายไป ถ้ามีข้อความเพิ่มจะทำให้ใจความชัดเจนขึ้น
5. ประโยคกะทัดรัด ควรเป็นประโยคที่เขียนให้กระชับคำ และกระชับความไม่ใช่คำฟุ่มเฟือย ประโยคกะทัดรัดมีลักษณะดังนี้
 - 5.1 ไม่ใช่คำซ้ำกันในประโยค เพราะทำให้ประโยคยาว
 - 5.2 ตัดคำที่ไม่จำเป็นทิ้ง
 - 5.3 ประโยคต้องไม่ยาวเกินไป
6. ประโยคชัดเจน ประโยคชัดเจนจะทำประโยคกะทัดรัด แต่ถ้าเขียนประโยคไม่ชัดเจน การสื่อความหมายมักไม่ตรงจุดประสงค์
7. ประโยคไม่กระฉ่าง เกิดจากผู้เขียนใช้คำที่ไม่แพร่หลาย ใช้คำที่มีความหมายกว้างเกินไป ใช้คำที่มีความหมายไม่แน่นอน ใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกันเอง

8. ประโยคคำถาม หมายถึง ประโยคที่มีความหมายที่สามารถตีความได้หลายอย่าง บางครั้งผู้เขียนต้องการสื่ออย่างหนึ่ง แต่ผู้รับเข้าใจอย่างหนึ่ง สาเหตุของประโยคคำถาม คือ การใช้ คำคำถาม การใช้คำสรรพนามคำถาม การใช้ประโยคคำถาม

นอกจากนั้น ดวงใจ ไทยอุบล ยังกล่าวถึงเรื่องการผูกประโยคไว้ว่า

การผูกประโยค คือ การนำเอาคำต่างๆ มาเรียงกันให้เป็นประโยคที่มีข้อความตามที่ต้องการ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเมื่อมีการผูกประโยค คือ

1. ผูกประโยคให้กระชับรัดกุม มี 2 วิธี

1.1 การรวมความให้กระชับ ประโยคที่มีหลายประธานและมีกริยาร่วมกันควรใช้วลี หรือคำมาประกอบเพื่อให้ประโยคมีความกระชับ เช่น

นายสา นายมี นายโหนด ทั้งสามคนนี้มีอาชีพขับแท็กซี่

1.2 การรวมความให้เกี่ยวข้องกัน ข้อความในประโยคหนึ่งควรมีความเกี่ยวข้องกัน เช่น

เขามาโรงเรียนแต่ไม่ใส่เครื่องแบบนักเรียน

2. ผูกประโยคให้กะทัดรัดชัดเจน คือ ประโยคที่มีความยาวเกินจำเป็นทำให้เสียเวลาอ่าน

3. ผูกประโยคให้มีน้ำหนัก น้ำหนักของคำในประโยคอยู่ที่ตอนต้นของประโยค ดังนั้น ถ้าต้องการเน้นหนักที่ใด ก็ควรวางคำนั้นไว้ต้นประโยค เช่น

พรุ่งนี้ฉันจะไปสมัครเรียน

4. ผูกประโยคให้มีการจัดความ ควรใช้คำเชื่อมเนื้อความให้ข้อความมีความไพเราะ

5. ผู้ก่อบริการให้ขานความ คือ ประโยคที่มีเนื้อความต่อเนื่องเป็นหนึ่งเดียวโดยอาศัย
 สันธานเชื่อม

6. การเรียบเรียงความคิดให้เป็นประโยค

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการใช้ประโยคนั้น สรุปได้ว่า ประโยค หมายถึง การนำถ้อยคำ
 มาผูกขึ้นให้มีเนื้อความที่สามารถบอกได้ว่า ใคร ทำอะไร ซึ่งประโยคที่สมบูรณ์นั้นจะต้อง
 ประกอบไปด้วย ภาคประธาน และภาคแสดง แต่อาจมีส่วนขยายอื่นๆ เพิ่มเข้ามาเพื่อให้ประโยค
 มีความชัดเจนยิ่งขึ้นก็ได้ ประโยคในภาษาไทยแบ่งออกเป็นประโยคตามเนื้อความซึ่งประกอบด้วย
 และประโยคตามเจตนาของผู้ส่งสาร และนอกจากนั้นยังมีผู้ศึกษาลักษณะประโยคที่ดีในการเขียน
 ทำให้ผู้ที่ต้องการจะแต่งประโยคสามารถนำไปใช้ได้จริง

เอกสารเกี่ยวกับการใช้สำนวน

สำนวนภาษาเป็นลักษณะการใช้ภาษาอีกด้านหนึ่งที่สำคัญในการเขียนเรื่องสั้น โดยมี
 ผู้กล่าวถึงความหมายของสำนวนไว้ ดังนี้

นิตยา กาญจนวรรณ และคณะ (2546: 119) กล่าวถึงสำนวน คำพังเพย สุภาษิต ไว้ใน
 หนังสือลักษณะและการใช้ภาษาไทย สรุปได้ว่า การใช้สำนวน คำพังเพย และสุภาษิต ช่วยให้เกิด
 ผลดีในการใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียน คือ สื่อความให้เข้าใจได้ชัดเจนแจ่มแจ้งยิ่งขึ้น โดยไม่ต้อง
 กล่าวหรือเขียนด้วยถ้อยคำมากมายให้เยิ่นเย้อหรือมากความ โดยทั่วๆ ไปมักจะเรียกรวมกันว่า
 สำนวน เพราะมีความหมายกว้าง หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียงขึ้นอย่างกะทัดรัด คมคาย คำพังเพย
 และสุภาษิตก็อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ถ้อยคำเรียบเรียงอย่างกะทัดรัด ใช้คำน้อยกินความหมายมาก ทั้งยังมี
 ชั้นเชิงการเปรียบเทียบ สรุปความอย่างคมคาย แต่หากจะพิจารณาลงไปรายละเอียด ก็จะเห็น
 ข้อแตกต่างปลีกย่อยอีก คือ คำพังเพย ได้แก่ คำกลางๆ ที่ตีความ สรุปเหตุการณ์ บุคลิก อารมณ์
 สภาวะการณ์ ฯลฯ ให้เข้ากับเรื่อง เช่น ปากหวานก้นเปรี้ยว มือถือสาปากถือศีล ปากว่าตาขยิบ
 ในขณะที่สำนวนนั้นให้ความหมายชัดเจนขึ้นในอีกลักษณะหนึ่ง เช่น ปากปลาร้า ปากหอยปากปู
 ปากไม่สิ้นกลั่นน้ามน ส่วนสุภาษิต คือ ถ้อยคำที่เป็นคติ เป็นทั้งข้อคิด คำจูงใจ คือ คำห้ามก็ได้ เช่น
 ปลาหมอตายเพราะปาก ตามใจปากลำบากท้อง พลิ้วปากเสียศีลปลั่งดินตกต้นไม้ เป็นต้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1187) ให้ความหมายคำว่าสำนวนสรุปได้ว่า สำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่เรียบเรียง, โวหาร, บางทีก็ใช้ว่าสำนวนโวหาร ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมา ช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ ถ้อยคำที่แสดงออกมาเป็น ข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ ชั้นเชิงหรือท่วงทำนองในการแต่งหนังสือหรือพูด

สง่า กาญจนาคพันธุ์ (2538:1) ได้กล่าวไว้ในหนังสือสำนวนไทยว่าสำนวนเป็นคำพูด อย่างหนึ่ง พูดเป็นชั้นเชิงไม่พูดตรงไปตรงมา แต่ให้ความหมายในคำพูดนั้นๆ ต้องคิดจึงจะเข้าใจ หรือบางทีคิดแล้วเข้าใจไปอย่างอื่นได้ หรือไม่เข้าใจเอาเลยก็ได้ คำพูดเป็นชั้นเชิงนี้เรียกว่า “สำนวน”

เอกรัตน์ อุดมพร และคณะ (2546:3) ได้กล่าวถึงสำนวนไว้สรุปได้ว่า คำพูดของคนเรามี 2 อย่าง คือ คำพูดสามัญที่มีความหมายตรงๆ กับคำพูดที่มีความหมายโดยอ้อม มีความลึกซึ้งจะ เข้าใจได้ต้องขบคิดพิจารณาจึงจะเข้าใจซึ่งสำนวน เป็นคำพูดที่แสดงถึงความลับภายในใจ และความลึกซึ้งของสติปัญญา มันสมองอย่างแท้จริง จึงควรจะได้ศึกษา ค้นคว้า นำมาใช้ใน ชีวิตประจำวัน

จากการกล่าวถึงความหมายของสำนวนข้างต้น แสดงให้เห็นว่า สำนวนเป็นถ้อยคำที่มีความหมายแฝงการจะเข้าใจความหมายต้องขบคิดด้วยสติปัญญา สำนวนนั้นเป็นการกล่าวกลางๆ โดยรวมเอาสุภาษิตและคำพังเพยมารวมกัน รวมเรียกว่าสำนวน

มีนักวิชาการได้แบ่งลักษณะของสำนวนไว้ตามเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

บุญยงค์ เกศเทศ (ม.ป.ป.: 304-310) ได้กล่าวถึงการใช้สำนวนภาษาในงานเขียนเรื่องสั้น สรุปได้ดังนี้

1. สำนวนภาษาแนวปรัชญา หมายถึง สำนวนภาษาที่มีความคมคาย ชวนคิด ทำให้ผู้อ่าน ได้แนวทางการความคิด
2. สำนวนภาษาแนวเปรียบเทียบ หมายถึง สำนวนภาษาที่เทียบสิ่งหนึ่งกับสิ่งหนึ่ง เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพที่สมบูรณ์ชัดเจน เพราะได้เปรียบกับสิ่งที่คนส่วนใหญ่ยอมรับหรือรู้แล้ว

3. สำนวนภาษาแสดงภาพพจน์ หมายถึง สำนวนภาษาที่เมื่ออ่านแล้วผู้อ่านสามารถวาดภาพได้โดยไม่ต้องเปรียบเทียบกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยมากจะเป็นการบรรยาย

4. สำนวนภาษาแนวเสียดสี หมายถึง สำนวนภาษาที่แสดงความเยาะเย้ย ถากถาง หรือ กระแทกกระเทียบเปรียบเปรยให้เกิดความรู้สึกและความหมายถึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ไม่ได้กล่าวถึงโดยตรง

5. สำนวนภาษาชวนขัน หมายถึง สำนวนภาษาที่อ่านแล้วเกิดความรู้สึกชวนหัวเราะ ขบขัน อาจทำให้เกิดความคิดต่างๆ ตามมาหลังจากความขบขัน เช่น ความตื่นตัวทางการเมือง ความคิดเกี่ยวกับสภาพทางสังคม ความคิดเกี่ยวกับข้อบกพร่องของสิ่งหนึ่งสิ่งใด

คณะกรรมการวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2550: 63-67) ได้กล่าวถึงประเภทสำนวนไทย โดยใช้ลักษณะของสำนวนเป็นแนวทาง ได้ 3 ประเภทได้แก่

1. ประเภทบุคคลี้องจอง เช่น ก่อร่างสร้างตัว กินอยู่กับปากอยู่กับท้อง ฉกชิงวิ่งราว ตีปลาหน้าไซ ถอนรากถอนโคน เป็นต้น
2. ประเภทพูดเปรียบเทียบ เช่น ขมเป็นยา ที่เท่าแมวคืนตาย คอเป็นเอ็น ปากเป็นชักยันต์ พูดอย่างมะนาวไม่มีน้ำ เป็นต้น
3. ประเภทซ้ำคำ เช่น กลับเนื้อกลับตัว เข้าด้ายเข้าเข็ม ฝากผีฝากไข้ ยื่นหมยยื่นแมว

วาสนา เกตุภาค (2530: 19-20) กล่าวถึงเรื่องสำนวนพอสรุปได้ว่า สำนวน หมายถึง โวหาร, ทำนองพูด, ถ้อยคำที่เรียบเรียง, ถ้อยคำที่ไม่ถูกไวยากรณ์แต่รับใช้เป็นภาษาที่ถูกต้อง, การแสดง ถ้อยคำออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ บางท่านก็ให้ความหมายของสำนวนว่า คำพูดเป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมาแต่มีความหมายในคำพูดนั้นๆ คนฟังอาจเข้าใจความหมายทันที ถ้าคำพูดนั้นใช้กันแพร่หลาย แต่ถ้าไม่แพร่หลายคนฟังก็อาจไม่เข้าใจได้ทันทีที่ต้องคิดจึงเข้าใจ หรือ บางทีคิดแล้วเข้าใจไปอย่างอื่นก็ได้หรือไม่เข้าใจก็ได้ เมื่อจำแนกตามที่มาของสำนวนแล้วสำนวนอาจจำแนกเป็น 2 ทาง คือ

1. สำนวนเก่า สำนวนเหล่านี้บางท่านเรียกว่าคำเชิงอ้างอิง โดยถือเป็นคำรวมที่ใช้เรียกคำประเภท สุภาษิต คำพังเพย คำคม ตลอดจนวลีสำเร็จรูปต่างๆ ที่ใช้แพร่หลายแล้ว เช่นไม่เห็นน้ำอย่าตัดกระบอกไม่เห็นกระรอกอย่าโก่งหน้าไม้, รักดีห้ามจ้วงรักชั่วห้ามเสา, เรือร่วมเมื่อจอด ตาบอดเมื่อแก่, นิ้วด้วนได้แหวน ตาบอดได้แว่น หัวล้านได้หวี

2. สำนวนใหม่ เป็นสำนวนที่ผู้พูดหรือผู้เขียนแต่ละคนคิดเรียบเรียงขึ้นมาใหม่ ซึ่งบางสำนวนก็ใช้ผิดหลักไวยากรณ์ บางท่านเรียกสำนวนประเภทนี้ว่า ภาษาแหวกแนว และเป็นที่น่าสังเกตว่าสำนวนภาษาเหล่านี้มักจะมีพลังดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านเป็นที่รู้จักแพร่หลายภายในเวลาอันรวดเร็ว สำนวนที่พบเห็นกันทั่วไปก็ได้แก่สำนวนที่เขียนติดรถประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรถสิบล้อ รถสองแถว รถโดยสารประจำทางต่างๆ เช่น ทำผิดก็ไถ ไม่ให้ก็จับ, ขึ้นรถเมล์ไม่เสียเกียรติ แม้จะเบียดก้นหน่อย, เงินมาผ้าหลุด เงินหยุดผ้าปิด, รักสร้อย กลิ่นสะอาด

ศิดานันท์ มีดี (2548: 77-86) ศึกษาการใช้ภาษาและกลวิธีการเขียนคอลัมน์ซุบซิบการเมืองในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย ปีพุทธศักราช 2542-2546 ได้อธิบายว่าสำนวนแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. การใช้สำนวนไทย หมายถึง การใช้กลุ่มคำที่มีความหมายเป็นพิเศษมีชั้นเชิงให้คิดหรือเชิงเปรียบเทียบ สำนวนไทยนี้ยังแบ่งย่อยออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การใช้สำนวนเดิม หมายถึงสำนวนที่คนไทยทั่วไปรู้จักและคุ้นเคยกันอยู่แล้ว เช่น สาดโคลน หัวกระไดไม่แห้ง ปิดทองหลังพระ เป็นต้น

1.2 การใช้สำนวนใหม่ หมายถึงสำนวนที่ได้สร้างขึ้นใหม่ จะเกิดจากการนำคำหรือกลุ่มคำซึ่งตามปกติใช้ในความหมายหนึ่ง นำมาใช้ในความหมายหนึ่ง เช่น หมูวิ่งชนปิงตอ หมายถึง ผู้ที่รู้ตัวว่าเสียเปรียบอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ก็ยังยินดีที่จะเข้าไปหาฝ่ายที่ได้เปรียบกว่าตน

2. การใช้สำนวนต่างประเทศ ในสำนวนไทยมีลักษณะจากโครงสร้างของประโยคภาษาอังกฤษ ดังนี้

ภายใต้การนำของ มาจากสำนวนภาษาอังกฤษที่ว่า For...(me)

วรารัตน์ วัฒนานนท์ (2544: 28-29) ศึกษาภาษาที่เป็นสำนวนไทยในปัจจุบันสรุปได้ว่า ภาษาที่ใช้เป็นสำนวนไทยในปัจจุบันนั้น แบ่งตามลักษณะรูปที่ปรากฏ คือ สำนวนที่ไม่เป็นรูปแปร และสำนวนที่เป็นรูปแปร

1. สำนวนที่ไม่เป็นรูปแปรแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 สำนวนเก่า เป็นสำนวนที่มีการใช้กันมานาน อาจมีลักษณะเป็นสุภาษิต คำพังเพย ที่สละสลวย คมคาย หรือเป็นคำสแลง เช่น ลื่นกับฟิน จิงก็ราข่าก็แรง ปากหวานก้นเปรี้ยว

2.2 สำนวนใหม่ เป็นรูปภาษาที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ เช่น คู่กัด เลี้ยงไม่เชื่อง เน้าใน ลิ่น อย่างกับกระดาดทราย พวกlobberกั๊ด

2. สำนวนที่เป็นรูปแปร คือ สำนวนที่มีการใช้ถ้อยคำบางส่วนที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดรูปของสำนวนหลายรูปที่ใช้ในความหมายเดียวกัน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ รูปแปรที่เป็นสำนวนเก่า และรูปแปรที่มีทั้งสำนวนเก่าและสำนวนใหม่

จากเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่า มีผู้แบ่งลักษณะของสำนวนไว้ตามเกณฑ์ของแต่ละคน คือ บุญยงค์ เกศเทศ และคณะกรรมการวิชาภาษาไทย เพื่อการสื่อสารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ แบ่งตามเนื้อหา ส่วน ศิดานันท์ นาคี แบ่งเป็นสำนวนไทยและสำนวนต่างประเทศ

เอกสารเกี่ยวกับการใช้โวหาร

มีนักวิชาการได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้โวหารไว้ ดังนี้

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2543: 39) ให้ความหมายของการใช้โวหารไว้ในหนังสือภาษากับ การสื่อสารสรุปได้ว่า หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้ในการสื่อสารด้วยการเรียบเรียงอย่างมีวิธีการ มีชั้นเชิง และมีศิลปะเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราว เกิดจินตภาพและความรู้สึกตรงตามกับผู้ส่งสารต้องการ

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 82) ให้ความหมายของคำว่าโวหาร หมายถึง กลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ในการใช้ภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียนผู้ใช้ภาษาย่อมจะต้องใช้ “กลวิธี” หรือ “โวหาร” ทั้งสิ้น หากผู้ใช้ภาษามีกลวิธีที่แยบคาย ฉลาดในการเลือกสรรคำ เนื้อความ และประโยชน์อย่างเหมาะสมก็ย่อมก่อให้เกิดความประทับใจ และทำให้บรรลุความมุ่งหมายของการใช้ภาษาในครั้งนั้น

ดวงใจ ไทยอุบล (2549: 209) ให้ความหมายของคำว่าโวหาร คือการใช้ถ้อยคำที่เลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดี มีความสละสลวย มีความเหมาะสม โวหารใช้ขยายความให้ชัดเจนและเพื่อถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ความรู้หรือจินตนาการของผู้เขียนให้กว้างไกลออกไป

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1090) ให้ความหมายของคำว่าโวหาร หมายถึง ชั้นเชิงหรือสำนวนแต่งหนังสือหรือพูด เช่น มีโวหารดีถ้อยคำที่เล่นเป็นสำบัดสำนวน

จากการให้ความหมายของคำว่า “โวหาร” ดังที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า โวหาร หมายถึง การเรียบเรียงถ้อยคำอย่างมีศิลปะเพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คณะกรรมการวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2550: 67-70) ได้จัดประเภทของโวหารที่ใช้ในงานเขียนเป็น 2 ประเภทได้แก่โวหารหลัก และโวหารเสริม ได้แก่

1. โวหารหลัก หมายถึง โวหารที่ใช้เป็นหลักในงานเขียน ได้แก่ บรรยายโวหาร และพรรณนาโวหาร

1.1 บรรยายโวหาร หมายถึง ถ้อยคำภาษาที่กะทัดรัด ตรงไปตรงมานั้นสาระสำคัญโวหารชนิดนี้ใช้เล่าเรื่อง อธิบายเรื่องราว เสนอข้อเท็จจริง ความคิดเห็น งานเขียนที่ใช้โวหารชนิดนี้ เช่น รายงาน บทความวิชาการ หนังสือราชการ เป็นต้น

1.2 พรรณนาโวหาร หมายถึง ถ้อยคำภาษาที่แสดงอารมณ์ความรู้สึก เสนอภาพเหตุการณ์อย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านเกิดความคล้อยตามเรื่องราว เหตุการณ์นั้นๆ โวหารชนิดนี้มักใช้กับงานเขียนแนวนันทึ่งคดี

2. โวหารเสริมหรือโวหารประกอบ หมายถึง โวหารที่ใช้ประกอบโวหารหลักเพื่อเสริมเรื่องราวหลักให้ชัดเจน โวหารเสริมได้แก่ เทศนาโวหาร สาธกโวหาร และอุปมาโวหาร

2.1 เทศนาโวหาร หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้แสดงความแจ่มแจ้งโน้มน้าวใจ ให้ผู้รับสารคิดเห็นคล้อยตาม และปฏิบัติตาม โดยชี้ให้เห็นคุณและโทษของสิ่งต่างๆ งานเขียนที่ใช้โวหารนี้ เช่น พระบรมราโชวาท โอวาท บทความประเภทโน้มน้าวใจ เป็นต้น

2.2 สาธกโวหาร หมายถึง ถ้อยคำภาษาที่ใช้ให้เกิดความชัดเจนด้วยการยกตัวอย่างนิทาน สุภาษิต คำานาน หรือเหตุการณ์ มาประกอบเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ

2.3 อุปมาโวหาร หมายถึง ถ้อยคำภาษาที่แสดงการเปรียบเทียบ เปรียบเปรย ทำให้ข้อความเรื่องราวชัดเจนขึ้น แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้ลึกซึ้ง

จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ (2543: 39-44) แบ่งประเภทของโวหารออกเป็น 5 ประเภทได้แก่ บรรยายโวหาร อธิบายโวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร และพรรณนาโวหาร มีรายละเอียดดังนี้

1. บรรยายโวหาร คือ โวหารเล่าเรื่องเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน โดยชี้ให้เห็นถึงสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ สาเหตุ สภาพแวดล้อม บุคคลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่เกิดจากเหตุการณ์นั้น เนื้อหาที่บรรยายอาจเป็นเรื่องที่สมมติหรือจริงก็ได้

2. อธิบายโวหาร คือ โวหารที่ทำให้ความคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งกระจ่างชัดเจนขึ้น มักใช้ในงานเขียนทางวิชาการ และตำราต่างๆ โดยมีจุดประสงค์จะนำประเด็นที่สงสัยมาอธิบายให้เข้าใจแจ่มแจ้ง การเล่าเรื่องบางตอนถ้ามีประเด็นใดที่เป็นปัญหาก็อาจใช้อธิบายโวหารเสริมความตอนนั้นจนเรื่องกระจ่างชัดเจน

3. เทศนาโวหาร คือ โวหารที่กล่าวชักจูงผู้อื่นให้มีความเห็นคล้อยตามให้เชื่อถือ และให้ปฏิบัติตาม การเขียนโวหารนี้ต้องอาศัยเหตุผล มีหลักฐานอ้างอิง หยิบยกคติธรรม และสัจธรรมเป็นอุทาหรณ์ มักใช้อธิบายหลักธรรม โวหาร คำแนะนำสั่งสอน และคำชี้แจงเหตุผลต่างๆ

4. สาขกโวหาร คือโวหารที่ยกตัวอย่างหรือยกเรื่องราวประกอบเนื้อเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดียิ่งขึ้น ตัวอย่างหรือเรื่องราวที่ยกมาอาจเกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์ หรือเป็นนิทานก็ได้ ข้อความที่เป็นสกลโวหารนี้ต้องปรากฏรวมกับโวหารชนิดอื่น เช่น เทศนาโวหาร หรืออธิบายโวหาร

3. พรรณนาโวหาร คือ โวหารที่ใช้กล่าวถึงเรื่องราว สถานที่ บุคคล สิ่งของ หรืออารมณ์อย่างละเอียด และอาจแทรกความรู้สึกรักของผู้เขียนลงไปด้วย เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ หรือเกิดอารมณ์คล้อยตาม

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 83-99) ได้กล่าวว่าแต่เดิมจำแนกประเภทตามความมุ่งหมายของการใช้ภาษาและลักษณะของเนื้อความออกเป็น 4 ประเภท คือ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร เทศนาโวหาร และสาขกโวหาร แต่ตำราบางเล่ม แบ่งโวหารเป็น 4 ประเภทเหมือนกัน แต่ใช้คำว่า โวหารเชิงบรรยาย โวหารเชิงอธิบาย โวหารเชิงพรรณนา และโวหารเชิงอภิปราย ดังนั้นท่านจึงนำโวหารมาอธิบายใหม่ให้เข้าใจง่ายขึ้น ดังนี้

บรรยายโวหารหรือโวหารเชิงบรรยาย หมายถึง กลวิธีการเขียนหรือพูดเล่าเรื่องตามที่ได้รู้มาเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเหมือนกับได้พบมาด้วยตนเอง กลวิธีนี้ต้องพยายามให้ผู้อ่านนึกภาพเป็นรูปธรรมหรือเปรียบเทียบกับสิ่งที่รู้จักกันดีแล้วเพื่อให้เกิดภาพในใจได้ง่าย

พรรณนาโวหารหรือโวหารเชิงพรรณนา หมายถึงกลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อทำให้ผู้อื่นเกิดความเคลิบเคลิ้มดื่มด่ำ เกิดจินตภาพ เหมือนตนเองได้อยู่ท่ามกลางบรรยากาศด้วย ภาษาที่ใช้ในโวหารชนิดนี้จึงต้องเลือกสรรให้ประณีตเพื่อทำให้กระทบอารมณ์ผู้ฟังหรือผู้อ่านข้อความนั้น

เทศนาโวหาร หมายถึงกลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่นให้กระทำการในสิ่งอันพึงปรารถนาและละเว้นในสิ่งที่ตรงกันข้าม การใช้โวหารชนิดนี้ต้องใช้กลวิธีที่แนบเนียน มีเหตุผลรัดกุม ควรเป็นการแสดงข้อเท็จจริงที่ปรากฏมากกว่าการสั่งสอนโดยตรง

สาขกโวหาร หมายถึงกลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งด้วยการยกตัวอย่างประกอบ ส่วนมากสาขกโวหารจะใช้เป็นส่วนประกอบของงานเขียนชนิดต่างๆ โดยเฉพาะเทศนาโวหาร

โวหารเชิงบรรยาย หมายถึง กลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้อื่นทราบลักษณะหรือกระบวนการอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการชี้แจงแสดงเหตุผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจน

โวหารเชิงอภิปราย หมายถึง กลวิธีในการใช้ภาษาเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ให้ผู้อื่นพลอยมีความคิดเห็นคล้อยตามไปด้วย ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวอาจถูกหรือผิดก็ได้ แต่ผู้ใช้ภาษาต้องพยายามแสดงออกด้วยความมั่นใจว่าความคิดเห็นของตนเองถูกต้องควรที่ผู้อื่นจะยึดเป็นแนวทางได้

สิริวรรณ นันทจันทุล (2546: 23-25) ได้กล่าวถึงการศึกษาโวหารประเภทต่างๆ เพื่อเลือกใช้ในงานเขียนได้อย่างเหมาะสม โดยแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

1. บรรยายโวหาร คือ การเล่าเรื่อง อธิบายเหตุการณ์หรือข้อมูลตามความเป็นจริง โดยใช้ถ้อยคำภาษาที่กะทัดรัด ตรงไปตรงมา เน้นสาระสำคัญ
2. พรรณาโวหาร คือ การพรรณนาเรื่องราวหรือความรู้สึกอย่างละเอียด มุ่งให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกซาบซึ้ง เกิดอารมณ์คล้อยตามเรื่องที่อ่าน จึงมักใช้การเล่นคำ เสียงสัมผัสและใช้ภาพพจน์ในพรรณนาโวหาร โวหารนี้มักใช้ในงานเขียนบันเทิงคดี
3. เทศนาโวหาร คือ การใช้ถ้อยคำเพื่อแสดงความแจ่มแจ้ง ชี้ให้เห็นคุณและโทษของสิ่งต่างๆ รวมทั้งข้อแนะนำสั่งสอนอย่างมีเหตุผล เพื่อผู้อ่านคิดเห็นคล้อยตาม และปฏิบัติตามที่ผู้เขียนเสนอแนะ
4. อุปมาโวหาร คือ การใช้ถ้อยคำภาษาแสดงการเปรียบเทียบข้อความ เรื่องราวให้ชัดเจนขึ้น แสดงความรู้สึกได้ลึกซึ้ง แสดงจินตนาการได้แจ่มแจ้ง ซึ่งอาจจะเปรียบเทียบความเหมือนกัน หรือความขัดแย้งกันของสิ่งสองสิ่ง โวหารชนิดนี้มักใช้ประกอบโวหารชนิดอื่น เช่น บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร และเทศนาโวหาร
5. สาธกโวหาร คือ การใช้ถ้อยคำภาษาเพื่อให้เกิดความชัดเจน ด้วยการยกตัวอย่าง ยกนิทาน สุภาษิต การเปรียบเทียบเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นที่เสนอให้หนักแน่น น่าเชื่อถือ

จากการศึกษาเอกสารเรื่องโวหารนั้นพบว่า นักวิชาการได้แบ่งประเภทของโวหารเป็น 5 ประเภท แต่อาจมีการใช้คำต่างกันไปบ้าง ซึ่งโวหารทั้ง 5 ประเภทนั้น คือ บรรยายโวหาร อธิบายโวหาร เทศนาโวหาร สาธกโวหาร และพรรณนาโวหาร ส่วนคณะวิชาการภาษาไทยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ สิริวรรณ นันทจินทุล ได้แบ่งโวหารในงานเขียนออกเป็น 2 ประเภท คือ โวหารหลัก และโวหารเสริม

นอกจากนี้ การศึกษาเรื่องสั้นจากหนังสือ นั้น ยังไม่เพียงพอในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาไว้ ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา

ในด้านของการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้ภาษาในงานเขียนต่าง ๆ นั้น มีผู้ศึกษาการใช้ภาษาทั้งในเรื่องสั้นและนวนิยายไว้ ดังนี้

พรพรรณ กลั่นกลิ่น (2548) ศึกษาเรื่อง วังนลิตาในงานเขียนของ ปราบดา หยุ่น ทางด้าน วังนลิตาในการใช้คำ ประโยค สำนวน และภาพพจน์ ผลวิจัยสรุปได้ว่า ปราบดา หยุ่น มีวังนลิตา 3 ประเภท คือ วังนลิตาหารือ วังนลิตาเป็นกันเอง และวังนลิตาสนิทสนม ซึ่งมีลักษณะในการใช้คำ คือ การแยกคำ การสร้างคำใหม่ การอธิบายความหมายของคำขึ้นใหม่ ในด้านประโยคมีการใช้ ประโยคความเดียว ประโยคความซ้อน และประโยคความรวม ในด้านสำนวนใช้สำนวนเก่าและสำนวนใหม่ ด้านภาพพจน์ใช้การอุปมา อุปลักษ์ และอาวตพากย์

วิชา ทรวงแสง (2521) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์งานประพันธ์ของ ‘รงค์ วงศ์สวรรค์’ (2503-2512) ในด้านท่วงทำนองการแต่ง (style) และโลกทัศน์ของ ‘รงค์ วงศ์สวรรค์’ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ลักษณะเด่นในด้านท่วงทำนองการแต่งของ ‘รงค์ วงศ์สวรรค์’ ศึกษาเรื่องคำและการใช้คำ การสร้างประโยค ภาพพจน์ การใช้ท่วงทำนองในการบรรยายและพรรณนาอย่างถี่ถ้วน และในส่วนของ การศึกษาด้านโลกทัศน์ แสดงให้เห็นว่า ‘รงค์ วงศ์สวรรค์’ มองโลกและชีวิตเป็นสิ่งที่บริบูรณ์ไปด้วยรสต่างๆ เช่น เปรี้ยว หวาน ทุกข์ สุข เป็นต้น

พุกษา เนียมรักษา (2532) ศึกษาเรื่อง การใช้ภาษาในวรรณกรรมของดอกไม้มัด ผลการวิจัยสรุปว่า การใช้ภาษาของดอกไม้มัดมีความประณีตบรรจงทั้งทางด้านคำ และทางด้านความทางด้านคำ ดอกไม้มัดใช้คำได้เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล คำที่เลือกใช้ให้ความรู้สึกและให้ภาพที่เด่นชัด บางคำให้เสียงสัมผัสที่คล้องจอง ราบรื่น ไพเราะ ทางด้านความ ดอกไม้มัดลำดับความได้ต่อเนื่องสัมพันธ์กัน มีความสมดุลในความนั้นๆ ใช้ความเปรียบได้เหมาะสม สร้างงานได้กระชับ ทั้งมีเอกภาพในตัวเอง

วาสนา ไชยรัตน์ (2534) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เรื่องสั้นของ สุรัชย์ จันทิมาธร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เรื่องสั้นของ สุรัชย์ จันทิมาธร มีลักษณะเฉพาะตัวเป็นของตนเอง กล่าวคือ มีโครงเรื่องส่วนใหญ่เป็นความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร ดำเนินเรื่องโดยใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ ใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบผู้ประพันธ์เป็นผู้รู้แจ้งเห็นจริง และผู้ประพันธ์เป็นผู้สังเกตการณ์มากกว่าลักษณะอื่นๆ จากและบรรยากาศส่วนใหญ่เป็นสภาพสังคมเมืองหลวงในด้านท่วงทำนองการแต่ง สุรัชย์ จันทิมาธร ได้ใช้คำซ้ำ คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศ ใช้สำนวนโวหารแบบเรียบๆ สอดคล้องกับตัวละครและเนื้อเรื่อง ทั้งยังก่อให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์สะท้อนใจแก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ในด้านแนวคิด มุ่งเสนอปัญหาต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ความเชื่อ วัฒนธรรมและศาสนา

ปรมาภรณ์ ลิ้มปัสเสถียร (2539) ศึกษาเรื่อง ศึกษาร้อยกรองของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ในด้านวิจิตรศิลป์กับความคิดของกวี ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เนาวรัตน์ มักเลือกสรรถ้อยคำที่มีลีลาอ่อนหวานนุ่มนวล สื่อสารความคิด เช่นเดียวกับการใช้ความเปรียบสื่อจินตภาพได้อย่างสวยงาม สามารถสื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะท้อนใจ ซาบซึ้ง คล้อยตามทัศนคติได้

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาสรุปได้ว่า มีการศึกษาการใช้ภาษาจากงานเขียนประเภทเรื่องสั้น นวนิยาย บทร้อยกรอง แล้วของนักเขียนหลายท่านพบว่านักเขียนได้ใช้คำประโยค สำนวน โวหารอย่างประณีตเพื่อสามารถสื่อความคิด อารมณ์ ความรู้สึกไปยังผู้อ่านอย่างมีประสิทธิภาพ นักเขียนแต่ละคนมีความเด่นในการใช้ภาษาที่แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมไทย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมไทย

ความหมายของสังคม

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1159) ให้ความหมายของคำว่า “สังคม” หมายถึง คนจำนวนหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตามระเบียบ กฎเกณฑ์ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญร่วมกัน เช่น สังคมชนบท วงการหรือสมาคมของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เช่น สังคมชาวบ้าน

อำนาจ พิรุณสาร (ม.ป.ป.: 3) ให้ความหมายของคำว่า “สังคม” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่อยู่ร่วมกัน มีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน มีการพึ่งพาอาศัยกันในการตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ การดำรงชีวิตของมนุษย์ต้องอยู่ในสังคม ไม่มีบุคคลใดเลยที่สามารถอยู่ภายนอกสังคมได้

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536: 2) ให้ความหมายของคำว่า “สังคม” หมายถึง กลุ่มคนหรือผู้คนที่มาอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่เดียวกัน มีความสัมพันธ์ซึ่งเกิดจากการติดต่อระหว่างกัน มีความรู้สึกเป็นกลุ่มหรือพวกเดียวกัน และยอมรับแบบแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่มมาประพฤติปฏิบัติจนกลายมาเป็นสถาบันของสังคม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สังคม หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันมีความสัมพันธ์พึ่งพาอาศัยกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน กลุ่มคนเหล่านั้นมีกฎเกณฑ์ ระเบียบร่วมกัน ทั้งนี้ ไม่มีใครที่จะอยู่ภายนอกสังคมได้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนสังคมไทย

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงภาพสะท้อนสังคมไทยไว้ ดังนี้

บุญยงค์ เกศเทศ (2536: 102-103) กล่าวถึงการตั้งประเด็นปัญหาในการเขียนเรื่องสั้นว่า วรรณกรรมเรื่องสั้นร่วมสมัยของไทยปัจจุบันเป็นวรรณกรรมอีกประเภทหนึ่งที่นำเรื่องราวจากชนบทมาตีแผ่ในวาระโอกาสและรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป และจากการศึกษาเรื่องสั้นร่วมสมัย

ที่เกี่ยวข้องกับชนบท สรุปได้ว่าเป็นปัญหาที่เกิดจาก ธรรมชาติ ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาทางศาสนาและความเชื่อ ปัญหาทางการศึกษา ปัญหาทางด้านสาธารณสุข ปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคม ปัญหาทางการเมือง เป็นต้น

1. ปัญหาที่เกิดจากธรรมชาติ ปัญหาหานี้มักเกิดจากความวิปริตของดินฟ้าอากาศ เช่น ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อากาศหนาวจัด ภัยธรรมชาติ

2. ปัญหาทางเศรษฐกิจ สาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาได้แก่ การทำมาหากินฝืดเคือง และความยากจนที่สืบทอดกันมา

3. ปัญหาทางศาสนาและความเชื่อ ปัญหาเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อสามารถแยกแยะออกได้เป็น ความเชื่อในสิ่งทึ่คงาม ความเข้าใจศาสนาไม่ถูกต้อง และความไม่จริงใจต่อศาสนาที่นับถือ ตลอดจนความขัดแย้งของผู้ที่นับถือศาสนาต่างกัน

4. ปัญหาทางการศึกษา ปัญหาที่นับเนื่องเป็นปัญหาการศึกษาในชนบทได้แก่ การได้รับการศึกษาดำ การจัดการศึกษาขาดคุณภาพ การขาดแคลนอาคารสถานที่และบุคลากรทางการศึกษา และการไม่เห็นคุณค่าของการศึกษา หรือการศึกษาไม่เอื้อต่อการประกอบอาชีพ เป็นต้น

5. ปัญหาทางสาธารณสุข ปัญหาสำคัญของการสาธารณสุขในชนบทคือการขาดแคลนแพทย์ อุปกรณ์ และยาในการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ

6. ปัญหาความไม่เป็นธรรมในสังคม ความไม่เป็นธรรมในสังคมชนบทมีมากมายหลายแง่มุม เป็นต้นว่า ความไม่เป็นธรรมจากเจ้าหน้าที่บ้านเมือง ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงทางสังคม ตลอดจนการเอารัดเอาเปรียบและการทุจริตของผู้มีอำนาจทางการปกครองทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

7. ปัญหาการเมือง ปัญหาการเมืองในชนบทอาจจำแนกได้จาก ความไม่เข้าใจเรื่องการเมืองของชาวชนบท ความขัดแย้งจากความเชื่อเรื่องการเมืองที่ต่างกัน และการนำเอาเรื่องการเมืองมาใส่ร้ายป้ายสีผู้เป็นฝ่ายตรงข้าม หรือผู้ที่บริสุทธิ์ไม่เกี่ยวข้อง

สัญญา สังขพันธานนท์ (2539: 137) กล่าวว่า ลักษณะเด่นของวรรณกรรมวิจารณ์ตามแนวสังคมวิทยา มี 3 ลักษณะ คือ

1. การศึกษาภาพสะท้อนที่ปรากฏในวรรณกรรม จะยึดหลักว่าวรรณกรรมคือกระจกเงา ภาพสะท้อนทางสังคมในด้านต่างๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ผู้วิจารณ์จะวิเคราะห์ให้เห็นภาพสะท้อนในแง่มุมต่างๆ โดยพิจารณาจากเนื้อหา โครงเรื่อง การบรรยายฉากสถานที่ ตลอดจนการตีความ
2. การศึกษาอิทธิพลของสังคมที่มีต่อการกำหนดแนวทางของวรรณกรรมและโลกทัศน์ของนักเขียนโดยการพิจารณาถึงภูมิหลังทางสังคมว่ามีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวการเขียนอย่างไรบ้าง
3. การพิจารณาบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อสังคม โดยแสดงให้เห็นว่าวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมในยุคนั้นๆ อย่างไรบ้าง

สมพร มั่นตะสูตร (2525: 16) กล่าวว่า เกี่ยวกับภาพสะท้อนทางสังคมไว้ว่า ชีวิตกับสังคมเป็นบ่อเกิดของวรรณกรรมและเป็นกระจกส่องภาพของสังคมแต่ละยุค โดยบันทึกไว้เป็นหลักฐานเพื่อให้คนรุ่นหลังได้มองเห็นชีวิตในแง่มุมที่ประวัติศาสตร์ไม่ได้บันทึกไว้ บทบาทของวรรณคดีหรือวรรณกรรมนี้มีอิทธิพลทั้งในแง่บวกและลบ โดยผู้สร้างวรรณกรรมมีเป้าหมายในการสร้างวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนส่งเสริมระบบสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง เช่น ไตรภูมิพระร่วง สุภาษิตพระร่วง เป็นต้น แต่ในขณะเดียวกันอาจมีวรรณกรรมบางเรื่องที่ทำลายสังคม แม้ว่าผู้สร้างวรรณกรรมจะไม่ได้ตั้งใจก็ตาม จะเห็นได้ว่าสังคมนั้นมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือนักเขียนในฐานะที่เป็นแหล่งรวมชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และระเบียบปฏิบัติต่างๆ ซึ่งนักเขียนนิยมนำมาเป็นวัตถุดิบในการเขียนและงานเขียนจะมีลักษณะ เนื้อหา รูปแบบอย่างไรขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคม อิทธิพลของสังคมที่มีต่อวรรณกรรมทั้งภายนอกและภายใน

จากการศึกษาเอกสารข้างต้นสรุปได้ว่าภาพสะท้อนทางสังคมไทยจากงานวรรณกรรมนั้นเป็นภาพสะท้อนสังคมปัจจุบันให้ชนรุ่นหลังได้รับรู้ ซึ่งภาพสะท้อนทางสังคมที่ด้านต่างๆ คือ สังคม การเมือง เศรษฐกิจ ศาสนาและความเชื่อ การศึกษา วัฒนธรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมไทย

ไพโรจน์ บุญประกอบ (2526) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เรื่องสั้นแนวการเมืองและสังคม ในช่วง 14 ตุลาคม 2516 – 6 ตุลาคม 2519 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ในด้านการเมือง เนื้อหาเรื่องสั้นสะท้อนให้เห็นปัญหาทางการเมือง และปัญหาอันเกี่ยวเนื่องกับการเมืองสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม แนวความคิดในการแก้ปัญหาที่มีทั้งแนวความคิดที่อยู่ภายในขอบเขตของกฎหมาย และแนวความคิดที่ขัดแย้งกับกฎหมายในขณะนั้น รวมทั้งแนวความคิดที่จะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมการเมือง ด้วยวิธีรุนแรง ในด้านเศรษฐกิจ เนื้อหาเรื่องสั้นสะท้อนภาพความยากจนข้นแค้นของประชาชน สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคม ความยากจนข้นแค้นเหล่านั้นผู้แต่งชี้ให้เห็นว่ามีต้นเหตุมาจากอำนาจรัฐที่ไม่เป็นธรรม ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมที่เปิดโอกาสให้ผู้ได้เปรียบอยู่แล้วได้เปรียบยิ่งขึ้น และการสมคบกันเอารัดเอาเปรียบประชาชนของผู้มีอำนาจหน้าที่และนายทุน แนวความคิดในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจมีลักษณะเดียวกับแนวความคิดในการแก้ปัญหาทางการเมือง ส่วนด้านวัฒนธรรมและค่านิยมในเรื่องสั้นเกือบทุกเรื่องมีน้ำเสียงคัดค้านวัฒนธรรมและค่านิยมที่ไม่เป็นประโยชน์ และขัดขวางการคืบคลาน เคลื่อนไหวต่อสู้เพื่อชีวิตที่ดีกว่าของประชาชนผู้ทุกข์ยาก บางเรื่องเสนอแนวความคิดให้กำจัดวัฒนธรรมและค่านิยมที่ไม่เป็นประโยชน์เหล่านี้ เพื่อสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคมโดยเฉพาะสังคมของคนรุ่นใหม่ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าเรื่องสั้นแนวการเมืองและสังคมในช่วง 14 ตุลาคม 2516 – 6 ตุลาคม 2519 มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในสังคมอย่างแท้จริง

กัญญา กองทอง (2528) ศึกษาเรื่อง ศึกษาลักษณะ “ก้าวหน้า” ของเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2510 – พ.ศ. 2516 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเขียนพยายามที่จะเสนอรูปแบบใหม่ในการเขียนเรื่องสั้นให้แตกต่างไปจากเดิม ลักษณะก้าวหน้าในด้านรูปแบบนี้ปรากฏในด้านโครงเรื่อง ตัวละคร การใช้ภาษา และกลวิธีการนำเสนอ ส่วนในด้านเนื้อหา นักเขียนได้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและการศึกษาได้อย่างน่าสนใจ ปัจจัยที่ทำให้เรื่องสั้นมีลักษณะก้าวหน้า ได้แก่ อิทธิพลจากสภาพสังคมไทย แนวคิดก้าวหน้าจากต่างประเทศ และอิทธิพลจากงานวรรณกรรมตะวันตก

พรเพ็ญ กล้วยไม้ (2539) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เรื่องสั้นของ มานพ ญามศรี; พันธกิจทางสังคม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า มานพ ญามศรี มีทัศนะทางสังคมในด้านเกี่ยวกับมนุษย์ในสังคม ทัศนะเกี่ยวกับสถาบันในสังคมและทัศนะเกี่ยวกับปัญหาของสังคม ด้านพันธกิจทางสังคมของ

มานพ ถนอมศรี ที่ปรากฏในเรื่องสั้น พบว่า มานพ ถนอมศรี มีความรับผิดชอบต่อสังคม ในด้านการบันทึกเหตุการณ์ของสังคม การวิพากษ์วิจารณ์สังคมและการเสนอวิธีแก้ปัญหา จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลให้ มานพ ถนอมศรี มีพันธกิจทางสังคม พบว่า เกิดจากปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ ปัจจัยด้านภูมิหลังของนักเขียน ปัจจัยด้านความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม และปัจจัยด้านทัศนคติต่อวรรณกรรม

ประไพ ศรีสุข (2541) ศึกษาเรื่อง ศึกษาภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นและนวนิยายของชาติ กอบจิตติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ด้านการศึกษาให้ภาพสะท้อนของคนยากจนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ด้านการเมืองการปกครองสะท้อนภาพการปกครองแบบเผด็จการ และการทำงานที่ไม่จริงจังของข้าราชการและนักการเมือง ด้านเศรษฐกิจ สะท้อนภาพปัญหาความยากจนของคนส่วนใหญ่ ซึ่งไม่สามารถจะเลือกประกอบอาชีพได้ ด้านสภาพชีวิตความเป็นอยู่ สะท้อนภาพปัญหาครอบครัวแตกแยก เด็กและคนชราถูกทอดทิ้ง ด้านศาสนา วัฒนธรรมและค่านิยมให้ภาพสะท้อนส่วนใหญ่แสดงค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์

ในการเสนอภาพสะท้อนสังคมต่างๆ นั้น ชาติ กอบจิตติ สามารถสะท้อนภาพสังคมและธรรมชาติของมนุษย์ได้อย่างสมจริงด้วยการนำเสนอประเด็นปัญหาต่างๆ มานำเสนออย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวกับความทุกข์ยากของคนระดับล่างซึ่งเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข

งานประพันธ์ของชาติ กอบจิตติ แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำของมนุษย์ การเอารัดเอาเปรียบและความเห็นแก่ตัว นอกจากนี้เขายังได้แทรกความคิดเกี่ยวกับการแสดงความมีน้ำใจที่มนุษย์พึงมีให้แก่กัน ซึ่งให้เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ อันจะทำให้มนุษย์ในสังคมอยู่กันอย่างมีความสุข

พิเชษฐ คงโต (2545) ศึกษาเรื่อง ศึกษาแนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชาคม ถุนาชัย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ประชาคม ถุนาชัย เสนอความคิดในเรื่องสั้น 4 ด้าน คือ แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับสังคม แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับมนุษย์ แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับการดำเนินชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับสังคม ผู้เขียนเสนอว่า สังคมมีผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์ ในเรื่องการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และก่อให้เกิดปัญหาที่นับเป็นปรากฏการณ์ของสังคม แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับมนุษย์ ผู้เขียนเสนอว่า มนุษย์ควรมีหน้าที่ที่ต้องกระทำและควรปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างมีน้ำใจ แนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับ

การดำรงชีวิต ผู้เขียนเสนอว่า มนุษย์ควรดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่ายและเชื่อมั่นในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและมีความหมาย ส่วนแนวคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้เขียนเตือนให้มนุษย์ตระหนักถึงคุณประโยชน์ต่อธรรมชาติและภัยที่มนุษย์จะได้รับจากการทำลายสิ่งแวดล้อม

ในด้านภาพสะท้อนสังคม ประชาม ลุนชัย เสนอภาพสะท้อนในสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ ในด้านสังคม ผู้เขียนสะท้อนภาพเมืองที่ไม่น่าอยู่ ปัญหาจากกลุ่มอาชีพ ประมง โสเภณี ผู้ใช้แรงงาน และข้าราชการ ตลอดจนปัญหาที่มีในสังคมได้แก่ ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ ปัญหาเด็กและเยาวชน ปัญหาความยากจน และปัญหาสังคมสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ผู้เขียนสะท้อนภาพพฤติกรรมด้านลบของนักการเมืองที่ทำให้ประชาชนขาดศรัทธา ส่วนในด้านวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ ผู้เขียนสะท้อนภาพครอบครัว ค่านิยม ความเชื่อ ความดี มนุษยธรรมและความไว้มนุษยธรรม มลภาวะและสิ่งแวดล้อม

จุไรรัตน์ โสพัฒน (2548) ศึกษาเรื่อง ศึกษาภาพสะท้อนชีวิตชาวอีสานในบันเทิงคดีของลาว คำหอม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บันเทิงคดีของ ลาว คำหอม สะท้อนภาพชีวิตของชาวอีสาน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ พบว่าชาวอีสานประสบกับปัญหาความยากจน ปัญหาการไร้ที่ดินทำกิน ปัญหาภาวะหนี้สิน และปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ด้านการศึกษาพบว่า ชาวอีสานต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ปัญหาระบอบประชาธิปไตย และปัญหาการถูกเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มผู้มีอิทธิพล ด้านศาสนา พบว่า ชาวอีสานส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ยึดมั่นในประเพณีอันดีงาม และด้านบุคลิกลักษณะของชาวอีสาน พบว่า ชาวอีสานส่วนใหญ่เป็นคนมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น เป็นคนซื่อ มีอารมณ์ขัน เป็นมิตรกับผู้อื่น และตื่นกลัวเจ้านาย ลักษณะท้องถิ่นนิยมมี 5 ประการ ได้แก่ ภาษาถิ่น วิถีชีวิต ความเชื่อ สภาพภูมิศาสตร์ และประเพณี ลักษณะท้องถิ่นนิยมที่ปรากฏแสดงให้เห็นสภาพชีวิตและความรู้สึกนึกคิดของชาวอีสานซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

วาสนา ไชยรัตน์ (2534) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์เรื่องสั้นของ สุรชัย จันทิมาธร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สุรชัย จันทิมาธร มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง คือมีโครงเรื่องเป็นความนึกคิดของตัวละคร ดำเนินเรื่องโดยใช้ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ ใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบผู้ประพันธ์เป็นผู้รู้แจ้งและผู้สังเกตการณ์ ตัวละครเป็นชนชั้นกลางและชั้นล่างของสังคม ในด้านท่วงทำนองการแต่ง ใช้คำซ้ำ คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศ และใช้สำนวนโวหาร

แบบเรียบๆ ในด้านแนวคิด มุ่งเสนอปัญหาต่างๆ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง การศึกษา ความเชื่อ วัฒนธรรม และศาสนา

ภาพสะท้อนสังคมไทยจากงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นเป็นสิ่งที่นักเขียนมีความประสงค์ที่จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในสังคมไทยทางด้านต่างๆ เช่น สังคมเมือง สังคมชนบท วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ รวมทั้งการเมือง เศรษฐกิจ ซึ่งสิ่งที่สะท้อนออกมาจะมีความสัมพันธ์กับสภาพสังคมนั้น เรื่องสั้น จึงเป็นงานวรรณกรรมที่ผู้อ่านสามารถทราบสภาพสังคมในสมัยที่ผู้เขียนแต่งได้อีกทางหนึ่ง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลีลาการเขียน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับลีลาการเขียน

การศึกษาลีลาการเขียนของนักเขียนแต่ละท่านนั้น เป็นขั้นตอนที่จะทราบได้จากการใช้ภาษาของผู้เขียนเอง ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงลีลาการเขียนไว้ ดังนี้

กุหลาบ มลลิกะมาส (2542: 21-28) ได้กล่าวไว้ในหนังสือความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย สรุปได้ว่า สไตล์ หมายถึง ท่วงท่าที่แสดงออกถึงลักษณะเฉพาะตัวของผู้แต่งแต่ละคน ที่มีปรากฏอยู่ซ้ำๆ ทำให้สรุปได้ว่าการเขียนแบบนี้เป็นของใคร เช่น จำนวนสามก๊ก ที่ผู้แต่งสามก๊กใช้เรียบเรียงจะมีการวางลำดับเนื้อเรื่อง การใช้คำ ประโยค วรรคตอน หรือแนวความคิดอันเป็นลักษณะของตนเองต่างๆ กัน และการแสดงออกนี้ต้องแสดงความคิดและแนวเขียนของผู้แต่งด้วย สิ่งนี้เรียกว่า สไตล์ ทำให้เรารู้จักคนเขียนได้ดี นอกจากนี้ยังรู้ได้จากลักษณะของประโยคได้ด้วย ซึ่งประโยคที่นักเขียนใช้มี 4 แบบ คือ

1. ประโยคสั้น (Attic Sentence) เป็นประโยคสั้นเรียกว่าเอกตปประโยค ไม่มีความซับซ้อน และตรงไปตรงมา เช่นจำนวนในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงที่ขึ้นต้นว่า “พ่อกูชื่อ ศรีอินทราทิตย์ แม่กูชื่อนางเสือง...” คำในประโยคนี้นี้มีความหมายทุกคำ ไม่สามารถตัดออกได้

2. ประโยคยาวขึ้น (Isocratic Sentence) เป็นประโยคที่มีข้อความยาวขึ้น มักมีลักษณะเป็นคู่ขนานได้แก่ประโยคที่ใช้คำว่า ฉันใด ฉันนั้น ก็ดี เช่น “ความเดือดร้อนของข้าราชการชั้นผู้น้อย มีฉันใด ความเดือดร้อนของชาวนาก็มีฉันนั้น”

3. ประโยคยาวแบบโวหาร (Ciceronian) เป็นประโยคค่อนข้างยาว มีใจความตรงไปตรงมา ความจะค่อยๆ ทวีความสำคัญมากขึ้นในตอนท้าย จะเข้าใจเนื้อความได้ก็ต่อเมื่อจบเนื้อความแล้ว ตัวอย่างสำนวนของยาขอบในผู้ชนะสิบทิศที่ว่า “...ข้าพเจ้ารักตัวเองยิ่งนักแต่ข้าพเจ้ารักตะละแม่มากกว่าตัวเอง แต่ทั้งตัวเองและตะละแม ข้าพเจ้าก็หาได้รักเท่าต้องอยู่ไม่...”

4. ประโยคแบบบาร็อก (Baroque Sentence) เป็นประโยคที่ยาวหรือสั้นก็ได้ขึ้นอยู่กับนักเขียน มีคำวิเศษณ์ที่แปลก การสร้างประโยคเพื่อให้กระทบใจผู้อ่านกระทบใจโดยไม่คำนึงถึงไวยากรณ์มากนัก เช่น สำนวนของ รงค์ วงศ์สวรรค์ “วันนี้รับประทานอาหารอย่างเอร็ด” ซึ่งหมายถึง เอร็ดอร่อย

เจือ สตะเวทิน (2518: 86-156) ได้กล่าวในหนังสือคำบรรยายภาษาไทยชั้นสูงของชุมนุมภาษาไทยของครูสภาเกี่ยวกับลีลา-ทำนองเขียน สรุปได้ว่า ลีลา-ทำนองเขียน คือ การแสดงออกถึงความรู้สึกนึกคิดตลอดจนเจตคติของนักเขียน นักเขียนแต่ละคนจะมีลีลาหรือทำนองเขียนของตนเองที่แสดงถึงความคิด และลักษณะของแต่ละคน

ลีลาการเขียนที่ดีเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการเขียนให้มีคุณภาพ ดังนั้น เจือ สตะเวทิน (2518) ได้กล่าวถึงลักษณะแห่งลีลาการเขียนที่ดีไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1. ความแจ่มแจ้ง เป็นสิ่งที่ผู้อ่านจะเข้าใจเป็นอันดับแรก ผู้เขียนควรคิดให้ดีกว่าก่อนที่จะเขียนลำดับความสำคัญของเรื่อง ถ้าวางความคิดของเราชัดเจน เราก็แสดงออกได้ชัดเจน
2. ความถูกต้องและความบริสุทธิ์ เป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการใช้ภาษาและไวยากรณ์ ไม่ใช่คำที่ไม่เหมาะสมในการเขียน
3. ความตรงต่อความหมาย มีการแสดงความคิดที่ตรงตามที่ตนนึกจะพูด ใช้ถ้อยคำน้อยหรือเขียนประโยคสั้นที่มีเสน่ห์ ไม่เขียนอะไรที่ตนเองก็ไม่เข้าใจลงไป

4. ความเป็นไปตามธรรมชาติ เป็นการเขียนตามที่เรารู้สึก หมายความว่า ไม่ดัดไม่แก้ง ให้ผิดปกติเพื่อเลียงสำนวนหรูหรา สำนวนที่เขียนอย่างตรงข้ามกับสำนวนธรรมดาเรียกว่าสำนวนแก้งทำ

5. ความสูงส่ง เป็นการพูดด้วยสำนวนเรียบร้อยถึงความหุ่ยมหิ่ยมไม่เข้าเรื่องความต่ำและความหยาบ

6. ความกลมกลืน เป็นความราบรื่นไม่กะโศกกะเดก ไม่แสดงหุ ในประโยคมีเสียงดีอย่างดนตรี

7. ความมีน้ำหนัก คือทำให้ประทับใจผู้อ่านได้ดี ตามคำของสวิค์นักเขียนอังกฤษที่ว่า “คำเหมาะสมอยู่ที่เหมาะสม”

ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539: 209-214) กล่าวไว้ในหนังสือวรรณกรรมวิจารณ์ สรุปได้ว่าการวิเคราะห์และประเมินค่าลีลาการเขียนของนักเขียนแต่ละคนสามารถทำได้ โดยการศึกษา ลักษณะและองค์ประกอบของการใช้ภาษาดังนี้

1. การใช้ถ้อยคำ สังเกตว่าผู้แต่งมีลักษณะการใช้ภาษาอย่างไรบ้าง และใช้โดยเหตุผลใด โดยทั่วไปนวนิยายและเรื่องสั้นจะมีการใช้ถ้อยคำในสองลักษณะคือ การใช้คำที่มีความหมายตรงได้แก่ การใช้คำตรงตามความหมายในพจนานุกรม และการใช้คำที่มีความหมายแฝงได้แก่คำที่มีทั้งความหมายตามพจนานุกรมและมีความหมายอื่นแฝงอยู่ นอกจากนั้นอาจศึกษาด้วยว่าผู้แต่งมีความเด่นเฉพาะตัวในการใช้ภาษาอย่างไร เช่น การใช้คำซ้อน การใช้คำซ้ำ เป็นต้น

2. การใช้ความเปรียบ หรือภาพพจน์ เป็นลักษณะการใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างพลังในการสื่อสาร ซึ่งผู้แต่งจงใจสร้างขึ้นให้แตกต่างไปจากโครงสร้างของความหมายหรือการเรียงลำดับคำของภาษาโดยปกติ การใช้ความเปรียบที่ควรพิจารณาคือ

2.1 การเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมย ได้แก่ การเปรียบว่าสิ่งหนึ่งเหมือนสิ่งหนึ่ง เพื่ออธิบายของนั้น คำแสดงการเปรียบเทียบที่ปรากฏอยู่ เช่น เหมือน ราวกับ ดัง เช่น

“สะพานลอยระบบสายพาน ทอดมาจากศูนย์การค้าเหมือนลิ้นคางคกยักษ์เลบข้ามถนนกว้างใหญ่”

2.2 การอุปลักษณ หรือความเปรียบอิงแนวเทียบหมายถึงการเปรียบแสดงลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยกล่าวถึงอีกสิ่งหนึ่งแทนเพื่ออิงความหมายของสิ่งนั้นโยงไปถึงเรื่องที่ต้องการจะอธิบาย เช่น

คำว่า “ตีนแมว” เป็นความเปรียบเชิงอุปลักษณเพื่อชี้ลักษณะของการย่องเบาของขโมยที่มีความเงียบเหมือนการเดินของแมว

2.3 การใช้สัญลักษณ์ เป็นความเปรียบที่มีความซับซ้อนมากกว่าความเปรียบประเภทอื่น สัญลักษณ์หมายถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สมมุติให้หมายถึงอีกสิ่งหนึ่ง ใช้แสดงความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการของผู้แต่ง ผู้อ่านจะเข้าใจได้ก็โดยการถอดความเครื่องหมายนั้นซึ่งโดยทั่วไปมักเป็นรูปธรรมแทนนามธรรม เช่น สีดำ แทนความตาย ทะเลแทนความลึกกลับน่ากลัว เป็นต้น

3. การใช้ประโยค ประโยคคือการเรียบเรียงถ้อยคำที่ได้ใจความสมบูรณ์และมีผลต่อการสื่อความหมาย นับเป็นการใช้ภาษาในอีกลักษณะที่แสดงให้เห็นลีลาการเขียนได้เป็นอย่างดี นักเขียนบางคนนิยมใช้ประโยคใจความสั้นๆ ใจความเดียว แต่บางคนนิยมใช้ประโยคยาวๆ มีความขยายอย่างซับซ้อน หรือบางคนใช้ประโยคทั้งสองแบบผสมกัน

จากเอกสารเรื่องลีลาการเขียนสรุปได้ว่า ท่วงทำที่แสดงออกถึงลักษณะเฉพาะตัวของผู้แต่งแต่ละคน ที่มีปรากฏอยู่ซ้ำๆ ทำให้สรุปได้ว่าการเขียนแบบนี้เป็นของใคร รวมทั้งยังสามารถศึกษาได้จากลักษณะประโยค รวมทั้งผู้เขียนควรมีลีลาการเขียนที่ดีมีความแจ่มแจ้ง ถูกต้องตรงไปตรงมาต่อความหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลีลาการเขียน

ธนศ เวศร์ภาดา (2533) ศึกษาเรื่อง ศึกษาลีลาในงานร้อยแก้วของ อังคาร กัลยาณพงศ์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า งานร้อยแก้วของ อังคาร กัลยาณพงศ์ มีลีลาที่เป็นลักษณะเด่นเฉพาะตัวได้แก่ การไม่ใช้คำลักษณนาม การใช้กลุ่มคำที่มีขนาดยาว การเรียงลำดับคำในประโยค การสร้างจินตภาพ

ของธรรมชาติ เป็นต้น และมีลีลาอีกบางประการที่สืบทอด “ขนบ” จากวรรณคดีร้อยแก้วประเภทคำสอนและชาดกได้แก่ การใช้คำซ้อน 4 พยางค์ การใช้สำนวนแปลจากภาษาบาลีและสำนวนโบราณ การใช้ภาพพจน์ การสร้างสมดุลทางโครงสร้างภาษา การเล่นเสียงสัมผัสคล้องจอง เป็นต้น

ปรมาภรณ์ ลิ้มปีเลิศเสถียร (2539) ศึกษาเรื่อง ร้อยแก้วของ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ในด้าน วิจารณ์ลีลาความคิดของกวี พบว่า เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ นิยมเลือกถ้อยคำที่มีลีลาอ่อนหวาน นุ่มนวล สื่อสารความคิด เช่นเดียวกับ การใช้ความเปรียบสื่อจินตภาพได้อย่างสวยงาม สามารถสื่อให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจตามทัศนของกวีได้

รุ่งฤดี ดวงดาว(2540) ศึกษาเรื่อง ลีลาลีลาในงานเขียนของ สมศรี สุกุมลนันทน์ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ลีลาด้านการใช้ภาษาของ สมศรี สุกุมลนันทน์ มี 4 ลักษณะ คือ ด้านการใช้คำ และถ้อยคำสำนวน เช่น การใช้คำที่ใช้ในภาษาพูด การใช้คำที่คิดขึ้นใหม่ และการเล่นคำ เป็นต้น ด้านการใช้ประโยค พบว่า ใช้ประโยคความซ้อนและประโยคความรวมมากกว่าประโยคความเดียว นอกจากนี้ ยังมีการใช้ประโยคเปรียบเทียบ และประโยคขนานความ ด้านการใช้วัจนสัมพันธ์ พบว่า มี 3 ลักษณะ คือ การเชื่อมโยงความโดยการละคำ การเชื่อมโยงความโดยการแทนที่ และการเชื่อมโยงความโดยการใช้คำที่มีความสัมพันธ์กัน ด้านการใช้ภาพพจน์พบว่า มีการใช้ภาพพจน์ 3 แบบ คือ ภาพพจน์แบบอุปมา ภาพพจน์แบบอุปลักษณ์ และภาพพจน์แบบบุคลาธิษฐาน ส่วนลีลาด้านกลวิธีการเขียนของ สมศรี สุกุมลนันทน์ มี 3 แบบ คือ กลวิธีการเขียนความนำ พบว่า ใช้การเล่าเรื่องมากที่สุด กลวิธีการเขียนเนื้อเรื่องพบว่า ใช้การเล่าเรื่องเป็นกลวิธีหลัก โดยแทรกด้วยการอธิบาย การยกตัวอย่างหรือการใช้บทสนทนา ส่วนกลวิธีการเขียนบทสรุป พบว่า ใช้การสรุปแบบแสดงความคิดเห็นมากที่สุด

จากเอกสารและงานวิจัยดังที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่าลีลาการเขียนคือลักษณะการเขียนที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของนักเขียนแต่ละคน ที่นำมาใช้ในการแสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ ความรู้ โดยมีการใช้คำ ประโยค สำนวน โวหารที่ต่างกัน ซึ่งแต่ละคนและมีการใช้ลักษณะเหล่านั้นซ้ำๆ จนเป็นลีลาของตนเอง ทำให้ผู้อ่านสามารถเห็นได้ชัดเจน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2549 ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยประเภทวิเคราะห์เชิงเนื้อหา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการใช้ภาษาในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2549 ศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนสังคมไทยในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2549 ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ผลงานวรรณกรรมของนักเขียนเรื่องสั้นที่เคยได้รับรางวัลซีไรต์ที่มีผลงานรวมเรื่องสั้นตีพิมพ์ในช่วง พ.ศ. 2545-2549 เป็นครั้งแรกและเป็นเล่มที่ออกมาใหม่ที่สุดของนักเขียนผู้นั้น เพื่อจะได้ศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นหลังจากที่ พ้นตำรวจโท ดอกเตอร์ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีให้นานที่สุด

จากการคัดเลือกประชากร ผู้วิจัยพบว่า มีนักเขียน 2 คน ที่มีผลงานรวมเรื่องสั้นที่ตีพิมพ์ออกมาในช่วง พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2549 คือ ปราบดา หยุ่น และ เดือนวาด พิมวนา

ปราบดา หยุ่น มีรวมเรื่องสั้นทั้งหมด 7 เล่ม คือ

1. รวมเรื่องสั้นชุด “เมืองมุนฉาก” (2543)
2. รวมเรื่องสั้นชุด “ความน่าจะเป็น” (2543)
3. รวมเรื่องสั้นชุด “อุทกภัยในดวงตา” (2544)
4. รวมเรื่องสั้นชุด “ส่วนที่เคลื่อนไหว” (2544)
5. รวมเรื่องสั้นชุด “เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง” (2545)
6. รวมเรื่องสั้นชุด “กระทปไหล่เขา” (2547)
7. รวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย” (2548)

จากเรื่องสั้นของ ปราบดา หยุ่นทั้งหมดผู้วิจัยจึงเลือกแบบเจาะจงเล่มที่ 7 คือ ความสะอาดของผู้ตาย ซึ่งเป็นเล่มที่ออกมาใหม่ที่สุด

เดือนวาด พิมวนา มีผลงานรวมเรื่องสั้นทั้งหมด 2 เล่ม และเรื่องสั้นที่ลงในนิตยสารและหนังสือต่างๆ อีก 4 เรื่อง คือ

1. เรื่องสั้นเรื่อง “สายลมที่พัดผ่านสวนร้าง” (2532)
2. เรื่องสั้นเรื่อง “รอยภาพ” (2535)
3. เรื่องสั้นเรื่อง “ผู้บรรลู่” (2536)
4. รวมเรื่องสั้นชุด “หนังสือเล่มสอง” (2539)
5. เรื่องสั้นเรื่อง “คุณสงคราม” (2547)
6. รวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ” (2549)

จากเรื่องสั้นของ เดือนวาด พิมวนา ทั้งหมดผู้วิจัยจึงเลือกแบบเจาะจงรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ ซึ่งเป็นเล่มที่ออกมาใหม่ที่สุด

เมื่อได้ประชากรมา 2 เล่มแล้ว ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างจากหนังสือรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพโดยเลือกแบบเจาะจงเรื่องที่ 1-10 ของแต่ละเล่ม ดังนี้

1. ปราบดา หยุ่น รวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย (2548) มีเรื่องสั้นอยู่ในเล่มนี้ 10 เรื่อง ผู้วิจัยจึงเลือกมาทั้งหมด คือ

- 1.1 ความสะอาดของผู้ตาย
- 1.2 ปาร์ตี้น้ำตา
- 1.3 กำแพงเมืองจีน
- 1.4 จันตูปากหลุมดำ
- 1.5 ลืมแล้วหรือว่าเราคิดถึงกัน
- 1.6 บุคคลภายนอกห้ามเสิร์ฟ
- 1.7 आयुมิไม่เคยพูดคนเดียว

- 1.8 บารMeของพ่อมัน
- 1.9 สิ่งที่นั่งอยู่บนเก้าอี้
- 1.10 4 เรื่องสั้น ประพันธ์ขณะปีศาจ

2. เดือนวาด พิมวนา รวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ (2549) มีเรื่องสั้นอยู่ในเล่มนี้ 11 เรื่อง ผู้วิจัยจึงเลือกแบบเจาะจงเรื่องที่ 1-10 คือ

- 2.1 สัมพันธภาพ
- 2.2 ผมอยากนอนกับคุณ
- 2.3 ผมไม่อยากนอนกับใคร
- 2.4 กานดา
- 2.5 แสงดา
- 2.6 สิทธิบุรุษ
- 2.7 ผู้จัดการมรดก
- 2.8 จันทรเจ้าชู้
- 2.9 ในความป่วยไข้
- 2.10 เหนือจอมคนยังมีจอมพล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในงานเขียนเรื่องสั้นของนักเขียนทั้ง 2 คน มีการใช้กลวิธีการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมไทยที่หลากหลายชนิด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์เป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คือ ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษา ในเรื่องสั้นของปราบดา หยุ่น ชุด “ความสะอาดของผู้ตาย” และเรื่องสั้นของเดือนวาด พิมวนา ชุด “สัมพันธภาพ” ซึ่งมีหัวข้อที่นำมาวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะการใช้คำ
2. ลักษณะการใช้ประโยค
3. ลักษณะการใช้สำนวน

กลวิธีการใช้ภาษา

1. ลักษณะการใช้คำ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การศึกษาเปรียบเทียบคำ โดยใช้เกณฑ์ การจำแนกประเภทคำที่ใช้ทางประพันธศาสตร์ของ ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 68-79) จากหนังสือสัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน ซึ่งสรุปเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์คำเป็น 20 ประเภท ดังนี้

1.1 คำมีความหมายโดยตรง (Denotation) หมายถึง คำที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรม ซึ่งเป็นความหมายที่ใช้กันเป็นปกติในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป

1.2 คำมีความหมายโดยนัย (Connotation) หมายถึง ความหมายที่แฝงอยู่ เป็นความหมายที่เกิดจากภาพสัมผัสภาพ คือต้องมีบริบท (Context) เป็นเครื่องกำกับและจะชวนให้คิดไปถึงความหมายอย่างอื่นนอกเหนือจากความหมายโดยตรงตามปกติ คำภาษาไทยเป็นจำนวนมากมีความหมายโดยนัย ซึ่งบางครั้งก็ส่อไปในทางค่อนข้างหยาบคาย

1.3 คำแสดงอารมณ์ หมายถึง คำที่เป็นเสียงอันเกิดจากอารมณ์สะท้อนใจของมนุษย์ เช่น โห้ โห่เอ๊ย อนิจจา เอ้อ เฮ้ย ฯลฯ คำประเภทนี้อยู่ในระดับภาษาปากจึงเหมาะกับงานเขียนที่เกี่ยวข้องกับบันเทิงคดีต่างๆ จะนำมาใช้ในงานเขียนที่ต้องการภาษาระดับแบบแผนมิได้

1.4 คำเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น หวีด หวอ ปัง ปัง เพล้ง ผัวะ ฯลฯ คำเหล่านี้ให้ความรู้สึกที่สมจริง ช่วยให้เกิดความรู้สึกนึกคิด และกระตุ้นให้เกิดจินตภาพ (image) เหมาะสำหรับงานเขียนที่ต้องการภาษาระดับกึ่งแบบแผนและภาษาปาก

1.5 คำมีศักดิ์ หมายถึงคำที่ให้ความรู้สึกอันสูงส่งกว่าคำธรรมดาทั่วไป รวมทั้งคำราชาศัพท์ดิน คือ คำธรรมดาหรือคำตลาด แต่เท่าและพระบาทเป็นคำมีศักดิ์

1.6 คำรูปธรรม หมายถึง คำที่ให้ความหมายและความเข้าใจในทางรูปร่างหรือทางที่สัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้น และกาย

1.7 คำนามธรรม หมายถึง คำที่ให้ความหมายทางความคิด หรือเป็นคำที่รับความหมายได้ทางประสาททั้ง 6 คือ ทางใจ เช่น ความดี ความชั่ว สวย เลว อร่อย รักเกลียด ชอบ ชัง ไกล ใกล้ บาปบุญ คุณ โทษ เป็นต้น

1.8 ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค (Technical term) เป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการสื่อสารอย่างใดอย่างหนึ่ง ในระยะแรกที่บัญญัติขึ้นมาหากไม่ได้รับความนิยมก็จะเลิกไปในที่สุด เรียกว่า “ไม่ติด” แต่ปากคนพากันใช้ตามก็อาจกลายเป็นศัพท์ทั่วๆไปได้ ซึ่งแต่ละคำย่อมจะใช้เวลาไม่เท่ากัน เช่น ประชาธิปไตย รัฐสภา รัฐมนตรี ประสพการณ์ ฯลฯ

1.9 คำเฉพาะกลุ่ม (Jargon) หมายถึง คำที่บุคคลแต่ละกลุ่มคิดขึ้นใช้กันภายในกลุ่มของตน สามารถสื่อความหมายเข้าใจได้เฉพาะคนในวงการเดียวกันเท่านั้น คนอื่นๆ มักจะไม่เข้าใจ นอกจากตั้งใจศึกษาเป็นพิเศษเท่านั้น เช่น คำว่า ยิงเซีย และ ผ่าเซีย เป็นคำเฉพาะกลุ่มอาชญากร

1.10 คำสแลง (Slang) หมายถึง คำที่ใช้ให้วิปลาสคลาดเคลื่อนไปจากปกติในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นด้านเสียง การเขียน และความหมาย เช่น คำว่า มัลล์ และ เด็น(เคิ้ล) เสียน เป็นคำสแลงในด้านเสียงและการเขียน ส่วนคำว่า อย่างบอกใคร เซ็งระเบิด ฟูฟ่า เป็นคำสแลงในด้านความหมาย

1.11 คำภาษาตลาด (Colloquial) หมายถึง คำที่เป็นภาษาพูดของคนทั่วๆ ไป โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องหรือความเหมาะสม แต่สามารถสื่อความหมายกันได้เป็นอย่างดี เช่น ชีซ่า ลุ้น เล่นหนัง กิโโล เป็นต้น

1.12 คำต่ำหรือคำหยาบ เช่น คำต่ำ คำสบถสาบาน และคำเสียดสีที่ส่อไปในทางหยาบคาย คำประเภทนี้ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียน ในข้อเขียนบางประเภท คำประเภทนี้ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียน ในข้อเขียนบางประเภท เช่น นวนิยาย และเรื่องสั้น ผู้เขียนบางคนมีความประสงค์ที่จะใช้คำหยาบเพื่อให้มีรสชาติดึงดูดบทาที่ยิ่งขึ้น และได้พยายามหลีกเลี่ยงไม่เขียนออกมาตรง เช่น ไอ้ฉิบห...เหี้ย...แม่งมึงนะซี

1.13 คำภาษาถิ่น (Dialect and provincial) หมายถึงคำที่ใช้กันตามท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างไปจากภาษากลาง อันเป็นภาษามาตรฐานของชาติ คือ ภาษาถิ่นเหนือ ภาษาถิ่นอีสาน และภาษาถิ่นใต้ เช่น รถถีบ เอ็นถาม แก้นคว้น เป็นภาษาถิ่นเหนือ เฮ็ดจะได้ จักหน้อย ลักกะขาน เป็นภาษาถิ่นอีสาน อ้อลื้อ แหลง แลหนั่ง เป็นภาษาถิ่นใต้

1.14 คำภาษาต่างประเทศ (Foreign word) ภาษาไทยในปัจจุบันมีคำจากภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนอยู่ด้วยเป็นอันมาก เช่น ภาษาจีน ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ฯลฯ คำเหล่านี้บางคำเข้ามาใช้อยู่ในภาษาไทยเป็นเวลานานจนดูเหมือนเป็นคำไทย และไม่สามารถหาคำไทยที่เหมาะสมมาใช้แทนได้ในกรณีเช่นนี้ก็สามารถใช้ได้ทั่วไป เช่น ก้วยเดียว ตะหลิว สัตว์ ธรรมชาติ กระดาษ แก้ว ขาญ เขต เป็นต้น แต่ในกรณีที่ไม่มีคำไทยจำเป็นต้องใช้คำทับศัพท์ภาษาต่างประเทศ เพราะมีคำไทยใช้อยู่แล้ว ก็ควรหลีกเลี่ยง

1.15 คำภาษาหนังสือพิมพ์ (Journalese) หมายถึง คำที่นักหนังสือพิมพ์สร้างขึ้นใช้เพื่อให้เกิดความตื่นเต้น ได้รับความสนใจผู้อ่าน ซึ่งบางครั้งก็ขาดความพินิจพิจารณาว่าเห็นภาษาที่เหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากต้องรีบร้อนพิมพ์ออกมาให้ทันการจำหน่าย เช่น มีแต่ตายกับตาย ลูกเดียว รีบร้อยโรงเรียนจีน เป็นต้น

1.16 คำภาษาพาณิชย์ (Commercialism) หมายถึง คำที่ใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ดึงดูดความสนใจและชักจูงให้ใช้บริการของเขา เช่น ห่วยอย่าให้เซด เซ็งกะเด๊ะ คุณภาพดี มีค่าเกินราคา จู๋เยิ่นเยิ่น ฯลฯ

1.17 คำพวน หมายถึงคำที่เมื่ออ่านย้อนกลับสลับสระกันแล้ว จะได้คำที่มีความหมายอย่างใหม่เกิดขึ้น บางครั้งจะได้ความหมายไปในทางหยาบคาย ซึ่งไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการพูดต่างๆ ไป หรืองานเขียนประเภทต่างๆ ในภาษาไทยมีคำพวนเป็นอันมา เช่น กากินจีหมู มาลันดูแก หมาตาย แหกคอก เป็นต้น

1.18 คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ คนไทยส่วนใหญ่มักมีอารมณ์ขัน ในการใช้ภาษา ก็เช่นกัน เรามักนำคำที่เป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกับคำในภาษาไทยมาเปลี่ยนเสียงเสียใหม่เล็กน้อยให้กลายเป็นคำไทย หรือบางทีก็นำเอามาพูดทับศัพท์เพื่อให้เกิดอารมณ์ขัน เช่น ยูเค็ด-อีท เวอร์กัมพูเบงค็อก สเน่คๆ ฟิชๆ ที.ซูที.อีท เค็ดสะมอเลย์ ฯลฯ

1.19 คำย่อ หมายถึงคำที่เขียนอย่างย่อเพื่อประหยัดถ้อยคำหรือทำให้ไม่เปลืองเนื้อที่ในการเขียนหรือพิมพ์ เช่น ม.ร.ว. พ.ศ. น.ศ. ศ.ก.ศ. ฯลฯ

1.20 คำเลียนเสียงพูด หมายถึง คำที่เขียนถ่ายออกมาให้เหมือนกับเสียงพูดให้มากที่สุด ซึ่งบางครั้งเสียงพูดนั้นก็มียุณยศัพท์ที่เล่นลิ้น ทำให้การเขียนพลอยมีลักษณะที่ผิดแปลกตามไปด้วย เช่น เสียงไม้ดัด คีที่ซู้ด ไซมัย อย่างคินะเนี่ย นะคะร่าบ สดิสตัง อย่างนี้ มาด้วยเหอ ลำมะคัญ ฯลฯ คำประเภทนี้อาจใช้พูดกันเล่นๆ ได้บ้าง แต่ไม่ควรนำมาใช้ในการพูดที่เป็นทางการหรือในการเขียนต่างๆ ไป ยกเว้นในกรณีที่ต้องการถ่ายเสียงพูดของตัวละคร ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

2. ลักษณะการใช้ประโยค ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของ นววรรณ พันธุเมธา (2527: 193-206) กล่าวถึงการใช้ประโยคแสดงเจตนาไว้ในหนังสือไวยากรณ์ไทย ว่าประโยคตามเจตนาของผู้ใช้ แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.1 ประโยคแจ้งให้ทราบ มีหลายชนิด เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคอธิบาย ประโยคเตือน และประโยคชี้แนะ

2.1.1 ประโยคบอกเล่า เช่น

- คุณแม่ชอบทำกับข้าว
- แม่ผัดในเรื่องนี้ใจร้ายจังนะ

2.1.2 ประโยคอธิบาย ใช้อธิบายความจริงให้ผู้ฟังเข้าใจ การให้เหตุผล เช่น

- เขาไม่สบายนะไม่อย่างนั้นเขาต้องไปหาคุณแล้ว
- เขามาหาฉันเองนี่โทษฉันไม่ได้

2.1.3 ประโยคเตือน ใช้เมื่อต้องการย้ำไม่ให้ผู้ฟังลืม เช่น

- อย่าลืมไปเยี่ยมคุณพ่อบ้างนะ
- หนังสืออยู่บนโต๊ะนะ

2.1.4 ประโยคชี้แนะใช้เมื่อต้องการให้ผู้ฟังสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจมีคำว่า เนะ อยู่ในประโยค เช่น

- คุณพ่ออยากจะพบเธอเนะ
- เขาพูดอะไรกันอยู่เนะ

2. ประโยคถามให้ตอบ มีหลายชนิด เช่น ประโยคถามเพื่อความ ประโยคถามให้ตอบรับ หรือปฏิเสธ ประโยคถามให้เลือกเอา ฯลฯ

2.1 ประโยคถามเพื่อความ ใช้ถามเรื่องราวจากผู้ฟังจะมีคำไม่ชี้เฉพาะคือคำว่า ใคร อะไร ไหน เท่าไร ทำไม เหตุใด เมื่อไร ก็อยู่ในประโยค เช่น

- คุณมากับใคร
- ทำไมคุณอยู่บ้านคนเดียว

2.2 ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ จะมีคำบอกการถาม หรือ กับ ไหม อยู่ท้ายประโยค เช่น

- คุณรู้จักวนิดาไหม
- คุณรู้จักวนิดาหรือ

2.3 ประโยคถามให้เลือกเอา ใช้ถามผู้ฟังเพื่อให้เลือกตอบรับอย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีคำเชื่อม หรืออยู่ระหว่างหน่วยกริยา 2 หน่วย เช่น

- คุณจะไปหรือไม่ไป
- คุณจะอยู่บ้านหรือไปกับฉัน

3. ประโยคบอกให้ทำ มีหลายชนิด เช่น ประโยคสั่ง และประโยคชักชวน

3.1 ประโยคสั่ง ใช้บังคับให้ผู้ฟังทำตามประธานของประโยคเป็นคำบอกนุรุษที่ 2 มักมีคำ ชี นะ จง อย่า อยู่ในประโยค เช่น

- คุณพูดดีๆ นะ
- อย่าจับนะ

3.2 ประโยคขอร้อง ใช้ขอร้องให้ผู้ฟังทำตาม มีประธานของประโยคเป็นคำบอกนุรุษที่ 2 เช่น

- กรุณาส่งผ้ามาที
- กรุณาอย่าบอกเขานะ

3.3 ประโยคชักชวน ใช้ชักชวนให้ผู้ฟังทำตาม เช่น

- เราไปดูหนังกันดีกว่า
- คุณเชื่อผมเถอะ

3. ลักษณะการใช้สำนวน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การศึกษาเปรียบเทียบสำนวน โดยใช้เกณฑ์ของ วาสนา เกตุภาค (2530: 19-20) กล่าวถึงเรื่องสำนวนพอสรุปได้ว่า สำนวน หมายถึง โวหาร, ทำนองพูด, ถ้อยคำที่เรียบเรียง, ถ้อยคำที่ไม่ถูกไวยากรณ์แต่รับใช้เป็นภาษาที่ถูกต้อง, การแสดงถ้อยคำออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ บางท่านก็ให้ความหมายของสำนวนว่า คำพูดเป็นชั้นเชิงไม่ตรงไปตรงมา แต่มีความหมายในคำพูดนั้นๆ คนฟังอาจเข้าใจความหมายทันทีถ้าคำพูดนั้นใช้กันแพร่หลาย แต่ถ้าไม่แพร่หลายคนฟังก็อาจไม่เข้าใจได้ทันทีที่ต้องคิดจึงเข้าใจ หรือบางทีคิดแล้วเข้าใจไปอย่างอื่นก็ได้หรือไม่เข้าใจก็ได้ เมื่อจำแนกตามที่มาของสำนวนแล้วสำนวนอาจจำแนกเป็น 2 ทางคือ

3.1 ส่วนแรก ส่วนเหล่านี้บางท่านเรียกว่าคำเชิงอ้างอิง โดยถือเป็นคำรวมที่ใช้เรียกคำประเภท สุภาษิต คำพังเพย คำคม ตลอดจนวลีสำเร็จรูปต่างๆ ที่ใช้แพร่หลายแล้ว เช่น ไม่เห็นน้ำอย่าตัดกระบอกไม่เห็นกระรอกอย่าโก่งหน้าไม้, รักดีห้ามจ้วงรักชั่วห้ามเสา, เรือร่วมเมื่อจอดคาบอดเมื่อแก่, นิ้วด้วนได้แหวน คาบอดได้แวน หัวล้านได้หวี

3.2 ส่วนใหม่ เป็นส่วนที่ผู้พูดหรือผู้เขียนแต่ละคนคิดเรียบเรียงขึ้นมาใหม่ ซึ่งบางท่านก็ใช้ผิดหลักไวยากรณ์ บางท่านเรียกส่วนประเภทนี้ว่า ภาษาแหวกแนว และเป็นที่น่าสังเกตว่าส่วนภาษาเหล่านี้มักจะมีพลังดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านเป็นที่รู้จักแพร่หลายภายในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนที่พบเห็นกันทั่วไปก็ได้แก่ส่วนที่เขียนดัดแปลงประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรถสิบล้อ รถสองแถว รถโดยสารประจำทางต่างๆ เช่น ทำผิดก็ไถ ไม่ให้ก็จับ, ขึ้นรถเมล์ไม่เสียเกียรติ แม้จะเบียดก้นหน่อย, เงินมาผ้าหลุด เงินหยุดผ้าปิด, รักสร้อย กลิ่นสะอาด

ตอนที่ 2 คือ ศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนสังคมไทย และเปรียบเทียบลีลาการเขียนจากเรื่องสั้นของ ปราบดา หยุ่น ชุด “ความสะอาดของผู้ตาย” และเรื่องสั้นของ เดือนวาด พิมวนา ชุด “สัมพันธภาพ”

เกณฑ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบภาพสะท้อนสังคมไทยนำมาจาก การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ หนังสือเลออดวรรณกรรมไทย ของ บุญยงค์ เกศเทศ (2542: 102-103) และการวิเคราะห์แนวคิดทางสังคม ของ วาสนา ไชยรัตน์ (2534: 244) ซึ่งสรุปเป็นเกณฑ์การศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทย ได้ดังนี้

1. ภาพสะท้อนทางสังคม หมายถึง ความคิดเห็นต่อวิถีการดำรงชีวิต ค่านิยม ความเชื่อของคนในสังคมเมืองและในสังคมชนบท ปัญหาในสังคมเมือง

1.1 ปัญหาครอบครัว คือ การทะเลาะเบาะแว้งด้วยเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัว เช่น การคบชู้ ความหวาดระแวง

1.2 ปัญหาการฆ่าตัวตาย คือ พฤติกรรมก้าวร้าวที่ใช้ในการตอบสนองความคับข้องใจจากความล้มเหลว ความสับสนต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หรือเกิดความขัดแย้งกับผู้รอบข้าง จนผู้นั้นคิดว่าไม่สามารถจะปรับตัวหรือแก้ปัญหาต่างๆ ได้ จึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย

1.3 ปัญหาโรคเอดส์ คือ การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกัน หรือการติดเชื้อทางเข็มฉีดยา จนได้รับเชื้อ HIV ปัจจุบันผู้เป็นโรคเอดส์มีมากขึ้นจนเป็นปัญหาทางสังคมในที่สุด

1.4 ปัญหาวัยรุ่น คือ พฤติกรรมที่วัยรุ่นชอบรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่ไม่มีประโยชน์ เช่น ติดยาเสพติด เที่ยวกลางคืน ไม่เรียนหนังสือ

1.5 ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ ทางร่างกาย เช่น การจู่โจม จับ แตะหน้าอก จับมือถือแขน ข่มขู่ทำร้ายร่างกาย กดดันให้ยอมมีเพศสัมพันธ์และข่มขืน

2. แนวคิดทางการเมือง การเมืองเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะเป็นส่วนสำคัญของการดำรงชีวิตมนุษย์ ดังนั้น การเมืองจึงเป็นสิ่งที่แยกไม่ออกจากสังคม วัฒนธรรม การศึกษา และเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบของนักการเมือง เป็นต้น

2.1 การต่อรองทางการเมือง คือ การที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ก่อความวุ่นวายขึ้นเพื่อหวังผลทางการเมือง เช่น วางระเบิดเพื่อขอแยกดินแดน

2.2 ปัญหาศัตรูทางการเมือง คือ การต่อสู้กันระหว่างนักการเมืองสองฝ่าย เช่น ฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล หรือการขัดผลประโยชน์ทางการเมือง

3. แนวคิดทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจของไทยมีความเจริญ เป็นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ที่มีความเจริญทางด้านวัตถุอย่างเห็นได้ชัด แต่ในทางตรงกันข้ามความเสื่อมโทรมของสภาพจิตใจของคนในสังคมกลับมีมากขึ้น ผู้คนในสังคมขาดความเห็นอกเห็นใจกัน ขาดการเอื้อความสุขให้แก่กันและกัน มีแต่การชิงดีชิงเด่น ซึ่งภาพสะท้อนทางด้านเศรษฐกิจในสังคม เช่น การขาดอำนาจในการต่อรองของลูกจ้าง การแบ่งชนชั้นด้วยฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

3.1 ปัญหาโสเภณี คือ ผู้หญิงที่หารายได้โดยการขายบริการทางเพศ

3.2 ปัญหาอาชญากรรม คือ การแย่งชิงทรัพย์สิน โดยการปล้น การฆ่าเจ้าทรัพย์ เพื่อหวังในทรัพย์สินของผู้อื่น

4. ภาพสะท้อนทางศาสนาและความเชื่อ เป็นปัญหาเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อสามารถแยกแยะออกได้เป็น ความเชื่อในสิ่งทั้งดงาม ความเข้าใจศาสนาไม่ถูกต้อง และความไม่จริงจังต่อศาสนาที่นับถือตลอดจนความขัดแย้งของผู้ที่นับถือศาสนาต่างกัน

4.1 ศาสนา คือ รากฐานทางวัฒนธรรมที่บุคคลในสังคมมีความเลื่อมใส มีจุดมุ่งหมายให้ทำความดีละเว้นความชั่ว

4.2 ปัญหาความเชื่อทางไสยศาสตร์ คือ ความเชื่อเรื่องที่เหนือธรรมชาติ สิ่งที่ไม่สามารถจับต้องได้

เกณฑ์ที่ใช้ในการเปรียบเทียบลีลาการเขียนเรื่องสั้นของ ปราบดา หยุ่น และ เดือนวาด พิมวนา นั้น ใช้เกณฑ์ของ ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539: 209-214) ที่กล่าวไว้ในหนังสือวรรณกรรมวิจารณ์ และ กุหลาบ มัลลิกะมาส(2542: 21-28) ได้กล่าวไว้ในหนังสือความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย โดยสรุปเป็นเกณฑ์ ได้ดังนี้

1. การใช้ความเปรียบ หรือภาพพจน์ เป็นลักษณะการใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างพลังในการสื่อสาร ซึ่งผู้แต่งจงใจสร้างขึ้นให้แตกต่างไปจากโครงสร้างของความหมายหรือการเรียงลำดับคำของภาษา โดยปกติ การใช้ความเปรียบที่ควรพิจารณาคือ

1.1 การเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมย ได้แก่ การเปรียบว่าสิ่งหนึ่งเหมือนสิ่งหนึ่ง เพื่ออธิบายของนั้น คำแสดงการเปรียบเทียบที่ปรากฏอยู่ เช่น เหมือน ราวกับ ดัง เช่น

“สะพานลอยระบบสายพาน ทอดมาจากศูนย์การค้าเหมือนลิ้นคางคกยักษ์เลบข้ามถนนกว้างใหญ่”

1.2 การอุปลักษณ์ หรือความเปรียบอิงแนวเทียบหมายถึงการเปรียบเทียบแสดงลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยกล่าวถึงอีกสิ่งหนึ่งแทนเพื่ออิงความหมายของสิ่งนั้น โยงไปถึงเรื่องที่ต้องการจะอธิบาย เช่น

คำว่า “ตีนแมว” เป็นความเปรียบเชิงอุปลักษณ์เพื่อชี้ลักษณะของการย่องเบาของ
ขโมยที่มีความเงียบเหมือนการเดินของแมว

1.3 การใช้สัญลักษณ์ เป็นความเปรียบที่มีความซับซ้อนมากกว่าความเปรียบ
ประเภทอื่น สัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สมมุติให้หมายถึงอีกสิ่งหนึ่ง ใช้แสดงความรู้สึก
นึกคิดและจินตนาการของผู้แต่ง ผู้อ่านจะเข้าใจได้ก็โดยการถอดความเครื่องหมายนั้นซึ่งโดยทั่วไป
มักเป็นรูปธรรมแทนนามธรรม เช่น สีดำ แทนความตาย ทะเลแทนความลึกกลับน่ากลัว เป็นต้น

ลักษณะของประโยคที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์การเขียนของนักเขียนให้มี 4 แบบ คือ

1. ประโยคสั้น (Attic Sentence) เป็นประโยคสั้นเรียกว่าเอกัตถประโยค ไม่มีความซับซ้อน
และตรงไปตรงมา เช่น ลำนวนในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงที่ขึ้นต้นว่า “พ่อกูชื่อ
ศรีอินทราทิตย์ แม่กูชื่อนางเสือง...” คำในประโยคนี้มีความหมายทุกคำ ไม่สามารถตัดออกได้
2. ประโยคยาวขึ้น (Isocratic Sentence) เป็นประโยคที่มีข้อความยาวขึ้น มักมีลักษณะเป็น
คู่ขนานได้แก่ประโยคที่ใช้คำว่า ฉันใด ฉันนั้น ก็ดี เช่น “ความเดือดร้อนของข้าราชการชั้นผู้น้อย
มีฉันใด ความเดือดร้อนของชาวนาก็มีฉันนั้น”
3. ประโยคยาวแบบโวหาร (Ciceronian) เป็นประโยคค่อนข้างยาว มีใจความตรงไป
ตรงมา ความจะค่อยๆ ทวีความสำคัญมากขึ้นในตอนท้าย จะเข้าใจเนื้อความได้ก็ต่อเมื่อจบเนื้อความ
แล้ว ตัวอย่างสำนวนของยาขอบในผู้ชนะสิบทิศที่ว่า “...ข้าพเจ้ารักตัวเองยิ่งนักแต่ข้าพเจ้ารักตะละแม่
ยิ่งกว่าตัวเอง แต่ทั้งตัวเองและตะละแม่ ข้าพเจ้าก็หาได้รักเท่าต้องอยู่ไม่...”
4. ประโยคแบบบาร็อก (Baroque Sentence) เป็นประโยคที่ยาวหรือสั้นก็ได้ขึ้นอยู่กับกัน
มีคำวิเศษณ์ที่แปลก การสร้างประโยคเพื่อให้กระทบใจผู้อ่านกระทบใจโดยไม่คำนึงถึงไวยากรณ์
มากนัก เช่น สำนวนของ รงค์ วงศ์สวรรค์ “วันนี้รับประทานอาหารอย่างเอร็ด” ซึ่งหมายถึง
เอร็ดอร่อย

การสร้างเกณฑ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีการเขียนเรื่องสั้น เกณฑ์การวิเคราะห์การใช้ภาษา และเกณฑ์ด้านภาพสะท้อนสังคมไทย ในงานเขียนเรื่องสั้น โดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมไทย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์ลีลาภาษาในงานเขียนเรื่องสั้นของนักเขียน 2 คน
2. สร้างเกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมไทยในงานเขียนเรื่องสั้นของนักเขียน 2 คน
3. นำเกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีการการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมไทยในงานเขียนเรื่องสั้นไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา
4. นำเกณฑ์การวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษา และภาพสะท้อนสังคมไทยในงานเขียนเรื่องสั้นของนักเขียน 2 คน เตรียมไว้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยนำผลงานบันเทิงคดีประเภทเรื่องสั้นของนักเขียน 2 คน คือ เดือนวาด พิมวนา และ ปราบดา หยุ่น มาเก็บรวบรวมข้อมูลในเรื่องกลวิธีการใช้คำ การใช้สำนวน การใช้ประโยค และภาพสะท้อนสังคมที่พบจากเรื่องสั้นทุกเรื่อง โดยแยกเป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้คำในเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย ซึ่งผู้แต่ง คือ ปราบดา หยุ่น และเรื่องสั้นชุดสัมพันธ์ภาพ ซึ่งผู้แต่ง คือ เดือนวาด พิมวนา โดยใช้เกณฑ์ของ ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 68-79) การใช้ประโยคของ นววรรณ พันธุมธา (2527: 193-206) และ การใช้สำนวนใช้เกณฑ์ของ วาสนา เกตุภาค (2542: 19-20)
2. วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมไทยที่เก็บรวบรวมได้ของนักเขียน 2 คน ตามเกณฑ์ของ บุญยงค์ เกศเทศ (2542: 102-103) และ วาสนา ไชยรัตน์ (2534: 244) โดยศึกษาด้านภาพสะท้อน ด้านสังคม เศรษฐกิจ ศาสนาและความเชื่อ และการเมือง
3. เปรียบเทียบลีลาการเขียนของนักเขียนทั้งสองท่านว่ามีลักษณะที่เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร โดยใช้เกณฑ์ของ ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539: 209-214) และ กุหลาบ มลลิกะมาส (2542: 21-28)
4. การสรุปผลและนำเสนอผลการวิจัย หลังจากทีวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว ได้แสดงผลการวิจัยโดยนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ
 - 4.1 การใช้ภาษาในงานเขียนของ เดือนวาด พิมวนา และ ปราบดา หยุ่น
 - 4.2 ภาพสะท้อนสังคมไทยจากงานเขียน ของ เดือนวาด พิมวนา และ ปราบดา หยุ่น
 - 4.3 เปรียบเทียบลีลาการเขียนของ เดือนวาด พิมวนา และ ปราบดา หยุ่น

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้น ในช่วง พ.ศ. 2545 – พ.ศ. 2549 ผู้วิจัยได้ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาทางด้านลักษณะการใช้คำ ลักษณะการใช้สำนวน ลักษณะการใช้ประโยค และภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นของ ปราบดา หยุ่น ชูต “ความสะอาดของผู้ตาย” และของ เดือนวาด พิมวนา ชูต “สัมพันธภาพ” แล้วนำมาศึกษาเปรียบเทียบกัน โดยใช้เกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นจากเอกสารต่างๆซึ่งผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 3 ตอนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษากลวิธีการใช้ภาษา ในเรื่องสั้นของ ปราบดา หยุ่น ชูต “ความสะอาดของผู้ตาย” และเรื่องสั้นของ เดือนวาด พิมวนา ชูต “สัมพันธภาพ”

ตอนที่ 2 ศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นของ ปราบดา หยุ่น ชูต “ความสะอาดของผู้ตาย” และ เดือนวาด พิมวนา ชูต “สัมพันธภาพ”

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบลีลาภาษาทางด้านลีลาการเขียนของ ปราบดา หยุ่น ชูต “ความสะอาดของผู้ตาย” และ เดือนวาด พิมวนา ชูต “สัมพันธภาพ”

ตอนที่ 1 ศึกษาของปราบดา หยุ่น ชูต “ความสะอาดของผู้ตาย”
และ เดือนวาด พิมวนา ชูต “สัมพันธภาพ”

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์การใช้ภาษาตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ลักษณะการใช้คำ

1.1 คำมีความหมายโดยตรง

1.2 คำมีความหมายโดยนัย

- 1.3 คำแสดงอารมณ์
- 1.4 คำเลียนเสียงธรรมชาติ
- 1.5 คำมีศักดิ์
- 1.6 คำรูปธรรม
- 1.7 คำนามธรรม
- 1.8 ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค
- 1.9 คำเฉพาะกลุ่ม
- 1.10 คำสแลง
- 1.11 คำภาษาตลาด
- 1.12 คำต่ำหรือคำหยาบ
- 1.13 คำภาษาถิ่น
- 1.14 คำภาษาต่างประเทศ
- 1.15 คำภาษาหนังสือพิมพ์
- 1.16 คำภาษาพาณิชย์
- 1.17 คำพวน
- 1.18 คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ
- 1.19 คำย่อ
- 1.20 คำเลียนเสียงพูด

2. ลักษณะการใช้ประโยค

การใช้ประโยคตามเจตนาของผู้ส่งสาร

- 2.1 ประโยคแจ้งให้ทราบ
- 2.2 ประโยคถามให้ตอบ
- 2.3 ประโยคบอกให้ทำ

3. ลักษณะการใช้สำนวน

- 3.1 สำนวนเก่า
- 3.2 สำนวนใหม่

ลักษณะการใช้คำ

การรู้จักเลือกสรรคำมาใช้ในงานเขียนเรื่องสั้นมีผลทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจที่จะอ่านเรื่องสั้นตั้งแต่ต้นจนจบ เพราะคำที่ผู้เขียนใช้นั้นทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์ร่วม กระตือรือร้น ดีใจ เสียใจ เศร้าใจ ตกใจ ไปกับตัวละครนั้นด้วย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการใช้คำของ ปราบดา หุ่่น และ เดือนวาด พิมวนา ตามเกณฑ์ของ ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 67-79) ซึ่งจำแนกคำที่ใช้ในทางประพันธ์ศาสตร์ออกเป็น 20 ประเภท คือ คำมีความหมายโดยตรง คำมีความหมายโดยนัย คำแสดงอารมณ์ คำเตือนเสียงธรรมชาติคำมีศักดิ์ คำรูปธรรม คำนามธรรม ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค คำเฉพาะกลุ่มคำสแลง คำภาษาตลาด คำต่ำหรือคำหยาบ คำภาษาถิ่น คำภาษาต่างประเทศ คำภาษาหนังสือพิมพ์ คำภาษาพาณิश्य คำพวน คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ คำย่อ และคำเตือนเสียงพูด

ผู้วิจัยได้ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการใช้คำของ ปราบดา หุ่่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดลัมพินภาพ เป็นตารางการเปรียบเทียบ แล้วจึงเขียนพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยการยกตัวอย่างประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการใช้คำ

ลักษณะการใช้คำ	ปราบดา หุ่่น	เดือนวาด พิมวนา	เหมือน	ต่าง
คำมีความหมายโดยตรง	ใช้ตรงตามพจนานุกรม	ใช้ตรงตามพจนานุกรม	✓	
คำมีความหมายโดยนัย	ใช้คำที่คิดขึ้นใหม่	ใช้คำที่มีใช้ทั่วไป		✓
คำแสดงอารมณ์	ใช้คำที่คิดขึ้นใหม่	ใช้คำที่มีใช้ทั่วไป		✓
คำเตือนเสียงธรรมชาติ	อธิบายที่มาของเสียง ไว้หลังคำ	ไม่มีการอธิบายที่มาของเสียง ไว้หลังคำ		✓
คำมีศักดิ์	ใช้คำที่อ่านแล้วสะดุดความ สนใจของผู้อ่าน	ใช้คำระดับเดียวกันทั้งหมด		✓
คำรูปธรรม	ใช้คำบอกสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น และกาย	ใช้คำบอกสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น และกาย	✓	
คำนามธรรม	ใช้คำที่มีใช้ทั่วไป	ใช้คำที่มีใช้ทั่วไป	✓	
ศัพท์บัญญัติ	ใช้ตรงตามพจนานุกรม	ใช้ตรงตามพจนานุกรม	✓	
คำเฉพาะกลุ่ม	ไม่พบการใช้คำเฉพาะกลุ่ม	พบคำเฉพาะกลุ่ม นักหนังสือพิมพ์ ชาวไร่ และนักวิทยาศาสตร์		✓

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ลักษณะการใช้คำ	ปรานดา หยุ่น	เดือนวาด พิมวนา	เหมือน	ต่าง
คำสแลง	ใช้คำที่มีใช้ทั่วไป	ใช้คำที่มีใช้ทั่วไป	✓	
คำต่ำหรือคำหยาบ	ใช้กับเพื่อนและคนสนิท	ใช้กับเพื่อนและคนสนิท	✓	
คำภาษาถิ่น	คำภาษาถิ่นอีสาน	คำภาษาถิ่นใต้		✓
คำภาษาต่างประเทศ	พบคำคำนามและคำกริยา	พบคำนามและคำกริยา	✓	
คำภาษาหนังสือพิมพ์	ไม่พบคำภาษาหนังสือพิมพ์	ไม่พบคำภาษาหนังสือพิมพ์	✓	
คำภาษาพาณิชย	ไม่พบคำภาษาพาณิชย	ไม่พบคำภาษาพาณิชย	✓	
คำพวน	ไม่พบคำพวน	ไม่พบคำพวน	✓	
คำล้อเลียน	ไม่พบคำล้อเลียน	ไม่พบคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ	✓	
ภาษาต่างประเทศ	ภาษาต่างประเทศ			
คำย่อ	มีการใช้คำย่อหลายแบบ	มีการใช้คำย่อหลายแบบ	✓	
คำเลียนเสียงพูด	ใช้กับคนที่สนิทกัน	ใช้กับคนที่สนิทกัน	✓	

การใช้คำมีความหมายตรง

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 69-70) กล่าวว่าคำมีความหมายตรงหมายถึง คำที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรม ซึ่งเป็นความหมายที่ใช้กันเป็นปกติในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป เช่น

กิน	หมายความว่า	เคี้ยวกลืน
อนู	หมายความว่า	น้อย ตาม ภายหลัง
เขี่ยน	หมายความว่า	ตีด้วยไม้เรียว
ซิดซ้าย	หมายความว่า	เบียดไปทางซ้ายมือ
แมงดา	หมายความว่า	แมลงชนิดหนึ่งมีกลิ่นฉุน
เล้ก	หมายความว่า	ผู้เยาว์

1. การใช้คำมีความหมายตรงของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“บริเวณสมองกระทบกระเทือนพอสมควรนั่นคือปัญหาหลัก...แต่น่าแปลกใจที่ส่วนอื่นของร่างกายบาดเจ็บไม่มาก หลายคนเสียแขนเสียขา...พ่อของคุณบาดเจ็บ แต่ไม่ได้สูญเสียอะไร” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 7)

สมอง หมายถึง น. ขมอง, เรียกส่วนที่อยู่ภายในกะโหลกศีรษะมีลักษณะนุ่มๆ หยุ่นๆ เป็นลูกคลื่นเป็นที่รวมประสาทให้เกิดความรู้สึก ฯลฯ ว่ามันสมอง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1128)

ตัวอย่างที่ 2

“เราทั้งคู่เริ่มเข้าใจพฤติกรรมของจนหลังจากการกำเนิดของปาร์ดีน้ำตาไม่นานนัก แต่เราไม่สนใจ การที่เราได้ใช้ช่วงเวลาพิเศษกับจนทุกอาทิตย์มีความหมายกว่าสาเหตุแท้จริงในส่วนลึกของเขามากนัก” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 35)

กำเนิด หมายถึง น. การเกิด เช่น บิดามารดาเป็นผู้ให้กำเนิดแก่บุตร, มูลเหตุดั้งเดิม เช่น ตัวหนังสือไทยมีกำเนิดมาอย่างไร. ก. เกิด, มีขึ้น, เช่น โลก กำเนิดมาจากดวงอาทิตย์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 121)

ตัวอย่างที่ 3

“...บางอย่างโดนอากาศโยกกลับออกไปคายจนกระจายทั่วเมืองเบื้องล่าง” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 42)

อากาศ หมายถึง น. แก๊สผสมที่ประกอบด้วยไนโตรเจนและออกซิเจนเป็นส่วนใหญ่ ใ้หายใจหรือช่วยในการเผาไหม้เป็นต้น; (ปรัชญา) ที่ว่างเปล่าซึ่งมีอยู่เป็นเอกเทศจากสสาร, เป็นธาตุอย่าง 1 ใน 6 คือ ปรวิธาตุ (ธาตุดิน) อาโปธาตุ (ธาตุน้ำ) เตโชธาตุ (ธาตุไฟ) วาโยธาตุ (ธาตุลม)

อากาศธาตุ (ที่ว่างเปล่า) และวิญญาณธาตุ (ธาตุรู้); ท้องฟ้า เช่น นกบินไปในอากาศ; บางทีใช้หมายถึง สภาพดินฟ้าอากาศโดยทั่วไป เช่น เช้านี้อากาศดีจัง. (ส.; ป. อากาศ). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1359)

ตัวอย่างที่ 4

เรานั่งเบียดกันอยู่บนเบาะหลังรถแท็กซี่สี่ล้อที่กำลังเคลื่อนออกจากสนามบิน เจเอฟเคไปตามหลอดเลือดคอนกรีตของเมืองซึ่งนิวยอร์ก (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 67)

เคลื่อน หมายถึง ก. ออกจากที่หรือทำให้ออกจากที่ เช่น เคลื่อนขบวน รถไฟค่อยๆ เคลื่อนไป, เลื่อนหรือทำให้เลื่อนไปจากที่ เช่น กระดุกเคลื่อน เคลื่อนตู้ไป. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 263)

ตัวอย่างที่ 5

นูนจ้องผมด้วยแววตาประหลาด แล้วรับนาฬิกาไปด้วยแรงดึงที่เกือบเรียกได้ว่า กระชากเหมือนไม่เต็มใจจะดูแลให้ผม (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 73)

จ้อง หมายถึง ก. เพ่งตาดูหรือมุ่งมองดูสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น จ้องหน้า, มุ่งคอย จนกว่าจะได้ช่อง, คอยที, เช่น จ้องจับผิด จ้องจะทำร้าย จ้องจะแทง, กิริยาที่เอาปืนหรืออาวุธเล็ง มุ่งตรงไปยังสิ่งใดสิ่งหนึ่ง. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 293)

2. การใช้คำมีความหมายตรงของ เตือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“ผมไม่ได้รังเกียจเธอ ไม่มีเหตุผลที่จะต้องรังเกียจในเมื่อผมไม่รู้จักเธอเลย การที่จู่ๆ คุณก็ลุกขึ้นมาบอกว่า ใครที่เป็นเพื่อนของคุณก็เหมือนกับเป็นเพื่อนของผมด้วยนั้น ผมรับไม่ได้” (สัมพันธภาพ, 2549: 62)

รังเกียจ หมายถึง ก. เกลียดเพราะรู้สึกขยะแขยงหรือไม่ชอบใจเป็นต้น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 939)

ตัวอย่างที่ 2

“ผมข่มตาลง พยายามหลับ ถ้าโชคดีผมอาจฝันถึงเธอได้โอบกอดเธอไว้ในอ้อมแขนได้ จมพิศที่เปลือยอกตาและเรือนผม ผมจะกระชับอ้อมกอดไว้ให้แนบแน่น” (สัมพันธภาพ, 2549: 82)

โชค หมายถึง น. สิ่งที่น่าผลมาให้โดยคาดหมายได้ยาก เช่น โชคดี โชคร้าย มักนิยมใช้ในทางดี เช่น นายแดงเป็นคนมีโชค. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 373)

ตัวอย่างที่ 3

“กานดานั่งก่อนมีเรื่องอยากคุยด้วย” (สัมพันธภาพ, 2549: 119)

นั่ง หมายถึง ก. อาการที่หย่อนก้นให้ติดกับพื้นหรือที่รองเช่นเก้าอี้. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 570)

ตัวอย่างที่ 4

แสงดาเกลียดความยากจนเกลียดความอึดอัดขัดข้องใจที่ต้องอยู่โดยพึ่งพาผู้อื่น (สัมพันธภาพ, 2549: 126)

เกลียด หมายถึง ก. ชัง, รังเกียจมาก, ไม่ชอบจนรู้สึกไม่ยากพบเห็นเป็นต้น, บางทีใช้คู่กับ คำ ชัง ว่าเกลียดชัง. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 142)

ตัวอย่างที่ 5

“สันดานมันเป็นอย่างนั้นเอง อยู่กับบ้านไม่มีโอกาสเจอใครก็เรียบร้อยดี พอออกทำงาน ได้พบปะพูดคุยกับคนเข้าหน่วยก็ใจแตก” (สัมพันธภาพ, 2549: 169)

โอกาส หมายถึง น. ช่อง, ทาง; เวลาที่เหมาะสม, จังหวะ. (ป.; ส. อวทศ). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1401)

จากตัวอย่างการใช้คำมีความหมายตรงในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ พบว่า มีลักษณะการใช้คำความหมายตรงเหมือนกัน โดยใช้ในการเล่าเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา อันเป็นการใช้ภาษาตามปกติของการเขียนเรื่องสั้น เช่น ปราบดา หยุ่น ใช้คำว่า สมอง อากาศ กำเนิด เคลื่อน จ้อง เดือนวาด พิมวนา ใช้คำว่า รังเกียจ เกลียด นิ่ง โชค โอกาส นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผู้เขียนทั้งสองคนมีลักษณะเด่นในการใช้คำความหมายตรงที่แตกต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น มีวิธีการเลือกใช้คำความหมายตรงที่เป็นคำราชาศัพท์แทรกในข้อความทำให้ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน เช่น

“เราทั้งคู่เริ่มเข้าใจพฤติกรรมของจนหลังจากการกำเนิดของปาร์ดีน้ำตาไม่นานนัก แต่เราไม่สนใจ การที่เราได้ใช้ช่วงเวลาพิเศษกับจนทุกอาทิตย์มีความหมายกว่าสาเหตุแท้จริงในส่วนลึกของเรามากนัก” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 35)

ส่วน เดือนวาด พิมวนา มีลักษณะเด่นในการใช้คำที่เป็นระดับเดียวกันและกลมกลืนกันไปตลอดทั้งเรื่อง เช่น

แสงดาเกลียดความยากจนเกลียดความอึดอัดขัดข้องใจที่ต้องอยู่โดยพึ่งพาผู้อื่น (สัมพันธภาพ, 2549: 126)

คำมีความหมายโดยนัย

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 70) กล่าวว่า คำมีความหมายโดยนัยหมายถึง ความหมายที่แฝงอยู่ เป็นความหมายที่เกิดจากสัมพันธภาพ คือ ต้องมีบริบท (Context) เป็นเครื่องกำกับและจะชวนให้คิดไปถึงความหมายอย่างอื่นนอกเหนือไปจากความหมายโดยตรงตามปกติ คำภาษาไทยเป็นจำนวนมากมีความหมายโดยนัยยะ ซึ่งบางครั้งก็ส่อไปในทางค่อนข้างหยาบคายก็มีจำนวนมิใช่น้อย

1. การใช้คำมีความหมายโดยนัยของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“เมื่อก่อนนี้ สมัยที่พวกเราจัดปาร์ตี้ น้ำตกกันทุกอาทิตย์ เราทั้งสี่มักอ้วกใส่พรมผืนนี้บ่อยๆ กระเพาะของพวกเราไม่อาจรองรับสูตรผสมเครื่องดื่มอัน โหดเหี้ยม ของงูนี้ได้...”
(ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 31)

ความหมายโดยนัย โหดเหี้ยม ในบริบทนี้หมายถึง ไม่อร่อย

ความหมายโดยตรง โหดเหี้ยม หมายถึง ว. ครุร้ายทารุณ, เหี้ยมโหด ก้าว.
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1313)

คำว่าโหดเหี้ยมในบริบทนี้เป็นคำที่มีความหมายโดยนัย ทั้งนี้ ผู้แต่งใช้คำว่าโหดเหี้ยม อันเป็นคำที่มีความหมายในทางไม่ดีและแสดงความเหี้ยมโหด เพื่ออธิบายระดับความไม่อร่อยของเครื่องดื่มว่าไม่อร่อยมากจนกระเพาะของผู้ดื่มทนไม่ไหว

ตัวอย่างที่ 2

อาการที่เคยมิม ทุกวันนี้เหมือนไม่เคยมีอะไรตกถึงท้องมาก่อน เหมือนไม่เคยหิวจนกระทั่งได้สัมผัสอาหารที่อยากลิ้มลอง อาหาร ที่ลอยเข้ามาทางหน้าต่างช่องเดียวในโลก สี่เหลี่ยมผืนผ้าของผม อาหาร ที่เดินทางมาเป็นเสียง ซ้ำยังสำเนียงที่ผมฟังไม่เข้าใจ วันนั้นเขาได้เพียงว่า น่าจะเป็นภาษาจีน” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548:43)

ความหมายโดยนัย อาหาร ในบริบทนี้หมายถึง เสียงร้องเพลงของผู้หญิง

ความหมายโดยตรง อาหาร หมายถึง น. ของกิน, เครื่องค้ำจุนชีวิต, เครื่องหล่อเลี้ยงชีวิต, เช่น อาหารเช้า อาหารปลา อาหารนก; โดยปริยายหมายถึงสิ่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงเช่นนั้น เช่น อาหารตา อาหารใจ.

คำว่าอาหารในบริบทนี้เป็นคำที่มีความหมายโดยนัย ใช้เพื่ออธิบายว่าเสียงร้องเพลงของผู้หญิงที่เขาได้ยินนั้นเป็นอาหารที่ตัวละครอยากลิ้มลองอยู่เสมอ แสดงว่าเสียงร้องเพลงของผู้หญิงข้างห้องคนนี้เป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตของตัวละครเช่นเดียวกับอาหารนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 3

“แล้วสามหนุ่มชาวประมงก็ลุกขึ้นเพื่อมุ่งหน้าหาทะเล ทะเลอยู่ลึกเข้าไปในตรอกอีกหน่อยเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวและมีหอยนั่งรอให้เข้าไปแหมในห้อง” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 83)

ความหมายโดยนัย ทะเล ในบริบทนี้หมายถึง ช่อง

ความหมายโดยตรง ทะเล หมายถึง น. ห้วงน้ำเค็มที่เว้งกว้างใหญ่ แต่เล็กกว่ามหาสมุทร. ว. ที่อยู่หรือเกิดในทะเล เช่น สหรัยทะเล ปลิงทะเล แมงดาทะเล. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 516)

ความหมายโดยนัย หอย ในบริบทนี้หมายถึง โสเภณี

ความหมายโดยตรง หอย หมายถึง น. ชื่อสัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังในไฟลัม Mollusca มีเปลือกหุ้มตัว แบ่งออกได้เป็น 2 จำพวกตามลักษณะของเปลือก คือ จำพวกกาบเดี่ยว เช่น หอยขม (Filopaludina doliaris) ในวงศ์ Viviparidae และจำพวกกาบคู่ เช่น หอยนางรม (Saccostrea forskali) ในวงศ์ Ostreidae. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1279)

คำว่าทะเลในบริบทนี้เป็นคำที่มีความหมายโดยนัยหมายถึงคำว่าช่อง ส่วนคำว่า หอย หมายถึงโสเภณีนั่นเอง ในบริบทนี้เมื่อผู้แต่งใช้คำความหมายโดยนัยทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพตามว่าตัวละครกำลังเดินทางไปทะเลเพื่อหาหอย โดยมีความหมายโดยนัยว่าเดินทางไปช่องเพื่อหาโสเภณีนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 4

“ขอบคุณครับ” ผมโค้งเล็กน้อยในเชิงประชด แล้วเดินแยกตัวไปหาลิฟท์ นิ้วจิ้มลงบน
เครื่องหมายลูกศรที่ชี้ขึ้นตรงไปยังทิศที่มีโลกเล็กๆ รออยู่ (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 48-49)

ความหมายโดยนัย โลก ในบริบทนี้หมายถึง ห้องพักของผู้พูด

ความหมายโดยตรง โลก หมายถึง น. แผ่นดิน, โดยปริยายหมายถึงหมู่มนุษย์ เช่น ให้โลก
นิยม; ส่วนหนึ่งแห่งสกลจักรวาล เช่น มนุษย์โลก เทวโลก พรหมโลก โลกพระอังคาร; (ภูมิ) ดาว
เคราะห์ดวงหนึ่ง มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 5 ในระบบสุริยะ เป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต
ทั้งหลาย ลักษณะอย่างรูปทรงกลมมีเส้นผ่าศูนย์กลางที่ศูนย์สูตรยาว 12,755 กิโลเมตร ศูนย์กลาง
ที่ขั้วโลกยาว 12,711 กิโลเมตร มีเนื้อที่บนผิวโลก 510,903,400 กิโลเมตร. (ป.,ส.) (ราชบัณฑิตยสถาน,
2546: 1043)

คำว่าโลกในบริบทนี้เป็นคำที่มีความหมายโดยนัยใช้แทนห้องพักของตัวเอง คำว่าโลกนี้
สามารถใช้กับสถานที่ที่ตัวละครอยู่เพียงคนเดียว คือ ห้องพักของเขาที่ไม่มีใครเข้ามาได้เหมือนกับ
โลกส่วนตัวของเขานั่นเอง

ตัวอย่างที่ 5

“เรานั่งเบียดกันอยู่บนเบาะหลังรถแท็กซี่สีเหลืองที่กำลังเคลื่อนออกจากสนามบินเจเอฟเค
ไปตามหลอดเลือดคอนกรีตของเมืองชิอนิวยอร์ก” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 67)

ความหมายโดยนัย หลอดเลือดคอนกรีต ในบริบทนี้หมายถึง ถนน

ความหมายโดยตรง หลอดเลือด หมายถึง น. ส่วนของร่างกายที่มีลักษณะเป็นหลอด
สำหรับนำเลือดไปสู่หรือออกจากส่วนต่างๆ ของร่างกาย, เส้นเลือด ก็เรียก. (อ. Blood vessel).
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1271)

ความหมายโดยตรง คอนกรีต หมายถึง น. วัสดุก่อสร้าง ประกอบด้วยซีเมนต์ ทราย หิน และน้ำ ผสมเคล้าเข้าด้วยกัน เมื่อแห้งแข็งตัวแล้วจะเป็นวัสดุที่แข็งแรงมาก. (อ. Concrete). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 236)

คำว่าหลอดเลือดคอนกรีตในบริบทนี้เป็นคำที่มีความหมายโดยนัยใช้อธิบายถนนสายสำคัญในเมืองนิวยอร์ก ผู้แต่งมีวิธีในการใช้คำมีความหมายโดยนัยแทนถนน ทำให้ผู้อ่านทราบว่า ถนนสายที่กำลังใช้ในการเดินทางนั้น เป็นสายสำคัญเหมือนหลอดเลือดเป็นทางเดินของเลือด เพื่อใช้ในการหล่อเลี้ยงร่างกาย

2. การใช้คำมีความหมายโดยนัยของ เคื่อนวด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

ผมจำทนรับสภาพมาเรื่อยๆ จนเมื่อห้าปีที่แล้วเราทะเลาะกันใหญ่โต รู้สึกรู้ว่าผมตำหนิเธอรุนแรงทีเดียวถึงการไม่ดูแลสังขารตัวเอง (สัมพันธภาพ, 2549: 116)

ความหมายโดยนัย สังขาร ในบริบทนี้หมายถึง กานดาไม่แต่งหน้าให้สวยเหมือนเมื่อก่อนทำให้ผู้พูดไม่พอใจจึงเกิดการทะเลาะกัน

ความหมายโดยตรง สังขาร หมายถึง น. ร่างกาย, ตัวตน, สิ่งประกอบและปรุงแต่งขึ้นเป็นร่างกายและจิตใจรวมกัน, เช่น สังขารร่วงโรย สังขารไม่เที่ยง; ความคิด เป็นขั้น 1 ในขั้น 5 คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ. (ป.; ส. สัสการ). ก. ตาย เช่น ถึงซึ่งสังขาร, ในบทกลอนใช้ว่า สังขาร์ ก็มี. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1158)

คำว่าสังขารในบริบทนี้เป็นคำที่มีความหมายโดยนัยใช้อธิบายหน้าตาที่ไม่สวยของกานดาเพราะไม่ได้แต่งหน้า ซึ่งความหมายที่แท้จริงสังขารหมายถึงร่างกายแต่ในบริบทนี้ใช้กับเฉพาะหน้าตาเท่านั้น เนื่องจากตัวละครที่พูดไม่พอใจว่ากานดา ซึ่งเป็นภรรยาของตนไม่ยอมแต่งหน้าให้สวยงามเหมือนเมื่อครั้งก่อนแต่งงานกัน

ตัวอย่างที่ 2

หนี้สินของแสงดาเริ่ม**บิปรัด**แน่นเข้าทุกที หล่อนไม่กล้าเอ่ยปากซ้ำสอง (สัมพันธภาพ, 2549: 137)

ความหมายโดยนัย บิปรัด ในบริบทนี้หมายถึง ใกล้เคียงที่จะต้องใช้นี้สินที่ค้างไว้

ความหมายโดยตรง บิปรัด หมายถึง ก. ทำให้รู้สึกอึดอัดใจเพราะเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง คล้ายถูกบีบถูกรัด. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2446: 628)

คำว่าบิปรัดในบริบทนี้เป็นคำที่มีความหมายโดยนัยใช้อธิบายถึงช่วงเวลาที่ใกล้เคียงเข้ามาที่ต้องจ่ายหนี้ที่ค้างไว้ ซึ่งต่างจากความหมายตามพจนานุกรมที่หมายถึงทำให้รู้สึกอึดอัด เพราะสาเหตุใดสาเหตุหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 3

โชติกระหายที่จะได้พูดคุยกับนายองและนายบุญอยู่เรื่อยๆ (สัมพันธภาพ, 2549: 187)

ความหมายโดยนัย กระหาย ในบริบทนี้หมายถึง ประสงค์ ต้องการ อยาก

ความหมายโดยตรง กระหาย หมายถึง ก. รู้สึกคอแห้งอยากดื่มน้ำเพราะมีอาการร้อนใน เป็นต้น; อยากเป็นกำลัง. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 61)

คำว่ากระหายในบริบทนี้เป็นคำที่มีความหมายโดยนัยใช้อธิบายความต้องการพูดคุยกับเพื่อนบ้านมาก เพราะว่าคำว่ากระหายตามปกติจะใช้กับการดื่มน้ำ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในชีวิตที่ขาดไม่ได้ ดังนั้น เมื่อผู้แต่งใช้คำว่ากระหายย่อมหมายถึงตัวละครต้องการพูดคุยอยู่เสมอ

ตัวอย่างที่ 4

“...แม้ภายในของเขาล่องลอยหากเกียรติภูมิแต่หนหลังยังเป็นภาระหนักชักนำโลกมารบกวน
ชีวิตอยู่รำไป” (สัมพันธภาพ, 2549: 267)

ความหมายโดยนัย โลก ในบริบทนี้หมายถึง เรื่องราวต่างๆ

ความหมายโดยตรง โลก หมายถึง น. แผ่นดิน, โดยปริยายหมายถึงหมู่มนุษย์ เช่น ให้โลก
นิยม; ส่วนหนึ่งแห่งสกลจักรวาล เช่น มนุษย์โลก เทวโลก พรหมโลก โลก พระอังคาร; (ภูมิ) ดาว
เคราะห์ดวงหนึ่ง มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 5 ในระบบสุริยะ เป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์และสิ่งมีชีวิต
ทั้งหลาย ลักษณะอย่างรูปทรงกลมมีเส้นผ่าศูนย์กลางที่ศูนย์สูตรยาว 12,755 กิโลเมตร ศูนย์กลาง
ที่ขั้วโลกยาว 12,711 กิโลเมตร มีเนื้อที่บนผิวโลก 510,903,400 กิโลเมตร. (ป.,ส.) (ราชบัณฑิตยสถาน,
2546: 1043)

คำว่าโลกในบริบทนี้เป็นคำที่มีความหมายโดยนัยใช้อธิบายเรื่องราวต่างๆ ซึ่งเรื่องราวนี้
รวมถึงทั้งบุคคลและเรื่องราวที่มาเกี่ยวข้องกับตัวละคร โดยที่เขาไม่อยากจะข้องด้วยดังนั้นโลก
ในบริบทนี้จึงใช้ในความหมายที่ไม่ดี

ตัวอย่างที่ 5

“ยายสุนนอนที่เรือนใหญ่เด็กสาวหน้าตาซีริว ถูกจ้างมาดูแลบ้าน และนอนเป็นเพื่อนยาย
เป็นครั้งคราว ทว่าบ้านยังคงเงียบราวกับสุสานนานๆ ลูกหลานจะพากันมาเยี่ยมสักครั้ง”
(สัมพันธภาพ, 2549: 286)

ความหมายโดยนัย สุสาน ในบริบทนี้หมายถึง เงียบมาก

ความหมายโดยตรง สุสาน หมายถึง น. สถานที่สำหรับฝังหรือเผาศพ. (ป.; ส. สุสาน).
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1208)

คำว่ากระหายในบริบทนี้เป็นคำที่มีความหมายโดยนัยหมายถึงความเจ็บของบ้านที่ตัวละครอยู่คนเดียวมานานๆจะมีคนมาเยี่ยมสักครั้งหนึ่ง ซึ่งความเจ็บนี้เป็นลักษณะของสุสานอันเป็นที่ฝังศพก็มีความเจ็บเช่นกัน

จากตัวอย่างการใช้คำมีความหมายโดยนัยในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรรมเรื่องสั้น ชุดความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรรมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ พบลักษณะการใช้คำมีความหมายโดยนัยที่แตกต่างกัน แต่ก็มีเหมาะสมกับงานเขียนเรื่องสั้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานเขียนประเภทบันเทิงคดีที่ผู้อ่านต้องศึกษาข้อความบริบทที่อยู่ใกล้เคียงในการประกอบการคิดและทำความเข้าใจเนื้อเรื่องได้มากที่สุด เพราะคำหนึ่งคำเมื่ออยู่ต่างประโยคกันอาจมีความหมายโดยนัยต่างกันก็ได้ เช่น คำว่า โลก ปราบดา หยุ่น หมายถึง ห้องพัก แต่ เดือนวาด พิมวนา หมายถึง เรื่องราวต่างๆ ส่วนการใช้คำชนิดนี้ของนักเขียนทั้งสองท่าน ผู้วิจัยพบว่า มีข้อแตกต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น ใช้คำความหมายโดยนัยที่คิดใหม่ เช่น หลอดเลือดคอนกรีต แต่ เดือนวาด พิมวนา ใช้คำที่มีผู้ใช้แล้วและเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป เช่น สุสาน

คำแสดงอารมณ์

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 70-71) กล่าวว่า คำแสดงอารมณ์ หมายถึง คำที่เป็นเสียงอันเกิดจากอารมณ์สะท้อนใจของมนุษย์ เช่น โห้ โห้เอ๋ย อนิจจา เอ้อ เอ๋ย โอ๊ย โอ๊ย ฯลฯ คำประเภื่อนี้อยู่ในระดับภาษาปากจึงเหมาะกับงานเขียนที่ไม่ต้องการภาษาระดับแบบแผน

1. การใช้คำแสดงอารมณ์ของ ปราบดา หยุ่น จากรรมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“อ้อ ผู้หญิงที่มาตัวตายในห้องนี้หลายเดือนก่อนนะหรือ” เลิศกล่าวเรียบๆ เหมือนพูดถึงใครสักคนที่กำลังข้ามถนนบนทางม้าลายเมื่อไฟเปลี่ยนสีจากเขียวเป็นแดง - อ้อ คนกำลังข้ามถนน (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 34)

คำว่า อ้อ ในข้อความนี้ใช้แสดงอารมณ์รับทราบในเรื่องนั้น ซึ่งตรงกับราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1341) ที่ให้ความหมายไว้ว่า คำที่เปล่งออกมาแสดงว่ารู้แล้ว เข้าใจแล้วหรือนึกได้ ซึ่งแสดงว่าผู้เขียนใช้คำแสดงอารมณ์ได้ถูกต้องตามความหมาย

ตัวอย่างที่ 2

“เอ ฉันเพิ่งบอกว่าฉันเป็นเด็กสาวนิสัยดีใช่ไหมคะ – อ๊ะ ขออภัยต่อผิวดะ ไม่ค่อยดีเท่าไรหรอก” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 56)

คำว่า เอ เป็นคำที่เปล่งออกมาเมื่อรู้สึกสงสัยว่ามีสิ่งที่ไม่ตรงกับความคิดซึ่งในบทสนทนา คือ สงสัยว่าตนเองพูดไปแล้วว่าตนเองนิสัยดี เมื่อผู้แต่งใช้คำว่า เอ ในข้อความนี้เป็นการประกอบบทสนทนาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำว่า อ๊ะราชบัณฑิตยสถาน (2546: 1345) หมายถึง คำที่เปล่งออกมาแสดงความประหลาดใจ ซึ่งในข้อความนี้มีความประหลาดใจว่าสิ่งที่ตนเองพูดไปแล้วยั้้นผิดจากความจริง

ตัวอย่างที่ 3

“อ้าว – ฉันนี่กว่านายชอบเจน” ฉันโผล่ตามความรู้สึกจริง

“บ้าแล้ว! – ไอ้มอนต่างหากเล่า ที่จริงวันนี้ยากไปเตะบอลจะตาย – เช็งวะ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 60)

คำว่า อ้าว เป็นคำที่เปล่งออกมาเมื่อรู้สึกว่ามีสิ่งที่ไม่ตรงกับที่มุ่งหมายไว้จึงเกิดอารมณ์สงสัย ส่วนคำว่า บ้าแล้ว แสดงอารมณ์ตกใจ แต่มีการใช้คำหยาบที่ใช้พูดกันระหว่างเพื่อนอยู่ด้วยคำว่าอ้าว ไม่มีเครื่องหมายอัศเจรีย์กำกับ เพราะเป็นคำแสดงอารมณ์ที่มีใช้อยู่แล้ว แต่คำว่าบ้าแล้วมีเครื่องหมายอัศเจรีย์กำกับ อาจเป็นเพราะปกติไม่มีใครใช้จึงใส่เครื่องหมายอัศเจรีย์เพื่อเน้นว่าเป็นการแสดงอารมณ์

ตัวอย่างที่ 4

“นา! ...รู้สึกว่านายเม่นนั้นจะชอบแก ประมาณว่าที่จริงคงเป็นไอเดียนายเม่นมากกว่า”
 ฉันทพยายามเกลี้ยกล่อมเพื่อนด้วยกาเพ่่นขนาดยั้กั้แ้วโปรดปรานประจำเดือนนั้นของเธอ

“โห! ...ยิ่งเสียวใหญ่” เจนประกบริมฝีปากกับหลอดใสแ้วดูค่ออย่างอื่กทื่ก (ความสะอาด
 ของผู้ตาย, 2548: 59)

ค่วา โห แสดงอารมณ์ตกใจในสิ่งทื่เพื่อนพูด คื่อ มีคนชวนไปเที่ยวเพราะชอบ
 แต่ไม่น่าเป็นไปได้อื่กจะไปเที่ยวด้วย เพราะคนทื่มาชอบเธอนั้นเสียวมากคื่อหน้าตาไม่ดี

ตัวอย่างที่ 5

เธอร่อว่า “เลือด! เลือด! หยุตเดี๋ยวนี้นะ!” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 76)

ค่วา เลือด “เลือด! เลือด! หยุตเดี๋ยวนี้นะ!” แสดงอารมณ์ตกใจ คำแสดงอารมณ์ใน
 ตัวอย่างนี้มีลักษณะเป็นประโยคคำสั่งทื่ไม่ค่อยพบว่ามีนักเขียนใช้กันดั่งนั้นผู้แต่งจึงใช้เครื่องหมาย
 อัศเจรียั้กั้กับหลังคำเพื่อให้ทราบว่เป็นคำแสดงอารมณ์

2. การใช้คำแสดงอารมณ์ของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้น “สัมผัสภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“สาบานให้ตายโหงก็ได้อั้ผมไม่เลยมีเพศสัมพันธ์กับเธอมาเกือบปีแล้ว และเดี๋ยวนี้อ
 ยิ่งไปกว่านั้นไม่แม้กระทั่ง การเล้าโลม ดูบได้ ไม่แม้แต่การ โอบกอด...โอ้ยเกินไปละนี้ผมทนอยู่
 ได้อย่างไร นั้นเมียผม ผมรักเธอผมจึงแต่งงานกับเธอ ผมรักเธอผมจึงต้องการ โอบกอดเธอไว้”
 (สัมผัสภาพ, 2549: 77)

คำว่า โย เป็นคำที่เปล่งออกมาเพื่อแสดงความรู้สึกเจ็บปวดทางจิตใจเนื่องจากภรรยาไม่ยอมมีเพศสัมพันธ์ด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่เขาจะทนไม่ไหวเพราะการมีเพศสัมพันธ์เป็นการแสดงความรักอย่างหนึ่งตามความเข้าใจของเขา

ตัวอย่างที่ 2

“ผมอยู่กับหญิงแปลกหน้าที่ไม่สนใจดูแลตัวเอง ทำงานบ้านจนเหงื่อโทรมหน้าเป็นมัน เส้นผมถูกขยี้มแบบยุ่งๆ เหน็บด้วยอะไรสักอย่างกลางศีรษะ เป็นเช่นนี้ทุกวัน โฮ ไม่ยุติธรรมกับผมเลย ไอ้ กานดาผมรักเธอนับแต่วันแรกที่เห็นหน้า รักอย่างมั่นคงไม่แปรเปลี่ยน...” (สัมพันธภาพ, 2549: 115)

คำว่า โฮและไอ้ แสดงอารมณ์สงสารตนเองที่ภรรยาไม่ดูแลหน้าตาให้สวยงาม ทั้งๆ ที่เขารักภรรยา คือ กานดา มากตั้งแต่แรกพบเธอก็น่าจะทำให้เขามีความสุขที่เห็นเธอสวยเหมือนก่อนแต่งงานบ้าง

ตัวอย่างที่ 3

“...เริ่มต้นกันใหม่อีกครั้งที่บ้านของคุณ...โฮ นืออย่างไรละแม่ของหล่อนแม่ผู้อ่อนแอ แม่ผู้ไม่กล้าเรียกร้องสิทธิของตนเอง แม่ผู้หาชินกับการถูกกดขี่...” (สัมพันธภาพ, 2549: 147)

คำว่า โฮ แสดงความสลดใจแม่ของตนเองที่มีความอ่อนแอไม่กล้าสู้ใคร

ตัวอย่างที่ 4

“โฮเอ๋ย ราษฎรจวน แก่เรื่องจีบะดีว เมื่อไรแกจะเลิกคิดซะที แกเป็นคนดีลืมนไปแล้วรี เป็นคนดีที่สุดในหมู่บ้านนี้เลย ใคร ๆ เขาก็รักแกทั้งนั้น” (สัมพันธภาพ, 2549: 103)

คำว่า โฮเอ๋ย แสดงอารมณ์สงสารผู้ที่ตนเองกล่าวถึงว่าไม่ควรคิดมากในเรื่องการนอนละเมอหอนเสียงดังเหมือนสุนัขก็ไม่เป็นไรมันเป็นเรื่องเล็กน้อย เพราะผู้ที่ถูกกล่าวถึงเป็นคนดีที่สุดในหมู่บ้านอยู่แล้ว

ตัวอย่างที่ 5

“กรับลุง แต่ผมจะต้องกลับเข้าเมืองสักสองวันก่อนกลับมาแล้วคงต้องขอแรงลุงกับลุงบุญ
ด้วยนะครับ ถ้าทำไรดีเราจะแบ่งกันคนละครึ่ง”

“โอ้ย ไม่ต้องเผื่อแผ่ถึงลุงหรอก เอาไว้เป็นทุนของปีหน้าเถอะ” (สัมพันธภาพ, 2549:
197-198)

คำว่า โอ้ย แสดงอารมณ์ตกใจและแปลกใจที่คนที่เขาสนทนาด้วยจะให้เงินในการช่วย
เก็บสับประรด เพราะเขาไม่คิดเงินเนื่องจากเขาช่วยด้วยความเต็มใจ อีกทั้งเป็นน้ำใจของชาวไร่
ที่ทำเป็นประจำอยู่แล้ว

จากตัวอย่างการใช้คำแสดงอารมณ์ในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด
ความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ
พบการใช้คำแสดงอารมณ์ ตกใจ ตีใจ เสียใจ สงสาร สงสัย ทั้งนี้ เพื่อทำให้เกิดความสมจริงใน
การแสดงอารมณ์ของตัวละคร ซึ่งผู้เขียนทั้งสองคนรู้จักเลือกคำแสดงอารมณ์ได้เหมาะสมตาม
สถานการณ์ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตามไปกับตัวละครด้วย แต่มีลักษณะการใช้คำแสดง
อารมณ์ของ ปราบดา หยุ่น ที่ไม่เหมือน เดือนวาด พิมวนา คือ มีการใช้คำแสดงอารมณ์ที่คิดขึ้น
ใหม่ซึ่งยังไม่มีนักเขียนอื่นใช้ อีกทั้งนำเครื่องหมายอัศเจรีย์วางไว้หลังคำนั้น เพื่อให้ทราบว่าเป็น
คำแสดงอารมณ์ เช่น บ้าแล้ว!, เลือด! เลือด! หยุคเดี๋ยวนี้ละ! ส่วน เดือนวาด พิมวนา นั้นใช้คำ
แสดงอารมณ์ที่มีใช้ในภาษาไทยอยู่แล้ว เช่น โอ้ย โธ่เอ๊ย เป็นต้น

คำเลียนเสียงธรรมชาติ

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 71) กล่าวว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติเช่น หวือ หวอ ปึง ปัง เพี้ยง
เปรี้ยว โพละ ผัวะ ฉับ ฯลฯ คำเหล่านี้ให้ความรู้สึกที่สมจริง ช่วยให้เกิดความรู้สึกนึกคิด และกระตุ้น
ให้เกิดจินตภาพ (image) เหมาะสำหรับงานเขียนที่ต้องการภาษาระดับดั้งแบบแผนและภาษาปาก

1. การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“เปิดประตูเตรียมไว้ให้กันเลยนะหนู ถ้างั้นฉันเข้าไปแล้วนะ ต้องถอดรองเท้าม๊วย”
ประตูห้องหนึ่งเก้าสนุ่ยเจ็ดถูกปิดดังปัง กำแพงเมืองจีนสันสะเทือนเล็กน้อย (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 49)

จากข้อความนี้ คำว่า “ปัง” เป็นคำเลียนเสียงการปิดประตูที่มีเสียงดังพอสมควร เพราะผู้เขียนได้อธิบายต่อกำแพงเมืองจีนหรือกำแพงห้องสันสะเทือนเล็กน้อย เมื่อผู้อ่านคิดตามการใช้ภาษานี้จะทำให้เกิดจินตภาพในการอ่านสามารถรับรู้เรื่องที่คุณเขียนต้องการสื่อได้ง่าย

ตัวอย่างที่ 2

ผมมองตามร่างที่เดินกลับเข้าสู่เบาะคนขับโดยยังไม่ขยับตัว ไอ้มีดบาดถูกญาติเคียดแค้น
เสียงแรกที่เกิดขึ้นดังค็อกเค็กคล้ายคนกระแอมเพราะกลืนเหลืกลงคอ แล้วตามด้วยเสียงกระหึ่ม
ห้าว-รดคันเหลืองประกาศการฟื้นคืนชีพอีกครั้ง (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 74)

จากคำว่า “ค็อกเค็ก” เป็นเสียงกระแอมเลียนแบบอาการไอของมนุษย์ แต่ความจริงผู้แต่งใช้อธิบายเสียงของรถยนต์ที่กำลังจะติด แสดงว่าคำเลียนเสียงธรรมชาตินี้เป็นการเปรียบเทียบเสียงรถยนต์กับเสียงไอของมนุษย์

ตัวอย่างที่ 3

“ขอบคุณครับ เราต้องขอเสียคลุ้มกันด้วย...ไม่ต้องเป็นห่วงครับคุณจะไม่หนาวอีก
ต่อไปแล้ว (เสียงเคลื่อนไหวของผ้า เสียงสะอื้นถูกกลืนหายในความเงียบ) (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 29)

จากข้อความ “(เสียงเคลื่อนไหวของผ้า เสียงสระอื่นถูกกลืนหายในความเงียบ)” เป็นข้อความที่อธิบายว่ามีเสียงผ้าและเสียงสระอื่น แต่ผู้เขียนไม่ได้ยืมคำเลียนเสียงธรรมชาติมาใช้จริง จึงทำให้ผู้อ่านต้องเดาเองว่าเป็นเสียงแบบใด

ตัวอย่างที่ 4

“ขณะกำลังทำตัวเป็นเทียนอยู่ในห้อง เสียงเคาะประตูดังขึ้นขัดจังหวะแผดเผา”
“พี่พี่ ออกมาเถอะ พี่อีกคนเขาบอกเขาไม่จ่ายให้พี่หรอก” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 84)

จากข้อความ “เสียงเคาะประตูดังขึ้นขัดจังหวะแผดเผา” ผู้เขียนใช้วิธีการอธิบายว่ามีเสียงเคาะประตูดังมาก แต่ไม่ได้ยืมคำเลียนเสียงธรรมชาติ ผู้อ่านจึงต้องจินตนาการเองว่าควรเป็นเสียงอย่างไร

ตัวอย่างที่ 5

“...ฉันคงไม่รู้สึกละไรมากกับเรื่องที่เกิดเท่าไรนัก ฉันคงไม่รู้สึกละไรมากเลย (นั่งคิด)... เพราะฉะนั้นฉันไม่ได้รู้สึกละไรกับเขามากแล้ว...กระแอมไอ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 21)

จากคำว่า “กระแอมไอ” ผู้เขียนอธิบายว่าตัวละครทำเสียงไอ แต่ไม่ได้ยืมคำเลียนเสียงธรรมชาติ ดังนั้น ผู้อ่านจึงต้องคิดตามว่าควรเป็นเสียงอย่างไร

2. การใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

เขาไม่อยากไป ทั้งเหนื่อยทั้งหิว อยากกลับบ้าน จึงคว้าแว่นไม่ให้พ่อเห็น คอยลอบมองว่าพ่อจะมาหรือไม่ พ่อไม่มาได้แต่กำเริบไม่หยุด เขากระวนกระวายจัดจะมีดเข้าทุกที่จนเสื้อสีดำกลืนหาย พ่อก็ยังไม่ว่าง ตอนนี้หมวกสานเขาก็มองไม่เห็นแล้ว ได้ยินแต่เสียงกู่ของพ่อลอยมาชัดเจน มันชัดเจนเหลือเกิน เสียงวู้...วู้... นั่น เพราะว่าเขามองไม่เห็นพ่อเสียแล้วจึงรู้สึกไปว่าพอมารู้สึกอยู่ข้างๆ หนูเอง (สัมพันธภาพ, 2549: 196)

คำว่า ู้...ู้...ในบริบทในข้อความนี้เป็นการเลียนเสียงธรรมชาติ คือ เสียงบุคคลหนึ่งกำลังเรียกบุคคลหนึ่งที่อยู่ระยะไกล เมื่ออ่านแล้วผู้อ่านสามารถเข้าใจเสียงที่ผู้เขียนสื่อได้ชัดเจน

ตัวอย่างที่ 2

“แม่ตัวมือลงบนหน้าของโชติเต็มแรง เสียงดังเพียะ ทำให้นายบุญและนางองรู้สึกตัว”
(สัมพันธภาพ, 2549: 196)

เสียงเพียะเป็นการเลียนเสียงตบหน้าของตัวละคร ผู้เขียนใช้คำอย่างต่อเนื่องกับข้อความ ผู้อ่านสามารถจินตนาการตามคำที่ใช้อธิบายเหตุการณ์ได้ง่าย

ตัวอย่างที่ 3

กว่าศักราชจะแว่วเสียงผู้มาเยือนก็เป็นยามเช้าของอีกวันหนึ่งแล้ว เสียงนั้นกระแทกกระทั้นมาบนบันได สุดท้ายมาเปรี้ยงปร้างอยู่ที่ประตูห้องของเขา จากนั้นเป็นเสียงตะคอกอย่างไม่เกรงอกเกรงใจของชายผู้ที่ศักราชไม่คุ้นเสียงมาก่อน (สัมพันธภาพ, 2549: 218)

คำว่า เปรี้ยงปร้างเป็นการเลียนเสียงธรรมชาติได้แก่ เสียงทุบประตูดังเปรี้ยงปร้างจากข้อความนี้แสดงว่าตัวละครที่ทุบประตูมีความโกรธมากจนไม่เกรงใจใคร จึงทำพฤติกรรมหลายอย่างที่แสดงถึงความโกรธดังในตัวอย่างข้างต้น

จากตัวอย่างการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ พบว่า ทั้งสองคนมีความแตกต่างกันในการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ คือ ปราบดา หยุ่น จะอธิบายที่มาของเสียงไว้หลังคำเลียนเสียงธรรมชาติเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น เช่น

ผมมองตามร่างที่เดินกลับเข้าสู่เบาะคนขับโดยยังไม่ขยับตัว ใ้มีดบาดกัญเจดิดเครื่องเสียงแรกที่เกิดขึ้นดังค็อกแกล็กคล้ายคนกระแอมเพราะกลืนเหล็กกลดคอ แล้วตามด้วยเสียงกระหึ่มหัว-รดคันเหลืองประกาศการพินาศชีพีกครั้ง (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 74)

จากตัวอย่างนี้ “ค็อกเล็ก” เป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติ “คล้ายคนกระแอม เพราะกลืนเหล็ก
ลงคอ” เป็นคำอธิบายที่มาของเสียง

ส่วน เดือนวาด พิมวนา นั้น ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติ โดยไม่ได้อธิบายที่มาของเสียง
เนื่องจากผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ว่าคำเลียนเสียงธรรมชาติที่ใช้นั้นสื่อถึงอะไร เช่น

“แม่ตัวคมือลงบนหน้าของโชติเต็มแรง เสียงดังเพียะ ทำให้นายบุญ และ นางอองรู้สึกตัว”
(สัมพันธภาพ, 2549: 196)

อย่างไรก็ตามการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่ผู้เขียนทั้งสองคนใช้นี้เขาสามารถเลือกสรรคำ
มาใช้ได้อย่างเหมาะสมเพราะทำให้เกิดจินตภาพ ผู้อ่านติดตามสิ่งที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอได้ดี
คำมีศักดิ์

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 71) กล่าวว่า คำมีศักดิ์ หมายถึง คำที่ให้ความรู้สึกอันสูงส่งกว่า
คำธรรมดาทั่วไป รวมทั้งคำราชาศัพท์ เช่น คำว่า ศิริষะ พระเศียร เป็นคำมีศักดิ์ ส่วนคำว่า
หัว กบาล เป็นคำธรรมดา หรือคำตลาด คำมีศักดิ์นี้หากผู้ใช้ภาษารู้จักเลือกสรรมาใช้ให้สอดคล้อง
กับกาลเทศะแล้วจะก่อให้เกิดความประทับใจ แลดูสง่า และสละสลวย และน่าภาคภูมิใจมากกว่า
คำธรรมดา คำประเภทนี้เหมาะกับการงานเขียนทั่วไปซึ่งต้องใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อความ

1. การใช้คำมีศักดิ์ของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“...จูเริ่มเข้ามาอยู่ตั้งแต่เธอเป็นนักศึกษาปีสามด้วยเหตุผลของระยะทางที่ใกล้
มหาวิทยาลัยเมื่อเรียนจบแล้วจูก็ยังจงรักภักดีต่อมัน แม้จะสามารถย้ายไปหาที่หุหุหุได้ไม่ยาก
ด้วยเงินเดือนหลายหมื่นของเธอ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 32)

จงรักภักดี หมายถึง ก. ผูกใจรักด้วยความเคารพนับถือหรือรู้คุณค่ายิ่ง
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 285)

คำว่าจงรักภักดีนั้นเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่า รัก ชอบ เคารพ ผู้แต่งใช้คำว่าจงรักภักดีในบริบทนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าขุนนั้นชอบห้องพักที่อยู่ตั้งแต่เรียนมาก ทำให้ผู้อ่านเห็นความสำคัญของห้องนั้นตามไปด้วย ถึงแม้ว่าจะมีสภาพที่ชำรุดทรุดโทรมอย่างไรก็ไม่สำคัญ

หรรษา หมายถึง ว. สวยงามด้วยการรู้จักประดับตกแต่งเกินกว่าปรกติธรรมดา เช่น แต่ตัวหรรษา จัดห้องเสียหรรษา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1268)

คำว่า หรรษาเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่า สวย ผู้แต่งใช้คำว่าหรรษาในบริบทนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าห้องพักที่มีราคาแพงมีการประดับตกแต่งอย่างดีนั้น เป็นสิ่งที่มีค่าควรใช้คำว่าหรรษา ซึ่งเป็นคำที่แสดงถึงระดับของคนที่อยู่ว่าต้องเป็นคนรวย

ตัวอย่างที่ 2

“อารมณ์ขันชนิดที่จนโปรดปราน คือ การหยอกล้อตัวเองพวกเราจึงช่วยกระหน่ำหยอกล้อเธออีกแรง...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 32)

โปรดปราน หมายถึง ก. เอ็นดู, รักใคร่ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 721)

คำว่า โปรดปรานเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่า ชอบ เอ็นดู รักใคร่ แสดงให้เห็นว่าผู้แต่งได้นำคำที่ต่างระดับกับคำอื่นในประโยคมาใช้ทำให้ประโยคนั้นมีความน่าสนใจ

ตัวอย่างที่ 3

“พวกเธอสงบศึกกันได้แล้ว” ขุนณะ เธอรวบรวมพวกเรามาเจอกัน เพื่อประกาศยุติสงครามถือเป็นกรณีหัตถจริยที่น่าสรรเสริญ...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 33)

หัตถจริย หมายถึง ว. แปลกประหลาดมาก, น่าพิศวงมาก, ผิดปรกติวิสัยของธรรมชาติ. (ส. มหาสุรยุ; ป. มหจรรย์). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 838)

สรรเสริญ หมายถึง ก. กล่าวคำยกย่องเชิดชู หรือ เทิดทูน เช่น สรรเสริญพระพุทธคุณ, กล่าวคำชมด้วยความนิยมพอใจ หรือยินยอมคุณความดี เช่น สรรเสริญคนที่มีความกตัญญูรู้คุณ, สรรเสริญ กี่ไร่. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1134)

จากข้อความนี้คำว่า มหัสจรรย์เป็นคำมีศักดิ์ของคำว่าแปลก และคำว่าสรรเสริญเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่ายกย่อง เมื่อใช้ทั้งสองคำนี้ในประโยค แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนรู้จักเลือกคำที่ดูสง่า น่าภาคภูมิผู้ฟังก็มีความยินดีในคำพูดของผู้พูด

ตัวอย่างที่ 4

“...เที่ยวชงมันต้องเที่ยวมีนๆ เกิดทะเล้งไปแบบเต็มสดีอาจเสี่ยงกับอาการปวดเปียก เพราะประสาทหลอน เห็นพระที่คล่องกับคอป็นหน้าเมียหน้าลูกมีหวังหมดอารมณ์**ปฏิบัติการ**” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 82)

ปฏิบัติการ หมายถึง ก. ทำงานตามหน้าที่ ว. ที่ทดลองเพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงตามทฤษฎี หรือฝึกงานเพื่อให้เกิดความชำนาญเป็นต้น เช่น ห้องปฏิบัติการ. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 647)

คำว่า ปฏิบัติการเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่าทำงานหรือร่วมเพศ เมื่อใช้คำนี้ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้ติดตามอ่านตั้งแต่ต้นจนจบอีก ทั้งผู้อ่านเรื่องสั้นส่วนมากเป็นผู้ใหญ่ และต้องการหลีกเลี่ยงที่จะกล่าวคำว่าร่วมเพศโดยตรง

ตัวอย่างที่ 5

“ระหว่างซดเหล้าไอ้หมอนี่มันไม่พุดมาก มันพยายามข่มผมไว้ด้วยความเจิบ มันรู้ว่าผมเกรงมันอยู่ ไอ้**รูปพรรณสัณฐาน**ไม่เอาไหน กระจุกบางอย่างกับตะเกียบ แต่ใบหน้ามันคมเข้ม...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 82)

รูปพรรณสัณฐาน หมายถึง น. รูปร่างลักษณะ เช่น เขามีรูปพรรณสัณฐานอย่างไร สูงหรือต่ำ ดำหรือขาว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 965)

คำว่า รูปพรรณสัณฐานเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่ารูปร่าง และเป็นคำที่ใช้ในกลุ่มคำรวจ โดยปกติไม่ใช้ในภาษาพูด แต่ผู้เขียนนำมาให้ทำให้เห็นว่าผู้เขียนมีการใช้คำมีศักดิ์ทำให้ข้อความ น่าสนใจ น่าติดตาม

2. การใช้คำมีศักดิ์ของ เดือนวาด พิมวนา จากกรมเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“...ในช่วงเวลาที่ผ่านมานั้นแม้แต่ฉันเองก็รู้สึกเกิดทูนคุณจริงๆ คุณทำให้ฉันกับ สมบูรณ์อยู่ร่วมกันนานถึงสี่ปี ทั้งที่เราควรจะเลิกกันเมื่อตอนที่เวลาผ่านไปสี่เดือนเท่านั้นทั้งฉัน และสมบูรณ์ไม่มีใครดีไปกว่าใครเลย...” (สัมพันธภาพ, 2549: 29)

เกิดทูน หมายถึง ก. ยกย่อง เชิดชูไว้เป็นที่เคารพ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 542)

คำว่า เกิดทูนเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่า ยกย่อง ใช้กล่าวถึงการเคารพคนใดคนหนึ่ง เป็นอย่างสูง ซึ่งในบริบทนี้ผู้พูดเกิดทูนการกระทำของผู้ฟังนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 2

“...ตลอดมานั้นผมรู้สึกสนิทสนมกับคุณมาก เวลาฟังเรื่องราวของคุณผมมีจินตภาพ ถึงคุณในอิริยาบถต่างๆ...” (สัมพันธภาพ, 2549: 53)

จินตภาพ หมายถึง น. ภาพที่เกิดจากความนึกคิดหรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น, ภาพลักษณ์ ก็ว่า. (อ. Image). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 313)

อิริยาบถ หมายถึง น. อาการที่ร่างกายอยู่ในท่าใดท่าหนึ่ง คือ ยืน เดิน นั่ง นอน. (ป.) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1375)

ในข้อความนี้จินตภาพเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่าภาพจากความคิดซึ่งจินตภาพเป็นคำที่ใช้ในการเขียนเรื่องสั้น เพื่อแสดงภาพความคิดจากเรื่องที่อ่าน ส่วนคำว่าอริยาบถเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่าท่าทางซึ่งคำว่าอริยาบถนี้นิยมใช้แทนท่าทางอยู่แล้ว

ตัวอย่างที่ 3

“คุณต้องการฟังเรื่องราวของตัวเองหรือเปล่า ฟังเรื่องราวของคุณเองจากการพูดถึงของสามีคุณและผมทำหน้าที่บอกเล่าอีกทอดหนึ่ง” สันติถาม (สัมพันธภาพ, 2549: 54)

สามี หมายถึง น. ผัว, ชายที่เป็นคู่ครองของหญิง, คู่กับภรรยาหรือภริยา; นาย, เจ้าของ. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1178)

คำว่า สามีเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่าผัว ผู้แต่งไม่ใช่คำว่าผัวเนื่องจากเป็นคำตลาดและผู้พูดไม่ได้สนิทกับผู้ฟังจนสามารถใช้คำว่าผัวได้ การใช้คำว่าสามีนั้นเหมาะสมกับสถานการณ์แล้ว

ตัวอย่างที่ 4

“...จากการสืบทอดและแปรเปลี่ยนรูปลักษณะสัตว์ในตระกูลเดียวกันจึงมีหลากหลายสายพันธุ์ ซึ่งคล้ายกันแต่ก็ไม่เหมือนกัน บนพื้นฐานของการเปลี่ยนสายพันธุ์นี้ อนุมานได้ว่าอาจมีสัตว์ปีกสายพันธุ์หนึ่งผสมกับสัตว์ปีกสายพันธุ์หนึ่ง...” (สัมพันธภาพ, 2549: 209)

อนุมาน หมายถึง ก. คาดคะเนตามหลักเหตุผล. (ป., ศ.). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1328)

คำว่าอนุมานเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่า คาดว่า คาดคะเน เมื่อมีการใช้คำว่าอนุมานในข้อความนี้ถือว่าผู้เขียนเลือกคำได้เหมาะสม เนื่องจากตัวละครของเรื่อง ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ได้อธิบายความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ล้วน แต่เป็นคำเฉพาะในกลุ่มวิทยาศาสตร์ ดังนั้น คำว่าอนุมานจึงมีความสอดคล้องกับข้อความนี้แล้วเพราะเป็นภาษาระดับเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 5

“...เขาสั่งชาวก่อนตะเล็กลงนั่งหลุมตรงข้างประตูนั่งมองบรรดาชายชราอาวุโสด้วย
แวตาริษา ผู้คนที่หมดวัยทำงานแล้วควรเป็นเช่นบรรดาชายชราเหล่านี้...” (สัมพันธภาพ, 2549:
227)

อาวุโส หมายถึง ว. ที่มีอายุแก่กว่าหรือมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่าเป็นต้น เช่น
ข้าราชการอาวุโส ครูอาวุโส ศิลปินอาวุโส. น. ความมีอายุมากกว่าหรือมีประสบการณ์ในอาชีพ
มากกว่าเป็นต้น เช่น เขามีอาวุโสในการทำงาน ผู้มีอาวุโสทางการเมือง. (ป. อวุโส เป็นคำ อาลปนะ
คือ คำที่พระผู้ใหญ่หรือที่มีพรรษามากกว่าเรียกพระผู้น้อยหรือที่มีพรรษาน้อยกว่า หรือเป็นคำที่
พระใช้เรียกคฤหัสถ์, คู่กับ กันเด ซึ่งเป็นคำที่พระผู้น้อยหรือที่มีพรรษาน้อยกว่าเรียกพระผู้ใหญ่
หรือที่มีพรรษามากกว่าหรือเป็นคำที่คฤหัสถ์ใช้เรียกพระสงฆ์). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546:
1369-1370)

คำว่า อวุโสเป็นคำมีศักดิ์ของคำว่าคนแก่ เมื่อใช้คำว่าอาวุโสในประโยคเป็นการแสดงความ
เคารพผู้ที่มีอายุมากกว่า แต่ถ้าใช้คำว่าคนแก่นั้นไม่เหมาะสมเพราะผู้ฟังจะเกิดความน้อยใจได้
โดยเฉพาะผู้ที่ถูกกล่าวถึง

จากตัวอย่างการใช้คำมีศักดิ์ในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาด
ของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ พบว่า นักเขียนทั้ง
สองคนได้ใช้คำมีศักดิ์ในการบรรยายเหตุการณ์และบทสนทนาทั่วไปเหมือนกันแต่มีข้อแตกต่างกัน
คือ ปราบดา หยุ่น ใช้คำมีศักดิ์เพื่อเน้นให้ประโยคมีส่วนที่เด่นออกมาจากข้อความอื่น เช่น

“...จนเริ่มเข้ามาอยู่ตั้งแต่เธอเป็นนักศึกษาปีสามด้วยเหตุผลของระยะทางที่ไกลมหาวิทยาลัย
เมื่อเรียนจบแล้วจุนก็ยังจงรักภักดีต่อมัน แม้จะสามารถย้ายไปหาที่หรูหราได้ไม่ยากด้วยเงินเดือน
หลายหมื่นของเธอ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 32)

ส่วน เดือนวาด พิมวนา นั้น มีการใช้คำมีศักดิ์ที่สอดคล้องกับคำอื่นในประโยค คือ ใช้ภาษา
ในระดับเดียวกันทั้งประโยค เช่น

“...จากการสืบทอดและแปรเปลี่ยนรูปลักษณะสัตว์ในตระกูลเดียวกันจึงมีหลากหลายสายพันธุ์ ซึ่งคล้ายกันแต่ก็ไม่เหมือนกัน บนพื้นฐานของการเปลี่ยนสายพันธุ์นี้ อนุমানได้ว่า อาจมีสัตว์ปีกสายพันธุ์หนึ่งผสมกับสัตว์ปีกสายพันธุ์หนึ่ง สัตว์สองชนิดนี้ไม่ใช่ไก่ทั้งยังไม่เคยมีไก่อีก่อน...” (สัมพันธภาพ, 2549: 209)

คำรูปธรรม

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 71-72) กล่าวว่าคำรูปธรรม หมายถึง คำที่ให้ความหมายและความเข้าใจในทางรูปร่างหรือในทางที่สัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ ตา หู จมูก ลิ้นและกาย เช่น สูง ดำ เปรี้ยว ปัง หอม เหม็น เปรี้ยว หวาน หยาบ กระด้าง เป็นต้น

1. การใช้คำรูปธรรมของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“หนาวไหมครับ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 15)

คำว่า หนาวในประโยคนี้ เป็นคำรูปธรรมที่สามารถสัมผัสรับรู้ได้ด้วยทางกาย ซึ่งคำว่า หนาวนี้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจความหมายได้ชัดเจน เพราะทุกคนเคยรับรู้ความหนาวมาแล้วทั้งสิ้น ดังนั้น เมื่อใช้คำว่าหนาวในประโยคนี้จึงเป็นคำรูปธรรมคำหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 2

“เลิศรับทอดเฟอร์นิเจอร์บางชิ้นของจูนที่ครอบครัวเธอทิ้งเอาไว้ในนอกจากพรมสีเขียว อปลักษณ์ โซฟาสีเทากับโต๊ะเตี้ยหน้าโซฟาของจูนยังอยู่เหมือนเดิม...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 36)

คำว่า สีเขียว สีเทา และเตี้ย ในบริบทนี้เป็นคำรูปธรรมที่สามารถรับรู้ได้ทางประสาทตา อีกทั้งเป็นลักษณะที่ทุกคนเคยพบเห็นสามารถเข้าใจได้ด้วยตนเองโดยการมองเห็น ดังนั้น คำว่า สีเขียว สีเทา และเตี้ยจึงเป็นคำรูปธรรมทั้งสิ้น

ตัวอย่างที่ 3

“ฮัลโหล” ของเธอที่ไหลลงร่องหู มีความเย็นเจือปนอ่อนๆ ที่เล็ดลึกลงไปกระจายความชื้น อยู่เป็นหย่อมๆ อยู่ในใจ (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 48)

คำว่า เย็น และ ชื้น เป็นคำรูปธรรมที่สามารถรับรู้และสัมผัสได้ทางประสาทกาย โดยการแตะต้องทางผิวหนัง ผู้อ่านเคยสัมผัสกับความเย็นและความชื้นจากประสบการณ์ของตนเอง มาแล้ว ดังนั้น การใช้คำนี้จึงเป็นการสื่อความหมายได้ดีถึงความรู้สึกของตัวละคร

ตัวอย่างที่ 4

เราไม่จำเป็นต้องเบียดกัน แต่มันช่วยให้ร่างกายอุ่นขึ้นเล็กน้อย (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 67)

คำว่า อุ่น เป็นคำรูปธรรมที่สามารถรับรู้ได้ทางประสาทกายในขณะที่อากาศไม่ร้อนและหนาวเกินไป บุคคลที่อ่านเรื่องนี้ทั่วไปย่อมจะทราบความรู้สึกของความอุ่นเป็นอย่างดีจากประสบการณ์ของตนเอง

ตัวอย่างที่ 5

ในจังหวะที่ปลายร้อนของนุหรีกำลังถูกกดลงบนดวงตาข้างซ้ายของสาวน้อย มือเรียวบางของอายุมียืนเข้ายังมือของอายุมิเอาไว้ ทำให้นุหรีเคลื่อนไหวไปโดนผิวคนใกล้ๆ แทน (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 97)

คำว่า ร้อน เป็นคำรูปธรรมที่สามารถรับรู้ได้ทางประสาทกาย ส่วนคำว่าเรียวบางเป็นคำรูปธรรมที่สามารถรับรู้ได้ทางประสาทตา ถึงแม้ว่าคำทั้งสองคำนี้มนุษย์สามารถรับรู้จากระบบประสาทที่ต่างกัน แต่ในความเป็นจริงประสาทของมนุษย์ก็สามารถรับรู้สัมผัสได้หลายส่วนในเวลาเดียวกัน ดังนั้น เมื่อมีคำรูปธรรมทั้งสองคำนี้อยู่จึงเป็นการบรรยายให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความร้อนและมองเห็นมือที่เรียวบางของตัวละครไปด้วย

2. การใช้คำรูปธรรมของ เดือนวาด พิมวนา จากวรรณเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“...เขามองผ่านสาวที่พักระโห่ไปที่ริมสุดของระเบียง...” (สัมพันธภาพ, 2549: 51)

คำว่า สาว เป็นคำรูปธรรมที่สามารถรับรู้ได้ทางประสาทตา คือ สามารถมองเห็นรูปร่างได้ ผู้อ่านย่อมเคยเห็นสาวมาแล้วทำให้การใช้คำนี้ในเรื่องสั้นเป็นการสื่อความหมายได้ดี

ตัวอย่างที่ 2

“...ในห้องหนังสือเด็กไม่มีอะไรเหมาะสำหรับผู้ใหญ่ ชั้นหนังสือเต็มไปด้วยหนังสือนักเลา...” (สัมพันธภาพ, 2549: 61)

คำว่า เตี้ย เป็นคำรูปธรรมที่รับรู้ได้ทางประสาทตา สามารถรับรู้ได้ด้วยการมองเห็นระดับของสิ่งของว่าเตี้ยต่างกับสูงอย่างไร เมื่อใช้คำนี้ในประโยคจึงสามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านรับรู้ได้จริง

ตัวอย่างที่ 3

“หลังแต่งงานเพียงไม่กี่วัน เช้าหนึ่งผมลืมตาตื่นและโน้มกายเข้าหาภรรยา ตั้งใจปลุกเธอด้วยการจูมพิทที่เปลือกตาแต่แล้วชะงักค้าง มองนิ่งที่คิ้ว คิ้วนั้นแปลกนัก ในพื้นที่สีดำเล็กๆ ซึ่งโค้งเรียว ไม่มีขนคิ้วเลยสักเส้น. . .” (สัมพันธภาพ, 2549: 113)

คำว่า สีดำ เล็กๆ และ โค้ง เป็นคำรูปธรรมที่รับรู้ได้ทางประสาทตา โดยสีดำเล็กๆ ในข้อความนี้หมายถึง คิ้วถาวร ส่วนโค้งคือคิ้วที่มีลักษณะโค้ง ในข้อความนี้ผู้เขียนต้องการกล่าวถึงการสักคิ้วถาวรของผู้หญิงที่มีสีดำ ถ้าไม่มีการแต่งหน้าจะทำให้ผู้หญิงคนนั้นน่ากลัวซึ่งในข้อความกล่าวว่าชะงักค้างเมื่อมองคิ้วนั่นเอง และนอกจากนี้การสักคิ้วก็เป็นสิ่งที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสังคมปัจจุบันผู้อ่านจึงสามารถทำความเข้าใจคำรูปธรรมที่นำมาใช้ได้ง่าย

ตัวอย่างที่ 4

“วาระแห่งสัปดาห์เริ่มขึ้นแล้ว บนฟ้าแดดเปรี้ยง ดันไม้ดันหญ้าแห้งเหี่ยวกลายเป็นสีน้ำตาล ทุกหนแห่งทุกไร่และทุกคน ต่างก้มหน้าก้มตาตัดสัปดาห์ในไร่ของตน...” (สัมพันธภาพ, 2549: 191)

คำว่า สีนํ้าตาล เป็นคำรูปธรรมที่รับรู้ได้ทางประสาทตา โดยบุคคลทั่วไปรู้จักเรื่องสีมาตั้งแต่เด็กจึงทราบว่าสีนํ้าตาลนั้นเป็นอย่างไร อีกทั้งเมื่อผู้เขียนใช้บรรยายดันไม้ดันหญ้าที่เหี่ยวกลายเป็นสีนํ้าตาลด้วยแล้วก็ไม่เป็นการยากในการจินตนาการตาม เพราะดันไม้แห่งนั้นทุกคนเคยเห็นทั้งสิ้น

ตัวอย่างที่ 5

“ศักราช สีทอง อายุสี่สิบเจ็ด เป็นชายร่างใหญ่ใบหน้ากว้าง หนวดครีมี กระเชิงผมสีเทานั้น เมื่อยาวถึงไหล่เขาจึงยอมไปตัดเสียงครึ่งหนึ่งเพราะทนรำคาญไม่ไหว...” (สัมพันธภาพ, 2549: 207)

ในข้อความนี้คำว่า ใหญ่ และกว้าง เป็นคำรูปธรรมที่รับรู้ได้ทางประสาทตาโดยผู้เขียนใช้อธิบายลักษณะตัวละครในเรื่อง เพื่อให้จินตนาการตามคำรูปธรรมนั้น และทราบว่าตัวละครมีรูปร่างหน้าตาอย่างไร

จากตัวอย่างการใช้คำรูปธรรมในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เตือนวาท พิมานา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ พบการใช้คำรูปธรรมเพื่อบอกการสัมผัสรับรู้ทางประสาทตา ประสาทหู ประสาทจมูก ประสาทลิ้น และประสาทกาย ซึ่งการใช้คำรูปธรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นในการเขียนเรื่องสั้น เพราะจะทำให้ผู้อ่านได้เกิดจินตภาพและทราบรายละเอียดเกี่ยวกับฉาก สถานที่ ตัวละคร ได้อย่างชัดเจน คำรูปธรรมที่พบว่าทั้งสองคนใช้เหมือนกันและพบมาก คือ คำรูปธรรมที่รับรู้ทางประสาทตา เช่น สีขาว สีนํ้าตาล สีเขียว เตี้ย กว้าง ใหญ่ เป็นต้น

ค่านามธรรม

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 72) กล่าวว่าค่านามธรรม หมายถึง คำที่ให้ความหมายทางความคิดหรือเป็นคำที่รับความหมายได้ทางประสาทที่ 6 คือ ทางใจ เช่น ความดี ความชั่ว สวย เลว อร่อย รักเกลียด ชอบ ชัง ไกล ใกล้ บาป บุญ คุณ โทษ เป็นต้น

1. การใช้ค่านามธรรมของ ปราบดา หยุ่น จากวรรณเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“การต้องใช้ชีวิตร่วมกับความเกลียดชังคือความทรมาน โดยเฉพาะเมื่อคนที่เกลียดนั้นคือ ลูกสาวของตัวเอง” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 25)

คำว่า ความเกลียดชัง ความทรมาน และเกลียดนี้ เป็นค่านามธรรมที่ใช้แสดงความรู้สึกของตัวละครในด้านลบ ผู้เขียนจะสื่อความรู้สึกนี้ได้ยากไม่เหมือนกับคำรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ แต่ถ้าผู้อ่านได้อ่านเรื่องสั้นตั้งแต่ต้น และคิดตามไปด้วยก็จะสามารถเข้าใจความรู้สึกนั้นได้ในที่สุด

ตัวอย่างที่ 2

“น่าเศร้าก็ตรงที่ จูนไม่ได้รักใครในหมู่พวกเราสักคน และนั่นคงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เราสามารถเฮฮาปาร์ตี้กับพวกเราได้อย่างสบายใจ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 33)

คำว่า รัก เป็นค่านามธรรมแสดงความรู้สึกในทางที่ดี ความรักมีหลายแบบ เช่น รักพ่อแม่ รักพี่น้อง รักเพื่อน รักแฟน บางคนเคยพบความรักแบบต่างๆ มาครบ แต่บางคนก็ไม่ครบ ดังนั้นคำว่ารักในข้อความนี้จะสื่อความหมายได้ดี ถ้าผู้อ่านมีประสบการณ์และอ่านเรื่องสั้นนั้นตั้งแต่ต้นจนจบ

ตัวอย่างที่ 3

“...เราพร้อมจะให้เขาตรวจสอบประวัติ ดูบัตรประจำตัวประชาชน หรือยืนยันด้วยหลักฐานใดก็ได้ที่จะทำให้เขาเชื่อว่าเราไม่ได้มีเจตนาร้าย เรายินดีให้เขาอยู่เฝ้าพวกเราหรือถ้าอยากร่วมปาร์ตี้ด้วยกันก็ไม่ว่ากัน” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2648: 34)

คำว่า ร้าย เป็นคำนามธรรมใช้ในความหมายว่า ไม่ดี เมื่อใช้คำว่าร้ายในข้อความนี้ผู้อ่านต้องคิดถึงเจตนาร้ายเป็นอย่างไร เพราะไม่สามารถมองเห็นได้ต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ของตนเอง จากกรอบตัว และจากสถานการณ์ในเรื่องสั้นที่อ่านนั้นประกอบกัน

ตัวอย่างที่ 4

“ฉันคิดถึงเขาโดยไม่มีเหตุผลหรือจุดประสงค์อะไร นอกเหนือไปจากความชอบที่จะคิดถึงเขาเพราะทุกวันนี้ฉันก็มีความสุขดี มีคนรักอยู่ใกล้ๆ...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 69)

คำว่า ความสุข เป็นคำนามธรรมที่สามารถสื่อความได้ง่าย เพราะทุกคนเคยพบกับความสุขมาบ้างแล้ว ไม่ว่าจะเป็นความสุขในเรื่องเล็กน้อยหรือเรื่องใหญ่ และในข้อความที่ยกมานี้เป็นความสุขเมื่อมีคนรักอยู่ใกล้ก็เป็นสิ่งที่สามารถจินตนาการได้ไม่ยาก

ตัวอย่างที่ 5

“...ไอนั่นมันวางแผนไว้ละเอียดถี่ถ้วน เมื่อเรียนจบมันจะคัดเลือกเอาคนสวยๆ หล่อๆ จากกลุ่มเด็กลูกครึ่งที่มันสอนแล้วพาบินกลับบ้านเกิดเพื่อหาเงินสร้างหนังสือเรื่อง...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2549: 69)

คำว่า สวยๆ หล่อๆ เป็นคำนามธรรมแสดงลักษณะรูปร่างของคนที่ผู้อ่านจะรับรู้ได้ง่าย เพราะปัจจุบันนี้มีสื่อหลายชนิด เช่น โทรทัศน์ โฆษณา ที่นำคนสวยและหล่อมาแสดงอยู่เสมอ ผู้อ่านจึงเข้าใจเรื่องสั้นได้ไม่ยาก

2. การใช้คำนามธรรมของ เดือนวาด พิมวนา จากวรรณเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“ผมมองเห็นอย่างชัดเจนทีเดียว ที่คุณบอกว่าเขามีเหตุผลอันดีเลิศมาอธิบายการกระทำที่เลวร้าย...” (สัมพันธภาพ, 2549: 36)

คำว่า เลวร้าย ในข้อความนี้เป็นคำนามธรรมที่ใช้อธิบายการกระทำของตัวละคร คือ การทำร้ายภรรยาตนเอง และมีภรรยาคนใหม่ คำว่าเลวร้ายเมื่อประกอบกับคำว่ากระทำเป็นการใช้คำรูปธรรมมาเสริมให้สามารถเข้าใจลักษณะความเลวร้ายได้

ตัวอย่างที่ 2

“...มนุษย์คนหนึ่งจะมีทั้งความเลวอย่างที่สุดและความดีอย่างที่สุดอยู่ในตัวได้ อย่างไม่ไหน...” (สัมพันธภาพ, 2549: 50)

คำว่า ความเลว และความดี เป็นคำนามธรรมที่มีความหมายตรงข้ามกันใช้อธิบายลักษณะของมนุษย์ที่พบเห็นได้ทั่วไป

ตัวอย่างที่ 3

“ผมทำผิดตรงไหน พี่บอกผมสิ” สมบูรณ์เริ่มต้นที่ที่นั่งลง แม้พูดเสียงเบา แต่ความเจ็บทำให้ก๊วนจนได้ยินอย่างชัดเจน “ผู้หญิงคนนี้เป็นเพื่อนผม ทำไมพี่ต้องทำร้ายเธอขนาดนั้น” (สัมพันธภาพ, 2549: 63)

คำว่า รังเกียจ เป็นคำนามธรรมใช้แสดงความรู้สึกขยะแขยงไม่ชอบใจ ในข้อความนี้ คำว่ารังเกียจผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ เพราะการกระทำของตัวละครที่ถูกถามคือไม่ยอมพูดคุยกับผู้พูด เพราะนำภรรยาใหม่มาแนะนำนั้นเป็นการกระทำที่ชัดเจนว่ารังเกียจนั่นเอง

ตัวอย่างที่ 4

“บอกมานะกานดา” ผมเริ่มเสียงดัง “ทำไมอยู่กับฉันถึงทำตัวทรุดโทรมแต่งตัวน่าเกลียด แล้วตอนอยู่กับไอวันชัยทำไมเธอสวยได้ตลอดเวลาบอกมาเดี๋ยวนี้เธอทรมาณฉันมาสิบปีแล้วนะ” (สัมพันธภาพ, 2549: 120)

คำว่า น่าเกลียดในข้อความนี้เป็นคำนามธรรม หมายถึง แต่งตัวไม่สวย และคำว่าสวยเป็นคำนามธรรม หมายถึง รูปร่างหน้าตาดีทั้งสองคำมีความหมายในทางตรงกันข้ามที่ สามารถพบเห็นได้ทั่วไปผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย

ตัวอย่างที่ 5

“...วุธตัวสั้นด้วยความคับแค้นใจ ความจริงเขาไม่ใช่คนที่อดทนนิ่งเฉยกับเรื่องพรรค์นี้ได้ เขาควรลุกขึ้นกระโจนเข้าใส่ เอาให้ตายกันไปข้างหนึ่ง นี่คือเรื่องเลวร้ายคือความชั่วช้าที่ต้องตอบแทนให้สาสม” (สัมพันธภาพ, 2549: 173)

คำว่า เลวร้าย และความชั่วช้าเป็นคำนามธรรมที่มีความหมายในด้านลบ ที่เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าตัวละครนั้นมีความคับแค้นใจมาก ข้อความที่ใช้ทั้งหมดจึงสอดคล้องไปในการแสดงความไม่พอใจทั้งสิ้น

จากตัวอย่างพบการใช้คำนามธรรมในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย คือ คำว่า ความเกลียดชัง ความทรมาณ รัก ร้าย ความสุข และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ คือ คำว่า เลวร้าย สวย ความดี ความเลว ความชั่วช้า รังเกียจ ซึ่งคำนามธรรมที่ยกมานี้เป็นคำที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้ง่าย เนื่องจากมีใช้อยู่ในชีวิตประจำวันแล้ว เพียงแต่ผู้ใดจะเข้าใจคำนามธรรมนั้นได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคน

ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค (Technical term)

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 72-73) กล่าวว่า ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิคเป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในระยะแรกที่บัญญัติขึ้นมาหากไม่ได้รับความนิยมก็จะเลิกไปในที่สุดเรียกว่า “ไม่ติด” แต่หากคนพากันใช้ตามก็อาจกลายเป็นศัพท์ทั่วๆ ไปได้ ซึ่งแต่ละคำย่อมจะใช้เวลาไม่เท่ากัน เช่น ประชาธิปไตย รัฐสภา รัฐมนตรี ประสพการณ์ วัฒนธรรม ศิลปิน ปฏิวัติ ปฏิรูป สหภาพฯลฯ คำบัญญัติที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ๆ บางครั้งอาจสื่อความหมายไม่ได้ แม้บางคำจะใช้กันมานานแล้ว แต่ยังไม่แพร่หลาย ก็อาจสื่อความหมายได้ไม่ชัดเจนเช่นเดียวกัน คำลักษณะเช่นนี้เมื่อจำเป็นต้องใช้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก็ควรจะได้มีการเขียนขยายความหรือวงเล็บภาษาอังกฤษเพื่อช่วยให้เข้าใจได้สะดวกยิ่งขึ้น เช่นคำต่อไปนี้ บรรดิการ สังเกนทร์ เจตคติ พลวัต อนุภาค ทายวุฒิ นิรูป นิพจน์ฯลฯ ศัพท์บัญญัตินี้ใช้ได้กับข้อเขียนทุกชนิด โดยเฉพาะงานเขียนที่เป็นแบบแผน

1. การใช้ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิคของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

ตั้งใจไว้ว่าคราวหน้าฉันจะเขียนเรื่องเกี่ยวกับศาสตร์ เชื่อมโยงถึงข้อบกพร่องของ ทฤษฎีโครงสร้างนิยม ซึ่งคาดว่ามันจะลั่นด้วยคุณค่าทางปัญญาจนหลังทะเลาะรักไว้ที่ซุก (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 53)

ทฤษฎี หมายถึง น. ความเห็น; การเห็น, การเห็นด้วยใจ; ลักษณะที่คิดคาดเอาตามหลักวิชา เพื่อเสริมเหตุผลและรากให้แก่ปรากฏการณ์หรือข้อมูลในภาคปฏิบัติ ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างมีระเบียบ. (ส.; ป. ทฤษฎี). (อ. Theory). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 504-505)

ตัวอย่างที่ 2

“หนังสือดาราศาสตร์เล่มที่เขาชอบถือไปมาถิ่นนอนหรอยอยู่บนนั้น” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 63)

ดาราศาสตร์ หมายถึง วิชาว่าด้วยดาว. (อ.astronomy) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 404)

ตัวอย่างที่ 3

ร่างหลังฝากระโปรงรถกำลังง่วนอยู่กับเครื่องยนต์กลไกที่มีควันขาวบางๆ พุ่งขึ้นมาเป็นหย่อมๆ มือไม้เประเื้อนไปด้วยคราบน้ำมันเครื่อง แต่ก็แทบจะแยกไม่ออกระหว่างสีดำของน้ำมันเครื่องกับสีผิวของคน (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 73)

เครื่องยนต์ หมายถึง น. เครื่องจักรที่ให้กำเนิดพลังงานหรือทำให้วัตถุเคลื่อนที่.
(อ. engine).

ตัวอย่างที่ 4

“สายตาของสองหนุ่มเยอรมันจับจ้องอยู่บนเรือนร่างอายุมิ พวกเขาดูเหมือนจะไม่สนใจเกมกีฬาบนจอโทรทัศน์แม้แต่น้อย...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 101)

โทรทัศน์ หมายถึง น. กระบวนการถ่ายทอดเสียงและภาพได้พร้อมกันจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยวิธีเปลี่ยนคลื่นเสียงและภาพให้เป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าออกสู่อากาศ, เรียกเครื่องมือที่มีหน้าที่ดังกล่าวว่า เครื่องส่งโทรทัศน์ และเรียกเครื่องมือที่มีหน้าที่เปลี่ยนคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่ได้รับจากเครื่องส่งโทรทัศน์ให้กลับเป็นคลื่นเสียงและภาพตามเดิมว่า เครื่องรับโทรทัศน์. (อ. television). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 546-547)

ตัวอย่างที่ 5

นายอรรถลูกขึ้นยืน เดินช้าๆ ไปหาโทรศัพท์ ณ อิกมุมของห้อง (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 132)

โทรศัพท์ หมายถึง น. ระบบโทรคมนาคมซึ่งใช้อุปกรณ์ทางไฟฟ้าเป็นเครื่องมือสื่อสารให้ติดต่อพูดถึงกันได้ในระยะไกลโดยใช้สายตัวนำโยงติดต่อถึงกัน และอาศัยอำนาจแม่เหล็กไฟฟ้าเป็นหลักสำคัญ. (อ. telephone), คำว่าโทรศัพท์ที่อยู่หน้าหมายเลขโทรศัพท์มักเขียนย่อว่า โทร. ออกเสียงว่า [โท]. (ปาก) ก. พูดติดต่อกันทางโทรศัพท์. (“ราชบัณฑิตยสถาน” 2546: 547)

2. การใช้ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิคของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“...รัฐจวนตัวชาติเดียวเขาคิดผิดเสียแล้ว น่าจะเปลี่ยนใจเสียตอนนี้ยังทัน ทว่าพอหญิงสาวเอื้อมเปิดประตูเขาก็เขยิบที่ให้โดยอัตโนมัติ รถบุโรทั่งเคลื่อนออก กิตติคุณโขมง ลิจิตนั่งเงียบ...” (สัมพันธภาพ, 2549: 91)

อัตโนมัติ หมายถึง น. ความเห็นส่วนตัว, ความเห็นโดยลำพังตน, เช่น ในคำว่า อัตโนมัตยาธิบาย คือ อธิบายตามความเห็นของตน. (ป. อดตโน ว่า ของตน + มติ ว่า ความเห็น). ว. เป็นไปได้ในตัวเอง, ทำหน้าที่ได้ในตัวเอง, มีกลไกทำหน้าที่ได้เอง, เช่น นาฬิกาอัตโนมัติ. (อ. automatic). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1352)

ตัวอย่างที่ 2

“แสงดาเปิดประตูบ้าน เป็นตัวแทนของบริษัทจัดงานสัมมนาเปิดตัวสินค้า แม่วัยเด็กมีชีวิตอยู่แต่ในโลกเงียบ บัดนี้หล่อนคือนักพูดตัวฉกาจ...” (สัมพันธภาพ, 2546: 132)

สัมมนา หมายถึง น. การประชุมแบบหนึ่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และหาข้อสรุปหรือข้อเสนอแนะในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผลสรุปที่ได้ถือว่าเป็นเพียงข้อเสนอแนะ ผู้เกี่ยวข้องจะนำไปปฏิบัติตามหรือไม่ก็ได้ เช่น สัมมนาการศึกษาประชาบาล. (อ. seminar). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1170)

ตัวอย่างที่ 3

“เมื่อสถานการณ์บีบบังคับ จึงช่วยให้แสงดาตัดสินใจได้ง่ายขึ้น ภายหลังเปลี่ยนกรรมสิทธิ์ที่ดิน ราวกับพินัยกรรมนำลงร้ายมาให้...” (สัมพันธภาพ, 2549: 134)

พินัยกรรม หมายถึง น. นิติกรรมซึ่งบุคคลแสดงเจตนากำหนดการเพื่อตายในเรื่องทรัพย์สินของตน หรือในการต่างๆ อันจะให้เกิดเป็นผลบังคับได้ตามกฎหมายเมื่อคนตายแล้ว. (อ. will). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 788)

ตัวอย่างที่ 4

“...ทว่า ทั้งมวลนี้ต่างจากกระบวนการภายในจิตใจโดยสิ้นเชิง ศักราช สีทองมีจิตใจละเอียดและอ่อนไหวกว่าปกติ...” (สัมพันธภาพ, 2549: 206)

กระบวนการ หมายถึง น. ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงอย่างมีระเบียบไปสู่ผลอย่างหนึ่ง เช่น กระบวนการเจริญเติบโตของเด็ก, กรรมวิธี หรือลำดับการกระทำ ซึ่งดำเนินต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จลง ณ ระดับหนึ่ง. (อ. process). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 45)

ตัวอย่างที่ 5

“...นอกจากเรื่องที่ต้องการพูดกับเธอเท่านั้นประมาณหนึ่งสัปดาห์แล้วกระมัง ยังไม่มีปฏิกิริยาหรือท่าทีตอบรับเธอสักครั้งเดียว...” (สัมพันธภาพ, 2549: 233)

ปฏิกิริยา หมายถึง น. การกระทำตอบสนอง; การกระทำต่อต้าน; ผลของการกระทำซึ่งเป็นเหตุให้เกิดกิริยาสะท้อนมาเป็นอีกอย่างหนึ่ง; (เคมี) การเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเคมีของสาร. (ป. ปฏิ ว่า ตอบ, ทวน, กลับ + กิริยา ว่า การกระทำ). (อ. reaction). (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 646-647)

จากตัวอย่างการใช้คำศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิคในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ พบว่าปราบดา หยุ่นใช้คำศัพท์บัญญัติเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ดาราศาสตร์ เครื่องยนต์เครื่องใช้ไฟฟ้า

ส่วน เดือนวาด พิมวนา ใช้คำศัพท์บัญญัติเกี่ยวกับ กฎหมาย วิทยาศาสตร์ การสัมมนาซึ่งคำเหล่านี้ เป็นคำที่ผู้เขียนเลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่กล่าวถึง อีกทั้งคำศัพท์นี้เป็นคำที่ใช้ในการศึกษา หาความรู้ในเรื่องใหม่โดยเฉพาะใช้กับคำภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่ทั่วโลกต้องทราบ

คำเฉพาะกลุ่ม (Jargon)

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 73) กล่าวว่าคำเฉพาะกลุ่ม หมายถึง คำที่บุคคลแต่ละกลุ่มคิด ขึ้นใช้กันภายในกลุ่มของตน สามารถสื่อความหมายเข้าใจได้ดีเฉพาะคนในวงการเดียวกันเท่านั้น คนอื่นๆ มักจะไม่เข้าใจนอกจากตั้งใจศึกษาเป็นพิเศษเท่านั้น เช่น

คำเฉพาะกลุ่มอาชญากร	:	ยิงเชียว	ผ่าเชียว
คำเฉพาะกลุ่มหญิงบางประเภท	:	ทำประคุด	รับแขก
คำเฉพาะกลุ่มหนังสือพิมพ์	:	ปรู๊ฟอาร์ต	เลย์เอ๊าท์

1. การใช้คำเฉพาะกลุ่มของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

จากการศึกษาคำเฉพาะกลุ่มจากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตายไม่พบคำเฉพาะ กลุ่มในเรื่องสั้นชุดนี้ อาจเป็นเพราะผู้เขียนมีการนำเสนอเรื่องสั้นแต่ละเรื่องเป็นชีวิตของคนในสังคม ต่างๆ ในแง่ของการดำเนินชีวิตทั่วไป แต่ไม่ได้ใช้คำศัพท์เฉพาะกลุ่มที่แสดงถึงอาชีพของตัวละคร รวมทั้งคำที่ใช้ในเรื่องสั้นชุดนี้ทั้งหมดบุคคลทั่วไปสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายไม่ได้เฉพาะเจาะจง ว่าเป็นกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

2. การใช้คำเฉพาะกลุ่มของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“สันติง่วนอยู่กับต้นฉบับขาวโดยมิได้เงยหน้าขึ้นอีกเลย เขาขีดฆ่าบางถ้อยคำ เดิมบาง ถ้อยคำหน้ากระดาษเปรอะไปด้วยรอยขีดฆ่าและเส้นโยง จากนั้นโปรยหัวขาวลงบนกระดาษเปล่า อีกแผ่นหนึ่งเมื่อใช้ลวดเสียบโปรยกับต้นฉบับขาวไว้ด้วยกันแล้วก็ป็นอันเรียบร้อยไปอีกหนึ่งชิ้น” (สัมพันธภาพ, 2549: 14)

คำว่า “ต้นฉบับข่าว” และ “โปรยหัวข่าว” เป็นคำเฉพาะกลุ่มหนังสือพิมพ์

ตัวอย่างที่ 2

“สันติเดินเท้าเป็นระยะทางกว่าห้าร้อยเมตร จากหอสมุดแห่งชาติสาขาจังหวัดชลบุรีไปถึง โรงพิมพ์ตั้งสำนักงานหนังสือพิมพ์...” (สัมพันธภาพ, 2549: 15)

คำว่า โรงพิมพ์ และสำนักงานหนังสือพิมพ์ เป็นคำเฉพาะกลุ่มนักหนังสือพิมพ์

ตัวอย่างที่ 3

“ศูนย์วิจัยและเพาะพันธุ์นกขนาดใหญ่นี้เป็นศูนย์เล็กๆ สำนักงานชั้นเดียวตั้งอยู่ในพื้นที่ ซึ่งหนาแน่นด้วยไม้ใหญ่ร่มครึ้ม...” (สัมพันธภาพ, 2549: 205)

คำว่า ศูนย์วิจัย และ เพาะพันธุ์ เป็นคำเฉพาะกลุ่ม นักวิทยาศาสตร์

ตัวอย่างที่ 4

เพียงรู้ว่าโชติลูกของนายแสงจะกลับมาทำอะไรสืบต่อจากพ่อ ใครต่อใครต่างก็นึกเอ็นดูอาสา เข้าช่วยเหลือกันทั้งสิ้นพวกเขาให้คำปรึกษา ให้ยืมเครื่องมือและรถไถ หลายคนมาลงแรงตั้งแต่เริ่ม จุดไปเผาหญ้า ไถพรวน กระทั่งยกร่อง โชติเหนื่อยแทบขาดใจว่าถึงโลดด้วยความปลื้มปิติ เพียง สองเดือนพื้นที่รกร้างก็แปรสภาพเป็นไร่สับปะรดหมดทุกตารางนิ้วนี้ราวกับฝันไป แต่เขาทำได้แล้วจริงๆ” (สัมพันธภาพ, 2549: 181)

คำว่า “ไถพรวน” และ “ยกร่อง” เป็นคำเฉพาะกลุ่มเกษตรกร

จากการศึกษาการใช้คำเฉพาะกลุ่มในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย พบว่า ไม่มีการใช้คำเฉพาะกลุ่มอยู่เลย เนื่องจากผู้เขียนไม่ได้เน้นคำศัพท์ ของอาชีพใดอาชีพหนึ่งโดยเฉพาะ อีกทั้งถ้ามีการกล่าวถึงอาชีพก็ไม่มีการใช้คำเฉพาะของอาชีพนั้น ส่วนผลงานของ เคื่อนวด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ พบว่ามีการใช้คำเฉพาะกลุ่ม

ที่เกี่ยวข้องกับ นักหนังสือพิมพ์ นักวิทยาศาสตร์และเกษตรกร ซึ่งผู้เขียนมีการเลือกใช้คำที่สื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าผู้ที่อยู่ในวงการเดียวกันมีคำเฉพาะกลุ่มของคนที่ผู้อื่นต้องทำความเข้าใจก่อนจึงจะสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ คำว่า ไถพรวน ยกร่อง เป็นคำเฉพาะกลุ่มเกษตรกร ไปรยข้าว โรงพิมพ์ สำนักงานหนังสือพิมพ์ ต้นฉบับข้าว เป็นคำเฉพาะกลุ่มนักหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

คำสแลง (Slang)

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 73-74) กล่าวว่า คำสแลง หมายถึง คำที่ใช้ให้วิปลาสคลาดเคลื่อนไปจากปกติในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นด้านเสียง การเขียน และความหมาย เช่น

สแลงในด้านเสียงและการเขียน: มัลล์ เด็น (เคิ้ล) เสี้ยน หย่อย มาแหย่ สะเหล่อ

สแลงในด้านความหมาย: วันเบาๆ อย่างบอกใคร ฟูฟ่า มั่นเขาละ ชั่วบริสุทธิ์

1. การใช้คำสแลงของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“อายุมิเริ่มรู้สึกว่าเขาไม่รู้จักผู้ชายคนนี้ เขาเป็นคนเดียวกับผู้ชายคนที่เคยปลุกชิงช้าให้เธอจริงหรือ แล้วผู้ชายคนที่เคยจูมมือเธอไปเที่ยวสวนสนุกคนนั้นเล่าหรือผู้ชายที่นั่งหัวเราะเยาะความเป็นป๊อของนกพิราบกับเธอในสวนสาธารณะ ผู้ชายคนนั้นหายไปไหน” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 95)

คำว่า เป็นป๊อ มีความหมายตามบริบทว่า การแสดงความเชื่อให้ผู้อื่นเห็น

เป็น (ปาก) หมายถึง ว. แสดงกิริยาอาการหรือกระทำการใดๆ ผิดแปลกไปจากปกติที่เป็นอยู่ในหมู่พวกหรือที่นิยมกันตามประเพณี เช่น แต่งตัวเป็น ทำท่าเป็น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 715)

ป๊อ หมายถึง ว. หม่อ, เผลอ, เชื้อ ฯลฯ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 712)

คำว่า เป็นเปื่อนี้เป็นคำสแลงที่นำคำมูลสองคำมาประสมกันคือคำว่า เป็นกับเปือ ทำให้มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน การเขียนไม่มีการเปลี่ยนแปลง และเน้นความหมายของคำแรก คือ เป็นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น แต่คำสแลงนี้ไม่ได้วิภาษแต่อย่างใด

ตัวอย่างที่ 2

“...ส่วนสาวนางไหนหน้าตาามๆ ก็มองบ้างเป็นธรรมชาติของสุภาพบุรุษ แต่จะให้ไป เจ๊าะเจ๊ะ ประเดี๋ยวลมेलก็จะตกคุณลิกกว่า-เป็นคนขี้บ่นไม่ใช่จะจีบสาวง่ายๆ มันต้องรับผิดชอบพอสมควร สมมติเสียละก็ตายห่ากันหมด” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 80)

คำว่า เจ๊าะเจ๊ะ มีความหมายตามบริบทว่า พุดคุย ทำตัวสนิทสนม

จากบริบทนี้คำว่า เจ๊าะเจ๊ะ เป็นคำสแลงในด้านเสียงมีวิธีการสร้างคำโดยใช้คำที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกันมาประสมกัน โดยเฉพาะคำว่าเจ๊าะนั้นออกเสียงคล้ายคำว่าเจอ ซึ่งเป็นเสียงเกี่ยวหมากเจอๆ คำว่าเจ๊าะเจ๊าะนี้ยังไม่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป เนื่องจากยังไม่ได้ให้ความหมายไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

ตัวอย่างที่ 3

“...ถึงจะไม่ตายห่าบนรถ ก็กลับไปตายห่าที่บ้านที่เรือนแน่ เพราะมีเมียกับลูกยืนรอเป็นอุบัติเหตุขึ้นสาหัสอยู่เสมอ-ผมจึงพยายามที่จะไม่สูงลิ้งกับแม่นางทั้งหลายเหล่า ด้วยเป็นคนรักครอบครัว รักเมีย ซึ่งแปลความหมายด้วยความหมายท้ายสุดว่ารักตัวเอง...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 80)

คำว่า สูงลิ้ง มีความหมายตามบริบทว่า เกี่ยวข้อง

สูงลิ้ง หมายถึง ก. เล่นหัวกันอย่างสนิทสนม, ติดต่อกันอย่างใกล้ชิดเป็นกันเอง, เช่น เด็ก 2 บ้านนี้ชอบมาสูงลิ้งกัน เขาเป็นคนหัวสูงไม่ชอบสูงลิ้งกับใคร (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1202)

คำว่า สูงลิ้ง เป็นคำสแลงที่มีเสียงพยัญชนะต้นเหมือนกัน เป็นคำที่มีผู้นิยมใช้โดยทั่วไป

2. การใช้คำสแลงของ เดือนวาด พิมวนา จากวรรณเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“...สันติยืนมองภาพนี้อย่างสนใจ มองดูการขึ้นและการเคลื่อนไหวของมือและแขน ซึ่งขาดความกระตือรือร้นศีรษะของสมบุรณ์เอียงไปทางขวาอยู่ตลอดเวลา กระทั่งการหันมองซ้ายขวาก็ยังหันด้วยอาการเอียงๆ อยู่ นั่นเอง ไม่ต้องสงสัยว่าเขาแบกบางสิ่งไว้ในใจจนเพียบแป้ จนแม้ร่างกายก็ตกอยู่ในสถานะอัมหนักอึ้ง” (สัมพันธภาพ, 2549: 19)

คำว่าเพียบแป้ มีความหมายตามบริบทว่า หนัก

เพียบ หมายถึง ก. เกือบจน, เต็มแป้, เช่น เรือบรรทุกสินค้าจนเพียบ รถบรรทุกของจนเพียบ, หนัก เช่น คนใช้อาการเพียบ. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 802)

แป้ หมายถึง ว. แบนราบ เช่น หวีผมแป้, เพียบ, เต็มที่ เช่น อิ่มแป้ หนักแป้; เตี้ยลง. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 718)

จากคำว่า เพียบแป้ ตามบริบทนี้เป็นการนำคำมูลสองคำมาประสมกันเกิดเป็นคำใหม่ ที่เน้นความหมายของคำว่าเพียบให้ชัดเจนมากขึ้นแต่ไม่ได้ทำให้ภาษาวิปลา

ตัวอย่างที่ 2

“...สมบุรณ์กำลังคุยอยู่กับเจ้าหน้าที่อดีตเพื่อนร่วมงานของเขาด้วยอาการกร่างอย่างเห็นได้ชัด...” (สัมพันธภาพ, 2549: 59)

คำว่า กร่าง มีความหมายตามบริบทว่า พูดจาวงโต

กร่าง หมายถึง ว. อาการที่ทำท่าทางหรือพูดจาวงโต เช่น เขาชอบทำกร่างอยู่เรื่อย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 66)

คำว่ากร่างนี้เป็นคำสแลงพยางค์เดียวที่ใช้กันทั่วไป เพื่อเน้นความหมายของคนที่พูดจา
วางโต

ตัวอย่างที่ 3

“แกไปธุระที่ไหนสักคืนไม่ได้หรือ”

รัฐจวนเหลือบตามองเมียแวบหนึ่ง “ได้สิ” เขยืมหงอยๆ อยายๆ ส่วนนางเขียวถอนใจโล่ง
งอกถือว่าทุกอย่างกลับคืนสู่ปกติได้แล้ว (สัมพันธภาพ, 2549: 84)

คำว่า หงอยๆ มีความหมายตามบริบทว่า ซึม

หงอย หมายถึง ว. ซึมเซา, ไม่ชุ่มชื่น, ไม่กระปรี้กระเปร่า, ไม่ร่าเริง. (ราชบัณฑิตยสถาน,
2546: 1238)

คำว่า หงอย เป็นคำสแลงในด้านเสียง ใช้วิธีการซ้ำคำ และมีความหมายในด้านลบ
คำสแลงนี้จะใช้กับอาการของคนที่ซึมเซา ไม่สดชื่น คำว่าหงอยนี้มีผู้ที่เข้าใจความหมายและ
ใช้กันโดยทั่วไปแล้ว

ตัวอย่างที่ 4

แสงดาไม่พูดกับแม่เลี้ยง จิตใจที่เป็นปฏิปักษ์สร้างเกราะแห่งความเย็นชาแข็งกร้าว
หล่อนไม่แน่ใจว่าเมียใหม่ของพ่อเป็นคนอย่างไร ทว่าด้วยเวลาไม่นาน ทำให้แข็งกร้าวของหล่อน
ค่อยๆ อ่อนลง ชีวิตโดยรวมของแสงดาดีขึ้น เมียใหม่ของพ่อเงียบหงิมไม่มีปากเสียง อายุราว
สามสิบกว่า... (สัมพันธภาพ, 2549: 129)

คำว่าหงิม มีความหมายตามบริบทว่า เรียบร้อย

หงิม หมายถึง ว. อาการที่แสดงท่าทางเฉยๆ ไม่ค่อยพูด. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1239)

คำว่า หงิม เป็นคำสแลงพยางค์เดียว มีความหมายในทางด้านลบใช้อธิบายผู้ที่ไม่ค่อยพูด เป็นคำสแลงที่ได้รับการยอมรับให้ใช้ได้ทั่วไป เพราะมีการให้ความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแล้ว

ตัวอย่างที่ 5

ตำรวจก็กวนหนัก คนซื้อก็ลดน้อยลงงวดต่องวด นี่เก่าไม่พอจ่ายคนยังลือกันไปว่าแสงดา เบี้ยวหาย (สัมภาษณ์, 2549: 159)

คำว่า เบี้ยว มีความหมายตามบริบทว่า ไม่ใช่หนี้

เบี้ยว หมายถึง ว. มีรูปบิดเบี้ยวจากเดิมซึ่งมักจะมีลักษณะค่อนข้างกลม เช่น หัวเบี้ยว ปากเบี้ยว. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 639)

คำว่า เบี้ยวนี้ เป็นคำสแลงที่หมายถึงการไม่ใช่หนี้ และยังไม่มีการให้ความหมายในด้านนี้ แต่บุคคลทั่วไปจะทราบว่าหมายถึงการไม่ทำตามที่นัดหมายไว้ เช่น เบี้ยวนัด เบี้ยวการใช้หนี้

จากตัวอย่างการใช้คำสแลงในผลงานของ ปราปดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ พบลักษณะที่เหมือนกัน คือ เลือกใช้คำสแลงที่เกิดมานานจนมีผู้ใช้จนติดหูอีกทั้งผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจกับความหมายของคำได้ง่าย และคำสแลงที่ยกตัวอย่างมานี้มีทั้งคำที่ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ให้ความหมายไว้แล้ว เช่น คำว่า สูงสิง เชื่อง กร่าง หงอย หงิม ถ้าเป็นคำที่เกิดจากการประสมจะมีความหมาย แต่เมื่อแยกคำยังไม่มีความหมาย คือ คำว่า เป็นเปื้อน เพียบแปล้ ส่วนประการสุดท้าย คือ เป็นคำสแลงที่ไม่มีการให้ความหมายไว้อย่างชัดเจน แต่มีผู้ใช้คือเจ้าของ และเพื่อนซี้ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการใช้คำสแลงในงานเขียนทั้งสองชุดนี้ไม่ได้ใช้คำที่วิบัติไปอย่างที่ ชำนาญ รอดเหตุภัย กล่าวไว้ แต่เป็นการแสดงให้เห็นว่าภาษาไทยเป็นภาษาที่ไม่ตายมีการใช้คำขึ้นใหม่อยู่เสมอเพียงแต่ถ้าคำสแลงนั้นจะอยู่ในช่วงเวลานั้น

ภาษาตลาด (Colloquial)

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 74) กล่าวว่าภาษาตลาด หมายถึง คำที่เป็นภาษาพูดของคนทั่วไป โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องหรือความเหมาะสม แต่สามารถสื่อความหมายกันได้เป็นอย่างดี เช่น ชีซ่า ลุ้น เล่นหนัง กิโล โรงพัก ผู้หมวด คุณนาย ท่านข้าหลวง ท่านรองฯ ในหลวง เมียน้อย คำประเพณีนี้เหมาะสำหรับงานเขียนที่ไม่เป็นแบบแผน เช่น นวนิยายและเรื่องสั้น ทำให้ตัวละครมีลักษณะสมจริงมากยิ่งขึ้น

1. การใช้คำภาษาตลาดของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

อีกสองหนุ่มนั่งมองอายุมิด้วยแวตาคายเคี่ยม เคนกับอายุมิสังสรรค์กับสามหนุ่มมาหลายครั้งแล้ว พวกเขาเป็นนักท่องเที่ยวไร้จุดหมาย ที่คล้ายจะปักหลักบนถนนข้าวสาร เช่นเดียวกัน วันๆ เอาแต่กินเบียร์ นั่งมองสาวไทยที่เดินผ่านไปมา จีบแม่ค้าขายเสื้อผ้าในละแวก และบางคนยื่นโอบเมียเช่าอยู่หน้าผับบาร์ – อายุมิจำไม่เคยได้ว่าคนไหนชื่ออะไร มีโยเซฟคนเดียวเท่านั้นที่จำง่าย เพราะพูดมากที่สุดในกลุ่ม (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 100)

คำว่า เมีย เป็นภาษาตลาดซึ่งตรงกับคำมีศักดิ์คือ ภรรยา

ตัวอย่างที่ 2

มันเป็นห้องเดิมที่ไม่เหมือนเดิม พื้นพรมยังเป็นสีเขียวขะแยงที่พวกเรที่ตั้งชื่อให้ว่า “เขียวอี” และร่องรอยความทรงจำของพวกเราซึ่งจารึกอยู่บนผิวของมัน: คราบจางที่ดูคล้ายส่วนผสมสมุนไพรแบบระหว่างศิลปะนามกับกับกองอ้วก-หรือเราน่าจะเรียกมันว่า “เรียลลิสม์” มากกว่า เพราะไอ้ที่เหมือนรอยอ้วกก็คือรอยอ้วกจริงๆ (ความสะอาดของผู้ตาย, 2549: 31)

คำว่า อ้วก เป็นคำภาษาตลาด ซึ่งตรงกับคำมีศักดิ์คือ อาเจียน

ตัวอย่างที่ 3

“...แต่ได้เดินกับเขา กินกับเขา ดูหนังกับเขา นั่งเล่นไอติม บนชั้นกระไดหน้าสยามเซ็นเตอร์ กับเขาก็ทดแทนความรู้สึกแย่ๆ ต่างๆ ที่ค่อยๆ หลบมูมอยู่ในจิตใจไปได้แล้ว” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 60)

คำว่า ดูหนัง เป็นคำภาษาตลาดซึ่งตรงกับคำมีศักดิ์คือ ดูภาพยนตร์

คำว่า ไอติม เป็นคำภาษาตลาดซึ่งตรงกับคำมีศักดิ์คือ ไอศกรีม

ตัวอย่างที่ 4

“...แม่ในหนังสืออาจจะเป็นคนไทย แต่แม่จริงๆ ของมานีเป็นฝรั่ง เพราะพ่อของมานีแม่เจ้าเข้าไปทำนันทองเที่ยวฝรั่งท่องเที่ยวก็ใจดี ขอมให้เอาลูกฝรั่งมาเลี้ยง ขออย่างเดียวอย่าไปเจอกับชายฝรั่งนั้นอีก สรุปคือ มานีกับมานะมีพ่อคนเดียวกัน แต่คนละแม่...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 70)

คำว่า ฝรั่ง เป็นคำภาษาตลาดซึ่งตรงกับคำมีศักดิ์คือ ชาวต่างประเทศ

ตัวอย่างที่ 5

“...เที่ยวช้อปปิ้งมันต้องเที่ยวมีนๆ เกิดทะเล้งไปแบบเต็มสติ อาจเสี่ยงกับอาการปวกเปียก เพราะประสาทหลอนเห็นพระที่คล้องกับคอเป็นหน้าเมียหน้าลูกมีหวังหมดอารมณ์ปฏิบัติการ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 82)

คำว่า ช้อปปิ้ง เป็นคำภาษาตลาด ซึ่งตรงกับคำมีศักดิ์ คือ สถานบริการ

2. การใช้คำภาษาตลาดของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด“สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“ฉันตั้งใจมาที่นี่ก็เพื่อจะถามคุณไม่ก็คำเท่านั้นเอง ขอโทษคุณด้วยที่ลืมตัวพูดไปเสีย ยึดขวานฉันต้องการรู้เพียงว่าคุณเห็นด้วยหรือเปล่ากับการที่สมบูรณ์ทั้งฉันไป... ทั้งเมียของเขาไป” (สัมพันธภาพ, 2549: 31)

คำว่า เมีย เป็นคำภาษาตลาด ซึ่งตรงกับคำมีศักดิ์ คือ ภรรยา

ตัวอย่างที่ 2

“ผมไม่ได้คิดจะแก้ปัญหามารอก เพียงแต่คิดว่าการพูดคุยกับคุณจะช่วยคลี่คลายอะไรๆ ที่มันกำลังยุ่งเหยิงอยู่ในตัวผมได้บ้าง ผมเกรงใจคุณอยู่นะ เพราะนี่ก็ดึกโขแล้วพรุ่งนี้ยังมีงานรอคุณอยู่อีกกองพะเนินเชียว” (สัมพันธภาพ, 2549: 39)

คำว่า ดึก เป็นคำภาษาตลาด ซึ่งควรใส่เวลาที่แน่นอนลงไป เช่น เพราะนี่ก็เป็นเวลา ยี่สิบสามนาฬิกาแล้ว

ตัวอย่างที่ 3

ก่อนบ่ายสาม กิตติพาธัญจนไปขลุกอยู่ในศาลายาของชุดเอาเรื่องราวแต่หนหลังมานั่ง ฟุ้งกันไม่รู้จักหมดสิ้น และไม่รู้ว่่านึกเปลี่ยนใจตั้งแต่เมื่อใด พอห้าโมงเย็น ธัญจนบอกเพื่อนให้ไปส่งขึ้นรถเมล์ เขาจะกลับบ้าน (สัมพันธภาพ, 2549: 92)

คำว่า รถเมล์ เป็นคำภาษาตลาด ซึ่งตรงกับคำมีศักดิ์ คือ รถโดยสารประจำทาง

ตัวอย่างที่ 4

วันเพ็ญอาศัยจันทรที่ทั้งสองเียบอยู่พูดกับผัว “เอาไว้คุยกันวันหลังเถอะ จะรีบไปไม่ใช่หรือ” (สัมพันธภาพ, 2549: 176)

คำว่า ผัว เป็นคำภาษาตลาดซึ่งตรงกับคำมีศักดิ์คือ สามี

จากตัวอย่างการใช้คำภาษาตลาดในผลงานของ ปราบดา หุญ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย พบคำว่า เมีย อ้วก ดูหนัง ไอติม ฝรั่ง ช้อง และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ พบคำว่า เมีย ดึก รถเมล์ ผัว การใช้คำภาษาตลาดจากผู้เขียนทั้งสองคนนั้น มีลักษณะเหมือนกัน คือ ใช้คำที่เป็นภาษาพูดของคนทั่วไปตามที่ ชำนาญ รอดเหตุภัย กล่าวไว้มาใช้ในบทสนทนา เพื่อให้เกิดความเป็นกันเองซึ่งสถานการณ์ในตัวอย่างที่ยกมานั้น เป็นสถานที่คนที่พูดรู้จักสนิทสนมกันดี จึงสามารถใช้คำภาษาตลาดนี้ได้ทำให้เกิดความสมจริง ผู้วิจัยพบว่ามีคำภาษาตลาดที่ใช้เหมือนกันในเรื่องสั้นของทั้งสองคน คือ เมีย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า คำภาษาตลาดบางคำนิยมใช้โดยทั่วไปเพียง แต่ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับกาลเทศะ เวลา และสถานที่อันควร

คำต่ำหรือคำหยาบ

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 74) กล่าวว่า คำต่ำ หรือคำหยาบ เช่น คำต่ำ คำสบถสาบาน และคำเสียดสีที่ส่อไปในทางหยาบคาย คำประเภทนี้ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการพูดหรือการเขียน ในข้อเขียนบางประเภท เช่น นวนิยายและเรื่องสั้น ผู้เขียนบางคนมีความประสงค์ที่จะใช้คำหยาบเพื่อให้มีรสชาติถึงบทบาทยิ่งขึ้น และได้พยายามหลีกเลี่ยงไม่เขียนออกมาตรงๆ

1. การใช้คำต่ำหรือคำหยาบของ ปราบดา หุญ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“บ้า! ไม่ใช่โวย เขาสนใจพวกดวงดาวเรื่องดาราศาสตร์โวยข้าเห็นเขาถือหนังสือดาราศาสตร์เล่มหนาๆ ว่าเมื่อไหร่เป็นทางออกมาอ่าน

“โรจจิต”

“เหี้ย – เขาใฝ่ดีก็ไปว่าเขาโรจจิต ไอ้พวกนั้นของแกละ ดีแต่จะฟินแก็ เคยมีความสนใจอะไรดีๆบ้างมั๊ย” เจนคิดชั่วครู

“เหี้ย... การฟินช้านะ มันเป็นความสุขใจสุดยอคของผู้ชายทุกคนแล้วเว้ย แม้แต่ตามอนของเธอ เชื่อข้าเถอะวะ”

“เลว!” ฉันทน์ฟันคำรุดหน้าเพื่อน แล้วยื่นมือผลักไหล่เบาๆ (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 57)

ตัวอย่างที่ 2

“แจ๊คโก้ย้ม – ก็มานั่นแหละ มึงไม่รู้หรอว่าแม่ของมานีเป็นฝรั่ง”

“ไอ้เหี้ย – ไม่เห็นรู้เลย” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 69)

ตัวอย่างที่ 3

“ไอ้สัตว์นี้มันจะทำร้ายเรา” ผมพยายามอธิบายแต่การเคลื่อนไหวและความหนาว ทำให้เสียงสั้นเครื่องนุ่งนุ่งฟังไม่เป็นคำ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 76)

ตัวอย่างที่ 4

“...เป็นคนขี้บ่นนี้ ไม่ใช่จะจีบสาวง่ายๆ มันต้องรับผิดชอบพอสมควรเสียละก็ตายहांกันหมด ถึงจะไม่ตายहांบนรถ ก็กลับไปตายहांที่บ้านที่เรือนแน่ เพราะมีเมียกับลูกขึ้นรอเป็นอุบัตินิเหตุสาหัสอยู่ – ผมจึงพยายามที่จะไม่สูงส่งกับแม่นางทั้งหลายแหละ ด้วยเป็นคนรักครอบครัวรักเมีย ซึ่งแปลความหมายท้ายสุดว่ารักตัวเอง” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 80)

ตัวอย่างที่ 5

ผมซ่อนสายตาขึ้นมองร่างที่ยังเชื่อมอยู่กับเบาะหลัง มันส่งยิ้มเย็นๆ กลับมาให้ มินัยว่า “ก็ควายที่มีงปล้นกูไปขาย แล้วเอาเงินไปแตกเหล้ากับเที่ยวช่องโรงเล้าไอ้เวร” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2549: 82)

2. การใช้คำตำหนิหรือคำหาญของ เดือนวาด พิมวนา จากรรมเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“ก็ใช้ละว่าผมเห็นคุณมาตลอด ด้วยความเป็นเพื่อนแล้วผมก็รักคุณจนหายเลย แต่ย่ำว่าอย่างนั้นอย่างนี้เลยนะ ผมไม่รู้จักคุณเท่าไรหรอก สงสัยอยู่เสมอเลยกับพฤติกรรมบางอย่างของคุณ ที่มันดูคลุมเครือไปหมด...” (สัมพันธภาพ, 2549: 40)

ตัวอย่างที่ 2

“มึงไม่ต้องทำน้ำลายหกหรอก” กิตติเข้าเพื่อน “เดี๋ยวนีไม่มีหวังแล้ว”
 “บ้า” ริญจวนร้องเสียงดัง” ภูมิเมียแล้ว”
 “นั่นแหละ มาคราวนี้ละเหมาะเลย คินนี้ก็จะอัดมึงให้น่วม ฐานที่ทำให้น้องถูกหัก”
 “ถูกิดว่าเขาแต่งงานแต่การไปแล้วเสียอีก”
 “ยัง แต่มีแฟนแล้ว หมอที่อนามัยมาจับอยู่ สองปีแล้ว”
 ริญจวนยิ้มฟัง
 “นี่มึงยังชอบมันอยู่หรือ” กิตติถาม “แล้วเลือกไปแต่งกับคนอื่นทำไม ทำไมไม่มาขอ แม่ภูเขาเตรียมยกให้มึงอยู่แล้วนะเนี่ย” (สัมพันธภาพ, 2549: 91-92)

ตัวอย่างที่ 3

วสุมองเพื่อนตาขวาง “ไอ้เหลือ มึงก็รู้ว่าซื้อน้ำมันเฮงชวย มึงเองเป็นคนไปส่งภูหาพระเปลี่ยนชื่อใหม่ รู้ทั้งรู้ แต่มึงไม่ยอมเรียกชื่อใหม่ภู มึงงใจ ภูรู้”
 “ภูก็รู้ว่ามึงคิดอะไร” บุญเหลือฮึดฮัดบ้าง “ไม่ว่ามึงจะซื้ออะไรก็ไม่ใช่ปัญหาหรอก ตัวมึงต่างหาก”
 “ทำไม ทำไม ตัวภูทำไม” วสุเสียงดัง “อย่าลืมว่ามึงพูดเองชื่อระทมจะทำให้ภูเจอเรื่องเฮงชวย ทำกับเพื่อนได้อย่างนี้ไม่ใช่คนแล้ว” (สัมพันธภาพ, 2549: 175)

ตัวอย่างที่ 4

แต่เมียกูเมื่อไรมึงตาย” บุญเหลือคำราม

“ไอ้ชาติหมา” วสุชี้หน้า “ทีนี้มึงเข้าใจรึยัง แต่คิดว่าเมียเป็นชู้กับเพื่อนก๊นไม่ไหวแล้ว แล้วกูละ มึงทำได้ยังงัย มึงทำทำไม ทำได้ยังงัย” (สัมพันธภาพ, 2549: 176)

ตัวอย่างที่ 5

“ไหนว่ามึงคิดจริงจังกับมดแดง กูรู้ว่ามึงไม่ได้สนใจเพียเท่าไรเลย”

“ตอนนี้ไม่ใช่แล้ว มดแดงมันเป็นกะหรี่ตั้งแต่มึงพามันไปแล้ว”

“ถ้าจะให้ผู้หญิงเลือกเอง”

“นี่เมียกูนะ” บุญเหลือชักโมโห “มันไม่เลือกใครเพราะมันเลือกกูแล้ว”

“มันเลือก ถ้ามันรู้ว่ามึงเป็นชู้กับเมียกู” (สัมพันธภาพ, 2549: 179)

จากตัวอย่างการใช้คำคำหรือคำหยาบในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ พบว่า การใช้คำคำหรือคำหยาบของทั้งสองคนมีลักษณะที่เหมือนกัน คือ มีการใช้คำคำหรือคำหยาบในบทสนทนาและสถานการณ์ที่ตัวละครมีความสนิทสนมกัน หรือมีการทะเลาะกัน เพื่อทำให้บทสนทนานั้นมีความสมจริงตามลักษณะของเรื่องสั้น เช่น คำว่า กู มึง เขี้ย ไอ้ชาติหมา เฮงชวย เป็นต้น

คำภาษาถิ่น (Dialect and provincial)

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 75) กล่าวว่าคำภาษาถิ่นหมายถึง คำที่ใช้กันตามท้องถิ่นต่างๆ ซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างไปจากภาษากลาง อันเป็นภาษามาตรฐานของชาติ

1. การใช้คำภาษาถิ่นของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

“นา! ...รู้สิกว่านายเม่นนั้นจะชอบแก ประมาณว่าที่จริงคงเป็นไอ้เดียนายเม่นมากกว่า”
 นั้นพยายามเกลี้ยกล่อมเพื่อนด้วยกาเพ่ปั่นขนาดยักษ์แก้วโปรดปรานประจำเดือนนั้นของเธอ

“โห! ...ยิ่งเลี้ยวใหญ่” เจนประกบริมฝีปากกับหลอดไฟแล้วดูอย่างอีกทีก็
(ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 59)

เลี้ยว (ถิ่น-อีสาน) น. เพื่อน, เกลอ. (2546: 1227)

จากการศึกษาการใช้คำภาษาถิ่นของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย” พบการใช้คำภาษาถิ่นเพียงหนึ่งคำ คือ คำว่า “เลี้ยว” ซึ่งเมื่ออ่านจากบริบทแล้วเป็นคำที่ตัวละครใช้ว่าผู้ชายที่มาจีบว่าเลี้ยว โดยผู้พูดไม่ได้ต้องการหมายถึงเพื่อนหรือเกลอ แต่ต้องการหมายถึงคำว่าผู้ชายคนนั้นหน้าตาไม่ดี และตัวผู้พูดเองไม่ใช่คนถิ่นอีสานแต่ที่พูดได้ เพราะเป็นคำที่มีผู้ใช้อยู่แล้ว ไม่ได้ใช้เฉพาะภาคอีสาน

2. การใช้คำภาษาถิ่นของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้น “สัมผัสภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“เดี๋ยวนี้อย่างไม่ต้องรอเสียงไก่ขัน พอรู้สึกตัวโซติจะลุกขึ้นทันที เปิดมุ้งออกมาคลำหากลักไม้จีดบนตั่งวางตะเกียง ยังเหลือขนาน้อยของโซติเพียงหลังเดียวเท่านั้นที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ แต่แสงริบหรี่จากขนานของเขาสว่างขึ้นก่อนใคร...” (สัมผัสภาพ, 2549: 184)

ขนาน หมายถึง (ถิ่นปักษ์ใต้) น. กระท่อมชั่วคราวในทุ่งนาเป็นต้น. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 162)

จากตัวอย่างการใช้คำภาษาถิ่นในผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมผัสภาพ พบการใช้คำภาษาถิ่นเพียงคำเดียว คือ คำว่า ขนาน จากเรื่องสั้นชื่อ ผู้จัดการมรดก อันเป็นเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการที่ตัวละครเอกของเรื่อง คือ โซติได้ทำไร่สับปะรดอยู่ที่ภาคใต้มีเพื่อนบ้านและสังคมเป็นคนภาคใต้ผู้เขียน จึงใช้คำภาษาถิ่นในการบรรยายที่อยู่ของโซติว่าอยู่ในขนาน ทำให้ผู้อ่านได้ทราบภาษาถิ่นจากข้อความที่ผู้เขียนสื่อออกมา ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับคำภาษาถิ่นของรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และ สัมผัสภาพแล้ว จึงเห็นได้ว่าพบคำภาษาถิ่นในรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตายหนึ่งคำและจากรวมเรื่องสั้นชุดสัมผัสภาพหนึ่งคำ

คำภาษาต่างประเทศ (Foreign word)

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 75) กล่าวว่าในปัจจุบันมีคำจากภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนในภาษาไทยเป็นอันมาก เช่น ภาษาจีน ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาโปรตุเกส ภาษาเปอร์เซีย ภาษาชวามลายู ภาษาอังกฤษ

1. การใช้คำภาษาต่างประเทศของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“โอ เต๊ะ หนุ่ม และผม นัดกันมาจัดปาร์ตี้คืนนี้ ตอนที่เรายังเอ๊ย โจรไปเจอกันที่งานแต่งงานของเพื่อนคนหนึ่งเมื่ออาทิตย์ก่อน...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 33)

คำว่า ปาร์ตี้ มาจากคำว่า party หมายถึง n. งานเลี้ยง, การสโมสร (วิทย์ เทียงบุญธรรม-ธรรม, 2547: 623)

ตัวอย่างที่ 2

“ผมเคยมีโปสเตอร์สี่สีสดใสรูปยอดเขาสูงที่สุดในโลก มีหิมะปกคลุมตลอดปี แปะอยู่ตรงผิวหนังตรงข้ามกับตำแหน่งปลายเตียงพอดี...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 44)

คำว่า โปสเตอร์ มาจากคำว่า poster หมายถึง n. ใบโฆษณา, ใบประกาศ, ป้ายโฆษณา, ป้ายประกาศ, โปสเตอร์ (วิทย์ เทียงบุญธรรม, 2547: 660)

ตัวอย่างที่ 3

“ฉันรู้จักเจนตอนอยู่มอสี ใครๆก็ชอบมองเจนเพราะเธอหน้าตาคมชัดราวกับแต่งด้วยระบบดิจิทัล... เธอจะมีแก๊งผู้ชายจากข้างนอกโอบมาคาบตัวไป...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 56)

คำว่า ดิจิทัล มาจากคำว่า digital หมายถึง adj. เกี่ยวกับนิ้ว, เกี่ยวกับตัวเลข, (การบันทึกเสียง) ที่เปลี่ยนสัญญาณเสียงให้เป็นข้อมูลตัวเลข -n. ปุ่มสำหรับกดด้วยนิ้วของเครื่องมือต่างๆ (วิทย์ เทียงบุญธรรม, 2547: 244)

ตัวอย่างที่ 4

“เลิรับทอดเฟอร์นิเจอร์บางชิ้นของจนที่ครอบครัวเธอทิ้งเอาไว้ นอกจากพรมสีเขียว
อัปลักณโซฟาสีเทาที่โต๊ะเตี้ยหน้าโซฟาของจนยังอยู่เหมือนเดิม...” (ความสะอาดของผู้ตาย,
2548: 36)

คำว่า เฟอร์นิเจอร์ มาจากคำว่า furniture หมายถึง n. เฟอร์นิเจอร์, เครื่องเรือน,
เครื่องตกแต่งบ้าน (ตู้, เตียง, โต๊ะ, เก้าอี้ และอื่นๆ), ที่รองตัวพิมพ์หน้าหนึ่งๆ ในการเรียงพิมพ์
(วิทย์ เทียงบุญธรรม, 2547: 370)

คำว่า โซฟา มาจากคำว่า sofa หมายถึง n. เก้าอี้นวม, เก้าอี้โซฟา, โซฟา
(วิทย์ เทียงบุญธรรม, 2547: 812)

ตัวอย่างที่ 5

“ในตัวลิฟท์ของตึกที่โลกของผมใช้เป็นจุดอาศัย มีปุ่มบอกหมายเลขชั้นอยู่สิบแปดปุ่ม แต่
ชั้นผมซื้อสิบเก้า. . .” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 43)

คำว่า ลิฟท์ มาจากคำว่า lift หมายถึง n. การยก, การแบกขึ้น, การยกระดับขึ้น, เครื่องยก,
ลิฟต์, บันไดไฟฟ้า, ระดับชั้น ระดับน้ำขึ้น, การขนส่งด้วยเครื่องบิน (วิทย์ เทียงบุญธรรม, 2547:
515)

2. การใช้คำภาษาต่างประเทศของ เดือนวาด พิมวนา จากวรรณเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“เมื่อเย็นนี้พอกลับถึงบ้าน เขาบอกให้ฉันกลับไปอยู่กับแม่ เพราะว่าเขาต้องไปแล้ว บอกเหมือนกับ...เหมือนกับเวลาสั่งให้ฉันออกไปซื้อเบียร์อย่างนั้นแหละ ไม่มีความกังวลเลย สักนิดเดียว...” (สัมพันธภาพ, 2549: 31)

คำว่า เบียร์ มาจากคำว่า beer หมายถึง n. เบียร์ (วิทย์ เทียงบุญธรรม, 2547: 71)

ตัวอย่างที่ 2

“ทุกสุดสัปดาห์ เราชวนกันออกไปเที่ยวพักผ่อน ดูหนัง ออกกำลังกาย ไปปิกนิก กันคา กับเราทั้งห้าพร้อมหน้ากันไม่เคยขาด...” (สัมพันธภาพ, 2549: 107)

คำว่า ปิกนิก มาจากคำว่า picnic หมายถึง การออกเที่ยวนอกบ้านและนำอาหารไปรับประทานกลางแจ้ง (วิทย์ เทียงบุญธรรม, 2547: 642)

ตัวอย่างที่ 3

“เมื่อสองปีก่อนเคยมีครูสาวคนหนึ่ง หน้าตาสะสวยและอายุยังไม่ถึงสามสิบ เธอมากับคณะครูด้วยกัน ประมาณสิบกว่าคน ขณะนั่งชมภาพสไลด์และฟังการบรรยายเรื่องความเป็นมาเป็นไปของนกแต่ละชนิด...” (สัมพันธภาพ, 2549: 207)

คำว่า สไลด์ มาจากคำว่า slide หมายถึง n. การเลื่อนไถล, การเลื่อนไหล, การร่อน, การล่อง, การค่อยๆ ผ่านไป, ผิวหน้าลื่น, สิ่งที่ลื่นไหล, รางเลื่อน, สิ่งที่พังลงมา, ดินหรือหิมะที่ไหลลงมา, ทางลื่นไหล, ฝาประกอบกันลื่นลื่น, ภาพยนตร์ภาพนิ่ง, กิ๊บติดผม (วิทย์ เทียงบุญธรรม, 2547: 802)

ตัวอย่างที่ 4

“จวนดีห้าแล้วที่วสุไฉยเสียงรถมอเตอร์ไซค์ เขาตื่นตัวหัวใจเต้นตุ้มตาม นอนตัวเกร็งเงยหู ฟัง เสียงเมียเขาไขกุญแจเปิดประตู เจ็นรถเข้าบ้าน ปิดประตูล๊อค วสุเขม้นมองเงาคา...”
(สัมพันธภาพ, 2549: 164)

คำว่า มอเตอร์ไซค์ มาจากคำว่า motorcycle หมายถึง n. รถจักรยานยนต์สองล้อ
(วิทย์ เทียง บุณธรรม, 2547: 573)

คำว่า ล๊อค มาจากคำว่า lock หมายถึง vt. ใส่กุญแจ, ปิดประตู, เชื่อมต่อ, สับติด, ลั่น, เกี้ยว, ขัน, กอดรัด, สร้างประตูน้ำ (วิทย์ เทียงบุณธรรม, 2547: 521)

จากตัวอย่างการใช้คำภาษาต่างประเทศในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย พบว่า มีคำนาม คือ คำว่า เฟอร์นิเจอร์ โซฟา ลิฟท์ ปาร์ตี้ ไปสเตอร์ และ ผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ พบว่า มีคำนาม คือ เบียร์ มอเตอร์ไซค์ สไลด์ และพบคำกริยา คือ ล๊อค กับ ปิกนิก จากตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่าในภาษาไทย มีการใช้คำภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเพื่อใช้เรียกคำนามและคำกริยาซึ่งเป็นคำที่ยืม มาใช้ทำให้คนไทยมีภาษาในการสื่อสารมากขึ้น ดังนั้น การเขียนเรื่องสั้นจึงต้องใช้คำภาษาต่างประเทศ เพื่อเรียกสิ่งต่างๆ ในเรื่องที่ตัวละครเข้าไปเกี่ยวข้องนั่นเอง

คำภาษาหนังสือพิมพ์ (Journalese)

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 76) กล่าวว่าคำภาษาหนังสือพิมพ์หมายถึง คำที่นักหนังสือพิมพ์ สร้างขึ้น ใช้เพื่อให้เกิดความตื่นเต้นเร้าความสนใจผู้อ่าน ซึ่งบางครั้งก็ขาดความพินิจพิเคราะห์ว่า เป็นภาษาที่เหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากต้องรีบร้อนพิมพ์ออกมาให้ทันการจำหน่าย เช่น บ้อย “ถ้ามอง” แยกตกตึกตาย, มีแต่ตายกับตายลูกเดียว, จีน ใช้กม.ใหม่ดัง ค.ป.ร่วมลงทุน

จากการศึกษาการใช้คำภาษาหนังสือพิมพ์ในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ ไม่พบ คำภาษาหนังสือพิมพ์เพราะเรื่องสั้นทั้งสองเล่มนี้มีการเลือกสรรคำที่เหมาะสมทั้งด้าน คำ ลำนวน และประโยค ซึ่งเหมาะสมกับการเขียนเรื่องสั้นไม่เหมือนกับการใช้คำภาษาหนังสือพิมพ์ที่ผู้เขียน

ต้องรีบพิมพ์ออกมาให้ทันกับเวลาที่จำหน่ายโดยเฉพาะข่าวที่เกิดขึ้นใหม่ผู้เขียนต้องเขียนและพิมพ์แข่งกับสำนักพิมพ์อื่นถ้าช้าก็อาจออกไม่ทัน ดังนั้น จึงมีความผิดพลาดบางประการเช่น การสะกดผิด การใช้คำย่อผิด ใช้ภาษาพูด เป็นต้น ซึ่งต่างกับการเขียนเรื่องสั้นซึ่งผู้เขียนได้มีการวางแผนในการเขียนและใช้ระยะเวลาในการเขียนนานกว่าอีกทั้งต้องคำนึงถึงการใช้ภาษาเป็นสำคัญ จึงไม่มีการใช้คำภาษาหนังสือพิมพ์ในเรื่องสั้นทั้งสองชุดนี้

คำภาษาพาณิชย์ (Commercialism)

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 76) กล่าวว่าคำภาษาพาณิชย์เป็นคำที่ใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สะดุดความสนใจและชักจูงให้ใช้บริการของเขา คำประเภทนี้มีลักษณะแปลกๆ บางครั้งก็ผิดลักษณะการใช้ภาษาไทยที่ดี และมักก่อให้เกิดปัญหาแก่ครูภาษาไทยที่จะต้องคอยติดตามแก้ไขภาษาของนักเรียนนักศึกษา ซึ่งพลอยใช้ตามภาษาพาณิชย์เหล่านั้น เช่น หย่อยย่อมาให้เซด เซ็งกะเด๊ะ คุณภาพดีมีค่าเกินราคา เหนือชั้นกว่า ใหม่ๆ ก็เป็นสนิมได้ จู๋จู๋เย็นเย็น มิติที่ 4 แห่งความงาม ฯลฯ

จากการศึกษาการใช้คำในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ ไม่พบการใช้คำภาษาพาณิชย์ที่ใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคมีความสนใจบริการต่างๆ เนื่องจากผู้เขียนเรื่องสั้นทั้งสองคนนี้ รวมทั้งผู้เขียนเรื่องสั้นโดยทั่วไปจะต้องมีความระมัดระวังการใช้ภาษาให้เหมาะสม ทางด้าน การใช้คำอยู่เสมอ และงานเขียนประเภทเรื่องสั้นนี้ไม่ได้ต้องการดึงดูดความสนใจของผู้อ่านให้มาใช้บริการเหมือนกับการโฆษณาสินค้า เพราะกลุ่มผู้อ่านจะเป็นผู้ที่มีความสนใจงานเขียนประเภทนี้อยู่แล้วไม่เหมือนการโฆษณาสินค้าที่ติดป้ายโฆษณาแผ่นใหญ่ๆ ออกอากาศทางวิทยุหรือโทรทัศน์ที่ต้องให้คนเห็นโดยทั่วไป

คำพวน

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 76-77) กล่าวว่า คำพวน หมายถึง คำที่เมื่ออ่านย้อนกลับสลับสระกันแล้ว จะได้คำที่มีความหมายอย่างใหม่เกิดขึ้น บางครั้งจะได้คำที่มีความหมายไปในทางหยาบคายซึ่งไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในการพูดทั่วไป หรืองานเขียนประเภทต่างๆ ในภาษาไทยมีคำพวนเป็นอันมาก ซึ่งส่วนใหญ่จะใช้สนทนาล้อเล่นกันระหว่างผู้ที่คุ้นเคย เช่น กากินจี๋หมู มาลันดูเกหมาตาย แหกดอก เป็นต้น

จากการศึกษาการใช้คำพวนในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ ไม่พบการใช้คำพวน ซึ่งเป็นเพราะผู้แต่งทั้งสองคนเลือกใช้คำที่สะดวกให้เหมาะสมกับการแต่งเรื่องสั้นของตนบทสนทนาที่ใช้เป็นคำที่สื่อออกมาตรงๆ ไม่ได้ใช้คำพวน ที่สำคัญคำพวนนั้นเป็นภาษาที่ไม่เป็นทางการบางครั้งมีคำหยาบคาบปนอยู่ จึงไม่ควรนำมาใช้ในงานเขียนเรื่องสั้นทั้งสองชุด

คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 77) กล่าวว่าคนไทยส่วนใหญ่ก็มีอารมณ์ขัน บางครั้งเรื่องก๊อชาดบาดตายก็เอามาพูดล้อเล่นให้เพื่อนคลายความตึงเครียดกันไปได้บ้าง ในการใช้ภาษาก็เช่นกัน เรามักจะนำเอาคำที่เป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งมีเสียงใกล้เคียงกับคำในภาษาไทยมาเปลี่ยนเสียงเสียใหม่เล็กน้อยให้กลายเป็นคำไทย หรือบางทีก็นำเอามาพูดทับศัพท์เพื่อให้เกิดอารมณ์ขัน เช่น ยูเค็ด ไออีท เวอร์กัมพูเบงค็อก สเน็คๆ ฟิชๆ ไอ้ชิบลอสต์ ไอส์ไปคองแลนด์ ฯลฯ คำเหล่านี้คือ คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ คำที่มีลักษณะล้อเลียนอย่างนี้ ไม่ควรนำมาใช้พูดหรือเขียนในลักษณะที่เป็นกึ่งแบบแผนและแบบแผน นอกจากในงานเขียนที่ต้องการความบันเทิงเท่านั้น

จากการศึกษาการใช้คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ ไม่พบการใช้คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ เนื่องจากผู้แต่งได้เลือกใช้คำอย่างตรงไปตรงมา ถ้าจะใช้คำภาษาต่างประเทศก็จะใช้คำที่บุคคลทั่วไปใช้จริงอยู่แล้วซึ่งส่วนมากเป็นคำนามเกี่ยวกับสิ่งของเครื่องใช้ และคำกริยาเท่านั้น แต่ไม่ได้้นำคำต่างประเทศมาเปลี่ยนเสียงใหม่เพื่อล้อเลียนกัน ดังนั้น จึงไม่มีคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศในรวมเรื่องสั้นทั้งสองชุดนี้

คำย่อ

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 77-78) กล่าวว่า คำย่อ หมายถึง คำที่เขียนอย่างย่อเพื่อประหยัดถ้อยคำ หรือทำให้ไม่เปลืองเนื้อที่ในการเขียนหรือพิมพ์ คำย่อมี 2 ลักษณะ อย่างหนึ่งเป็นการพูดสั้นๆ ละไว้ในฐานที่เข้าใจ เช่น นายกฯ สะพานพุทธ เมืองกาญจน์ ท่านรองฯ จุฬาฯ สหรัฐฯ ฯลฯ

อีกอย่างหนึ่งเป็นการย่อโดยใช้ตัวพยัญชนะต้นเท่านั้นแล้วเติมจุดลงไป การเติมจุดมีลักษณะที่ค่อนข้างสับสน คือ ไม่มีหลักยึดที่แน่นอนว่าจะใส่จุดหลังพยัญชนะอย่างไร เช่น สนง.

รอง สว.ส.ทล. สวญ.สน. ผอ.ร.ร. ทส.ปช. รอง ผบก.ภ.3

การใช้คำย่อ หรืออักษรย่อดังกล่าว ปัจจุบันแพร่ระบาดไปทั่วจนหาหลักเกณฑ์อะไรก็ได้ ใครนี่ก็อยากจะย่ออย่างไรก็ย่อเอาตามใจชอบ ซึ่งบางครั้งก็ไม่สามารถสื่อความหมายได้ ในการใช้ภาษาโดยทั่วไป จึงไม่ควรใช้คำประเภทนี้ เว้นแต่คำที่แพร่หลายรู้จักกันมาเป็นอย่างดีแล้วเท่านั้น เช่น พ.ศ. ศ.ค.ศ. ม.ร.ว. น.ศ. ฯลฯ

1. การใช้คำย่อของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“อายุยี่สิบสามปี อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 16)

กรุงเทพฯ คือ คำย่อของ กรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างที่ 2

“...ฉันบอกคุณก็ได้...อันที่จริง...ตอนที่เขาเริ่มโทร.มาหาฉันถี่ขึ้น...ก่อนที่ฉันจะเจอเขา...ฉันตั้งใจไว้ว่าฉันจะแก้แค้นแทนแม่แทนทุกคน แทนตัวฉันเอง. . .” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 24-25)

โทร. คือคำย่อของ โทรศัพท์

ตัวอย่างที่ 3

“แต่เนิ่นนี้ห้องผม! ผมมีสิทธิ์ที่จะไล่พวกคุณออกไป กรุณาเก็บของแล้วออกไปเถอะ ไม่อย่างนั้นผมคงต้องตามรอปอกขึ้นมาจัดการ” เลิศตะเบ็งเสียงดังขึ้น ใบหน้าของเขาค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีแดง ผมว่าเขาคงอยากโทร.ตามยามขึ้นมาจริง (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 37)

รอปอกอ คือ คำย่อของ พนักงานรักษาความปลอดภัย

โทร. คือคำย่อของ โทรศัพท์

ตัวอย่างที่ 4

“เจนเป็นเพื่อนรักของฉันในตอนนั้น – ที่ว่าเป็นเพื่อนรัก คือเราคงคล้อยกันไปไหนมาไหนอย่างกลมเกลียวตลอด ทำกิจกรรมทุกประเภทที่โรงเรียนด้วยกัน และยังล่องล้าต่อไปถึงกิจกรรมหลายประเภทนอกโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นดูหนัง ฟังเพลง กิน ดื่ม สูบบุหรี่ ดีสนึก” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 55)

สนึก คือคำย่อของ สนุกเกอร์

ตัวอย่างที่ 5

“ได้” ฉันตอบแบบไม่เกรงใจเทพเจ้าแห่งสวนยางอาย

“วันเสาร์นี้ราวๆ ป่ายสามที่สยามฯ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 58)

สยามฯ คือคำย่อของ สยามเซ็นเตอร์

ตัวอย่างที่ 6

ห้องของมอนอยู่บนชั้นห้าของตึกอพาร์ตเมนต์ที่หน้าตาเก่าๆ ย่านอนุสาวรีย์ชัยฯ มีหนึ่งห้องนอนกับหนึ่งห้องนั่งเล่นที่คงเล่นอะไรมาไม่ได้เพราะคับแคบ กว่าห้องนอนเสียอีก ทำไมไม่สลับกันก็ไม่รู้” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548:61)

อนุสาวรีย์ชัยฯ คือคำย่อของ อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ

ตัวอย่างที่ 7

“เฮ้ย พูดยังนะโว้ย อย่าให้กัน ‘รมณ์เสียอีกล่ะ’ คราวนี้ไอ้หมอนั่นเป็นคนพูดยัง
เมามายเต็มพิกัดบ้าง (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 85)

‘รมณ์ คือคำย่อของ อารมณ์

2. การใช้คำย่อของ เคื่อนวด พิมวณา จากรรมเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“ภายในหอสมุดฯ บรรยากาศก็คึกคักขึ้น เนื่องจากมีบรรดานักเรียนนักศึกษาเข้ามาใช้
บริการหลังเวลาเลิกเรียน...” (สัมพันธภาพ, 2549: 19)

หอสมุด คือคำย่อของ หอสมุดแห่งชาติ

ตัวอย่างที่ 2

“นำฝนมืดของวสุเพ็งอายุเต็มยี่สิบเอ็ด เธอคลอดลูกคนแรกตอนอายุสิบเจ็ดเท่านั้น
วสุพาเธอถึงบ้านเกิดที่เมืองจันทฯ มาทำงานทำที่ชลบุรี (สัมพันธภาพ, 2549: 168)

จันท คือคำย่อของ จันทบุรี

ตัวอย่างที่ 3

“...ฝั่งซ้ายซึ่งมีระเบียบติดกับถนนและเป็นห้องนอนขนาดใหญ่เป็นสักการช สี่ทอง
ศาสตราจารย์ผู้วิจัยและเพาะพันธุ์นกทั้งหลายของที่นี่ ส่วนอีกสองห้องทางฝั่งขวาเป็นของเจ้าหน้าที่
ประจำศูนย์ฯ สองคน คือ กมล คำบัญชา และ ประเสริฐ อยู่ดี (สัมพันธภาพ, 2549: 206)

ศูนย์ คือคำย่อของ ศูนย์วิจัย

ตัวอย่างที่ 4

“มีคนโทร.แจ้งข่าวกับท่านตั้งแต่โกโห้ทีเดียว ยังเชื่อยู่มากจริงๆ ผมเป็นคนรับ
โทรศัพท์เอง...” (สัมพันธภาพ, 2548: 269)

โทร. คือคำย่อของ โทรศัพท์

ตัวอย่างที่ 5

มีจดหมายจากหน่วยงานนิคมสร้างตนเองของทางจังหวัดส่งมาถึงโชติ เขาถูกเรียกตัวไป
ที่สำนักงานนิคมฯ เพื่อแก้ไขปัญหาวางอย่างเกี่ยวกับที่ดิน 15.00 ไร่ (สัมพันธภาพ, 2549: 288)

นิคมฯ คือคำย่อของ นิคมสร้างตนเอง

จากตัวอย่างการใช้คำย่อในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาด
ของผู้ตาย พบว่า มีการใช้คำย่อหลายแบบ การพูดสั้นๆ ละไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ กรุงเทพฯ สุนัข
สยามฯ อนุสาวรีย์ชัยฯ การย่อโดยใช้พยางค์แรกแล้วเติมจุด คือ โทร. การละพยางค์แรกแล้วพูด
พยางค์ที่สอง คือ รมณฺ์ การย่อโดยคงพยัญชนะต้นของแต่ละพยางค์แต่ไม่ต้องใส่จุด คือ รอปอกอ
ส่วน เดือนวาด พิมวนา มีการใช้คำย่อหลายแบบเช่นกัน คือ การพูดสั้นๆ ละไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ
หอสมุดฯ จันทฯ ศูนย์ฯ และการย่อโดยใช้พยางค์แรกแล้วเติมจุด คือ โทร. ซึ่งสรุปได้ว่าทั้งสองคน
ใช้คำย่อในการแต่งเรื่องสั้น ปราบดา หยุ่น ใช้คำย่อหลายแบบว่า เดือนวาด พิมวนา คำย่อบางคำ
มีการใช้เป็นทางการเช่น กรุงเทพฯ แต่บางคำเป็นคำย่อที่เป็นภาษาพูดในเนื้อเรื่องย่อเองโดยไม่มี
หลักเกณฑ์ เช่น จันทฯ ซึ่งตรงกับคำที่ ชำนาญ รอดเหตุภัย ยกตัวอย่างไว้ คือ คำว่า จุฬาฯ

คำเลียนเสียงพูด

ชำนาญ รอดเหตุภัย (2522: 79) คำเลียนเสียงพูด หมายถึง คำที่เขียนถ่ายออกมาให้เหมือนกับ
เสียงพูดให้มากที่สุด ซึ่งบางครั้งเสียงพูดนั้นก็ยังมีลักษณะที่เล่นลิ้น ทำให้การเขียนพลอยมีลักษณะ
ที่ผิดแปลกตามไปด้วย เช่น เสี้ยมู้ดไม้ด คีที่ซู้ด ไซม์ย็ อย่างคินะเนีย นะคะร่าบ สติสดัง อย่างนึ่ง มา
ด้วยเหรอ สำมะคัญ ฯลฯ คำประเภทนี้อาจใช้พูดกันเล่นๆ ได้บ้าง แต่ไม่ควรนำมาใช้ในการพูดที่เป็น

ทางการหรือในการเขียนทั่วไป ยกเว้น ในกรณีที่ต้องการถ่ายเสียงพูดของตัวละคร ในงานเขียนประเภทบันเทิงคดี

1. การใช้คำเลียนเสียงพูดของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้น “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

มุนต์วัดหน้ามองผมทันทีที่ฟังจบ แล้วถามด้วยน้ำเสียงห่างเหินไปเล็กน้อย –
“ทำไมเธอ คนขับเขาน่ากลัวยิ่งง” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 72)

คำว่า “ทำไมเธอ” เป็นคำผู้เขียนเลียนเสียงพูดให้เหมือนจริงของตัวละคร ทำให้มีความสมจริงผู้อ่านจะได้ทราบว่าตัวละครใช้ภาษาพูดอย่างไร แต่ถ้าใช้คำว่าทำไมหรือ ในบทสนทนาจะทำให้ไม่มีความเป็นธรรมชาติ ซึ่งการใช้คำเลียนเสียงพูดนี้เป็นการใช้คำโดยปกติของการเขียนเรื่องสั้นอยู่แล้ว

ตัวอย่างที่ 2

“หวัดดี” เสียงนั้นพุ่งเข้าชนหน้าฉันอย่างจัง ทำเอาฉันจนสติหลุดลอย

“หวัดดี” พุ่งเข้าซ้ำอีกครั้ง (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 58)

“หวัดดี” เป็นการเลียนเสียงพูด เป็นการกร่อนเสียงจากคำว่าสวัสดี ใช้พูดกับคนที่สนิทเท่านั้น ซึ่งในความเป็นจริงถ้าตัวละครนี้อยู่ในสถานที่ที่เป็นทางการเช่นห้องประชุมผู้เขียนย่อมไม่ใช่คำนี้แต่จะใช้คำว่าสวัสดีแทน

ตัวอย่างที่ 3

“ขอโทษนะที่ต้องยืนนอน” อายุมิบอกอายุมิตั้งแต่คืนแรกที่พวกเขามาถึงกรุงเทพฯ และได้เห็นสภาพความเป็นอยู่บนถนนข้าวสาร

“ไม่มีปัญหา ไม่ต้องห่วงฉันหรอก นอนยังงี้ก็ได้” อายุมิบอก (ความสะอาดของผู้ตาย, 2549: 92)

“ยังง” เป็นคำเลียนเสียงพูด เป็นการกร่อนเสียงจากคำว่าอย่างไร เป็นภาษาพูดที่ใช้พูดกับคนที่สนิทกัน การใช้คำว่ายังงจึงเป็นการสื่อการผู้เขียนว่าตัวละครใช้ภาษาอย่างไรในสถานการณ์สถานทีนั้น

ตัวอย่างที่ 4

“เธออยากไปดูพระมิดที่อียิปต์ไม่ใช่หรอ” आयुमीถาม आयुमी เมื่อเธอเดินมานั่งลงที่ขอบเตียง ข้างร่างโรยแรงของ आयुमी

“เธอรู้ได้ยังง” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 98)

“หรอ” เป็นการเลียนเสียงพูดมาจากคำว่า หรือ “ยังง” เป็นการเลียนเสียงพูดมาจากคำว่า อย่างไร คำเลียนเสียงพูดทั้งสองคำนี้ผู้เขียนใช้ในการสนทนาของเพื่อนที่สนิทกันมาก

2. การใช้คำเลียนเสียงพูดของ เคือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้น “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“ป้าเป็นไงบ้าง” รัฐจวนทักแม่เพื่อน (สัมพันธภาพ, 2549: 90)

“ง” เป็นการเลียนเสียงพูดมาจากคำว่า อย่างไรใช้ในบทสนทนาของตัวละครระหว่างเพื่อนกับเพื่อน

ตัวอย่างที่ 2

“อะไรวะ อุตส่าห์ถ่อมาถึงนี่แต่ค้างไม่ได้ นี่มีงหาอะไรอยู่ริจวน ถ้าจะหารถกลับละก็เลิกเถิด ที่นี้มีรถเมล์ผ่านวันละคันเดียว มาสิบเอ็ดโมง กลับบ่ายสอง เทียวที่มีงจะกลับได้คือบ่ายสองวันพรุ่งนี้ เข้าใจรียัง” (สัมพันธภาพ, 2549: 92)

“รียัง” เป็นการเลียนเสียงพูดมาจากคำว่า หรือยัง เป็นการสนทนาระหว่างเพื่อนกับเพื่อน

ตัวอย่างที่ 3

กานดาปล่อยมือออกจากหัว เหยหน้ำมองผมซ้ำๆ “พื่อยารู้ไ้หม้ย” เสียงเธอเย็บเย้นผิปกติ (สัมพันธภาพ, 2549: 122)

“ไ้หม้ย” เป็นการเลียนเสียงพูดมาจากคำว่าไ้ใหม่ เป็นการสนทนาระหว่างสามีและภรรยา

ตัวอย่างที่ 4

“ไอ้ชาติหมา” วสุชี้หน้า “ทีนี้มึงเข้าใจรียัง แ่คิดว่าเมียเป็นชู้กับเพื่อนมึงก็ทนไม่ไหวแล้ว แล้วกูละ มึงทำได้ยังงิ มึงทำทำไม ทำได้ยังงิ” (สัมพันธภาพ, 2549: 176)

“รียัง” เป็นการเลียนเสียงพูดมาจากคำว่า หรือยัง “ยังงิ” เป็นการเลียนเสียงพูดมาจากคำว่า อย่างไร ซึ่งบทสนทนานี้เป็นการทะเลาะกันระหว่างเพื่อนที่สนิทกัน

ตัวอย่างที่ 5

“ตกลงเอาไ้” วสุเอ่ย “จะแลกกันไปเลยมัย” (สัมพันธภาพ, 2549: 178)

“ไ้” เป็นการเลียนเสียงพูดมาจากคำว่า อย่างไร “มัย” เป็นการเลียนเสียงพูดมาจากคำว่า ไ้ใหม่ ทั้งสองคำนี้อยู่ในบทสนทนาระหว่างเพื่อนจึงสามารถใช้คำนี้ได้

จากตัวอย่างการใช้คำเลียนเสียงพูดในผลงานของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และผลงานของ เตือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ พบว่า มีการใช้คำเลียนเสียงพูดจากในบทสนทนาระหว่างเพื่อนกับเพื่อน และสามีกับภรรยา ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสนิทสนมกันมาก การใช้คำเลียนเสียงพูดนี้จะทำให้อ่านทราบว่าผู้พูดออกเสียงอย่างไร บทสนทนานั้นจึงเกิดความสมจริงมากที่สุด ซึ่งคำพูดนี้จะไม่เกิดขึ้นในสถานที่ เวลา และกาลเทศะที่เปลี่ยนไป เพราะธรรมชาติของมนุษย์จะรู้จักเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับกาลเทศะนั้นเอง

ลักษณะการใช้ประโยค

ผู้วิจัยศึกษาเรื่องประโยคโดยใช้เกณฑ์ของ นววรรณ พันธุเมธา (2527: 193-206) กล่าวถึงการใช้ประโยคแสดงเจตนาไว้ในหนังสือไวยากรณ์ไทย ว่าประโยคตามเจตนาของผู้ใช้แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ประโยค แจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ เพื่อใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการใช้ประโยคของ ปราบดา หุ่น และ เดือนวาด พิมวนา ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการใช้ประโยค

ลักษณะการใช้ประโยค	ปราบดา หุ่น	เดือนวาด พิมวนา	เหมือน	ต่าง
ประโยคแจ้งให้ทราบ	พบประโยคแจ้งให้ทราบ ชนิดบอกเล่า อธิบาย เตือน และ ชี้แนะ	พบประโยคแจ้งให้ทราบ ชนิดบอกเล่า อธิบาย เตือน และ ชี้แนะ	✓	
ประโยคถามให้ตอบ	พบประโยคถามให้ตอบชนิด ถามเนื้อความ ให้ตอบรับหรือ ปฏิเสธ	พบประโยคถามให้ตอบชนิด ถามเนื้อความ ให้ตอบรับ หรือปฏิเสธ และให้เลือกเอา		✓
ประโยคบอกให้ทำ	พบประโยคคำสั่ง ขอร้องและ ชักชวน	พบประโยคคำสั่ง ขอร้อง และชักชวน	✓	

ประโยคแจ้งให้ทราบ มีหลายชนิด เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคอธิบาย ประโยคเตือน และประโยคชี้แนะ

1. ประโยคบอกเล่า เช่น

- คุณแม่ชอบทำกับข้าว
- แม่มีคนในเรื่องนี้ใจร้ายจังนะ

1.1 ประโยคบอกเล่าของ ปราบดา หยุ่นจากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“ฉันชอบหมอก” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548:17)

ตัวอย่างที่ 2

“เรารู้สึกกระหายน้ำ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 36)

ตัวอย่างที่ 3

“เพื่อนเธอนี้เลวอะ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 63)

ตัวอย่างที่ 4

“ไม่มีใครเชื่อหรือ-ผมบอกเขา” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 124)

ตัวอย่างที่ 5

“เขาเป็นห่วงฉัน” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 62)

1.2 ประโยคบอกเล่าของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“ผมเสียใจ” (สัมพันธภาพ, 2549: 60)

ตัวอย่างที่ 2

“เขาไปแล้ว” (สัมพันธภาพ, 2549: 27)

ตัวอย่างที่ 3

“ผมรักคุณ” (สัมพันธภาพ, 2549: 78)

ตัวอย่างที่ 4

“ดี กล้วยไม่ได้จริงๆ” (สัมพันธภาพ, 2549: 93)

ตัวอย่างที่ 5

“น้ำฝนนั่งตัวแข็ง” (สัมพันธภาพ, 2549: 172)

จากการศึกษาประโยคบอกเล่าของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพพบว่ามีการใช้ประโยคบอกเล่าเป็นส่วนใหญ่ในบทสนทนาของตัวละคร นอกจากนี้ยังใช้ในการบรรยายลักษณะตัวละคร บรรยายสถานที่ บรรยายฉาก บรรยายเหตุการณ์ ใช้ในการสนทนาของตัวละคร ซึ่งการใช้ประโยคบอกเล่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินเรื่องเป็นไปอย่างรวดเร็วตามลักษณะของเรื่องสั้น ดังนั้น การใช้ประโยคแสดงเจตนาจึงเป็นประโยคที่แสดงถึงวัตถุประสงค์ของผู้พูดไปยังผู้ฟังได้ดี

2. ประโยคอธิบาย ใช้อธิบายความจริงให้ผู้ฟังเข้าใจ การให้เหตุผล เช่น

- เขาไม่สบายนะ ไม่อย่างนั้นเขาต้องไปหาคุณแล้ว
- เขามาหาฉันเองนี่โทษฉันไม่ได้

2.1 ประโยคอธิบายของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“จนทำงานเป็นก๊อปปี้ไรเตอร์ที่เอเจนซีโฆษณาชื่อดัง” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548:32)

ตัวอย่างที่ 2

“ผมเคยมีโปสเตอร์สี่สีสดใส” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548:44)

ตัวอย่างที่ 3

“ฉันไม่เคยรักสิ่งไม่มีชีวิตมากเท่านี้มาก่อนเลย” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 132)

ตัวอย่างที่ 4

“สวัสดิ์ครับ ผมอยู่ห้องข้างๆคุณนะครับ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 48)

ตัวอย่างที่ 5

“เมื่อเข้าฉันนอนไม่ค่อยหลับเพราะคิดมากเกินไป” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 17)

2.2 ประโยคอธิบายของเดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“ความจริงเมื่อครู่นี้ผมแค่อยากขอบคุณไว้เท่านั้นเอง” (สัมพันธภาพ, 2549: 78)

ตัวอย่างที่ 2

“พ่อของกิตติเสียชีวิตเมื่อปีที่แล้ว” (สัมภาษณ์, 2549: 90)

ตัวอย่างที่ 3

“หัวใจผมกระตุกเหมือนปลาถูกทูปหัว” (สัมภาษณ์, 2549: 121)

ตัวอย่างที่ 4

“มีจดหมายจากหน่วยงานนิคมสร้างตนเองของทางจังหวัดส่งมาถึงโซติ” (สัมภาษณ์, 2549: 188)

ตัวอย่างที่ 5

“น้องสะใภ้เข้ามาตอนเที่ยงยี่สิบนาทีพร้อมกับโจ๊กหนึ่งชาม” (สัมภาษณ์, 2549: 244)

จากการศึกษาเรื่องประโยคอธิบายของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมภาษณ์ พบว่า ทั้งสองคนใช้ประโยคอธิบายในการกล่าวถึงเรื่องที่กำลังดำเนินอยู่และเรื่องที่ผ่านมาแล้ว เพื่อให้ผู้ที่ตนเองสนทนาด้วยมีความเข้าใจถึงสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น ประโยคอธิบายนี้มีลักษณะข้อความที่ยาวกว่าประโยคบอกเล่า เนื่องจากต้องกล่าวถึงเหตุผลหรือเหตุการณ์ต่างๆ ให้ชัดเจน

3. ประโยคเตือน ใช้เมื่อต้องการย้ำไม่ให้ผู้ฟังลืม อาจมีคำว่าจะอยู่ เช่น

- อย่าลืมไปเยี่ยมคุณพ่อข้างนะ
- หนังสืออยู่บนโต๊ะนะ

3.1 ประโยคเตือนของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“สวิตช์ไฟไม่ค่อยดี กดะวัง ๆ นะ เดี่ยวมันหลุด” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 62)

ตัวอย่างที่ 2

“กลัวตายดีกว่า กว่าไอ้ นั้นมันจะปาดมึงก่อนนะสิ” นายเม่นแซว (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 61)

ตัวอย่างที่ 3

“ไม่ต้องแต่ ไอ้น้อง ติดคุกแน่” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548:87)

3.2 ประโยคเตือนของเดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“เดี๋ยวก่อนสันติ คุณนอกเรื่องไปไกลแล้วนะ ผมอยากฟังเรื่องนายสมบุญเพื่อของคุณต่อ” (สัมพันธภาพ, 2549: 42)

ตัวอย่างที่ 2

“มึงไม่ต้องทำน้ำลายหกหรอก” กิตติเข้าเพื่อน (สัมพันธภาพ, 2549: 91)

ตัวอย่างที่ 3

“เจิบชะ คิดมากทำไมอี” (สัมพันธภาพ, 2549: 102)

จากการศึกษาเรื่องประโยคเดือนของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธ์ภาพ พบว่า มีลักษณะการใช้ประโยคเดือนที่เหมือนกัน คือ ใช้เพื่อให้ผู้พูดแสดงความปรารถนาดีไปยังผู้ฟังในเรื่องต่างๆ ซึ่งแสดงว่าประโยคเดือนเป็นประโยคแสดงเจตนาที่พบได้ในเรื่องสั้น และสิ่งที่เหมือนกันอีกประการหนึ่ง คือ ผู้วิจัยพบประโยคเดือนน้อยกว่าประโยคบอกเล่าและประโยคอธิบาย เพราะบทสนทนาที่ใช้ประโยคเดือนนั้นตัวละครใช้ไม่มาก

4. ประโยคชี้แนะใช้เมื่อต้องการให้ผู้ฟังสนใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจมีคำว่า เน่นอยู่ในประโยค เช่น

- คุณพ่ออยากจะพบเธอเน่นะ
- เขาพูดอะไรกันอยู่เน่นะ

4.1 ประโยคชี้แนะของปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“คุณน่าจะมาร่วมวงกับพวกเรา” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 37)

ตัวอย่างที่ 2

“เธอเข้านั่งข้างในได้แล้ว หนาวจะตาย” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 75)

ตัวอย่างที่ 3

“ปาร์ตี้เพิ่งเริ่ม ไม่ต้องกังวลไปหรอกครับ พวกเราเป็นพลเมืองดี ไม่มีพิษภัย เราแค่ต้องการจัดงานนี้ให้เสร็จแล้วจึงจะกลับ คุณทำอะไรตายสบายไปเถอะครับ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 37)

ตัวอย่างที่ 4

“ไปกินที่อื่นสิ” เลิศยืนยันความต้องการของเขา (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 38)

4.2 ประโยคชี้แนะของเดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“เถอะน่า ไปต่อที่บ้านสักกลมละ เดี่ยวแม่เสียน้ำใจหมดกลมแล้วถ้ามีงอยากนอนวัดก็จะไปส่งให้” (สัมพันธภาพ, 2549: 93)

ตัวอย่างที่ 2

“ก็ถ้าเห็นว่ามันซ้ำซากคุณก็เลิกปฏิเสธสิ เถ้านี้ก็สิ้นเรื่อง อีกอย่าง...คุณไม่ควรพูดอย่างนั้นนะ คำว่าถลำตัวนะผมไม่ใช่มีจาชิพนะครับ ผมเป็นนักหนังสือพิมพ์ ถือเป็นงานที่มีเกียรติมาก” (สัมพันธภาพ, 2549: 18)

ตัวอย่างที่ 3

“คิดคุณะท่าน นี่ไง ความตายของอดีตนายกรัฐมนตรี” (สัมพันธภาพ, 2549: 273)

จากการศึกษาเรื่องประโยคชี้แนะของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ พบว่า ทั้งสองคนใช้ประโยคชี้แนะร่วมกับประโยคชนิดอื่น เช่น ประโยคบอกเล่า ประโยคอธิบาย เพื่อชี้แนะให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามที่ต้องการ โดยมีเหตุผลประกอบ เช่น

“ก็ถ้าเห็นว่ามันซ้ำซากคุณก็เลิกปฏิเสธสิ เถ้านี้ก็สิ้นเรื่อง อีกอย่าง...คุณไม่ควรพูดอย่างนั้นนะ คำว่าถลำตัวนะผมไม่ใช่มีจาชิพนะครับ ผมเป็นนักหนังสือพิมพ์ ถือเป็นงานที่มีเกียรติมาก” (สัมพันธภาพ, 2549: 18)

ประโยคถามให้ตอบ มีหลายชนิด เช่น ประโยคถามเพื่อความ ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ ประโยคถามให้เลือกเอา ฯลฯ

1. ประโยคถามเพื่อความ ใช้ถามเรื่องราวจากผู้ฟังจะมีคำไม่ชี้เฉพาะคือคำว่า ใคร อะไร ไหน เท่าไร ทำไม เหตุใด เมื่อไร ที่ อยู่ในประโยค เช่น

- คุณมากับใคร
- ทำไมคุณอยู่บ้านคนเดียว

1.1 ประโยคถามเพื่อความของปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“เธอทำอะไรนะ! หยุ่นนะ!” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 76)

ตัวอย่างที่ 2

“ถ้าอย่างนั้นจะเสียค่ายทำไม” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 98)

ตัวอย่างที่ 3

“มันจะทำอะไร” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 75)

ตัวอย่างที่ 4

“พี่จะให้ผมทำไง” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 81)

ตัวอย่างที่ 5

“ถ้าอย่างนั้นจะเสียค่ายทำไม” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 98)

1.2 ประโยคถามเนื้อความของเดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“คุณมาทำอะไร” (สัมพันธภาพ, 2549:72)

ตัวอย่างที่ 2

“ป่าเป็นไงบ้าง” (สัมพันธภาพ, 2549: 90)

ตัวอย่างที่ 3

“มันอยู่ที่ไหน” (สัมพันธภาพ, 2549: 220)

ตัวอย่างที่ 4

“ใครบ้างที่เป็นชู้กับเมียกู” (สัมพันธภาพ, 2549: 221)

ตัวอย่างที่ 5

“พี่พูดมาตรงๆ ว่าเพราะอะไร” สมบูรณ์ถาม (สัมพันธภาพ, 2549: 68)

จากการศึกษาเรื่องประโยคถามเนื้อความของ ปราบดา หุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ พบว่า มีลักษณะเหมือนกัน คือ ใช้ประโยคถามเนื้อความเพื่อให้ผู้พูดทราบข้อมูลจากผู้ฟัง ประโยคที่ใช้เป็นประโยคสั้นๆ ที่พูดต้องการเหตุผล เช่น

“พี่พูดมาตรงๆ ว่าเพราะอะไร” สมบูรณ์ถาม (สัมพันธภาพ, 2549: 68)

2. ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธ จะมีคำบอกการถาม หรือ กับ ไหม อยู่ท้ายประโยค เช่น

- คุณรู้จักวนิดาไหม
- คุณรู้จักวนิดาหรือ

2.1 ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธของปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“ต้องการผ้าคลุมไหมครับ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 21)

ตัวอย่างที่ 2

“หลังจากคืนนี้เธอจะคิดถึงฉันบ้างไหม” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 54)

ตัวอย่างที่ 3

“คุณจำได้ไหมครับว่าวันนี้วันที่เท่าไร” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 16)

ตัวอย่างที่ 4

“เครื่องเสียจริงหรือเปล่าวะ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 71)

ตัวอย่างที่ 5

“นายชอบเงินมากสินะ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 63)

2.2 ประโยคถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธของเดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“คุณข่มขืนฉันหรือ” (สัมพันธภาพ, 2549: 79)

ตัวอย่างที่ 2

“แกไปรู้เรื่องที่ไหนสักคืนไม่ได้หรือ” (สัมพันธภาพ, 2549: 84)

ตัวอย่างที่ 3

“นี่มึงยังชอบมันอยู่หรือ” (สัมพันธภาพ, 2549: 92)

ตัวอย่างที่ 4

“คุณตื่นอยู่ไหม” (สัมพันธภาพ, 2549: 248)

ตัวอย่างที่ 5

“คุณรู้ไหมว่าผมไม่รู้เรื่องอะไรเลย” สันติพุด (สัมพันธภาพ, 2549: 69)

จากการศึกษาประโยคคำถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ พบว่า ผู้แต่งทั้งสองคนใช้ประโยคคำถามให้ตอบรับหรือปฏิเสธในบทสนทนาของตัวละคร คือ ผู้พูดและผู้ฟังอยู่หลายที่ โดย ปราบดา หยุ่น มักใช้คำว่า “ไหม” ในประโยค ส่วน เดือนวาด พิมวนา มักใช้คำว่า “หรือ” ในประโยค ซึ่งแสดงว่าเป็นคำที่ผู้แต่งใช้เวลาเป็นประโยคคำถามชนิดนี้

3. ประโยคถามให้เลือกเอา ใช้ถามผู้ฟังเพื่อให้เลือกตอบรับอย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีคำเชื่อมหรืออยู่ระหว่างหน่วยกริยา 2 หน่วย เช่น

- คุณจะไปหรือไม่ไป
- คุณจะอยู่บ้านหรือไปกับฉัน

3.1 ประโยคถามให้เลือกเอาของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“แล้วคุณทำยังไงครับ เรียนท่านอยู่หน้าประตู หรือเข้าไปในห้องน้ำ ก็ผมอยากรู้ว่าคุณเห็นท่านหัวเราะหรือเพียงแต่ได้ยินเสียง” (สัมพันธภาพ, 2549: 269)

ตัวอย่างที่ 2

“ถ้าจะต้องทำอะไรสักอย่างละก็ คุณคิดว่าเพื่ออะไรละ เพื่อให้ครอบครัวที่แตกแยกไปแล้วกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือต้องการจัดการกับตัวคุณเองเสียใหม่...” (สัมพันธภาพ, 2549: 45)

จากการศึกษาประโยคคำถามให้เลือกเอาของปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตายนั้นผู้วิจัยไม่พบการใช้ประโยคชนิดนี้เนื่องจาก ปราบดา หยุ่นใช้ประโยคคำถามเพื่อความและประโยคตอบรับหรือปฏิเสธเท่านั้น ส่วนเดือนวาด พิมวนา ผู้วิจัยพบการใช้ประโยคชนิดนี้ 2 ตัวอย่างซึ่งเป็นประโยคที่มีขนาดยาวมีการกล่าวถึงเหตุผลเพื่อให้ผู้ฟังเลือกตอบโดยมีคำสันธานหรือเป็นคำเชื่อมประโยคดังตัวอย่างข้างต้น

ประโยคบอกให้ทำ มีหลายชนิด เช่น ประโยคสั่ง ประโยคชักชวน และประโยคประโยคขอร้อง

1. ประโยคสั่ง ใช้บังคับให้ผู้ฟังทำตามประธานของประโยคเป็นคำบอกนุรุชที่ 2 มักมีคำ ชินะ จง อย่า อยู่ในประโยค เช่น

- คุณพูดดีๆ นะ
- อย่าจับนะ

1.1 ประโยคสั่งของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“ผมบอกให้ออกไป ไม่ได้ยินหรือไง!” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 38)

ตัวอย่างที่ 2

“ช่วยกูเปลื้องผ้ามัน” ผมสั่งไอ้สหายสมบัติ (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 86)

ตัวอย่างที่ 3

“อยู่เฉยๆ...สิ...เฉยๆ...” เสียงที่พละม้ายคำสองสามคำ พลงใช้มือยึดแขนทั้งสองของสาวน้อยให้แนบติดกับเตียง คือ เสียงพ่อของเธอเอง (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 95)

ตัวอย่างที่ 4

“ยุ่งน่า! คุณขยันเขียนเรื่องห่าหะอะไรของคุณต่อไปเถอะ (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 111)

1.2 ประโยคสั่งของเดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ

ตัวอย่างที่ 1

“แะเมียกูเมื่อไหร่มีงตาย” (สัมพันธภาพ, 2549: 176)

ตัวอย่างที่ 2

“ปิดไฟในครัวซะ แล้วขึ้นนอน” แม่สั่งลิจิต (สัมพันธภาพ, 2549: 98)

ตัวอย่างที่ 3

“คุณออกไปข้างนอก ต่อไปนี่คุณนอนข้างนอก” (สัมพันธภาพ, 2549: 77)

ตัวอย่างที่ 4

“เข็นรถพาท่านกลับเรือนทีแสง” นายทองสั่งลูกชาย (สัมพันธภาพ, 2549: 277)

ตัวอย่างที่ 5

“มึงนั่นแหละรีบไปทำงานของมึงเถอะ” วสุพุดกลัวหัวเราะ (สัมพันธภาพ, 2549: 176)

จากการศึกษาตัวอย่างประโยคสั่งของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ พบว่า ผู้แต่งทั้งสองคนใช้ประโยคสั่งในลักษณะที่เหมือนกัน คือ ใช้เมื่อตัวละครแสดงอารมณ์โกรธเป็นส่วนใหญ่ จะมีประโยคสั่งที่ไม่แสดงอารมณ์โกรธอยู่บ้างเพียงไม่กี่ประโยค ซึ่งแสดงว่าการใช้ประโยคสั่งนี้จะพบได้เมื่อตัวละครแสดงอารมณ์โกรธ หรือผู้ที่มีอาวุโสมากกว่าสั่งผู้มีอาวุโสน้อยกว่า เช่น พ่อสั่งลูกในตัวอย่างข้างต้น

2. ประโยคขอร้อง ใช้ขอร้องให้ผู้ฟังทำตาม มีประธานของประโยคเป็นคำบอกบุรุษที่ 2 เช่น

- กรุณาส่งผ้ามาที
- กรุณายำบอกเขานะ

2.1 ประโยคขอร้องของปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“อย่า เทียม! กันขอร้องละ อย่าทำพีแก่เลย ใจเย็น ๆ เทียม” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 86)

ตัวอย่างที่ 2

“หงส์ เปิดประตูหน่อย” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548:44)

ตัวอย่างที่ 3

“ช่วยต่อห้องหนึ่งเก้าศูนย์เจ็ดให้หน่อยครับ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548:47)

ตัวอย่างที่ 4

“แต่นี้มันห้องผม! ผมมีสิทธิที่จะไล่พวกคุณออกไป กรุณาเก็บของแล้วออกไปเถอะ ไม่อย่างนั้นผมต้องคงตามรอปอกขึ้นมัจฉาการ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 37)

ตัวอย่างที่ 5

“อย่า เทียม! กันขอร้องละอย่าทำพีแก่เลย ใจเย็น ๆ เทียม” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2549: 86)

2.2 ประโยคขอร้องของเดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“ปิดหน้าต่างเสียเถอะนะ” (สัมพันธภาพ, 2549: 263)

ตัวอย่างที่ 2

“ช่วยบอกฉันหน่อยว่าทำไมเขาจึงทิ้งฉันไป” เธอเอ่ยด้วยน้ำเสียงอ่อนนออน
(สัมพันธภาพ, 2549: 34)

ตัวอย่างที่ 3

“ขอโทษนะคะ คุณสองคนส่งเสียงดังเกินไป ช่วยเบาเสียงลงหน่อยนะคะ”
(สัมพันธภาพ, 2549: 65)

ตัวอย่างที่ 4

“ติ กูค้างไม่ได้จริงๆ” รัญจวนหน้าเสียเข้าทุกที “ช่วยหารถเช่าไปส่งที่ตัวอำเภอ
ก็ได้ แล้วหาทางไปต่อเอง” (สัมพันธภาพ, 2549: 93)

ตัวอย่างที่ 5

“ลิขิตมาช่วยแม่เก็บของลงไปนครสวรรค์” (สัมพันธภาพ, 2549: 96)

จากการศึกษาประโยคข้อร้องของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ พบว่า มีลักษณะที่เหมือนกัน คือ พบการใช้ประโยคข้อร้องน้อย และ ปราบดา หยุ่น ใช้ประโยคข้อร้องร่วมกับประโยคคำสั่งได้จาก ตัวอย่างที่ 1 และ ตัวอย่างที่ 4 ส่วน เดือนวาด พิมวนา ใช้ประโยคข้อร้องร่วมกับประโยคคำถาม จากตัวอย่างที่ 2 ซึ่งแสดงถึงลักษณะของประโยคข้อร้องนั้น สามารถใช้ร่วมกับประโยคชนิดอื่นได้ เช่น ประโยคคำถามและประโยคคำสั่ง

3. ประโยคชักชวน ใช้ชักชวนให้ผู้ฟังทำตาม เช่น

- เราไปดูหนังกันดีกว่า
- คุณเชื่อผมเถอะ

3.1 ประโยคชักชวนของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“ไปกินเหล้าที่ห้องฉันกันมัย ฉันเช่าห้องอยู่คนเดียวแถว ๆ นี้เอง” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 61)

ตัวอย่างที่ 2

“เราลงไปช่วยเขาหน่อยดีมัย” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 71)

ตัวอย่างที่ 3

“ลงไปถามหน่อยมัย ถ้าเขาแก้ไม่ได้ เราน่าจะลองลงไปบอกแท็กซี่คันอื่น” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 72)

ตัวอย่างที่ 4

“ไป...จ่ายค่าเบียร์แล้วไปกันเถอะ” โยเซฟบอกพลางมองหาพนักงานเสิร์ฟ (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 102)

3.2 ประโยคชักชวนของเดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“นั่งลงกินข้าวด้วยกัน” แม่บอก (สัมพันธภาพ, 2549: 90)

ตัวอย่างที่ 2

“เถอะน่า ไปต่ที่บ้านสักกลมละ เดี่ยวแม่เสียน้ำใจหมดกลมแล้วถ้ามีงอยากนอน วัดก็จะไปส่งให้” (สัมพันธภาพ, 2549: 93)

จากการศึกษาประโยคชักชวนของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธ์ภาพ พบว่า ผู้แต่งทั้งสองคนใช้ประโยคชักชวนควบคู่กับการให้เหตุผลประกอบ เพื่อให้ผู้ฟังมีความคล้อยตามคำชักชวนนั้น ซึ่งเห็นได้จากตัวอย่างข้างต้น หรือถ้าไม่มีเหตุผลในประโยคชักชวนที่พบ ผู้พูดจะให้เหตุผลในข้อความต่อไป

การใช้สำนวน

ผู้วิจัยศึกษาเรื่องสำนวนโดยใช้เกณฑ์ของ วาสนา เกตุภาค (2530: 19-20) ได้จำแนกสำนวนอาจจำแนกเป็น 2 ทาง คือ สำนวนเก่าและสำนวนใหม่ในการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการใช้สำนวนของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธ์ภาพ เป็นตารางการเปรียบเทียบ แล้วจึงเขียนพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยการยกตัวอย่างประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสำนวน

ลักษณะการใช้สำนวน	ปราบดา หยุ่น	เดือนวาด พิมวนา	เหมือน	ต่าง
สำนวนเก่า	ใช้สำนวนที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรมและมีผู้ใช้กันอย่างแพร่หลาย	ใช้สำนวนที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรมและมีผู้ใช้กันอย่างแพร่หลาย	✓	
สำนวนใหม่	ใช้สำนวนใหม่ที่คิดขึ้นด้วยตนเองยังไม่มีในพจนานุกรม	ใช้สำนวนใหม่ที่ยังไม่มีในพจนานุกรม แต่มีผู้ใช้แล้ว		✓

สำนวนเก่า

สำนวนเหล่านี้บางท่านเรียกว่าคำเชิงอ้างอิง โดยถือเป็นคำรวมที่ใช้เรียกคำประเภทสุภาษิต คำพังเพย คำคม ตลอดจนวลีสำเร็จรูปต่างๆ ที่ใช้แพร่หลายแล้ว เช่น ไม่เห็นน้ำอย่าตัดกระบอก ไม่เห็นกระรอกอย่าโก่งหน้าไม้, รักดีห้ามจู้รักชั่วห้ามเสา, เรือล่มเมื่อจอด ตาบอดเมื่อแก่, นิวัดวนได้แหวน ตาบอดได้แว่น หัวล้านได้หวี

1. การใช้สำนวนเก่าของปราชญ์ หุ่น จากวรรณเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

...ถึงจะรู้เต็มอกว่าในกระแสดมที่ไหลล่องเข้ามาใน มิวายมีสิ่งไม่พึงประสงค์แอบแฝงอยู่ด้วยเป็นจำนวนมาก แต่นั่นคือเงื่อนไขที่ผมต้องรู้จักฝึกทำใจและพยายามไม่พะวงถึง ถือเป็นการยืน-หมยยืนแมวระหว่างโลกสองใบ เพราะหากไม่ยอมเปิดหน้าต่างเสี่ยงบ้าง โลกก็เหลื่อมผืนผ้าของผมอาจล้มป่วยลงเมื่อไหร่ก็ได้ อย่างเพิ่งรีบทำร้ายมันขนาดนั้นเลย” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 42)

ยืนหมยยืนแมว หมายถึง แลกกันโดยต่างฝ่ายต่างให้และรับในเวลาเดียวกัน.
(ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 909)

ตัวอย่างที่ 2

“...ผมไม่มีความรู้เรื่องรถ แต่ก็เห็นชัดว่าไม่ได้แก้ไขอะไรเป็นเรื่องเป็นราว คงจะเล่นละครตบตาเสียมากกว่า” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 74)

ตบตา หมายถึง หลอกหรือลวงให้เข้าใจผิด. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546 : 424)

ตัวอย่างที่ 3

“...ตอนนี้ซื้อขยายได้ก็ต้องรีบขาย-น้ำจิ้นให้รีบตัก เคยได้ยินมั๊ย...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 111)

น้ำจิ้นให้รีบตัก หมายถึง มีโอกาสดีควรรีบทำ. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 579)

ตัวอย่างที่ 4

“...กะจะอยู่เที่ยวจนกระเป๋าเบาแล้วจึงเริ่มลองมองหางานทำแถวๆ นั้นเสียเลย...”
(ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 112)

กระเป๋ามา หมายถึง ไม่มีเงิน, มีเงินน้อยมาก เช่น อยากจะไปหาอะไรๆ กินอร่อยบ้างก็ทำไม่ได้ เพราะกระเป๋ามาเหลือเกิน. (เอกรัตน์ อุดมพร และ สิทธิโรจน์ วงศ์วิทยาเจริญพัฒนา, 2546: 11)

ตัวอย่างที่ 5

“...ที่จริงก็ไม่ได้อยากกลับไปเป็นทหารเท่าใดนักหรอก เพราะเขาเกลียดทหาร รวมถึงบุคคลำอำนาจในเครื่องแบบทุกชนิดอย่างเข้าไส้ อยากหนีเหมือนกับที่คนอื่นๆ เขาพยายามหนีกันนั้นแหละ...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 113-114)

เข้าไส้ หมายถึง ถึงอกถึงใจ เช่น ในโลกนี้มวยที่ต่อยกันมันเข้าไส้จริงๆ ก็เห็นจะมีแต่มวยไทยเท่านั้นแหละ (เอกรัตน์ อุดมพร และ สิทธิโรจน์ วงศ์วิทยาเจริญพัฒนา, 2546: 34)

2. การใช้สำนวนเก่าของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“...ฉะนั้นหากคนอย่างเขาประสบปัญหาประเภทผงเข้าตาตัวเอง บุคคลใดก็ตามสามารถให้คำตอบที่ทำให้เขาพอใจได้โดยไม่มีข้อแม้ นี่น่าจะเป็นเหตุผลให้เขายอมรับจำนนต่อคนผู้นั้นได้ไม่ยากเลย” (สัมพันธภาพ, 2549:43)

ผงเข้าตาตัวเอง หมายถึง เมื่อปัญหาหรือความเดือดร้อนเกิดแก่ผู้อื่น ช่วยแก้ไขให้เขาได้ แต่เมื่อเกิดแก่ตน กลับแก้ไขไม่ได้. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546:724)

ตัวอย่างที่ 2

“...หลายสิ่งหลายอย่างในตัวผมเปลี่ยนไปก็เพราะพี่ พอถึงเวลานี้พี่ก็กลับเขียนด้วยมือและลบด้วยเท้า หลังจากทำให้ผมเป็นไปต่างๆ นานา แล้วก็ผละหนิ ผมทำเลอะไร่นักหนา ผมรู้ว่าผมไม่ใช่คนดีนักหรอก แต่ถ้าผมต้องทำเรื่องเลวๆ ก็เพราะสถานการณ์บีบบังคับให้ต้องทำ” (สัมพันธภาพ, 2549: 166)

เขียนด้วยมือลบด้วยดิน หมายถึง ยกย่องแล้วกลับทำลายในภายหลัง. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2549: 203)

ตัวอย่างที่ 3

“...วันชัยคนนั้นนอกจากรูปหล่อแล้ว คุณสมบัติอื่นๆ ล้วนแย่กว่าใครหมด นัยน์ตาลอกเล็ก อย่างชายเจ้าชู้ กิริยาหลุกหลิกอยู่ไม่สุข ช้ำยังพูดจาแบบหมาหยอกไก่หาความน่าเชื่อถือได้ยากยิ่ง แต่นั่นเอง ต้องยอมจำนนว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ชอบอย่างนั้น...” (สัมพันธภาพ, 2549: 107)

หมาหยอกไก่ หมายถึง เรียกอาการที่ชายหยอกล้อหญิงในทำนองผู้สาวเป็นทีเล่นทีจริง. (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546: 1258)

ตัวอย่างที่ 4

“...กิตติงวียงพยายาม**จับต้นชนปลาย** หรือพอมารูปร่างของธัญจนเพื่อบอกบางสิ่ง บางอย่างแก่เขา...” (สัมพันธภาพ, 2549: 99)

จับต้นชนปลาย หมายถึง ลำดับเรื่องให้ถูกต้อง เช่น ฉันฟังนายเล่าเรื่องบางระจัน แล้วฉัน ก็ยังจับต้นชนปลายไม่ถูก (เอกรัตน์ อุดมพร และ สิทธิโรจน์ วงศ์วิทยาเจริญพัฒนา, 2546: 51)

“...พวกเธอเปล่งความงามออกมาได้มากที่สุดในเวลานี้ **ครั้นตกลงปลงใจ** บรรดาสามี แทนไม่ทันตั้งตัวกับความเปลี่ยนแปลงของภรรยา...” (สัมพันธภาพ, 2549: 106)

ตัวอย่างที่ 5

ตกลงปลงใจ หมายถึง ตัดสินใจที่จะร่วมมือหรือร่วมชีวิตด้วย เช่น ในเมื่อเธอตกลง ปลงใจที่จะแต่งงานกับเขาแล้วก็ควรที่จะปลีกเวลาไปช่วยงานที่บริษัทเขาบ้าง เป็นการเรียนรู้ งานเสียแต่เนิ่นๆ (เอกรัตน์ อุดมพร และ สิทธิโรจน์ วงศ์วิทยาเจริญพัฒนา, 2546: 68)

จากการศึกษาเรื่องสำนวนเก่าที่ใช้ในงานเขียนของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และงานเขียนของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ พบว่ามีทั้งสิ่งที่เหมือนและแตกต่างกัน สิ่งที่เหมือนกัน คือ นักเขียนทั้งสองคนมีการใช้สำนวนไทยที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช (2546) และ เอกรัตน อุดมพร และ สิทธิโรจน์ วงศ์วิทยาเจริญพัฒนา ในงานเขียนของตน ซึ่งถือว่าเป็นสำนวนเก่าที่ใช้กันทั่วไปเพื่อสื่อสารกับผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่สิ่งที่แตกต่าง คือ ปราบดา หยุ่น ใช้สำนวนเก่าน้อยกว่า เดือนวาด พิมวนา

การใช้สำนวนใหม่ หมายถึง สำนวนที่ได้สร้างขึ้นใหม่ จะเกิดจากการนำคำหรือกลุ่มคำซึ่งตามปกติใช้ในความหมายหนึ่ง นำมาใช้ในความหมายหนึ่ง เช่น หมูวิ่งชนปิงตอ หมายถึง ผู้ที่รู้ตัวว่าเสียเปรียบอีกฝ่ายหนึ่ง แต่ก็ยังยินดีที่จะเข้าไปหาฝ่ายที่ได้เปรียบกว่าตน ทั้งนี้ สำนวนที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 พิมพ์ครั้งที่ 1 พุทธศักราช 2546 และหนังสือสำนวนไทยของ เอกรัตน อุดมพร และ สิทธิโรจน์ วงศ์วิทยาเจริญพัฒนา พุทธศักราช 2546 ถือว่าเป็นสำนวนใหม่ ซึ่งสำนวนเหล่านี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายโดยสังเกตจากบริบทของสำนวนนั้น

1. การใช้สำนวนใหม่ของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“...พ่อแต่งตัวเรียบร้อยในเสื้อเชิ้ต ผูกเน็คไท ผมหวีเนียบเป็นเงางามสะท้อน นั้งจิบกาแฟ อ่านหนังสือพิมพ์พร้อมยิ้มให้ลูกสาวเมื่อเธอเปิดปากคุยด้วย...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 96)

สำนวน “เนียบ” ในบริบทนี้หมายถึง ดูดีมาก

ตัวอย่างที่ 2

“แต่ก็...ผมคงทำไม่ได้หรอก ผมจี้เกียจ สุดท้ายก็คงใช้เงินพ่อแม่ไปเรื่อยๆ นั่นแหละจนกว่าเขาจะไล่หัวผมออกจากบ้าน” ปราบดา หยุ่น ยิ้มเมื่อพูดจบ คงนึกในใจว่าชีวิตเขาไม่มีทางไหลเลยไปถึงจุดจบอย่างนั้นแน่ (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 116)

สำนวน “จุดอัปเลา” ในบริบทนี้หมายถึง ตกต่ำ

ตัวอย่างที่ 3

“ทั้งหมดนั่นคือกำเนิดของปรากฏการณ์ปราบดา หยุ่น – นักเขียนไฟแรงตัวแทนคนรุ่นใหม่
เขาเกิดท่ามกลางพื้นดินแห่งระเหิงของวงการวรรณกรรม...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 121)

สำนวน “ไฟแรง” ในบริบทนี้หมายถึง คนที่มีศักยภาพในการทำงานสูง

ตัวอย่างที่ 4

“...ทว่าที่ฮ่องกงผมเป็นเพียงนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวและระทวยอารมณ์ในสายตาคณ
เดินผ่านไปมา – ที่กรุงเทพฯผมถูกสายตาคณแปลกหน้าตัดสินให้เป็นเงือกของสังคม”
(ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 117)

สำนวน “เงือกของสังคม” ในบริบทนี้หมายถึง ส่วนเกินที่ไร้ประโยชน์

ตัวอย่างที่ 5

“...แม่เคยเป็นสาวบริการที่นั้งจิบน้ำเปล่าและบิขำให้พ่อของเขา สมัยพ่อย้ายมาเป็นมนุษย์
เงินเดือนในกรุงเทพฯ...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 60)

สำนวน “มนุษย์เงินเดือน” หมายถึง ทุกคนที่ทำงานเพื่อรับเงินเดือนเมื่อสิ้นเดือนทำงานตาม
หน้าที่ที่หน่วยงานมอบหมาย

2. การใช้สำนวนใหม่ของ เคื่อนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“...ทุกคนในโรงพิมพ์อยู่กันพร้อมหน้า และการทำงานยังคงคึกคักอย่างไม่มีที่ท่าว่าจะเลิกรา บรรยายภาสในโรงพิมพ์ทำให้สันติลืมหูลืมตาทุกสิ่งทุกอย่างที่ค้างใจจนหมดสิ้น...” (สัมพันธภาพ, 2549: 24)

สำนวน “ค้างใจ” ในบริบทนี้หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่สะสมไว้ในใจหรือความคิด

ตัวอย่างที่ 2

“ผมรู้แล้ว รู้แล้วว่าทำไมถึงปิดตัวเอง ไม่ยอมคบหาใคร ก็เพราะว่าพี่กำลังดูถูกมนุษย์ด้วยกัน พี่ไม่ได้มองว่ามนุษย์เท่าเทียมกันทุกคนใช่ไหม” สมบูรณ์กล่าวเสียงกร้าว (สัมพันธภาพ, 2549: 62)

สำนวน “ปิดตัวเอง” ในบริบทนี้หมายถึง คนที่ไม่คบค้าสมาคมกับใคร อยู่ในโลกของตัวเอง และไม่เปิดโอกาสให้ใครเข้ามาใกล้

ตัวอย่างที่ 3

“ผมฟังแล้วรู้สึกวูบวาบทั้งร่างกายและใบหน้า นั่นไง เธอเผยไต่ออกมาแล้ว เหตุผลอันสำคัญนั้นมีอยู่จริงๆ “อะไรกันดา บอกออกมาว่าอะไร” (สัมพันธภาพ, 2549: 120)

สำนวน “เผยไต่” ในบริบทนี้หมายถึง เปิดเผยความลับออกมาบางส่วน

ตัวอย่างที่ 4

“ชายชราคนหนึ่งบอกว่าเขาปล่อยวางแล้ว กลับไม่มีใครเชื่อเขาเลยพวกคุณคิดแต่จะหลอกให้เขาเผยไต่ หลอกล่อให้เขาเกิดกิเลสขึ้นมาอีก” (สัมพันธภาพ, 2549: 268-269)

สำนวน “ปล่อยวาง” ในบริบทนี้หมายถึง การไม่ยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งใด จนสามารถทำให้จิตใจสงบลง

ตัวอย่างที่ 5

“...ทั้งพวกเจ้าหนี้เก่าและพวกที่ซัดซากันเองในแวดวงพนัน พวกเจ้าหนี้เก่านั้น
จมูกไวแท้ๆ พอได้กลิ่นว่าหล่อนมีเงินก็พากันโผล่หน้ามาทันที...” (สัมพันธภาพ, 2549: 156)

สำนวน “จมูกไว” หมายถึง รู้เรื่องราวต่างๆ ได้เร็ว

จากการศึกษาสำนวนใหม่ของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ พบว่า มีสิ่งที่แตกต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น ใช้สำนวนใหม่ที่ไม่เคยมีผู้ใช้ เช่น นี้ออกของสังคม โดยเป็นการนำคำมาประสมกันจึงเกิดคำใหม่ที่มีความหมายขึ้นมาใช้ ซึ่งเป็นลักษณะในการใช้ภาษาอันเด่นชัดของเขานั่นเอง ส่วน เดือนวาด พิมวนา ใช้สำนวนใหม่ที่ยังไม่มีการให้ความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 แต่ก็เป็นสำนวนที่บุคคลทั่วไปเข้าใจความหมายแล้ว เนื่องจากมีผู้นำมาใช้บ้างแล้ว แต่อย่างไรก็ตามนักเขียนทั้งสองคนได้นำสำนวนไทยมาใช้ในการเขียนเรื่องสั้นได้สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการสื่อสารไปยังผู้อ่าน ทั้งนี้ ถือว่าเป็นสิ่งที่ควรอนุรักษ์สำนวนเก่าเพื่อให้ชนรุ่นหลังได้รู้จักการนำสำนวนไทยมาใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ส่วนสำนวนใหม่นั้น ก็เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ตามสมัย คนไทยทุกคนควรใช้อย่างมีประสิทธิภา ไม่ใช้ตามใจชอบโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง

ตอนที่ 2 ศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นของ ปราบดา หยุ่น ชุด “ความสะอาดของผู้ตาย” และ เดือนวาด พิมวนา ชุด “สัมพันธภาพ”

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการเปรียบเทียบภาพสะท้อนสังคมไทยนำมาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้ หนังสือเลลลอดวรรณกรรมไทย ของ บุญยงค์ เกศเทศ (2542: 102-103) และการวิเคราะห์แนวคิดทางสังคมของ วาสนา ไชยรัตน์ (2534: 244) ซึ่งสรุปเป็นเกณฑ์การศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทย ไว้ 4 ด้าน คือ

1. ภาพสะท้อนทางสังคม
2. ภาพสะท้อนทางการเมือง
3. ภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจ
4. ภาพสะท้อนทางศาสนาและความเชื่อ

ผู้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการใช้สำนวนของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมผัสพันภาพ เป็นตารางการเปรียบเทียบ แล้วจึงเขียนพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยการยกตัวอย่างประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบภาพสะท้อนสังคมไทย

ภาพสะท้อนสังคมไทย	ปราบดา หยุ่น	เดือนวาด พิมวนา	เหมือน	ต่าง
ด้านสังคม	สะท้อนเรื่องปัญหาครอบครัว ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหา วัยรุ่น และปัญหาการล่วง ละเมิดทางเพศ	สะท้อนเรื่องปัญหาครอบครัว และปัญหาโรคเอดส์		✓
ด้านการเมือง	ปัญหาการวางระเบิดข่มขู่	ปัญหาศัตรูทางการเมือง		✓
ด้านเศรษฐกิจ	ปัญหาโสเภณี และปัญหา อาชญากรรม	ปัญหาพิษผลทางการเกษตร มีราคาถูก และปัญหาเงินกู้ นอกระบบ		✓
ด้านศาสนาและ ความเชื่อ	ไม่พบปัญหาด้านศาสนา และความเชื่อ	พบปัญหาการเชื่อลัทธิต่างๆ		✓

ภาพสะท้อนทางสังคม

ภาพสะท้อนทางสังคม หมายถึง ความคิดเห็นต่อวิถีการดำรงชีวิต ค่านิยม ความเชื่อของคนในสังคมเมืองและในสังคมชนบท ปัญหาในสังคมเมือง จากแนวความคิดด้านสังคมดังที่กล่าวมาแล้ว

1. ปัญหาครอบครัว คือ การทะเลาะเบาะแว้งด้วยเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัว เช่น การคบชู้ ความหวาดระแวง การหย่าร้าง

ตัวอย่างที่ 1 ปัญหาการหย่าร้าง

(เสียงพลิกกระดาษ) นันสิครับ...เมื่อเช้าคุณเดินทางกับนายปณมชาติ คุณพ่อของคุณ... แต่คุณใช้คนละนามสกุลกัน คุณแต่งงานแล้วหรือไม่ใช่ค่ะ ยังไม่แต่ง...ฉันกับเขา..เราไม่ได้อยู่ด้วยกัน (นั่งคิด) ตอนเด็กๆ ... ครอบครัวอื่นเป็นคนเลี้ยงฉัน ฉันมีพ่อกับแม่บุญธรรมทั้งสองท่าน เสียไปนานแล้ว...นามสกุลฉันคือนามสกุลพ่อเลี้ยง (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 16)

จากตัวอย่าง ปราบดา หยุ่น แสดงให้เห็นถึงปัญหาทางด้านสังคมเกี่ยวกับปัญหาครอบครัว คือ การหย่าร้างของพ่อแม่ ทำให้ลูกต้องไปอยู่กับครอบครัวใหม่ใช้นามสกุลใหม่ ไม่มีโอกาสได้อยู่กับพ่อที่แท้จริง อีกทั้งเมื่อได้มาอยู่ด้วยกันภายหลังเนื่องจากแม่ที่แท้จริงและพ่อบุญธรรมตายไปแล้ว ลูกจึงไม่มีความสนิทสนมกับพ่อของตนเอง

ตัวอย่างที่ 2 ปัญหาสามีนอกใจภรรยา

“ไม่ต้องขอโทษหรอก ฉันอยากพูดจนใจจะขาดอยู่แล้ว เขาก็แค่ชอบขี้ขำป้าข้าของไล่หน้าฉัน ชอบคำฉันว่าเป็นพวกหน้าโง่ไม่มีสมอง และบางที... บางทีหลังจากที่เขาไม่กลับบ้านตลอดคืน ตอนเช้าเขากลับบ้าน พาผู้หญิงคนหนึ่งเข้ามาใช้ห้องน้ำ จากนั้นผู้หญิงขอตัวกลับ ส่วนเขาแต่งตัวไปทำงานตามปกติ...” (สัมพันธภาพ, 2549: 35)

จากตัวอย่างนี้สะท้อนให้เห็นปัญหาของปัญหาในครอบครัวที่ผู้ชายนอกใจภรรยาของตนเองไปมีภรรยาใหม่ โดยไม่สนใจความรู้สึกของภรรยาตนเอง ซึ่งปัญหานี้ทำให้มีการหย่าร้างในที่สุด ซึ่งปัญหานี้สอดคล้องกับสังคมไทยที่มีการหย่าร้างกันมาก เนื่องจากการนอกใจของคู่สามีภรรยา

ตัวอย่างที่ 3 ปัญหาภรรยาอกใจสามี

“วสุหลับตาด้วยความปวดร้าว ในมโนสำนึกวนเวียนแต่ภาพเมียสาวกำลังร่วมรักกับชายอื่น ช่างเหลือเชื่อไม่น่าเป็นไปได้ เขากับลูกชายสองคนนอนเบียดกันอยู่บนเตียงคนเล็ก เพิ่งสิบเดือนเท่านั้น เธอทำได้อย่างไร นางแม่ลูกอ่อนแอบไปมีชู้ทั้งที่ลูกยังแบเบาะ นี่มันระยำอย่างหาที่เปรียบไม่ได้...” (สัมพันธภาพ, 2549: 164)

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนปัญหาของภรรยาอกใจสามี ทั้งๆ ที่ตนเองยังเป็นแม่ลูกอ่อนอยู่ แสดงให้เห็นถึงความไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีตนเอง ซึ่งเหตุการณ์นี้เป็นผลให้สามีทုปตี ทำร้ายร่างกายภรรยาอีกด้วย เหตุการณ์เช่นนี้สอดคล้องกับสังคมไทยปัจจุบันเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 4 ปัญหาการหย่าร้าง

“นี่เป็นสภาพเลวทรามอีกประการหนึ่งที่หล่อนต้องเผชิญคล้ายว่าหล่อน คือ มนุษย์ผู้ถูกหยิบยั้ว แต่สิ่งเลวร้ายให้อยู่เสมอไป ทางแยกที่หล่อนต้องเลือกนี้สมควรแก่การตัดสินใจด้วยความทุกข์ทรมาน ไม่ว่าจะอยู่กับแม่ หรือไปบ้านใหม่กับพ่อ ห้วงเวลาปัจจุบันของหล่อนราวถูกกดให้จมใต้น้ำอีกครั้ง กระนั้นหล่อนยังคงเลือกไปอยู่กับพ่อ เพราะไม่อาจทนต่อสายตาและความคิดของบรรดาญาติพี่น้องของแม่ที่มีต่อครอบครัวหล่อน...” (สัมพันธภาพ, 2549: 129)

จากตัวอย่างแสดงให้เห็นปัญหาการหย่าร้างของพ่อแม่มีผลกระทบต่อลูกโดยตรง เพราะลูกต้องเลือกที่จะอยู่กับพ่อหรือแม่ อีกทั้งญาติพี่น้องก็ไม่เข้าใจกลับซ้ำเติมด้วยการดูถูกสภาพครอบครัวของเธออีก ทำให้เธอกลายเป็นคนที่ไม่อยากยุ่งเกี่ยวกับญาติพี่น้อง

2. ปัญหาการฆ่าตัวตาย คือ พฤติกรรมก้าวร้าวที่ใช้ในการตอบสนองความคับข้องใจจากความล้มเหลว ความสับสนต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว หรือเกิดความขัดแย้งกับผู้คนรอบข้าง จนผู้นั้นคิดว่าไม่สามารถจะปรับตัวหรือแก้ปัญหาต่างๆ ได้ จึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย

ตัวอย่างที่ 1 ปัญหาการฆ่าตัวตายเพราะอกหัก

อารมณ์ขันชนิดที่จูนโปรดปรานคือการหยอกล้อตัวเอง พวกเราจึงช่วยกระหน่ำหยอกล้อเธออีกหลายแรง เมื่อใดที่เธอเศร้าเสียใจ ไม่พูดว่าเพราะอะไรแทนที่จะพูดปดบอโยนให้เธอสบายใจขึ้น เรามักมึนซึมจูนด้วยเรื่องเลวร้ายไปกว่าเดิม ก่อนจบด้วย “ลาก่อนจูน เรารู้ว่าเธอจะกลับบ้านไปฆ่าตัวตาย-เจอกันในนรกก็แล้วกันนะ” จูนจะฟาดแผ่นหลังพวกเราอย่างแรงแล้วฉีกยิ้มกว้าง

แต่ครั้งสุดท้ายที่เรารอกจูนว่า “ลาก่อนจูน เรารู้ว่าเธอจะกลับบ้านไปฆ่าตัวตาย-เจอกันในนรกก็แล้วกันนะ” จูนกลับบ้าน-ห้องห้องนี้-แล้วฆ่าตัวตายจริงๆ ผมกินอะไร ไม่ลงไปหลายวัน หลังรู้ว่าข่าว คลื่นไส้ตลอดเวลา พวกเราทุกคนกลายเป็นผีดิบอยู่นานนับสัปดาห์ ใครจะเชื่อสิ่งที่เกิดขึ้น-ผมหวังว่าจูนไม่ได้อยู่ในนรกเมื่อพวกเราเดินทางไปถึง หวังว่าเธอได้ไปยังที่ที่ดีกว่านั้น (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 32)

จากตัวอย่างนี้ ปราบดา หยุ่น ต้องการแสดงให้เห็นว่าจูนซึ่งเป็นตัวละครที่ฆ่าตัวตายในเรื่องนี้มีปัญหาเรื่องความเหงา และอกหัก ได้รู้จักเพื่อนผู้ชายซึ่งแต่ละคนก็เป็นคนที่มาชอบเธอ และเปลี่ยนเป็นเพื่อนในที่สุด เพราะเธอไม่ได้ชอบตอบ ทุกคนได้มาจัดงาน ปาร์ตี้น้ำตาเป็นการกินฟริกซ์หนูที่ห้องของจูนนั้น ก็ไม่ได้ปดบอใจให้หายเศร้าใจอีกทั้งยังพูดเชิงหยอกล้อให้ไปฆ่าตัวตายอยู่เสมอ และในที่สุดตัวละครในเรื่องนี้ได้ฆ่าตัวตายจริงๆ จากพฤติกรรมของจูนนี้ แสดงให้เห็นว่าสาเหตุในการฆ่าตัวตายเกิดจาก ความเหงาที่อาศัยอยู่ในอพาร์ทเมนต์คนเดียวในกรุงเทพฯ รวมทั้งความเสียใจจากการอกหัก ซึ่งสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยปัจจุบันที่มีผู้ที่ฆ่าตัวตายเพิ่มมากขึ้นจากปัญหาเดียวกัน

3. ปัญหาโรคเอดส์ คือ การมีเพศสัมพันธ์โดยไม่มีการป้องกัน หรือการติดยาเสพติดทางเข็มฉีดยา จนได้รับเชื้อ HIV ปัจจุบันผู้เป็นโรคเอดส์มีมากขึ้นจนเป็นปัญหาทางสังคมในที่สุด

“...เขาติดโรคร้ายจากการใช้ชีวิตยามกลางคืนเมื่อสี่ปีก่อน สามปีล่วงผ่าน โรคร้ายยิ่งลุกลามขึ้นเรื่อยๆ ทุนรอนของเขาร่อยหรอละลายหายไปกับหยูกยา การงานติดขัดกระท่อนกระแท่น สุดท้ายก็ล้มเหลวจนต้องพิจารณาตัวเองออกจากบริษัท กระทั่งต้องสารภาพกับครอบครัวอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง เขายังไม่แต่งงาน สมาชิกครอบครัวที่อยู่ร่วมชายคาเดียวกันที่เพียงพอกับ

พี่สาวและพี่เขยเท่านั้น และมันเป็นเรื่องราวแรงที่เดียวสำหรับพ่อผู้เป็นคหบดีที่ได้รับการนับหน้าถือตาในจังหวัดและพี่สาวนักธุรกิจ” (สัมพันธภาพ, 2549: 223)

จากข้อความที่ยกมานี้แสดงให้เห็นว่าตัวละครติดโรคภัยที่เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์จากการเที่ยวกลางคืน มีผลต่อการทำงานและสุขภาพ จนทำให้ต้องสารภาพกับครอบครัวว่าเป็นโรคเอดส์ แต่ทุกคนก็เกิดความอับอายเพราะเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในสังคม

4. ปัญหาวัยรุ่น คือ พฤติกรรมที่วัยรุ่นชอบรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่ไม่มีประโยชน์ เช่น ดิตยาเสพติด เที่ยวกลางคืน ไม่เรียนหนังสือ

ตัวอย่างที่ 1 ปัญหาการคบเพื่อนที่ไม่ดี

เจนเป็นเพื่อนรักของฉันในตอนนั้น-ที่ว่าเป็นเพื่อนรักคือเราคงคล้อยกันไปไหนมาไหนอย่างกลมเกลียวตลอด ทำกิจกรรมทุกประเภทที่โรงเรียนด้วยกัน และยังล่องล่ำต่อไปถึงกิจกรรมหลายประเภทนอกโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นดูหนัง ฟังเพลง กิน ดื่ม สูบบุหรี่ ดิสโก้ เอ ฉันเพิ่งบอกว่าฉันเป็นเด็กสาวนิสัยดีใช่ไหมคะ-อ๊ะ ขออภัยต่อผิวกะ ไม่ค่อยดีเท่าไรหรอก

ก็เจนนั่นแหละที่เขมือบฉันจนเป็นอย่างนั้นสมัยเรียนประถมปลาย ฉันเคยเป็นตัวแทนโรงเรียนไปประกวดรำไทยด้วยนะคะ-ฉันในระดับมัธยมปลาย โดยเฉพาะเมื่อกลมเกลียวกับเจน กลับกลายเป็นคนละคน นิ้วมือนิ้วอ่อนซ้อยเรียงงามอยู่ก็จริงแต่มันเร็วไวสำหรับหนีรับบันทึยมาร์ลโบโรไลท์มากกว่าไวสำหรับเพื่อนเลิบ (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 55-56)

เด็กวัยรุ่นจากเรื่อง ฉันดูคปากหลุมดำ ของ ปราบดา หยุ่นนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่อาศัยอยู่หอพักเพราะสะดวกแก่การเดินทาง เริ่มคบเพื่อนไม่ดี มีกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน คือดูหนัง ฟังเพลง ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ เล่นสนุกเกอร์ มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ทำให้กลายเป็นปัญหาของสังคมไทยปัจจุบันนี้ที่วัยรุ่นมีปัญหาติดอบายมุขและทำแท้งเถื่อน เพราะไม่มีความพร้อมที่จะดูแลลูกอีกทั้งไม่ต้องการให้ผู้ใหญ่ทราบ

ตัวอย่างที่ 2 ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

ภาพที่ฉันเห็นเมื่อเดินกลับมาจากห้องน้ำ แทบทำให้ฉันสำรอกออกมาเป็นจี่ มันพะอืดพะอมขนาดนั้น - เจนนอนแผ่ให้เม่นดูดนมรสลิ้นพลางลูบคลำครอบจักรวาลแห่งร่างหญิงสาว ซิปกางเกงของเธอถูกรูดลง เสื้อถูกม้วนขึ้นจนเกือบไม่เหลือสภาพ บราสีขาวถูกปลดตะขอหลัง แต่ยังรั้งอยู่บนเนินนมกลมกระจำ - ฉันไม่ว่าอะไรที่นายเม่นจะกลืนกินเงิน แต่ที่บาดใจเปรี้ยวปร้างคือภาพมอมขอมแจ่ม เขากำลังเล็มนิ้วมือเรียวยาวของเธอมือซ้ายไล่โลมไปบนต้นขา (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 62-63)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นปัญหาทางด้านสังคมเกี่ยวกับวัยรุ่นที่มีเซ้าหอพักอยู่เพียงลำพังจึงมีโอกาสพาเพื่อนมาที่ห้องพักแล้วมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ซึ่งในเรื่องนี้มีวัยรุ่นถึงสี่คนที่อยู่ในเหตุการณ์แต่ไม่มีใครที่มีความคิดที่จะยับยั้งชั่งใจว่าสิ่งที่ทำนี้ไม่ถูกต้อง

5. ปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ คือ การจ้อง มอง จับ แตะหน้าอก จับมือถือแขนข่มขู่ทำร้ายร่างกาย กดดันให้ยอมมีเพศสัมพันธ์และข่มขืน

ตัวอย่างที่ 1 ปัญหาพ่อข่มขืนลูก

“อยู่เฉยๆ...สิ...เฉยๆ...” เสียงที่พล่ามย้ำคำสองสามคำ พลางใช้มือยึดแขนทั้งสองของสาวน้อยให้แนบติดกับเตียง คือเสียงพ่อของเธอเอง อายุมีร้องครางด้วยความตกใจ และเพราะเจ็บแขน- เธอสะดุ้งโอบหน้าทีหุบเลียงคว้นเหม็นจากปลายบุหรี่ยี่ที่กำลังมอดไหม้เป็นจุดสว่างสีส้มมันโรยถั่วสีเทาหลงกลื่อนผิวแก้มใสของสาวน้อย

“พ่อ! พ่อทำอะไร! หนูเจ็บ!” อายุมิพยายามร้อง เธอสงสัยว่าแม่หายไปไหน

“อยู่เฉยๆ สิ...จะได้ไม่เจ็บ...แป๊บเดียวเท่านั้นแหละน่า” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548:

97)

ปัญหาเรื่องการถูกข่มขืนในเรื่องนี้เกิดจากพ่อที่ดื่มสุราเป็นประจำ และได้เข้ามาข่มขืนอายุมิซึ่งเป็นลูกสาวของตนเองตั้งแต่เด็กจนเป็นสาว โดยที่แม่ก็ทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น เพราะพ่อห้ามไม่ให้ยุ่งเกี่ยว ดังนั้น เหตุการณ์ที่อายุมิถูกข่มขืนนี้จึงเกิดขึ้นเสมอโดยที่อายุมิไม่สามารถทำอะไรได้ เพราะเป็นพ่อของตนเอง

ตัวอย่างที่ 2 ปัญหาสามีบังคับให้ภรรยามีเพศสัมพันธ์กับผู้อื่น

อายุมีต้นแล้ว ตาทั้งสองเบิกค้ำเผชิญความมืดและเห็นความเคลื่อนไหวของร่าง

ชายที่ประกบทับบนร่างเธอ หูได้ยินเสียงหายใจเข้าออกรุนแรงและเสียงพล่ามเบาๆ ของอีกสามชายที่ช่วยกันตรึงร่างเธอไว้กับเตียงแต่สาวน้อยนิ่งเงียบ ไม่มีเสียงใดๆ เล็ดลอดออกจากริมฝีปาก (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 103)

จากตัวอย่างข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการที่ผู้หญิงถูกล่วงละเมิดทางเพศจากผู้ชายถึงสี่คน แต่เธอก็ยอมรับสภาพเพราะในสมัยเด็กเธอก็ถูกพ่อล่วงละเมิดทางเพศ แต่แม่ก็ทำเป็นไม่เห็น ดังนั้น เมื่อโตขึ้นเธอมีแฟนแต่แฟนก็ยอมให้ชายอื่นมาข่มเหงเธอโดยที่เขาไม่ว่าอะไร ปัญหานี้จึงเป็นปัญหาที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงต้องยอมรับสภาพการถูกข่มขืนนี้ เพราะไม่มีใครให้ความช่วยเหลือเธอได้

เมื่อศึกษาตัวอย่างข้างต้นสรุปได้ว่าภาพสะท้อนทางด้านสังคมของ ปราบดา หยุ่น และเดือนวาด พิมวนา มีความแตกต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น สะท้อนภาพสังคมในเรื่องปัญหาครอบครัว ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหาวัยรุ่น และปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศ แต่เดือนวาดสะท้อนภาพสังคมในเรื่อง ปัญหาครอบครัว และปัญหาโรคเอดส์ แสดงให้เห็นว่า ปราบดา หยุ่น เน้นการสะท้อนปัญหาของสังคมในกรุงเทพฯ ซึ่งสอดคล้องกับสังคมไทยจริงๆ

ภาพสะท้อนทางการเมือง

การเมืองเป็นสิ่งที่มนุษย์ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เพราะเป็นส่วนสำคัญของการดำรงชีวิตมนุษย์ ดังนั้นการเมืองจึงเป็นสิ่งที่แยกไม่ออกจากสังคม วัฒนธรรม การศึกษา และเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบของนักการเมือง เป็นต้น

1. การต่อรองทางการเมือง คือ การที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ก่อความวุ่นวายขึ้น เพื่อหวังผลทางการเมือง เช่น วางระเบิดเพื่อขอแยกดินแดน

ตัวอย่าง การวางระเบิดรถทัวร์

“หมายถึง ระเบิดนะหรือ...(นั่งคิด) ฉันรู้สึกสับสน ไม่เข้าใจแปลกใจว่ามันเกิดขึ้นกันฉันจริงหรือ มันเป็นเหตุการณ์แบบที่เรามักจะเห็นแต่ในทีวี คุณเข้าใจที่ฉันพูดใช่ไหม ฉันไม่เข้าใจว่าจะมีคนวางแผนระเบิดรถทัวร์อย่างนั้นทำไม ทำแล้วจะได้อะไรขึ้นมา นอกจากเป็นข่าวครึกโครมอยู่พักหนึ่ง แล้วโลกก็กลับไปเป็นเหมือนเดิม...ระเบิดก็คันก็คงเปลี่ยนแปลงอะไรไม่ได้หรอก...(เงยไปชั่วคราว)...รอยพวกนี้เกิดจากจากสะเก็ดระเบิดหรือคะ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 20)

ปัญหาการวางระเบิดในเรื่องนี้ ผู้ที่ได้รับเคราะห์ คือ บุคคลทั่วไปที่โดยสารรถทัวร์ ซึ่งไม่มีส่วนรู้เห็นกับผู้วางระเบิด คือ ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับสิ่งที่เขาทำแต่ต้องตายทันที เพราะแรงระเบิดนั้น ซึ่งสังเกตได้จากคำพูดของตัวละครที่บอกว่า “ฉันไม่เข้าใจว่าจะมีคนวางแผนระเบิดรถทัวร์อย่างนั้นทำไม” ดังนั้น ปัญหาการใช้ความรุนแรงเช่นนี้จึงเป็นปัญหาทางการเมืองที่พบในเรื่องนี้

2. ปัญหาศัตรูทางการเมือง คือ การต่อสู้กันระหว่างนักการเมืองสองฝ่าย เช่น ฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาล หรือการขัดผลประโยชน์ทางการเมือง

ตัวอย่างที่ การเมืองไม่มีมิตรและศัตรูที่ถาวร

จอมพลเผด็จหาระเสียงดัง “เอาอีกแล้ว” เขาสำยหน้า “เมื่อเช้าพวกนักข่าวก็กล่าวหาฉันแบบเดียวกับเรื่องนี้แหละ ฟังนะแสวง ฉันเป็นนักการเมือง และนักการเมืองทุกคนย่อมมีมิตรและศัตรูทางการเมืองทั้งนั้น แต่เรื่องพวกนี้ไม่จริง พอสถานการณ์เปลี่ยนมิตรก็เปลี่ยน... อย่างว่าแต่ฉันเลิกเล่นการเมืองมานานแล้ว ไม่มีตำแหน่งใดเกี่ยวข้องกับการเมืองอีก ฉะนั้นมันจบไปแล้ว”

“ไม่ใช่การเมืองครับ” แสวงพูดหนักแน่น “ผมคิดเรื่องนี้มานานเหมือนกันระหว่างท่านกับคนคนนั้น แม้ตลอดเวลามีสภาพทางการเมืองกำหนดอยู่แต่ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองเลยสักนิด ทั้งหลายแหล่มันเกิดจากตัวท่าน จากหัวใจของท่านประการเดียวจริงๆ” (สัมพันธภาพ, 2549: 281)

นักการเมืองในเรื่องคือจอมพลเผด็จ เป็นนักการเมืองเก่าที่ยุติกิจกรรมทางการเมืองแล้ว แต่สมัยที่เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ได้ใส่ร้ายป้ายสีนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นคนดีจนคนทั้งประเทศเข้าใจผิด ชื่อเสียงและความดีงามของเขาถูกย่ำยีจนมัวหมอง จนเกิดรัฐประหาร จนเขาต้องหนีออกนอกประเทศ ซึ่งจากเหตุการณ์นี้เกิดจากจอมพลเผด็จเกิดความริษยานักการเมืองที่ได้ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นนั่นเอง ทำให้เขาสามารถทำทุกอย่างได้โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องขอเพียงให้ตนได้ชื่อว่าเป็นวีรบุรุษ

จากการศึกษาตัวอย่างที่พบ ปราบดา หยุ่น และ เดือนวาด พิมวนา สะท้อนภาพการเมืองที่ต่างกัน โดย ปราบดา หยุ่น สะท้อนภาพการเมืองในเรื่องของ การต่อรองทางการเมือง คือ มีการวางระเบิดรถทัวร์เพื่อก่อความวุ่นวายทางการเมือง ส่วน เดือนวาด พิมวนา เป็นเรื่องของศัตรูทางการเมือง คือ การกลั่นแกล้งผู้ที่อยู่คนละฝ่ายด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้อง เช่น การใส่ร้ายป้ายสี

ภาพสะท้อนทางเศรษฐกิจ

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจของไทยมีความเจริญ เป็นระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ที่มีความเจริญทางด้านวัตถุอย่างเห็นได้ชัด แต่ในทางตรงกันข้ามความเสื่อมโทรมของสภาพจิตใจของคนในสังคมกลับมีมากขึ้น ผู้คนในสังคมขาดความเห็นอกเห็นใจกัน ขาดการเฉลี่ยความสุขให้แก่กัน และกัน มีแต่การชิงดีชิงเด่น ซึ่งภาพสะท้อนทางด้านเศรษฐกิจในสังคม เช่น การขาดอำนาจในการต่อรองของลูกจ้าง การแบ่งชนชั้นด้วยฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

1. ปัญหาโสเภณี คือ ผู้หญิงที่หารายได้โดยการขายบริการทางเพศ

ตัวอย่างที่ 1 ปัญหาโสเภณีตามอพาร์ทเมนต์

เมื่อมาขึ้นลิ้งกุญแจอยู่หน้าประตูเลขหนึ่งเก้าศูนย์ห้า ผมก็เห็นได้ทันทีว่าประตูห้อง ถัดไปเปิดอ้าซ่า คล้ายเต็มใจต้อนรับสิ่งแปลกปลอมทุกชนิด เสียงรายการข่าวดังสนั่นออกจาก ลำโพงโทรทัศน์ เสียงไหลหลังของน้ำจากก๊อกกระเซ็นออกมาเกินรัศมีห้อง ผมแน่นหูและแน่ใจว่า ณ จุดใดจุดหนึ่งระหว่างการประสานของเสียงสังเคราะห์กับเสียงธรรมชาติ มีเสียงทุ้มลึกของมนุษย์ อันเป็นส่วนผสมของสามชนิดเสียงคลอเคลียอยู่ด้วย...สักครู่เสียงฝีเท้าหนักหน่วงพัดผ่านบานประตู ห้องผม ตามด้วยเสียงหยาบกระด้างของผู้ชาย

“เปิดประตูเตรียมไว้ให้กันเลยนะหนู ถ้าฉันเข้าไปแล้วนะต้องถอดรองเท้าด้วย”

(ความสะอาดของผู้ตาย ,2548:49)

ในเรื่องกำแพงเมืองจีนนี้ ปราบดา หยุ่น ได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาโสเภณีที่แอบแฝงอยู่ตามอพาร์ทเมนต์ทั่วไป ผู้หญิงคนนี้เป็นคนไม่มีการศึกษาแต่มีดีที่ความสวยและความขาว จึงหาเลี้ยงชีพโดยการเป็นโสเภณีโดยใช้สถานที่รับบริการคือห้องพักของตนเองซึ่งในแต่ละวันจะมีผู้ชายที่ต้องการซื้อบริการเดินเข้าออกห้องที่ห้องนี้หลายคน จากพฤติกรรมของตัวละครนี้แสดงให้เห็นว่ามีผู้หญิงที่ไม่คำนึงถึงวัฒนธรรมอันดีของหญิงไทยว่าผู้หญิงควรเป็นกุลสตรี รักนวลสงวนตัว เพื่อสร้างคุณค่าให้ตนเอง แต่กลับเห็นความสำคัญของรายได้มากกว่า

2. ปัญหาอาชญากรรม คือ การแย่งชิงทรัพย์สิน โดยการปล้น การฆ่าเจ้าทรัพย์ เพื่อหวังในทรัพย์สินของผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 1 ปัญหาการทำร้ายร่างกายเพื่อแย่งชิงทรัพย์สิน

ผมเดินนำสองคนเข้าไปในความมืดของตรอก แต่เพียงไม่กี่ก้าวผมก็อดทนรอต่อไปไม่ไหว หันกลับไปชัดไอ้หมอนั่นเต็มคาง มันร่วงลงไปกระทบพื้นดินเห็นฝุ่นกระจายฟุ้ง แม้ในความสลัว-ส่วนไอ้สหายสมบัติ รีบพุ่งออกจากรัศมี “เฮ้ย เทียม – ใจเย็นๆ” สหายสมบัติร้อง “มันหลอกกู” ผมมองไปรอบๆ แล้วเห็นอิฐก้อนใหญ่นอนรอเป็นอาวุธอยู่ไม่ไกลจากดิน มันคงรอวันที่จะเป็นประโยชน์ต่อชาวโคราชมาช้านาน – และคงยินดีที่ได้เจอผม พอๆ กับที่ผมยินดีที่ได้เจอมัน ผมไม่รีรอที่จะก้มลงคว้าอิฐก้อนนั้นขึ้น แล้วคุกเข่าลงกรอมนำไอ้หมอผู้สลับส่ายตาย ศัตรูวิสัยของชายชาติวีร ณา วินาทีนั้น ผมคิดอย่างเดียวว่าต้องฆ่ามัน ถ้าไม่ฆ่าผมก็อยู่โคราชไม่ได้ เพราะพอมันฟื้นมันต้องเอาเรื่องแน่ ผมยกก้อนอิฐขึ้นสูงเหมือนยื่นให้ท้องฟ้า (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 85)

จากเรื่องบุคลลภายนอกห้ามเส้าของ ปราบดา หยุ่น นี้ มีเทียมซึ่งลงมือฆ่าคน โดยมีเหตุผลเพียงความไม่พอใจเล็กน้อยที่มีคนหลอกให้ไปใช้บริการจากโสเภณี โดยบอกว่าจะจ่ายเงินให้ แต่เมื่อเข้าไปแล้วกลับไม่จ่ายอีกทั้งเรียกออกมาจากห้องทั้งที่ยังไม่ได้ใช้บริการ ซึ่งจากเหตุการณ์ในเรื่องนี้เป็นตัวอย่างที่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยที่มีการฆ่ากันเพียงแก้เหตุผลเพียงเล็กน้อย โดย

บุคคลที่ก่อปัญหาอาชญากรรมเช่นนี้ไม่มีความเกรงกลัวต่อกฎหมายว่าเมื่อทำผิดแล้วต้องได้รับโทษตามกฎหมาย

3. ปัญหาพืชผลทางการเกษตรมีราคาถูก คือ เกษตรกรไม่สามารถนำ พืช ผัก ผลไม้ ไปขายได้ จนต้องนำไปทิ้ง หรือขายในราคาที่ไม่คุ้มทุนแต่ก็จำเป็นต้องขาย

ตัวอย่าง สับปะรดมีราคาถูก

โชติพงษ์อย่างเหนียวหนำ สายหัวไปมา “ผมเห็นชาวไร่ทุกคนทำเหมือนกันหมด เพราะว่าปีที่แล้วสับปะรดได้ราคาปีนี้น้อยจึงแพงขึ้นมาจาก 50 สตางค์ เป็นหน่อละ 70 สตางค์ หนึ่งหน่อได้หนึ่งหัวต่อมาอะไรอีก ค่าปุ๋ยบำรุง ค่ายาเร่ง ทั้งเร่งต้น เร่งผล ยังไม่นับค่าแรงอีกไม่รู้เท่าไร สุดท้ายพวกเขาขายสับปะรดหัวละ 1 บาท ไม่ว่าเล็กใหญ่หัวละครึ่งโลหรือหัวละโลครึ่ง หัวละบาทเดียวเท่านั้น คำนวณอย่างนี้แล้วผมอยากถามว่าพวกเขาจะได้อะไรกลับคืนหรือพวกเขาคิดอะไรกันอยู่ แดดก็ร้อนเปรี้ยง ก้มๆ เงยๆ ตัวสับปะรดที่รู้อยู่แล้วว่าหัวละบาทเท่านั้น... ยังไม่พอพวกเขาชักเงินทุนกันต่อไปอีก เดิมน้ำมันรดวันละสามลิตรอย่าบอกใครไปตระเวนขาย แล้วก็วิ่งสวนทางกันเองวันละเป็นสิบๆ คัน พวกเขาทำอะไรกันครับ อย่างว่าแต่พวกเขา ผมรู้ว่าถ้าพี่หรือแม่อยู่ที่นี้ก็ต้องทำเหมือนชาวไร่คนอื่นๆ (สัมภาษณ์, 2549: 195)

ในเรื่องผู้จัดการมรดกนี้ เดือนวาด พิมวนา ได้แสดงให้เห็นภาพของชาวไร่ที่ปลูกสับปะรดออกมาขาย เนื่องจากเห็นว่าปีที่ผ่านมาราคาของสับปะรดดี จึงมีการปลูกตามกันเป็นจำนวนมาก เพราะหวังว่าจะได้ราคาดีอย่างปีที่ผ่านมา แต่เมื่อปลูกแล้วกลับทำให้เกิดปัญหาผลผลิตมีมากเกินไปเกินความต้องการ ราคาสับปะรดจึงถูกแต่ต้นทุนที่ใช้ในการเพาะปลูกนั้นมีหลายอย่าง คือ ค่าหน่อ ค่าปุ๋ย ค่ายา และที่สำคัญ คือ ไม่มีแหล่งที่จะรับซื้อผลผลิตนี้ชาวไร่จึงต้องนำสับปะรดไปขายตามที่ต่างๆ เอง แต่ก็ไปพบกับรถที่ขายสับปะรดเหมือนกันอยู่ทั่วไป จึงทำให้ต้องทิ้งสับปะรดโดยไม่ได้เงินกลับมาใช้เป็นต้นทุนในการเพาะปลูกครั้งต่อไป ดังนั้น ปัญหาผลผลิตทางการเกษตรมีราคาถูกนี้จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงอาชีพของเกษตรกรไทยที่มีผลไม้มากมายออกมามากในท้องตลาด ทำให้รายได้ที่ได้รับต้องขาดทุนไม่คุ้มกับการลงทุน

4. ปัญหาการกู้เงินนอกระบบ คือ การกู้เงินจากผู้ให้กู้ที่ไม่ใช่ธนาคาร โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว

“...แสงคามีทุนไม่มากนัก เพื่อนในแวดวงเดียวกันจึงแนะนำให้หล่อนร่วมวงแชร์เพื่อหาเงินทุน เมื่อเงินขาดมืออีกงวดหนึ่ง หล่อนเป็นเจ้าแชร์เองบ้าง หนึ่งมือ สองมือ สามมือ เงินไหลมาเทมา โทรศัพท์ รถยนต์ เฟอ์นเจอร์ สี่มือ ห้ามือ ถมดิน ล้อมรั้ว ตกแต่งสวน ต่อห้องรับแขก เงินเดือน เปอร์เซนต์ ค่านายหน้า” (สัมพันธภาพ, 2549: 131)

จากตัวอย่างข้อความนี้แสดงให้เห็นว่า แสงคาได้นำเงินนอกระบบจากการเล่นแชร์มาใช้ในการซื้อสิ่งที่ไม่จำเป็น เช่น โทรศัพท์ รถยนต์ เฟอ์นเจอร์ ฯลฯ ซึ่งต่อมาแสงคา也不能ส่งเงินค่าแชร์ได้ทัน เพราะมีรายจ่ายมากกว่ารายรับจนทำให้เจ้าหนี้มาทวงเงินอยู่เสมอ

เมื่อศึกษาตัวอย่างที่ได้พบว่า ปราบดา หยุ่น และ เดือนวาด พิมวนา สะท้อนภาพเศรษฐกิจในเรื่องที่ต่างกัน คือปราบดา สะท้อนเรื่อง ปัญหาโสเภณี และปัญหาอาชญากรรม แต่ เดือนวาด พิมวนา สะท้อนภาพ พืชผลทางการเกษตรมีราคาถูกลง และปัญหาเงินกู้ยืมนอกระบบ ทั้งนี้ เนื่องจากฉากของเรื่องมีความแตกต่างกัน คือ ปราบดา ใช้ฉากสังคมเมือง แต่ เดือนวาด ใช้ฉากสังคมชนบท

ภาพสะท้อนทางศาสนาและความเชื่อ

ศาสนาและความเชื่อเป็นปัญหาเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อ สามารถแยกแยะออกได้เป็น ความเชื่อในสิ่งทั้งดงาม ความเข้าใจศาสนาไม่ถูกต้อง และความไม่จริงใจต่อศาสนาที่นับถือ ตลอดจนความขัดแย้งของผู้ที่นับถือศาสนาต่างกัน

ตัวอย่าง การเชื่อลัทธิต่างๆ

เขาเอ่ยอ้างถึงเรื่องสำคัญที่จำต้องพูดคุยตกลงกันปรากฏว่าเขาเป็นคนของลัทธิหนึ่ง เป็นลัทธิทางศาสนาที่เพิ่งเกิดขึ้นได้ไม่นาน ตอนแรกหล่อนเข้าใจว่าเขามีปัญหา เรื่องความต่างทางศาสนา เหตุผลที่แท้จริงคือ เขาต้องการรักษาพ่อของหล่อนโดยทางศาสนาที่เขา นับถืออยู่ การรักษาผู้เจ็บป่วย คือเป้าหมายหลักหนึ่งในสองประการของลัทธินี้ ข้อแม้มีเพียงว่าทั้งผู้ป่วยและผู้รับผิดชอบผู้ป่วย จะต้องมีความเชื่อศรัทธาต่อลัทธินี้อย่างแท้จริง การรักษาไม่มีสิ่งใดยุ่งยาก นอกจากเปล่งคำสวดด้วยศรัทธาอันแรงกล้า ผู้ร่วมลัทธิคนอื่นๆ จะเข้าช่วยในการรักษานี้ด้วย เป็นอันว่าไม่มีสิ่งใดขัดข้อง แม้แต่พ่อของแสงคาที่ยินยอมแต่โดยดี (สัมพันธภาพ, 2549: 135-136)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นความเชื่อของลัทธิทางศาสนาที่ต้องการรักษาผู้ป่วยโรคเบาหวานโดยการเปล่งคำสวดด้วยศรัทธาอันแรงกล้า ในเรื่องนี้ผู้ที่หลงเชื่อลัทธินี้และปล่อยให้มีการรักษาเช่นนี้อยู่มาก ซึ่งวิธีนี้ไม่ใช่วิธีในการรักษาผู้ป่วยที่ถูกต้องเพราะผู้ป่วยควรได้รับการดูแลอย่างถูกวิธีจากแพทย์มากกว่า

เมื่อศึกษาด้านศาสนาและความเชื่อ พบว่ามีความแตกต่างกัน คือ เดือนวาด พิมวนา สะท้อนภาพของความเชื่อลัทธิ ด้วยความมกมายรักษาผู้ป่วยโดยการสวดมนต์แต่ปราบดา หยุ่นไม่ได้ สะท้อนภาพทางด้านศาสนาและความเชื่อ

ตอนที่ 3 ศึกษาลีลาภาษาทางด้านลีลาการเขียนของปราบดา หยุ่น ชุด “ความสะอาดของผู้ตาย” และ เดือนวาด พิมวนา ชุด “สัมพันธภาพ”

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ลีลาภาษาทางด้านลีลาการเขียนจากเอกสารของ รัชญา สังขพันธานนท์ (2539: 209-214) จากหนังสือวรรณกรรมวิจารณ์ และ กุหลาบ มัลลิกะมาส (2542: 21-28) จากหนังสือความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์โดยจัดเป็น 2 ประเภท คือ

1. การใช้ความเปรียบหรือภาพพจน์
2. การใช้ประโยค

ผู้วิจัยศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการใช้สำนวนของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธภาพ เป็นตารางการเปรียบเทียบ แล้วจึงเขียนพรรณนาเชิงวิเคราะห์ โดยการยกตัวอย่างประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบลีลาการเขียน

ภาพสะท้อนสังคมไทย	ปราบดา หยุ่น	เดือนวาด พิมวนา	เหมือน	ต่าง
การใช้ความเปรียบ	ใช้การเปรียบเทียบ อุปลักษณ์ และสัญลักษณ์	ใช้การเปรียบเทียบ และ สัญลักษณ์		✓
การใช้ประโยค	ใช้ประโยคสั้น และ ประโยค โวหาร	ใช้ประโยคสั้น และ ประโยคโวหาร	✓	

การใช้ความเปรียบ หรือภาพพจน์

เป็นลักษณะการใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างพลังในการสื่อสาร ซึ่งผู้แต่งจงใจสร้างขึ้นให้แตกต่างไปจากโครงสร้างของความหมายหรือการเรียงลำดับคำของภาษาโดยปกติ การใช้ความเปรียบ ที่ควรพิจารณา คือ

1. การเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมย ได้แก่ การเปรียบว่าสิ่งหนึ่งเหมือนสิ่งหนึ่ง เพื่ออธิบายของนั้น คำแสดงการเปรียบเทียบที่ปรากฏอยู่ เช่น เหมือน ราวกับ ดัง เช่น

“สะพานลอยระบบสายพาน ทอดมาจากศูนย์การค้าเหมือนลิ้นคางคกยักษ์เลื้อยข้าม ถนนกว้างใหญ่”

1.1 ลีลาการเขียนในด้านการเปรียบเทียบ ของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“มันเป็นห้องเช่าเล็กๆ ในตึกอพาร์ทเมนต์ที่ใหญ่ ยาว และทะยานแจ้งโศเด่จาก มุมเอ็ดตะโรมุมหนึ่งของกรุงเทพฯ อย่างกับกระดอคอนกรีต...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 32)

ในข้อความนี้ผู้เขียนมีการเปรียบเทียบว่าตึกที่อยู่ในกรุงเทพฯ นั้น เหมือนกระดอคอนกรีต คือ อวัยวะเพศผู้ชาย ซึ่งตึกนั้นเป็นสิ่งที่ทำลายทัศนียภาพทางสายตา ทำให้ไม่น่าดูน่ามอง ผู้เขียนใช้คำที่รุนแรงมีความหมายในทางลบ และเป็นการเปรียบเทียบที่ไม่มีผู้อื่นใช้มาก่อน

ตัวอย่างที่ 2

“เมื่อมายืนล้วงกุญแจอยู่หน้าประตูเลขหนึ่งเก้าศูนย์ห้า ผมก็เห็นได้ทันทีว่าประตูห้องถัดไปถูกเปิดอ้าซ่า คล้ายเต็มใจต้อนรับสิ่งแปลกปลอมทุกชนิด...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 49)

ในข้อความนี้ผู้เขียนมีการเปรียบเทียบว่า ผู้หญิงขายบริการที่อยู่ข้างห้องของตัวละครอีก คนหนึ่งนั้น จะเปิดรับ ผู้มาใช้บริการที่มาพบเสมอซึ่งแสดงถึงความเต็มใจของเจ้าของห้องมาก จนบางครั้งหญิงคนนั้นเปิดห้องไว้เป็นเวลานานโดยไม่ต้องมีคนมาเรียกให้เปิดก็มี ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับห้องข้างๆ ที่ไม่ชอบทำความรู้จักกับใคร เพราะเขาคิดว่าการพบเจอผู้คนมากๆ จะนำเรื่องราวต่างๆ ที่เขาไม่เต็มใจรับมาด้วย

ตัวอย่างที่ 3

“ฉันยื่นหน้าเข้าไปใกล้ขึ้น แล้วจูบความรักครั้งแรกตามใจสั่ง เราจูบก้นลึก-นาน - ฉันรู้สึกเหมือนดังลงสู่ก้นบึ้งของเขา” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 63-64)

ในข้อความนี้ผู้เขียนมีการเปรียบเทียบว่า เมื่อตัวละครวัยรุ่นผู้หญิงและผู้ชายจูบก้นแล้ว โดยฝ่ายผู้หญิงที่รักผู้ชายคนนี้เป็นคนแรกก็มีความสุขมากเหมือนได้รู้จักเขามากขึ้น เพราะในความเป็นจริงไม่มีโอกาสใกล้ชิดกันเลย

1.2 ลีลาการเขียนในด้านการเปรียบเทียบ ของ เคื่อนวด พิมวณา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมพันธภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

“...หญิงสาวบรรณารักษ์จ้องมองมาจากโต๊ะของเธอ เหมือนดังกำลังรอคอยนาฬิกาที่จะหันมา...” (สัมพันธภาพ, 2549: 13)

ในข้อความนี้ผู้เขียนมีการเปรียบเทียบว่าการที่บรรณารักษ์ของห้องสมุดแห่งนี้มองมาที่ตัวละครผู้ชายอีกคนที่รู้จักกันดีนั้นเหมือนดังต้องการแสดงให้เขารู้ว่าเธอกำลังมองเขาอยู่

ตัวอย่างที่ 2

“รัฐจวนรู้สึกตื่นระทึกขึ้นมาหน่อยหนึ่ง คล้ายกับว่าต้องมีบางอย่างเกี่ยวพันมาถึงตัวเขาด้วย...” (สัมพันธภาพ, 2549: 84)

ในข้อความนี้ผู้เขียนมีการเปรียบเทียบว่าการที่ภรรยาได้รับแจ้งจากญาติว่าจะมาค้างบ้านด้วยนั้น เขาคาดคิดว่าต้องมีความเกี่ยวข้องกับเขา เพราะท่าทีของภรรยาเหมือนจะมีเรื่องจะพูดกับเขา ซึ่งหลังจากนั้นก็จริงเพราะภรรยาได้บอกให้เขาไปค้างที่อื่นในวันที่มีญาติมาค้าง เนื่องจากสามีจะนอนละเมอเสียงดังเป็นเสียงนอนเหมือนสุนัขทุกคืนภรณานั่นชินแล้วแต่กลัวสามีจะอายถ้าคนอื่นรู้

ตัวอย่างที่ 3

“...เธอต้องเปิดประตู ไม่มีสิทธิ์มากักขังเขาไว้ น้องสะใภ้หันมาปฏิบัติตามแต่โดยดี ตรงไปที่ประตู ล้วงกุญแจออกมาไข รวมทั้งยังผลักประตูให้ด้วย จับพลัดนั้น! ลมแรงราวพายุก็พุ้งพรวดเข้ามาอย่างไม่ปราณี เขาถึงกับผงะไปข้างหลังหนึ่งก้าว...” (สัมพันธภาพ, 2549: 239)

ในข้อความนี้ผู้เขียนมีการเปรียบเทียบว่าการที่ลมแรงพัดมาทางตัวละครนั้นมีความแรงราวกับพายุ เขาจึงต้องกลับเข้ามาในบ้านใหม่ทั้งที่ความจริงอยากจะออกไปหน้าบ้านมาก

จากตัวอย่างการใช้การเปรียบเทียบของ ปราบดา หยุ่น พบว่า มีคำที่แสดงถึงการเปรียบเทียบ คือ อย่างกับ คล้าย เหมือน ผู้เขียนใช้การเปรียบเทียบไม่มากนัก ส่วน เดือนวาด พิมวนา พบคำว่า เหมือนดั่ง คล้ายกับ ราว ผู้เขียนใช้การเปรียบเทียบมากกว่า ปราบดา หยุ่น คือในทุกเรื่องจะมีการสอดแทรกการเปรียบเทียบอยู่ด้วย ซึ่งแสดงถึงความแตกต่างที่เด่นชัดว่าลีลาการเขียนทางการการเปรียบเทียบไม่ใช่ลักษณะเด่นของ ปราบดา หยุ่น ส่วน เดือนวาด พิมวนา มีลักษณะเด่นในการใช้การเปรียบเทียบ

2. การอุปลักษณ์ หรือความเปรียบอิงแนวเทียบหมายถึงการเปรียบเทียบแสดงลักษณะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยกล่าวถึงอีกสิ่งหนึ่งแทนเพื่ออิงความหมายของสิ่งนั้นโยงไปถึงเรื่องที่ต้องการจะอธิบาย เช่น

คำว่า “ตีนแมว” เป็นความเปรียบเชิงอุปลักษณ์ เพื่อชี้ลักษณะของการย่อเบาของขโมยที่มีความเงียบเหมือนการเดินของแมว

2.1 ลีลาการเขียนในด้านอุปลักษณ์ ของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“...สองหนุ่มรุมดมดอกไม้ไม้กลายกลีบที่โปรยละอองเกสรกระจัดกระจายโดยไม่แยแสหญ้าใบเตี้ยๆข้างๆ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 60)

ในข้อความนี้ผู้เขียนมีการใช้อุปลักษณ์ คือการเปรียบดอกไม้แทนผู้หญิงที่มีความสวยงามและหวานแสนให้ผู้ชายไปทั่ว ส่วนต้นหญ้านั้นเปรียบผู้หญิงธรรมดาที่ไม่มีอะไรโดดเด่นจึงไม่มีผู้ชายมาสนใจ

“...หากโลกสี่เหลี่ยมของผมบรรจุปริมาณชีวิตได้ยี่สิบเจ็ดหน่วย แต่ต้องเปิดรับปริมาณชีวิตแปลกปลอมเข้ามาอีกสองร้อยกว่าหน่วย มีหรือที่จะไม่เกิดอาการทะเลาะถกเถียง เพราะเห็นว่ามันคือความเกินอึด ผมจึงไม่ค่อยชอบเปิดหน้าต่างนัก” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 42)

ในข้อความนี้ผู้เขียนมีการใช้อุปลักษณ์ คือ การเปรียบโลกสี่เหลี่ยมแทนห้องพักในอพาร์ตเมนต์ที่มีผู้คนอาศัยอยู่มากมาย ส่วนหน้าต่างเปรียบแทนการทำความรู้จักพูดคุยและคบค้าสมาคมกับผู้อื่น

ตัวอย่างที่ 2

“ผมกินอะไรไม่ลงไปหลายวันหลังรู้ข่าว คลื่นไส้ตลอดเวลา พวกเราทุกคนกลายเป็นผีดิบอยู่นานนับสัปดาห์...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 32)

ในข้อความนี้มีการใช้อุปลักษณ์ เปรียบเทียบผีดิบซึ่งมีลักษณะขาวซีดไม่มีชีวิตชีวาแทนคนที่ทำตัวไร้ชีวิตจิตใจ เพราะมีความเสียใจที่ผู้หญิงที่ตนรักต้องตายไป

จากการศึกษาด้านอุปลักษณะของ เดือนวาด พิมวนา ไม่พบการใช้อุปลักษณะเลย เนื่องจากผู้เขียนให้ความสำคัญในการใช้การเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมยในการเขียนเรื่องสั้นทุกเรื่องแล้ว ดังนั้น จึงเห็นความแตกต่างในการใช้อุปลักษณะของนักเขียนทั้งสองคนว่า ปราบดา หุณมิจการใช้อุปลักษณะในการเขียนเรื่องสั้น แต่ เดือนวาด พิมวนา นั้นไม่ใช่ เนื่องจากใช้การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมยมากกว่า

3. การใช้สัญลักษณ์ เป็นความเปรียบที่มีความซับซ้อนมากกว่าความเปรียบประเภทอื่น สัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สมมุติให้ หมายถึง อีกสิ่งหนึ่งใช้แสดงความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการของผู้แต่ง ผู้อ่านจะเข้าใจได้ก็โดยการถอดความเครื่องหมายนั้น ซึ่งโดยทั่วไปมักเป็นรูปธรรมแทนนามธรรม เช่น สีดำ แทนความตาย ทะเลแทนความลึกกลับน่ากลัว เป็นต้น

3.1 ลีลาการเขียนในด้านสัญลักษณ์ ของ ปราบดา หุณมิจากรวมเรื่องสั้นชุด ความสะอาดของผู้ตาย

ตัวอย่างที่ 1

“ความสะอาดไม่ได้ขึ้นอยู่กับอดีตของคนหรือครอบครัว มันขึ้นอยู่กับการสัมผัสเท่านั้น และเราพยายามช่วยชักฟอกเท่าที่จะทำได้...” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 29)

จากตัวอย่างนี้เป็นการใช้สัญลักษณ์ คือ คำว่า ความสะอาดนั้นหมายถึง การทำความดี เพราะความขาวสะอาดเป็นสัญลักษณ์ของความดี อีกทั้งลักษณะของตัวละครที่ได้รับคำชมเชยว่ามีความสะอาดนั้นได้ทำความดีมาตลอด ส่วนคำว่าสัมผัสภายในบริบทนี้หมายถึงการที่เทวดาชี้แนะแนวทางและตั้งคำถามกับวิญญาณที่หลงทางเพื่อจะได้ส่งไปสวรรค์หรือนรกนั่นเอง

3.2 ลีลาการเขียนในด้านสัญลักษณ์ ของ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ

ตัวอย่างที่ 1

“เสียงปืนทำให้พวกนกทั้งหลายตระหนกอยู่ชั่วครู่ พวกมันส่งเสียงร้อง หดหัว ปิดคอ ด้วยอาการตื่นเต้นจนลงลาย นกยูงตัวผู้หลุบหางของตัวเองลงทันที ส่วนนกตะกรุมหยุดนิ่งอยู่ในท่าที่กำลังเยื้องย่าง กะพริบตาปริบๆ อยู่ครู่ใหญ่ เมื่อแน่ใจในความเงียบอันเข้าสู่ภาวะปกติแล้วมันจึงก้าวขาเดินต่อไป หน้าอันเหี่ยวแห้งและหัวล้านซึ่งมีขนอยู่ห่อหุ้มรวมทั้งช่วงตัวที่ค้อมไปข้างหน้านั้น ทำให้มันดูคล้ายคนแก่เจ้าทุกข์ที่เอามือโพล่หลังโง่ๆ เดินไปมาอย่างไม่มีกะจิตกะใจเท่าใดนัก ฤดูผสมพันธุ์ของมันนั้นต้องรอจนถึงฤดูหนาวนั้นหรือ” (สัมพันธภาพ, 2549: 222)

จากข้อความนี้มีการใช้สัญลักษณ์โดย คำว่า นกยูงซึ่งเป็นสัตว์ที่สวยงามและในบริบทนี้เจาะจงถึงนกยูงตัวผู้ที่สามารถรำแพนหาง เพื่อทำให้ตัวเมียสนใจได้ว่าเป็นผู้ชายที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้หญิงได้ดี ส่วนนกตะกรุมซึ่งเป็นสัตว์ที่ไม่สวยงามอีกทั้งเป็นนกที่มีการขยายพันธุ์น้อยและหายากขึ้นเรื่อยๆ ในประเทศไทยว่าหมายถึง ผู้ชายที่รูปร่างหน้าตาไม่ดีแต่จิตใจดีและรู้ไม่เท่าทันผู้อื่น การที่ผู้เขียนใช้ลักษณะของนกที่มีความตรงข้ามกันเช่นนี้มาใช้ผู้อ่านที่ไม่รู้จักนกทั้งสองชนิดก็จะไม่เข้าใจเนื้อหาและผู้อ่านต้องถอดความจากสิ่งที่ผู้เขียนสื่อให้ได้

ในการศึกษาการใช้สัญลักษณ์ของผู้เขียนทั้งสองคนนี้พบว่ามีความแตกต่างกัน คือ ปราบดา หุ่น ใช้คำนามธรรมชาติแทนนามธรรม คือ คำว่า ความสะอาดเพื่อแทนความดี และใช้คำนามแทนคำนาม คือ คำว่า การสัมภาษณ์ ส่วน เดือนวาด พิมวนันท์ ใช้คำนามแทนลักษณะของบุคคล คือ ใช้คำว่า นกยูงแทนผู้ชายที่หน้าตาดี และคำว่า นกตะกรุมแทนผู้ชายที่หน้าตาไม่ดี ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการใช้สัญลักษณ์นั้น ผู้อ่านต้องถอดความจากสิ่งที่ผู้เขียนสื่อให้ได้ถึงแม้ว่าจะเป็นสิ่งที่ยาก แต่เมื่อสามารถตีความได้ก็จะทำให้ผู้อ่านมีความเข้าใจเรื่องสั้นนั้นดีขึ้น

การใช้ประโยค

กุหลาบ มลลิกะมาส (2542: 21-28) ได้กล่าวไว้ในหนังสือความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทยสรุปได้ว่า สไตล์ หมายถึง ท่วงท่าที่แสดงออกถึงลักษณะเฉพาะตัวของผู้แต่งแต่ละคน ที่มีปรากฏอยู่ซ้ำๆ ทำให้สรุปได้ว่าการเขียนแบบนี้เป็นของใคร เช่น ลำนวนสามก๊ก ที่ผู้แต่งสามก๊กใช้เรียบเรียงจะมีการวางลำดับเนื้อเรื่อง การใช้คำ ประโยค วรรคตอน หรือแนวความคิดอันเป็นลักษณะของตนเองต่างๆ กัน และการแสดงออกนี้ต้องแสดงความคิดและแนวเขียนของผู้แต่งด้วย สิ่งนี้เรียกว่า สไตล์ ทำให้เรารู้จักคนเขียนได้ดี นอกจากนี้ยังดูได้จากลักษณะของประโยคได้ด้วย ซึ่งประโยคที่นักเขียนใช้มี 4 แบบ คือ

1. ประโยคสัน (Attic Sentence) เป็นประโยคสันเรียกว่าเอกัตถประโยค ไม่มีความซับซ้อน และตรงไปตรงมา เช่นสำนวนในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหงที่ขึ้นต้นว่า “พ่อภูซื่อศรีอินทราทิตย์ แม่ภูซื่อนางเสือง...” คำในประโยคนี้มีความหมายทุกคำ ไม่สามารถตัดออกได้

1.1 การศึกษาประโยคสันของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

“เรารู้สึกกระหายน้ำ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 36)

ตัวอย่างที่ 2

“เจนหัวเราะชอบใจ” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 57)

ตัวอย่างที่ 3

“ผมคิดได้แล้ว” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 124)

ตัวอย่างที่ 4

“ฉันชอบหมอก” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 17)

ตัวอย่างที่ 5

“เสียงของเธอทุ้ม” (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 43)

1.2 การศึกษาประโยคสั้นของเดียนวาด พินวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด สัมพันธภาพ

ตัวอย่างที่ 1

“ผมเสียใจ” (สัมพันธภาพ, 2549: 60)

ตัวอย่างที่ 2

“ผมจะอยู่ในแสงแดด” (สัมพันธภาพ, 2549: 263)

ตัวอย่างที่ 3

“แสงดาเกลียดความยากจน” (สัมพันธภาพ, 2549: 126)

ตัวอย่างที่ 4

“แสงดาไม่พูดกับแม่เลี้ยง” (สัมพันธภาพ, 2549: 129)

ตัวอย่างที่ 5

“ผมรักคุณ” (สัมพันธภาพ, 2549: 78)

จากการศึกษาลีลาการเขียนในด้านประโยคสั้น พบว่า มีลักษณะการใช้ประโยคสั้นเหมือนกัน คือ มีการใช้ประโยคสั้นในบทสนทนาของตัวละคร เพื่อเป็นการบอกเล่าเหตุการณ์ของตนเองหรือของคนที่รู้จัก เป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังสนทนาอยู่ การใช้ประโยคสั้นนี้ไม่สามารถจะตัดคำใดคำหนึ่งของประโยคไปได้ เพราะจะทำให้เนื้อหาไม่สมบูรณ์

2. ประโยคยาวขึ้น (Isocratic Sentence) เป็นประโยคที่มีข้อความยาวขึ้น มักมีลักษณะเป็นกลุ่มงานได้แก่ประโยคที่ใช้คำว่า ฉันใด ฉันนั้น ก็ดี เช่น “ความเดือดร้อนของข้าราชการชั้นผู้น้อย มีฉันใด ความเดือดร้อนของชาวนาก็มีฉันนั้น”

จากการศึกษาเกี่ยวกับประโยคยาวขึ้นในงานเขียนของ ปราบดา หยุ่น จากรรมเรื่องสั้น ชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรรมเรื่องสั้นชุดสัมพันธ์ภาพไม่พบประโยค ยาวขึ้นที่เป็นประโยคตัวอย่างโดยใช้คำว่า ฉันใด ฉันนั้น ก็ดี ในงานเขียนทั้งสองชุดเลย เนื่องจาก ประโยคยาวขึ้นตามเกณฑ์นี้เป็นลักษณะการเขียนแบบเก่า แต่ทั้ง ปราบดา หยุ่น และ เดือนวาด พิมวนา เป็นนักเขียนรุ่นใหม่ที่ไม่ได้มีลักษณะเด่นด้านนี้ ถ้าจะมีการแต่งประโยคที่ยาวขึ้นทั้งสอง คนจะให้ประโยคความรวมและประโยคความซ้อนแทน

3. ประโยคยาวแบบโวหาร (Ciceronian) เป็นประโยคค่อนข้างยาว มีใจความตรงไปตรงมา ความจะค่อยๆ ทวีความสำคัญมากขึ้นในตอนท้าย จะเข้าใจเนื้อความได้ก็ต่อเมื่อจบเนื้อความแล้ว ตัวอย่างสำนวนของยาขอบในผู้ชนะสิบทิศที่ว่า “...ข้าพเจ้ารักตัวเองยิ่งนักแต่ข้าพเจ้ารักตะละแม่ ยิ่งกว่าตัวเอง แต่ทั้งตัวเองและตะละแม่ ข้าพเจ้าก็หาได้รักเท่าต้องอยู่ไม่...”

3.1 การศึกษาประโยคยาวแบบโวหารของ ปราบดา หยุ่น จากรรมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย”

ตัวอย่างที่ 1

ครอบครัวของไอ้เจ็กโก้เพื่อนผมมันอพยพไปอยู่ที่นั่น พ่อมันเป็นก๊วกแม่มันสอน ภาษาไทยให้ลูกครึ่งไทย ส่วนไอ้เจ็กโก้กำลังเรียนทำหนังสืออยู่ที่ยูซีแอลเอ เมื่อห้าปีที่แล้วมันยังเป็น เพื่อนซี้ของผม ผมก็เลยขอเงินพ่อแม่บิณฑบาตแก้มถึง โดยให้เหตุผลเสริมอันน่าสนับสนุนว่า จะมองหาที่เรียนต่อไปด้วย ฟังดูเหมือนคนสนใจชีวิตหน่อย (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 69)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดบรรยายโวหาร คือ อธิบายเรื่องราว และเหตุการณ์เกี่ยวกับตัวละครในเรื่องให้ผู้อ่านทราบที่มา โดยผู้เขียนใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมา กะทัดรัด

ตัวอย่างที่ 2

ผมชื่อเทียม อายุหกสิบสี่ปี เป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยกะกลางคืนเข้างาน หกโมงเย็น เลิกงานห้าโมงเช้า และเคยจะฆ่าคนมาแล้วครั้งหนึ่ง (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 79)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดบรรยายโวหาร คือ อธิบายประวัติของตัวละครแสดงข้อเท็จจริงอย่างคร่าวๆ โดยผู้เขียนนำข้อความนี้ไว้ในย่อหน้าแรกของเรื่องสั้น เพื่อให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครก่อนจึงดำเนินเรื่องต่อไปตามลำดับเหตุการณ์

ตัวอย่างที่ 3

ผมพบเขานเรือข้ามฟากจากเกาะฮ่องกงไปลงเกาลูน วันใดวันหนึ่งในสัปดาห์ที่สองของเดือนกุมภาพันธ์ ปีพอสองพันห้าร้อยสี่สิบเอ็ด เรือมีชื่อว่าดาว (สตาร์เฟรรี) เขามีชื่อว่า กุ่น ยังไม่ทราบชื่อสกุลจริง (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 107)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดบรรยายโวหารที่อธิบายวันเวลาและสถานที่ที่ตัวละครสองคนมาพบกันตามข้อเท็จจริง ใช้ภาษาที่ตรงไปตรงมามีเนื้อหาที่ชัดเจนแจ่มแจ้ง

ตัวอย่างที่ 4

แก้อีตัวนั้นเป็นแก่อื่นนั่งอ่านหนังสือของเขามานานเกือบพร้อมการเข้าพักอาศัยอยู่ในบ้านหลังนี้ มันทำด้วยหนังแท้น้ำตาลที่เคยอ่อน แต่ได้แก่ตามเจ้าของ จนบัดนี้คูมีผิวพรรณย้วยอยู่และเข้มนก่อนไปในทางขมุกขมัวมันตั้งอยู่มุมห้อง ใกล้ประตูทอดต่อสู่ครัว... (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 130)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดพรรณนาโวหาร เป็นการพรรณารายละเอียดของแก่อีอย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านทราบลักษณะและที่มาของสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อออกมาได้อย่างชัดเจน

ตัวอย่างที่ 5

มันเป็นห้องเดิมที่ไม่เหมือนเดิม พื้นพรมยังเป็นสีเขียวขยะเขยงที่พวกเรากำลังซื้อให้ว่า “เขียวอี” และร่องรอยความทรงจำของพวกเรายังจารึกอยู่บนผิวของมัน: คราบจางๆ ที่ดูคล้าย

ส่วนผสมสมบูรณ์แบบระหว่างศิลปะนามธรรมกับกองอวก – หรือเราน่าจะเรียกมันว่า “เรียลลิสม์” มากกว่า เพราะไอ้ที่เหมือนรอยอวกก็คือรอยอวกจริงๆ (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 31)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดพรรณนาโวหารที่พรรณนา ลักษณะของสิ่งของ คือ พรหมอย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านสามารถจินตนาการตามถ้อยคำภาษาที่ผู้เขียน ใช้ได้ง่าย

ตัวอย่างที่ 6

ร่างหลังฝากระโปรงรถกำลังง่วนอยู่กับเครื่องยนต์กลไกที่มีควันขาวบางๆ พุ่งขึ้นมาเป็นหย่อมๆ มือไม้เปราะเปื้อนไปด้วยคราบน้ำมันเครื่อง แต่ก็แทบจะแยกไม่ออกระหว่าง สีดำของน้ำมันเครื่องกับสีผิวของคน (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 73)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดพรรณนาโวหาร ผู้เขียนพรรณนา ลักษณะของเครื่องยนต์ที่เสียและมีควันออกมา อีกทั้งลักษณะของมือที่มีคราบน้ำมันติด อยู่ได้อย่าง ชัดเจน

ตัวอย่างที่ 7

ปราบดา หยุ่น หวีเราะเสียงดังจนคนในร้านหนังสือหันมามองเป็นตาเดียว “ตกลง น้า ! ดังกับผีนะสิ ไม่มีทางหรอก ยิ่งสมัยนี้เขาฮิตเพอร์ฟอร์แมนซ์อาร์ต ฮิตคอนเซ็ปชวลกันใช้มัย ยิ่งไม่ไหวใหญ่ ให้ออกไปยื่นประจานความทุเรศทางความคิดของตัวเองต่อหน้าคนอื่นอย่างนั้น นะเหรือ ผมอายุตายโหง มันหมดสมัยของปีศาจโซ อย่างแจ๊คสัน พอลล็อก อย่างแอนดี้ วอร์โฮล อย่างใครต่อใครที่สื่อสาร ความแปลกแยกและเอกลักษณ์ส่วนตัวต่อสังคมแล้ว... (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 115)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดสาธกโวหาร เป็นการยกตัวอย่าง ชื่อนักคิดประกอบกรอธิบายเรื่องราว ให้ผู้ฟังมีความเข้าใจเรื่องราวมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 8

เขาสารภาพว่าเคยคิดบ้างเหมือนกัน เพราะเมื่อครั้งที่หนังสืออย่าง The satanic Veres ของซัลแมน รัชดี กลายเป็นเรื่องราวใหญ่โตถึงกับทำให้ผู้เขียนถูกชาวอิสลามหัวรุนแรงประกาศหมายหัวตามฆ่า ในข้อหาลบหลู่และบิดเบือนศาสนาของพวกเขา ความเป็นดาราที่ถูกป้ายลงบนร่างของรัชดีทันที... (ความสะอาดของผู้ตาย, 2548: 115)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดสาธกโวหาร โดยยกตัวอย่างชื่อหนังสือและชื่อบุคคลประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่สอดคล้องกับเรื่องราวที่ตัวละครกำลังประสบอยู่

2. การศึกษาประโยคยาวแบบโวหารของเดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมผัสภาพ”

ตัวอย่างที่ 1

ภายในหอสมุดฯ บรรยากาศก็คึกคักขึ้น เนื่องจากมีบรรดานักเรียนนักศึกษาเข้ามาใช้บริการหลังเวลาเลิกเรียน สันติไม่เห็นเจ้าหน้าที่ประจำเคาน์เตอร์ เขาสายตามองหาแล้วพบว่า สมบูรณ์กำลังถ่ายเอกสารให้กับนักศึกษาซึ่งยืนล้อมเครื่องถ่ายเอกสารจนมิด... (สัมผัสภาพ, 2549: 19)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหาร ชนิดประโยคบรรยายโวหาร โดยอธิบายถึงการมองบรรยากาศในห้องสมุดว่าเป็นอย่างไร มีใครกำลังทำกิจกรรมใดอยู่บ้าง ซึ่งการอธิบายนี้ทำให้ผู้อ่านทราบว่ฉากในเรื่องสั้นนั้นคืออะไร อีกทั้งใช้วิธีการอธิบายโดยผ่านสายตาของตัวละครเอกเป็นหลัก

ตัวอย่างที่ 2

ศักราชเป็นผู้บุกเบิกศูนย์วิจัยฯแห่งนี้ เขามีชีวิตอยู่ที่นี้สิบสองปีเต็ม ขณะที่เจ้าหน้าที่และ
คนงานต่างผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนมาหลายรุ่นหลายคน จะเป็นเพราะเขาขลุกอยู่กับมากไปหรือ
เพราะเหตุใดก็ตาม เขายังไม่มีเมีย และยุ่งเกี่ยวกับผู้หญิงน้อยเหลือเกิน... (สัมพันธภาพ, 2549: 207)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดบรรยายโวหาร ใช้อธิบายว่าตัวละครหลัก
ทำงานแบบใด เพื่อให้ผู้อ่านทราบรายละเอียดของตัวละครเป็นพื้นฐาน

ตัวอย่างที่ 3

ตอนเที่ยงวันเสาร์ พวกเขายู่กันพร้อมหน้ากับอาหารมื้อเที่ยง พอใกล้บ่ายโมงก็เห็น
รัญจวนเดินแก๊งเลี้ยวเข้ามาสู่ตัวบ้าน พวกเขากำเกือบไม่ได้ น้องสาวของกิตตินึกออกก่อนใคร
แต่เธอเฉยไว้ได้แต่เฝ้ามองอย่างคาดไม่ถึง... (สัมพันธภาพ, 2549: 90)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหาร ชนิดบรรยายโวหารใช้บรรยายเหตุการณ์
ที่ตัวละครหนึ่งคนกำลังเดินมาพบตัวละครที่อยู่ในบ้านก่อนที่จะมีบทสนทนาตามมา

ตัวอย่างที่ 4

...ขณะนั้นลมและฝนสาดซัดเข้ามาในระเบียงอย่างคึกคะนอง บนพื้นจึงไปด้วยน้ำ สันติ
ตื่นตัวขึ้นฉับพลันเขามองฝ่าม่านสีขาวที่พัดกระโชกไปที่ริมสุดของระเบียง ที่ซึ่งหญิงสาวคนหนึ่ง
นั่งอยู่กลางลมฝน... (สัมพันธภาพ, 2549: 51)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดพรรณนาโวหาร ผู้เขียนใช้ในการพรรณนา
เหตุการณ์ขณะที่ฝนกำลังตก และสาดไปที่ระเบียงจนพื้นเต็มไปด้วยน้ำให้เห็นได้อย่างชัดเจน
เมื่อผู้อ่านติดตามก็จะเห็นว่าฉากในเรื่องนี้เป็นอย่างไร

ตัวอย่างที่ 5

บ้านของกิตติเป็นบ้านไม้แบบเก่า ใหญ่โตกว้างขวาง แต่ไม่ได้ปลูกสร้างให้สวยงามตามอย่างเรือนไทยโบราณทั่วไป พ่อของกิตติเป็นเพื่อนทำไร่ข้างเคียงอยู่กับพ่อของบุญจวน แต่เขามีฝีมือทางด้านช่างก่อสร้าง จึงตัดสินใจเปลี่ยนอาชีพและย้ายถิ่นฐาน... (สัมพันธภาพ, 2549: 89)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดพรรณนาโวหารใช้พรรณนาลักษณะของบ้านตามชนบททั่วไป

ตัวอย่างที่ 6

...เมื่อแนใจในความเงียบอันเข้าสู่ภาวะปกติแล้วมันจึงก้าวขาเดินต่อไป หน้าอันเหี่ยวแห้งและหัวล้าน ซึ่งมีขนอยู่ห่อหุ้ม แหวม รวมทั้งช่วงตัวที่ค้อมไปข้างหน้านั้น ทำให้มันดูคล้ายคนแก่เจ้าทุกข์ที่เอามือไพล่หลังโก่งๆ เดินไปมาอย่างไม่มีกะจิตกะใจเท่าใดนัก ฤดูผสมพันธุ์ของมันนั้นต้องรอนถึงฤดูหนาวนั้นหรือ (สัมพันธภาพ, 2549: 222)

จากข้อความนี้เป็นประโยคยาวแบบโวหารชนิดพรรณนาโวหาร ใช้พรรณนาลักษณะรูปร่างหน้าตาของนกตะกรุมว่าเป็นอย่างไร

จากการศึกษาเรื่องประโยคยาวแบบโวหาร ผู้วิจัยพบว่า ปราบดา หยุ่น และ เดือนวาด พิมวนา มีการใช้ประโยคโวหาร ประโยคโวหารของ ปราบดา หยุ่น ที่พบ คือ บรรยายโวหาร พรรณาโวหาร และสาธกโวหาร ส่วนของ เดือนวาด พิมวนา พบโวหารแบบบรรยายโวหาร และ พรรณาโวหาร ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการแต่งเรื่องสั้นนั้น นักเขียนแต่ละคนมีลีลาภาษาทางด้านการใช้ประโยคที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับความถนัดและการฝึกฝน ประโยคโวหารที่ใช้ในเรื่องสั้นนั้นมีหลายชนิดการนำมาใช้ต้องเลือกให้เหมาะสมกับสถานการณ์

4. ประโยคแบบบาร์อ็อก (Baroque Sentence) เป็นประโยคที่ยาวหรือสั้นก็ได้ขึ้นอยู่กับนักเขียนมีคำวิเศษณ์ที่แปลก การสร้างประโยค เพื่อให้กระทบใจผู้อ่านกระทบใจโดยไม่คำนึงถึงไวยากรณ์มากนัก เช่น สำนวนของ รงค์ วงศ์สวรรค์ “วันนี้รับประทานอาหารอย่างเอร็ด” ซึ่งหมายถึงเอร็ดอร่อย

จากการศึกษาเรื่องประโยคแบบบาร็อก ผู้วิจัยไม่พบการใช้ในงานเขียนของ ปราบดา หยุ่น จากรวมเรื่องสั้นชุดความสะอาดของผู้ตาย และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุดสัมพันธ์ภาพ เนื่องจากประโยคแบบบาร็อกจะมีทั้งประโยคยาวหรือสั้นปนกันอยู่และประโยคสั้นนั้นมีการละบางคำ ทำให้กระทบใจผู้อ่าน แต่งานเขียนของทั้งสองคนจะไม่ละคำเช่นนี้ ถ้ามีการละจะเป็นการละ ประชาน หรือละกริยาแทน

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549” มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549
2. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549
3. เพื่อเปรียบเทียบลีลาภาษาทางด้านลีลาการเขียนของนักเขียนเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549

ในงานวิจัยบทนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อข้างต้น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1

เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549

ลักษณะการใช้คำ

จากวัตถุประสงค์ในข้อนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การจำแนกประเภทคำที่ใช้ทางประพันธศาสตร์ของ ชำนาญ รอดเหตุภัย ในการศึกษาลักษณะการใช้ภาษาของนักเขียน 2 คน คือ ปราบดา หยุ่น

จากรวมเรื่องสั้นชุด “ความสะอาดของผู้ตาย” และ เดือนวาด พิมวนา จากรวมเรื่องสั้นชุด “สัมผัสภาพ” ซึ่งพบว่ามีลักษณะการใช้ดังนี้

1. คำมีความหมายโดยตรง นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำความหมายโดยตรงเหมือนกัน เพราะคำมีความหมายโดยตรงเป็นลักษณะเฉพาะของเรื่องสั้นที่ต้องการสื่อสารความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์จากผู้เขียนไปยังผู้อ่านให้ได้มากที่สุด ดังนั้น การใช้คำที่มีความหมายตรงตามพจนานุกรมจึงเป็นคำที่ผู้อ่านเข้าใจได้มากที่สุด
2. คำมีความโดยนัย นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำมีความหมายโดยนัยที่ต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น เลือกใช้คำมีความหมายโดยนัยที่คิดขึ้นใช้เอง เช่น หลอดเลือดคอนกรีต แต่ เดือนวาด พิมวนา ใช้คำที่มีผู้เคยใช้และรู้จักความหมายแล้ว
3. คำแสดงอารมณ์ นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำแสดงอารมณ์ที่ต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น ใช้คำแสดงอารมณ์ที่คิดขึ้นใหม่ โดยเป็นคำที่มีอยู่ในภาษาไทยที่ไม่ใช่คำแสดงอารมณ์แต่ผู้เขียนนำคำเหล่านั้นวางไว้ข้างหน้าเครื่องหมายอัศเจรีย์จึงทำให้ผู้อ่านทราบว่ามันเป็นคำแสดงอารมณ์ เช่น เลือด! แต่ เดือนวาด พิมวนา ใช้คำที่บุคคลทั่วไปทราบแล้วว่าเป็นคำแสดงอารมณ์
4. คำเลียนเสียงธรรมชาติ นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติที่ต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติควบคู่กับการอธิบายที่มาของเสียงไว้หลังคำเลียนเสียง ส่วน เดือนวาด พิมวนา นั้น ใช้คำเลียนเสียงธรรมชาติเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้อธิบายที่มาของเสียงไว้ด้านหลัง
5. คำมีศักดิ์ นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำมีศักดิ์ที่ต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น ใช้คำมีศักดิ์ที่เป็นคำต่างระดับกับคำอื่นในประโยคทำ เพื่อเป็นการเน้นความสำคัญของคำนั้น แต่ เดือนวาด พิมวนา ใช้คำมีศักดิ์ที่เป็นระดับเดียวกับคำอื่นในประโยคทำให้เกิดความกลมกลืนกันในข้อความนั้น
6. คำรูปธรรม นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำรูปธรรมเหมือนกัน คือ มีการใช้คำรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ทาง ตา หู จมูก ลิ้น และกาย

7. คำนามธรรม นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำนามธรรมที่เหมือนกัน คือ ใช้คำนามธรรมที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร โดยเลือกคำที่มีผู้ใช้โดยทั่วไป ผู้อ่านจึงเข้าใจความหมายได้ง่าย
8. ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิคที่เหมือนกัน คือ ใช้คำเรียกสิ่งของ เครื่องใช้ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่จากภาษาต่างประเทศ และมีความหมายตรงตามพจนานุกรม
9. คำเฉพาะกลุ่ม นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำเฉพาะกลุ่มที่แตกต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น ไม่ได้ใช้คำเฉพาะกลุ่ม ส่วน เดือนวาด พิมวนา ใช้คำเฉพาะกลุ่ม ชาวไร่ กลุ่มวิทยาศาสตร์ และกลุ่มนักหนังสือพิมพ์
10. คำสแลง นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำสแลงที่เหมือนกัน คือ ใช้คำสแลงที่มีใช้โดยทั่วไปในสมัยของผู้เขียน ผู้อ่านจึงสามารถเข้าใจความหมายได้ง่าย
11. คำภาษาตลาด นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำภาษาตลาดที่เหมือนกัน คือ ใช้คำภาษาตลาดในบทสนทนากับคนที่สนิทคุ้นเคยเช่น สามี ภรรยา และเพื่อน เป็นต้น
12. คำต่ำหรือคำหยาบ นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำต่ำหรือคำหยาบที่เหมือนกัน คือ ใช้ในบทสนทนากับคนที่สนิทคุ้นเคย เมื่อแสดงอารมณ์โกรธ ใช้เป็นสรรพนามที่ 1 แทนตัวผู้พูด และใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 แทนตัวผู้ฟัง เป็นต้น
13. คำภาษาถิ่น นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำภาษาถิ่นที่แตกต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น ใช้คำภาษาถิ่นอีสานคือคำว่า “เสียว” ส่วน เดือนวาด พิมวนา ใช้คำภาษาถิ่นใต้ คือ คำว่า “ขนำ”
14. คำภาษาต่างประเทศ นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำภาษาต่างประเทศที่เหมือนกัน คือ ใช้คำภาษาอังกฤษเพื่อใช้เรียก คำนาม และคำกริยา ซึ่งคำเหล่านี้คนในสังคมนิยมใช้และเข้าใจความหมายตรงกัน

15. คำภาษาหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยไม่พบการใช้คำภาษาหนังสือพิมพ์ในงานเขียนของทั้งสองคน จึงสรุปได้ว่านักเขียนทั้งสองไม่ใช้คำภาษาหนังสือพิมพ์ในการเขียนเรื่องสั้นเหมือนกัน เพราะภาษาในเรื่องสั้นเป็นภาษาที่ผ่านการกลั่นกรองจากผู้เขียนเป็นอย่างดี แต่คำภาษาหนังสือพิมพ์มีการผิดพลาดเวลาเขียนอีกทั้งไม่ถูกไวยากรณ์นั้น เกิดจากความเร่งรีบไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเขียนเรื่องสั้น

16. คำภาษาพาณิช ผู้วิจัยไม่พบการใช้คำภาษาพาณิชในงานเขียนของทั้งสองคน จึงสรุปได้ว่านักเขียนทั้งสองไม่ใช้คำภาษาพาณิชในงานเขียนเหมือนกัน เพราะคำภาษาพาณิชนั้น เน้นความตื่นเต้นเร้าความสนใจผู้อ่าน และเร้าร้อนในการพิมพ์ ซึ่งต่างจากการเขียนเรื่องสั้นที่เลือกใช้ภาษาได้เหมาะสม

17. คำพวน ผู้วิจัยไม่พบลักษณะการใช้คำพวนในงานเขียนของทั้งสองคน จึงสรุปได้ว่านักเขียนทั้งสองคนไม่ใช้คำพวนเหมือนกัน เพราะคำพวนเป็นคำที่ไม่สุภาพและผู้อ่านต้องมีความสามารถในการพวนคำถ้าผู้ใดพวนคำไม่ได้ ก็จะไม่เข้าใจความหมายที่ผู้เขียนสื่อให้ ดังนั้นจึงไม่ควรนำคำพวนมาใช้ในการเขียนเรื่องสั้น

18. คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ ผู้วิจัยไม่พบลักษณะการใช้คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศในงานเขียนของทั้งสองคน จึงสรุปได้ว่านักเขียนทั้งสองคนไม่ใช้คำล้อเลียนภาษาต่างประเทศเหมือนกัน เพราะผู้เขียนทั้งสองคนได้เลือกใช้คำที่เหมาะสมแล้ว เมื่อมีการใช้ภาษาต่างประเทศจะนำคำนั้นมาใช้โดยตรงไม่มีการล้อเลียนให้เกิดอารมณ์ขัน

19. คำย่อ นักเขียนทั้งสองมีลักษณะการใช้คำย่อที่เหมือนกัน คือ ใช้คำย่อเพื่อประหยัดคำไม่เปลืองพื้นที่ อีกทั้งมีการใช้คำย่อหลายลักษณะเหมือนกัน

20. คำเลียนเสียงพูด นักเขียนทั้งสองคนมีลักษณะการใช้คำเลียนเสียงพูดเหมือนกัน คือ ตัวละครออกเสียงพูดเช่นใด ผู้เขียนจะเขียนให้ผู้อ่านเห็นได้ชัดเจน เช่น หวัดดี

ลักษณะการใช้ประโยค

ในด้านลักษณะการใช้ประโยค ผู้วิจัยพบว่าทั้งสองคนมีลักษณะการใช้ประโยคแสดงเจตนาของผู้ส่งสารที่เหมือนกัน คือ ใช้ประโยคครบทั้ง ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ ซึ่งประโยคทั้งสามชนิดนี้สามารถพบได้ทั่วไปในงานเขียนเรื่องสั้นของทั้งสองคน

ลักษณะการใช้สำนวน

ในด้านลักษณะการใช้สำนวนเก่า ผู้วิจัยพบว่าทั้งสองคนมีลักษณะการใช้ที่เหมือนกัน คือ ใช้สำนวนที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ง่าย เพราะมีผู้ใช้โดยทั่วไปและมีการให้ความหมายในพจนานุกรมแล้ว

ในด้านลักษณะการใช้สำนวนใหม่ ผู้วิจัยพบว่า มีลักษณะการใช้ที่แตกต่างกัน คือ ปราบดา หุ่ยน จะคิดสำนวนใหม่ขึ้นมาใช้เอง โดยการสร้างคำขึ้นใหม่ ส่วน เดือนวาด พิมวนา ใช้สำนวนใหม่ที่ยังไม่มีการให้ความหมายในพจนานุกรม แต่มีผู้ใช้อยู่บ้างแล้ว

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549

ผู้วิจัยได้ศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทย 3 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านศาสนาและความเชื่อ ซึ่งสรุปผลได้ ดังนี้

ด้านสังคม นักเขียนทั้งสองคนมุ่งเน้นการสะท้อนภาพสังคมที่แตกต่างกัน คือ ปราบดา หุ่ยน สะท้อนภาพสังคม เกี่ยวกับเรื่องปัญหาครอบครัวที่มีการหย่าร้าง ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหาวัยรุ่นคบเพื่อนไม่ดี ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ ปัญหาสามีบังคับให้ภรรยามีเพศสัมพันธ์กับชายอื่น ส่วน เดือนวาด พิมวนา สะท้อนภาพสังคมเกี่ยวกับปัญหาครอบครัวที่มีการหย่าร้าง การนอกใจภรรยา และการนอกใจสามี ปัญหาเกี่ยวกับโรคเอดส์

ด้านการเมือง นักเขียนทั้งสองคนมุ่งเน้นการสะท้อนภาพการเมืองที่แตกต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น สะท้อนภาพของการวางระเบียบบริหารราชการเพื่อใช้ข่มขู่หรือต่อรองทางการเมือง แต่ เดือนวาด พิมวนา สะท้อนภาพนักการเมืองที่มีการกลั่นแกล้งกัน

ด้านเศรษฐกิจ นักเขียนทั้งสองคนมุ่งเน้นการสะท้อนภาพเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น สะท้อนภาพปัญหาโสเภณี และปัญหาอาชญากรรม ส่วน เดือนวาด พิมวนา สะท้อนภาพการกู้เงินนอกระบบ และปัญหาพืชผลทางการเกษตรมีราคาถูกลง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3

เพื่อเปรียบเทียบลีลาภาษาทางด้านลีลาการเขียนของนักเขียนเรื่องสั้นในช่วง
พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549

ลีลาการเขียนทางด้านความเปรียบ นักเขียนทั้งสองคนมีลีลาการเขียนทางด้านความเปรียบที่แตกต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น ใช้ความเปรียบชนิด การเปรียบเทียบ การใช้อุปลักษณ์ และการใช้สัญลักษณ์ ส่วน เดือนวาด พิมวนา ใช้ความเปรียบชนิด การเปรียบเทียบ และการใช้สัญลักษณ์ แต่ไม่ใช้การอุปลักษณ์

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1

เพื่อศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในช่วง
พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549

ลักษณะการใช้คำ

ลักษณะการใช้คำของ ปราบดา หยุ่น ที่ผู้วิจัยพบว่า มีการใช้เหมือนกับ เดือนวาด พิมวนา คือ การใช้คำมีความหมายโดยตรง คำรูปธรรม คำนามธรรม ศัพท์บัญญัติหรือศัพท์เทคนิค คำแสดง

คำภาษาตลาด คำคำหรือคำหยาบ คำภาษาต่างประเทศ คำย่อ และคำเลียนเสียงพูด ลักษณะการใช้คำที่ทั้งสองคนใช้ไม่เหมือนกัน คือ คำมีความหมายโดยนัย คำแสดงอารมณ์ คำเลียนเสียงธรรมชาติ คำมีศักดิ์ คำเฉพาะกลุ่ม และคำภาษาถิ่น ส่วนคำที่ทั้งสองคนไม่ใช้คือคำภาษาหนังสือพิมพ์ คำภาษาพาณิชย์ คำพวน และคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ ซึ่งจากการศึกษาเรื่องคำทั้งหมดนั้น ปราปดา หยุ่น มีลักษณะเด่น คือ การสร้างคำขึ้นใหม่จากคำที่มีใช้อยู่แล้ว ทำให้ผู้อ่านเกิดความคิดและจินตนาการตามผู้เขียน เช่น คำว่า นำคำว่า หลอดเลือด และคอนกรีตมาประสมกันเป็นคำใหม่ว่า หลอดเลือดคอนกรีต หมายถึง ถนนสายสำคัญในเมืองนิวยอร์ก ส่วน เดือนวาด พิมวนา เป็นนักเขียนที่เลือกใช้คำได้สอดคล้องกลมกลืนกับเรื่องและสถานการณ์กับตัวละคร ในด้านของคำบางชนิดที่นักเขียนทั้งสองไม่ใช้ คือ คำภาษาหนังสือพิมพ์ คำภาษาพาณิชย์ คำพวน และคำล้อเลียนภาษาต่างประเทศ นั้น เนื่องจากคำเหล่านี้เป็นคำที่อาศัยความเร่งรีบในการเขียน ไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์จึงไม่ควรนำมาใช้ ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมในการใช้ภาษา เพราะการเขียนเรื่องสั้นก็เป็นการบันทึกความรู้ และภาพสะท้อนที่ชนรุ่นหลังสามารถนำมาศึกษาได้เช่นกัน ดังนั้น ถ้ามีการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมก็จะเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีต่อไป

ลักษณะการใช้ประโยค

ลักษณะการใช้ประโยคของทั้งสองคนมีลักษณะที่เหมือนกัน คือ ใช้ประโยคแสดงเจตนาของผู้ส่งสาร ครบทั้ง 3 ชนิด คือ ประโยคแจ้งให้ทราบ ประโยคถามให้ตอบ และประโยคบอกให้ทำ ซึ่งประโยคเหล่านี้พบได้ทั่วไปในงานเขียนเรื่องสั้นทั้งสองชุด เนื่องจากผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายในการถ่ายทอด ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์จากตัวละครมาสู่ผู้อ่านให้มากที่สุดดังนั้นประโยคที่ใช้จึงต้องใช้หลายชนิดประกอบกัน

ลักษณะการใช้สำนวน

ลักษณะการใช้สำนวนใหม่ของ ปราปดา หยุ่น มีลักษณะเด่นคือการสร้างสำนวนขึ้นใหม่ ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ เพราะคำเหล่านั้นเกิดจากคำที่มีใช้อยู่ในภาษาไทยอยู่แล้ว เมื่อนำมาประสมกันทำให้เกิดคำที่น่าสนใจ ส่วน เดือนวาด พิมวนา ใช้สำนวนที่เป็นสำนวนเก่ามีการให้ความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานแล้ว แต่ถึงอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นการใช้สำนวนเก่าหรือสำนวนใหม่ แต่นักเขียนทั้งสองคนก็สามารถนำมาใช้ในประโยคได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีแต่เยาวชนรุ่นหลังในการใช้สำนวนไทยให้ถูกต้อง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยในงานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นในช่วง
พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549

ด้านภาพสะท้อนสังคมไทย ปราบดา หยุ่น จะนำเสนอภาพสะท้อนทางด้านสังคมเกี่ยวกับสังคมเมืองอาจเป็นเพราะเขาไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศและเป็นคนกรุงเทพ มีประสบการณ์เกี่ยวกับสังคมเมืองมากกว่า เพราะนักเขียนเรื่องสั้นส่วนมากจะเขียนเรื่องที่ตนเองถนัดมากกว่า ส่วนเดือนวาด พิมวนา จะนำเสนอภาพสะท้อนเกี่ยวกับสังคมเมืองและชนบท อาจเป็นเพราะ เดือนวาด เป็นลูกชาวนาและทำงานเขียนอยู่ต่างจังหวัด จึงมีแรงบันดาลใจในการเขียนเกี่ยวกับสังคมชนบทมากกว่าสังคมเมือง แต่อย่างไรก็ตามทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท ก็สามารถสะท้อนภาพสังคมไทยออกมาให้ผู้อ่านได้ศึกษาได้เหมือนกัน เนื่องจากเรื่องสั้นในแต่ละยุคได้สะท้อนสภาพสังคมสมัยที่ผู้แต่งมีชีวิตอยู่เสมอ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3

เพื่อเปรียบเทียบลีลาภาษาทางด้านลีลาการเขียนของนักเขียนเรื่องสั้นในช่วง
พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2549

ลีลาภาษาของทั้งสองคนมีความแตกต่างกัน คือ ปราบดา หยุ่น จะใช้การเปรียบเทียบสิ่งที่อยู่รอบตัวที่ผู้อื่นคาดไม่ถึงมาอธิบายเหตุการณ์ สถานการณ์ สิ่งของ และลักษณะตัวละครที่เขาต้องการสื่อออกมา ซึ่งทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจกลับมาคิดและเห็นด้วยในที่สุดที่เขาเปรียบเทียบเช่นนั้น ส่วน เดือนวาด พิมวนา ใช้เปรียบเทียบสิ่งที่บุคคลทั่วไปทราบความหมายเป็นอย่างดี ทำให้สื่อสารความคิดไปยังผู้อ่านได้ง่าย

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นเพียงช่วงเดียว ดังนั้น ผลการวิจัยจึงไม่รวมถึงปัจจุบันคือพุทธศักราช 2551 ควรมีการศึกษาวิจัยกลวิธีการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นในสมัยปัจจุบันด้วย

2. งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษางานเขียนของนักเขียนเรื่องสั้นเพียงสองคน ดังนั้น ภาพสะท้อนทางสังคมไทยที่พบจึงมิได้รวมถึงภาพสะท้อนทางสังคมไทยทั้งหมด ดังนั้น ควรมีการศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยจากนักเขียนท่านอื่นด้วย เพื่อให้ทราบถึงสภาพสังคมไทยที่กว้างขึ้น

3. งานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยจากงานเขียนประเภทเรื่องสั้นเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงยังมีงานเขียนประเภทอื่นที่น่าสนใจอีกมาก ดังนั้น ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการใช้ภาษาและภาพสะท้อนสังคมไทยจากงานเขียนประเภทอื่นด้วย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กรรณิการ์ ฤทธิเดช. 2522. **วิเคราะห์เรื่องสั้นของยาขอบ**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กำชัย ทองหล่อ. 2515. **หลักภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บำรุงสาส์น.

กุหลาบ มลลิกะมาส. 2542. **ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

คณะกรรมการวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2550. **ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

คณาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และนักวิชาการท้องถิ่น. 2529. **การใช้ภาษาไทย**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จุไรรัตน์ ลักขณะศิริ. 2543. **ภาษากับการสื่อสาร**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จุไรรัตน์ โสพัฒน์. 2548. **ภาพสะท้อนชีวิตชาวอีสานในบันเทิงคดีของ ลาว คำหอม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิตรลดา สุวัติกุล. 2526. **วรรณกรรมไทยร่วมสมัย**. นครปฐม: ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เจือ สตะเวทิน. 2510. **ศิลปะการประพันธ์**. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

_____. 2518. **คำบรรยายภาษาไทยชั้นสูงของหม่อมภาษาไทย ของครูสภา**. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภาพระสุเมรุ.

ชำนาญ รอดเหตุภัย. 2522. **สัมมนาการใช้ภาษาไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพมหานคร
การพิมพ์.

เดือนวาด พิมวนา. 2549. **สัมพันธภาพ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สามัญชน.

ดวงใจ ไทยอุบุญ. 2543. **ทักษะการเขียนภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธวัช ปุณโณทก. 2527. **แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร:
ไทยวัฒนาพานิช.

ธนศ เวศร์ภาดา. 2533. **ลีลาในงานร้อยแก้วของอังคาร กัลยาณพงศ์**. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นววรรณ พันธุมธา. 2527. **ไวยากรณ์ไทย**. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

นิตยา กาญจนวรรณ, เสาวลักษณ์ อนันตสานต์ และ ทิพย์สุเนตร อนันตบุตร. 2546. **ลักษณะและ
การใช้ภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บรรจบ พันธุมธา. 2544. **ลักษณะภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุญยงค์ เกศเทศ. 2536. **ตลอดวรรณกรรมไทย**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

_____. ม.ป.ป. **เขียนไทย**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ปรมาภรณ์ ลิ้มปัสเสถียร. 2539. **ร้อยกรองของเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์: วิจารณ์ลีลาด้วยความคิด
ของกวี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประกิจ จันตะเกียน. 2524. **วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของ อาจันต์ ปัญญพรรค์**.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประทีป เหมือนนิล. 2519. *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: สารสยาม.

_____. 2523. *วิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องสั้นของ มนต์ จรจรยงค์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประไพ ศรีสุข. 2541. *ภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นและนวนิยายของชาติ กอบจิตติ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประภาศรี สีหอำไพ. 2531. *การเขียนแบบสร้างสรรค์*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

ปรัชญา อาภากุล และ การุณันท์ รัตนแสนวงษ์. 2540. *ศิลปะการใช้ภาษา(การพูด-การเขียน)*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ฝ่ายเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ปราณี สุรสิทธิ์. 2541. *การเขียนสร้างสรรค์เชิงวารสารศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: แสงดาว.

ปราบดา หยุ่น. 2548. *ความสะอาดของผู้ตาย*. กรุงเทพมหานคร: สดุดีปดาห์สำนักพิมพ์.

ปรีชา ช่างขวัญยืน. 2525. *ศิลปะการเขียน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิชาการ.

ปรัชญา สังขพันธานนท์. 2539. *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นาค.

ปิยะมาศ กาญจนเรืองโรจน์. 2542. *การวิเคราะห์เรื่องสั้นของ ดำรงค์ อารีกุล*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เปลื้อง ณ นคร. 2517. *คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

_____. 2541. *ศิลปะแห่งการประพันธ์*. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.

พรพรรณ กลั่นกลั่น. 2548. วรรณลีลาในงานเขียนของ ปราบดา หยุ่น. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรเพ็ญ กล้วยไม้. 2539. เรื่องสั้นของ มานพ พนอมศรี: พันทกาทังสังคม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรศิริ นาควัชร. 2542. การศึกษาเชิงวิเคราะห์เรื่องสั้นแนววิทยาศาสตร์ของชัยคุปต์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระยาอุปทิศศิลปสาร. 2533. หลักภาษาไทย. พระนคร : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล. ไทยวัฒนาพานิช.

พุกษา เนียมรักษา. 2532. การใช้ภาษาในวรรณกรรมของดอกไม้สด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัฒจิรา จันทร์คำ. 2547. การอ่านและการวิจารณ์เรื่องสั้น. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊ค.

พิเชษฐ คงโต. 2545. แนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชา ลุนาชัย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ไพโรจน์ บุญประกอบ. 2526. วิเคราะห์เรื่องสั้นแนวการเมืองและสังคมไทยในช่วง 14 ตุลาคม - 6 ตุลาคม 2519. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภิญโญ กองทอง. 2528. ลักษณะ"ก้าวหน้า"ของเรื่องสั้นในช่วง พ.ศ. 2510 - พ.ศ. 2516. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2539. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร:
 นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.

รุ่งฤดี ดวงดาว. 2540. **ลีลาในงานเขียนของสมศรี สุกุมลนันทน์**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เล็กดา วงศ์ตันหิ้น. 2542. **วิเคราะห์เรื่องสั้นของ ไพฑูรย์ ัญญา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

วาณิช จรุงกิจอนันต์. 2538. **ศาสตร์แห่งเรื่องสั้นและนิยาย**. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์น.

วาสนา เกตุภาค. 2542. **การเขียน**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

วาสนา ไชยรัตน์. 2534. **การวิเคราะห์เรื่องสั้นของ สุรัชย์ จันทิมาธร**. วิทยานิพนธ์
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิชา ทรวงแสง. 2521. **วิเคราะห์งานประพันธ์ของ รงค์ วงษ์สวรรค์**. วิทยานิพนธ์
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย,, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วิทย์ เทียงบุรณธรรม. 2547. **พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอ็ม เอ เอช
 พรินติ้ง จำกัด.

ศรีจันทร์ พันธุ์พานิช. 2538. **การเขียน**. กรุงเทพมหานคร: ภาคหลักสูตรและการสอน
 คณะศึกษาศาสตร์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน.

สง่า กาญจนาคพันธุ์. 2538. **สำนวนไทย**. กรุงเทพมหานคร: ศ. เอเชียเพรส (1989) จำกัด.

_____. 2543. **สำนวนไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนภาษาและ
 วัฒนธรรมสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

สมพร มั่นตะสูตร. 2525. **วรรณกรรมไทยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: พีระพัทธนา.

_____. 2540. **การเขียนเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.

สมภาพ นาคพันธ์. 2534. **วิเคราะห์เรื่องสั้นของ “อิงอร”**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2536. **การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม: แนวทางการศึกษาวิเคราะห์ และวางแผน**. กรุงเทพมหานคร: คลังน่านวิทยา.

สายทิพย์ นุกุลกิจ. 2543. **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พรีนติ้ง.

สิริวรรณ นันทจันทุล. 2546. **การเขียนเพื่อการสื่อสาร 2. พิมพ์ครั้งที่ 2**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุชาติ สวัสดิ์ศรี. 2518. **ถนนสายไปสู่ความตาย**. กรุงเทพมหานคร: ดวงกมล.

สุภารัตน์ เสรีวัฒน์. 2522. **วิวัฒนาการของเรื่องสั้นในเมืองไทยตั้งแต่แรกจนถึง พ.ศ. 2475**. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศกรรมการฝึกหัดครู.

สุภา ศาตวรรณ. 2525. **วิเคราะห์เรื่องสั้นของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อิงอร สุพันธ์านนท์. 2523. **เรื่องสั้นของไทย**. **อักษรศาสตร์** 12 (2):107-122.

เอกรัตน์ อุดมพร และ สิทธิโรจน์ วงศ์วิทยาเจริญพัฒนา. 2546. **สำนวนไทย**. กรุงเทพมหานคร: พัฒนาศึกษา.

อำนาจ พิรุณสาร. ม.ป.ป. ความรู้เบื้องต้นสังคมและวัฒนธรรมในภาวะโลกไร้พรมแดน.
กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2551ก ปราบดา หยุ่น (Online). th.wikipedia.org/wiki,
5 พฤษภาคม 2551.

_____. 2551ข เดือนวาด พิมวนา (Online). th.wikipedia.org/wiki, 5 พฤษภาคม 2551.

ภาคผนวก

ประวัติของ ปราบดา หยุ่น และ เดือนวาด พิมวนา

ปราบดา หยุ่น

เกิดวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2516 เป็นนักเขียน เป็นบุตรชายของ สุทธิชัย หยุ่น บรรณาธิการ
 อำนวยการของเครือเนชั่น และ นันทวัน หยุ่น อดีตบรรณาธิการนิตยสารลดา มีชื่อเล่นว่า คู่
 ชื่อ ปราบดา มาจากคำว่า ปราพดำ ในภาษารัสเซีย ที่แปลว่าความจริง และเป็นชื่อหนังสือพิมพ์ที่เคย
 มีอิทธิพลมากที่สุดของสหภาพโซเวียต สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาต้นจากโรงเรียนเทพศิรินทร์
 แล้วไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกา สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาตรีจาก Cooper Union School
 of Art in New York City ในปี พ.ศ. 2540 โดยปราบดาได้ทำงานด้านการออกแบบกราฟิกอยู่ที่
 แมนฮัตตันก่อนจะกลับมาเกณฑ์ทหารในประเทศไทย หลังจากนั้นเป็นคอลัมนิสต์ให้กับนิตยสาร
 เนชั่นสุดสัปดาห์ และเป็นคนเขียนบทให้กับรายการโทรทัศน์เรื่องปมไหม (Silk Knot) ซึ่งมีเนื้อหา
 เกี่ยวกับการหายตัวไปอย่างลึกลับของ จิม ทอมป์สัน ผู้ผลิตผ้าไหมรายใหญ่ของไทย

ปราบดา หยุ่น ได้รับรางวัลซีไรต์ในปี พ.ศ. 2545 เมื่ออายุได้ 29 ปี จากเรื่องความน่าจะเป็น
 จากคณะกรรมการศิลปะและวัฒนธรรม จากการเขียนเรื่อง Where We Feel: A Tsunami Memoir by
 An Outsider. ปัจจุบันปราบดาอาศัยอยู่ในอาคารชุดเขตเพลินจิต ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งของสำนักพิมพ์
 ได้ฝุ่นด้วยเช่นกัน

ผลงานประเภทเรื่องสั้น

1. เมืองมูมจาก (2543)
2. ความน่าจะเป็น (2543)
3. อุทกภัยในดวงตา (2544)
4. ส่วนที่เคลื่อนไหว (2544)
5. เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง (2545)
6. กระบี่ไหลเหว (2547)
7. ความสะอาดของผู้ตาย

ผลงานประเภทนวนิยาย

1. ชีตแตก (2545)
2. แพนด้า (2547)
3. ฝนตกตลอดเวลา
4. นอนใต้สะพานองหนาว (2549)

ผลงานประเภทรวมบทความและความเรียง

1. (เปิดหน้า) หน้าศูนย์ (2549)
2. ภาพไม้หนึ่ง (2544)
3. น้ำใส่กะโหลก (2545)
4. อย่าอ่านเลย ก็แล้วกัน (2545)
5. เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวหนังสือ (2546)
6. สมมุติฐาน (2548)
7. ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 1 (กับ วินทร์ เลียววาริณ) (2545)
8. ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 2 (กับ วินทร์ เลียววาริณ) (2547)
9. ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 3 (กับ วินทร์ เลียววาริณ) (2548)
10. ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 4 (กับ วินทร์ เลียววาริณ) (2549)
11. ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 5 (กับ วินทร์ เลียววาริณ) (2550)

ผลงานประเภทบทภาพยนตร์

1. เรื่องรัก น้อยนิด มหาศาล (2546)
2. คำพิพากษาของมหาสมุทร (2549)

ผลงานประเภทหนังสือแปล

คนหัวหมา (2546)

เดือนวาด พิมวนา

เกิดวันที่ 22 มีนาคม 2512 นามจริง คือ พิมใจ จุกถิ่น เป็นคนภาคตะวันออก เกิดในครอบครัวชาวไร่ ทำงานหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอยู่ระยะหนึ่ง แล้วจึงลาออกมาเขียนหนังสืออย่างจริงจัง ผลงานที่ได้รับรางวัล คือ รางวัลช่อการะเกด ผลงานยอดเยี่ยม และผลงานยอดเยี่ยมจากเรื่องสั้น เรื่อง ผู้บรรลู่

ผลงาน

1. สายลมที่พัดผ่านสวนร้าง (2532)
2. รอยภาพ (2535) ได้รับรางวัลช่อการะเกด
3. เรื่องสั้น เรื่องผู้บรรลู่ (2536)
4. รวมเรื่องสั้นเรื่อง หนังสือเล่มสอง (2539)
5. นวนิยายเรื่อง ช่างสำราญ (2546)
6. เรื่องสั้นเรื่อง “คุณสงคราม” (2547)
7. รวมเรื่องสั้นเรื่อง สัมพันธภาพ (2549)

ประวัติการศึกษา และการทำงาน

ชื่อ – นามสกุล	นางสาวอนงค์ จันทรวงศ์
วัน เดือน ปี ที่เกิด	วันที่ 28 เดือนเมษายน พ.ศ. 2519
สถานที่เกิด	จังหวัดนครปฐม
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยศิลปากร
ตำแหน่งปัจจุบัน	ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพระหฤทัยนันทบุรี
ผลงานดีเด่นและ/หรือรางวัลทางวิชาการ	ครูดีเด่นในเครือคณะพระหฤทัย ปีการศึกษา 2550